Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul XV
(Nopţile 972 –1001)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grămescu. - București :
Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 15. - 2009. - ISBN 978-973-157-751-7

I. Grămescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactori: Mihaela Pogonici, Daniel Adrian Olaru
Consilier literar: Mihail Grămescu
DTP: Elena Marin
Corector: Raluca Sălcudean

LUCARNELE ÎNVĂȚĂTURII ȘI ALE ISTORIEI

Se povestește că era în cetatea El-Iskandaria un tânăr care, la moartea tatălui său, ajunsese stăpân peste averi mari și peste bunuri multe, atât în pământuri frumos udate, cât și în case temeinic clădite. Și tânărul acela, născut sub zodia binecuvântării, era înzestrat cu o minte aplecată spre calea chibzuinței. Și cum nu era nicidecum străin de învățăturile *Cărții celei Sfinte,* care îndeamnă la milostenie și cere să fii darnic, șovăia în ce privește alegerea celei mai potrivite căi de a săvârși binele. Și, în nepriceperea lui, se hotărî să meargă să stea de vorbă, în privința aceasta, cu un șeic bătrân, prieten cu răposatul său părinte. Și îi împărtăși șeicului toate frământările și toate șovăielile sale, și îi ceru sfatul. Iar șeicul cugetă preț de un ceas de vreme. Pe urmă, săltând capul, spuse:

– O, fiu al lui Abderrahman – copere ască-l Allah cu milele sale pe răposatul! – află că a împărți cu amândouă mâinile aurul și argintul la cei ce se află în nevoie este, fără de nicio îndoială, o faptă dintre cele mai vrednice în ochii Celui Preaînalt. Da o atare faptă, o, copilul meu, este la îndemâna oricărui bogătan. Și nu este deloc trebuință să ai cine știe ce virtute ca să dai ce îți prisosește din ceea ce ai. Ci mai este și o altă dărnicie, care-i într-altfel înmiresmată și într-altfel plăcută de către Stăpânul tuturora, iar aceasta, o, copilul meu, este dărnicia de minte. Căci

cine poate să răspândească binefacerile minții lui asupra fapturilor golașe de cunoaștere, acela este cel mai făcător de bine. Și, spre a împărți asemenea binefaceri, trebuie să aibă o minte mult luminată. Și, spre a avea o minte de soiul acesta, un singur mijloc avem la îndemână, și anume citirea scrierilor oamenilor mult luminați, și cugetarea asupra scrierilor lor. Așa că, o, fiu al prietenului meu, Abderrahman, luminează-ți mintea și dovedește-te darnic pe moșiile minții. Și-acesta-i sfatul meu, uassalam!

Iar flăcăul cel bogat degeaba vroi să-i mai ceară șeicului și alte lămuriri. Că șeicul nu mai avea nimica să-i spună. Încât băiatul plecă cu sfatul acela, bine hotărât să-l pună în fapt și, lăsându-se dus de întâmplare, luă calea spre sukul negustorilor de cărți. Și îi adună pe toți negustorii de cărți, dintre care unii aveau cărți ce ajunseseră până la ei din saraiul cărților pe care rumii creștini le arseseră când cu intrarea lui Amru ben El-Ass în Iskandaria. Și le ceru să ducă la el acasă toate cărțile de preț câte le aveau prin prăvăliile lor. Și îi plăti peste așteptări, fără târguială și fără șovăială. Și trimise oameni la Cairo, la Damasc, la Bagdad, în Persia, în Maghreb, în India și până și în țările rumilor, să-i cumpere cărțile cele mai vestite de pe acele meleaguri, cu sarcina să nu se zgârcească la prețul de cumpărare. Și trimișii, de la o vreme, se întoarseră unul câte unul, cu legături mari de scrieri scumpe. Iar flăcăul puse să fie toate rânduite frumos în dulapurile dintr-un sarai măreț, pe care îl zidise anume și care avea, scrise cu litere mari de aur și azur, pe lespedea de la intrarea cea mare, numai aceste cuvinte: „Saraiul Cărții".

Și după ce făcu acestea, tânărul se apucă de treabă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă:

... Şi după ce făcu acestea, tânărul se apucă de treabă. Şi se aşternu pe citit cu chibzuinţă, domol şi cugetând la cărţile din saraiul lui vrăjit. Şi cum se născuse sub zodie binecuvântată, iar paşii îi erau încununaţi cu izbândă şi cu noroc, ţinea minte, în capul său norocit, tot ce citea şi tot ce îşi însemna. Încât, în puţină vreme, ajunse peste fire de citit şi de învăţat, iar mintea i se îmbogăţi cu daruri mult mai scumpe decât toate bunurile ce-i fuseseră lăsate moştenire. Şi cugetă atunci, cu înţelepciune, să-i facă a se bucura şi pe cei din preajma sa de bunurile peste care era stăpân. Şi, într-acest scop, dădu în Saraiul Cărţii un ospăţ mare, la care îi pofti pe toţi prietenii săi, şi pe toţi ai lui, rude mai apropiate ori mai depărtate, şi pe robi, şi pe grăjdari, ba până şi prostimea şi cerşetorii obişnuiţi de la pragul său. Şi după ce mâncară şi băură şi mulţumiră Atoatedătătorului, tânărul cel bogat se sculă în picioare în mijlocul roatei de oaspeţi luători-aminte şi le grăi:

– O, voi, oaspeţi ai mei, în noaptea aceasta, în locul cântecelor şi al lăutelor, să domnească peste sindrofia noastră înţelepciunea! Că înţeleptul a spus: „Vorbeşte şi scoate din mintea ta ceea ce ştii, pentru ca urechea celui care te ascultă să capete hrana aceea. Şi orişicine a dobândit ştiinţă, a dobândit un bun nemăsurat. Iar Atoatedătătorul dăruieşte înţelepciunea cui vrea el, iar mintea a fost zămislită la porunca lui; ci numai puţini dintre fiii oamenilor sunt stăpâni pe harurile minţii." Încât Allah Preaînaltul, prin gura Prorocului său binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – a zis: „O, drept-credincioşilor! daţi de pomană lucrurile cele

mai scumpe pe care le-ați agonisit, întrucât nu veți ajunge la desăvârșire decât atunci când veți da de pomană din ceea ce vă este cel mai scump. Ci să n-o săvârșiți din făloșenie; că veți fi asemeni cu niște dâmburi pietroase de-abia coperite cu oleacă de pământ: că vine puhoiul apelor peste acele dâmburi și nu are să mai lase decât piatra goală. Din lucrarea unor oameni ca aceștia nu se alege niciun folos. Ci aceia care se arată darnici, ca urmare a tăriei sufletelor lor, aceia se asemuie cu o grădină sădită pe o costișă pe care o adapă ploile mănoase ale cerului, și care rodește poame îndoit. Dacă ploaia nu va cădea peste ea, tot o udă roua. Și numai aceia vor intra în grădinile raiului." Drept care, o, oaspeți ai mei, v-am adunat aici în seara aceasta. Căci, nevroind, ca un avar, să păstrez numai pentru mine poamele științei, aș vrea să gustați și voi din ele odată cu mine, ca să pășim împreună pe calea înțelepciunii.

Și adăugă:

– Să ne aruncăm, așadar, privirile prin bageacurile cunoașterii și ale istoriei, și să privim astfel la trecerea alaiului minunat al oamenilor mari de odinioară, pentru ca, de la pilda lor, să ni se limpezească și nouă mintea și să se îndrepte, luminată, înspre desăvârșire. Amin!

Și toți musafirii tânărului cel bogat își duseră amândouă mâinile la frunte, răspunzând:

– Amin!

Atunci, tânărul șezu jos, în mijlocul cercului lor tăcut, și spuse:

– O, prietenii mei, nu aș ști să încep mai bine împărțeala acestor minunate daruri decât făcându-vă mintea să se bucure de istorisirea câtorva întâmplări din viața strămoșilor noștri arabi de pe vremea păgâniei, adevărații arabi ai nisipurilor, ai căror poeți minunați nu știau nici să citească, nici să scrie, la care harul era un dar neostoit,

şi care desăvârşiră, fără cerneală, fără calam şi fără îndrumători, limba aceasta arabă, care este a noastră, limba anume de care cel Preaînalt s-a slujit, mai presus de toate celelalte, spre a-i împărtăşi gândurile sale trimisului său – asupra-i fie rugăciunea, pacea şi binecuvântările cele mai alese. Amin!

Iar musafirii răspunzându-i şi ei: „Amin!", tânărul spuse:

– Iată, dar, din acele vremi viteJeşti de la obârşii, o întâmplare dintre alte mii:

POETUL DOREID, FIREA LUI MĂRINIMOASĂ ŞI DRAGOSTEA LUI PENTRU VESTITA POETĂ TUMADIR EL KHANSA

Se povesteşte că într-o zi poetul Doreid, fiul lui Simmah, şeicul tribului Bani-Yuşam, care a trăit pe vremea păgâniei, viteaz de frunte şi poet vestit, şi stăpân peste multe corturi şi păşuni frumoase, a plecat într-un poghiaz asupra tribului potrivnic, Bani-Firas, care îl avea de şeic pe Rabiah, voinicul cel mai neînfricat al pustiului. Şi Doreid mergea în fruntea unei cete de voinici, aleşi dintre cei mai buni din trib. Şi intrând într-o vale de pe pământurile duşmane ale tribului Bani-Firas, zări în depărtare, la capătul celălalt al văii, un om mergând pe jos şi care însoţea o femeie călare pe o cămilă. Şi Doreid, după ce cercetă o clipă zarea, se întoarse înspre unul dintre voinicii săi şi îi spuse:

– Dă goană calului şi prinde-mi-l pe insul acela!

Iar voinicul porni şi, când ajunse să poată fi auzit, strigă la omul ce mergea pe jos:

– Dă-te prins, lasă-mi femeia şi scapi cu zile!

Şi rosti de trei ori strigarea. Ci omul îl lăsă să se apropie, apoi, netulburat şi alene, fără a zori pasul, aruncă

funia cămilei femeii pe care o însoțea și cu glas domol cântă stihurile acestea:

O, doamnă-a mea, mergi înainte
Cu pas agale și cuminte,
Ca o hanâmă fericită
Ce n-a știut nicicând de frică,
Și cu făptura ei voinică
Înfruntă crâncena ispită,
Trecând semeț nepăsătoare,
Precum i-i dat de ursitoare.

Și martoră să fii acum
La felul cum îi iese-n drum
Acestui călăreț, fălosul,
Un firacid fără de pată
Care n-a cunoscut vreodată
Rușinea neagră de-a da dosul,
Cu spaima-nfiptă în grumaji,
Din fața niciunui vrăjmaș.

Că iată, cu privirea ta,
Hanâmă scumpă, poți vedea,
Sub fieru-acestei lăncii grele,
O probă-a loviturii mele!

Apoi se repezi deodată asupra voinicului lui Doreid, îl doborî din șa cu o lovitură de suliță și îl întinse mort țeapăn în țărână. Pe urmă luă calul cel fără de stăpân și, după ce se temeni dinaintea hanâmei, sări în șa dintr-o zvâcnitură și porni la drum, ca și până aci, fără de grabă și fără de tulburare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

... fără de grabă și fără de tulburare.

Estimp, Doreid, cum nu-l mai zărea pe voinicul său întorcându-se, trimise un alt călăreț să vadă ce este cu el. Iar acela, dând în cale peste soțul său fără de viață, îndemnă pe urmele insului din zare și-i strigă, de departe, aceeași strigare pe care i-o aruncase și voinicul dintâi. Ci omul își văzu de drum, de parcă nici n-ar fi auzit nimic. Iar călărețul lui Doreid se repezi năvalnic la el, cu sulița întinsă. Ci acela, fără a se tulbura, îi trecu iarăși hanâmei funia cămilei și dete pinteni deodată împotriva călărețului, cântându-i stihurile acestea:

Iată-asupra-ți vine cruntă
Moartea-n chip de lăncier,
Până-n șiră să-ți pătrundă
Cu amarnic colț de fier!
Plod spurcat de mascarale,
Sulița să te dărâme,
Când cutezi să-i ieși în cale
Unei falnice hanâme,
Ce-a trăit de când se știe
Mândră și în slobozie.
De la ea la tine-mi pare
Lungă calea, grea urgia,
Că-i stă scut de apărare
Cruntul tău stăpân Rabiah,
Cel a cărui lege dreaptă
Pentru orice vrăjmășie
Fier de lance-i, care-așteaptă
Să te culce pe vecie,
Lance cum nu mai e-o altă:
Joacă-n mână-i și tresaltă!

Și călărețul, cu ficatul străpuns, căzu din șa, zgâriind pământul cu unghiile. Și își sorbi moartea dintr-o înghițitură. Iar biruitorul își urmă agale drumul său mai departe.

Și Doreid, plin de nerăbdare și îngrijorat de soarta celor doi voinici, trimise un al treilea călăreț, cu aceeași sarcină. Și cercetașul ajunse pe la locurile pe unde zăceau cei doi soți ai săi, lungiți fără de viață la pământ. Și îl zări în depărtare pe străinul care drumețea în tihnă, ducând cu o mână cămila hanâmei și târându-și alene sulița după el. Și-i strigă:

– Dă-te prins, o, câine de prin cele triburi!

Ci omul, fără ca măcar să-și întoarcă privirile înspre cel ce se năpustea asupra-i, îi spuse hanâmei:

– O, stăpâna mea, mână cămila înspre corturile noastre, care-s pe-aproape.

Pe urmă, deodată, fu dinaintea potrivnicului său și-i strigă stihurile acestea:

O, tu, cap fără ochi, smintit,
Pe frații tăi nu i-ai zărit
Cum zac în sângele lor, bieții?
Au nu-ți simți pe lumina feții
Cum se și strâng, țipând, erețiii
Și Maica Vulturilor morții
În crâncenul județ al sorții?
Cu ce nădejdi vii tu, nebune,
Spre mine când pornești, ia spune?
Au ce socoți a dobândi
De la viteazul crunt spre care
Te-aiepți urlând ca-ntr-o turbare,
Să pieri din rândul celor vii?
Au la ce plean gândești s-ajungi,
Decât la sfânta lovitură
A unei sulițe prelungi
Pe care-am să ți-o-nfig în gură,

Și la culcușul cald de sânge,
Întunecat ca negrul corb,
Spre care vii, nebune, orb,
Și-n care-ndată te vei frânge?

Și, rostind acestea, îl însuliță pe călărețul lui Doreid, și îl dete peste cap de la cea dintâi izbitură, cu pieptul străpuns dintr-o parte până în cealaltă. Ci, totodată, sulița i se frânse de năprăsnicia loviturii. Și Rabiah – că chiar el era viteazul acela de prin văi și vâlcele – știind că se află destul de aproape de tribul său, nu mai vru să se ostenească nici măcar a se apleca să culeagă de pe jos arma vrăjmașului său. Și își văzu de cale înainte, neavând la el altă armă decât coada frântă a suliței.

Or, Doreid, estimp, nedumerit că nu-i zărea întorcându-se pe niciunul dintre vitejii săi, plecă el însuși să vadă ce este. Și găsi, întinse pe nisip, trupurile fără de viață ale tovarășilor lui. Și deodată îl zări ivindu-se de pe un dâmb pe însuși Rabiah, vrăjmașul său, cu arma lui de batjocură. Și, la rându-i, Rabiah îl cunoscu pe Doreid, și se căi în sufletul său, dinaintea unui potrivnic ca acela, de nesocotința pe care o săvârșise de a nu fi luat sulița vrăjmașului din urmă. Ci îl așteptă pe Doreid, stând drept în șa și strângând în pumn lemnul lăncii rupte. Iar Doreid, dintr-o aruncătură de ochi, văzu starea grea în care se afla Rabiah, și sufletul său mare îl îndemnă să strige viteazului firasan vorbele acestea:

– O, taică al voinicilor din spița lui Bani-Firas, de bună seamă că oameni ca tine nu se ucid. Ci oamenii mei, porniți pe pradă, au să vrea să-și răzbune asupra-ți moartea fraților lor; și, cum ești neînarmat, singur și atâta de tânăr, ține, ia sulița mea! Cât despre mine, fac cale întoarsă spre a le domoli soților mei ispita de a se lua după tine.

Și Doreid făcu calea întoarsă în goana mare înspre oamenii săi și le spuse:

– Viteazul a știut să-și apere hanâma. Întrucât i-a ucis pe cei trei voinici ai noștri și, pe deasupra, m-a lăsat și pe mine fără suliță. Într-adevăr, e un luptător aprig, pe care nu e cu cale să-l înfrunți!

Și smuciră de frâie și se întoarseră, fără niciun plean, la tribul lor.

Și anii trecură. Și Rabiah muri așa cum mor vitejii cei fără de pată, într-o încăierare sângeroasă cu cei din tribul lui Doreid. Și, ca să-l răzbune, o ceată de firasani plecă într-un alt poghiaz împotriva celor ai lui Bani-Yușam. Și căzură pe negândite, la vreme de noapte, asupra taberei, și omorâră pe care-i omorâră, și luară prinși mulți, și ridicară pradă bogată, în femei și în bunuri. Și, în mulțimea prinșilor, se afla însuși Doreid, șeicul yușamilor.

Și, când ajunse în tribul biruitorilor, Doreid, care avusese de grijă să-și tăinuiască numele și cinul, fu pus, cu toți ceilalți prinși, sub strajă bună. Ci muierile firasane, ispitite de înfățișarea lui mândră, veneau cu niște ochi focoși să treacă și să răstreacă întruna, făloase, pe dinaintea lui. Și deodată una dintre ele strigă:

– Pe moartea cea neagră! ce lovitură strașnică ați dat, copii ai lui Firas! Știți voi cine-i acesta?

Și toți deteră fuga și se uitară, și răspunseră:

– E unul dintre cei ce ne-au iscodit rândurile!

Și femeia spuse:

– De bună seamă! e un viteaz! E chiar acela care i-a dăruit lui Rabiah sulița în ziua când cu valea.

Și își aruncă haina asupra prinsului, în semn de ocrotire, adăugând:

– Copii ai lui Firas, îl iau sub ocrotirea mea pe prinsul acesta.

Şi se îngriji mai departe de el, şi îl întrebă cum îl cheamă; iar el răspunse:

– Sunt Doreid ben Simmah. Da tu, o, hanâmă, cine eşti?

Ea răspunse:

– Sunt Raita, fata lui Gizl El-Tian, cea căreia îi mâna Rabiah cămila. Iar Rabiah era soțul meu.

Pe urmă Raita se duse pe la toate corturile tribului şi le grăi voinicilor vorbele acestea:

– Copii ai lui Firas, aduceți-vă aminte de mărinimia lui Doreid ben Simmah, când i-a dat lui Rabiah sulița sa cea cu coadă lungă şi frumoasă. Or, bine pentru bine, şi fiecăruia roada faptei sale! Gura oamenilor să nu se umfle de hulă povestind isprava voastră cu Doreid. Tăiați-i cătuşele şi, plătindu-i prețul răscumpărării, scoateți-l din mâinile celui care l-au luat prins. Altminteri, aveți să aşterneți dinainte-vă o faptă de ocară, ce are să vă fie până la moarte o lespede a jeluirilor fără de leac şi a căințelor amare.

Şi firasanii, când o auziră aşa, puseră mână de la mână ca să-i plătească lui Muharrik, viteazul care îl luase prins pe Doreid, prețul de răscumpărare. Iar Raita îi dărui lui Doreid, slobozitul, armele răposatului ei soț. Şi Doreid se întoarse la tribul său şi niciodată nu mai purtă război cu neamul lui Bani-Firas.

Şi anii se scurseră iar. Şi Doreid, ajuns bătrân, ci tot dăruit cu frumosul lui suflet de poet, se nimeri să treacă într-o zi pe la mică depărtare de sălaşurile tribului Bani-Solaim. Şi, pe vremea aceea, trăia în tribul solaimilor o fată, Tumadir, fica lui Amr, ştiută în toată Arabia pe porecla de El-Khansa, şi lăudată de toți pentru minunatul ei har poeticesc.

Şi preafrumoasa solaimă, chiar când Doreid trecea pe lângă tribul ei, se nimerise că tocmai ungea cu păcură

copitele unei cămile de-a părintelui ei. Și cum locul era lăturalnic, căldura mare și nimeni nu se zărea pe acolo, Tumadir își lepădase hainele și își vedea de treabă aproape goală de tot. Iar Doreid, ascuns, se uita la ea și o cerceta fără ca fata să-și dea seama. Și, fermecat de frumusețea ei, ticlui stihurile acestea, precum urmează:

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă:
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir.

Nicicând în triburile noastre,
Ce nu duc lipsă de copile,
Nu s-a mai fost văzut cândva
O-ngrijitoare de cămile
Atâta de fermecătoare
Și luminoasă cum e ea.

Acolo unde nu e văl
Și nici perdea, și nici podoabe,
Acolo adevăru-i gol,
Iar vicleșug nu mai încape,
Și poate-al inimii pârjol
La apa lui să se adape.

Chip răpitor, chip vrăjitor,
Din soare parcă scos cu-o daltă,
Ca idolii de aur sfânt
La care inima tresaltă,
Cu pletele fuior în vânt,
De armăsari de spiță-naltă.

O, păr bogat, păr revărsat
Lăsat să curgă-n nepăsare,

În unduinde lanțuri lungi –
Și care, pieptănat strâns, pare
O-mpletitură de ciorchini
Spălați de ploaia roditoare.

Sprâncenele-i aduse lin
Sunt două rânduri bine scrise
De un calam vrăjit de ginn,
Cununi care rămân deschise
Pe ochii ei mari și senini
De antilopă, plini de vise.

Obraji-i dulce zămisliți
Și arși de-o proaspătă roșeață
Sunt soare tânăr, răsărind
Într-o duioasă dimineață
Pe albul ca de mărgărint
Al unui câmp ce se răsfață.

O floare-i gura ei zâmbind,
Izvor de caldă îmbiere,
Cu dinții albi și luminoși,
Mărgăritare-giuvaiere,
Petale de iasmin curat
Scăldate-n străluciri și-n miere.

Iar gâtul ei sclipește alb
Precum argintu-n zăcăminte,
Deasupra sânilor de foc
Zvâcniți pojarnic înainte,
Ca la statuile de fildeș
Cu idolițe vechi și sfinte.

Iar cele două brațe tari
Sunt pline, proaspete, rotunde;
Iar mâinile-i par fără os
Și fără vinele mărunte;

Iar degetele-i fac curmala
Zavistioasă să se-ncrunte.
Iar pântecu-i îmbelşugat,
Cu gingăşiile-i cutate,
Ca o hârtie strânsă-n dungi
Cu marginile adunate
În jurul dulcelui ghidici
Spre care sufletul se-abate,
E-un sipeţel de fildeş, cald,
Plin de mirosne fermecate.

O, spatele-i! cu-un mijlocel
Ce spre tulpina lui se suie,
Cea ca un ram de arbor ban
Şi, ah! atâta de mlădie
Şi-atâta de subţire-ncât
A lui Allah făurărie
A trebuit să-şi pună-n fapt
Întreaga-i meşteşugărie
Spre-a o lega nemijlocit
De preafăloasa bogăţie
A şoldurilor voiniceşti
Ce i le-a pus la temelie
Şi de ispititorul şanţ
Săpat cu mare gingăşie.

Iacătă-acum, fecioara mea
Ca o crăiţă se ridică,
Dar o întoarce iar să stea
Povara-i grea de nuri, voinică;
Ci nu vrea fălnicia-i grea,
Rotundă ca o putinică,
S-o lase-n linişte aşa,
Şi-o saltă iar în sus, şoltică,
O, dâmburi falnice şi moi,
Ce până-n suflet mă furnică!

Și toate-aceste fălnicii
Stau pe doi stâlpi de sfântă slavă,
Lucrați dintr-un mărgăritar,
În zămislirea lor ghizdavă,
Și arcuite strălucit
Ca bolta templelor, grozavă,
Pe două fragede tulpini
De trestie ori de izbavă,
Umbrite de un fum de puf
Ca o câmpie de otavă,
Și sprijiniți în mers gingaș
Pe două tălpi fără gâlceavă,
Ca două capete de lănci
Neștiutoare de zăbavă.

Oh, slavă-a bozilor! Cum pot
Aceste gingășii mărunte,
Aceste două temelii
Atât de firave, să-nfrunte
Și să ridice către cer
Întreg saraiul cât un munte?

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă:
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir!

Și chiar a doua zi, falnicul Doreid, însoțit de căpeteniile tribului său, veni cu mare alai la tatăl preafrumoasei Tumadir și îl rugă să i-o dea de soție. Și bătrânul Amr, fără a-și lăsa așteptat răspunsul, îi spuse poetului cel viteaz:

– Doreid taică, unui om mărinimos ca tine nu i se retează îndemnurile; unei căpetenii preamărite ca tine, nu i se curmă dorurile; unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

... unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas. Da se cuvine să-ți spun că fata mea, Tumadir, are în cap niște gânduri, niște feluri ale ei de a vedea... Și sunt gânduri și feluri de a vedea cum nu au, de obicei, alte femei. Iar eu o las totdeauna slobodă să facă precum îi place, întrucât Khansa a mea nu este ca toate femeile. Așa că eu am să-i vorbesc de tine, cât voi putea mai în folosul tău, asta ți-o făgăduiesc; da nu răspund nicidecum de învoire, care nu este decât numai și numai a ei.

Iar Doreid îi mulțumi pentru ceea ce binevoia să facă; și Amr intră la fiică-sa și îi spuse:

– Khansa, un viteaz falnic, un ins de neam mare, căpetenie de bani-yușami, om preacinstit pentru vârsta și pentru voinicia lui, într-un sfârșit, Doreid, falnicul Doreid, fiul lui Simmah, cel ale cărui cântece de luptă și ale cărui stihuri mândre i le știi, a venit sub cortul meu să te ceară de soție. Aceasta, fata mea, ar fi o căsătorie care ne-ar cinsti. Mai mult nu am a te îndemna asupra hotărârii tale.

Iar Tumadir răspunse:

– Tată, lasă-mi câteva zile de răgaz, pentru ca, până a răspunde, să pot să chibzuiesc.

Și tatăl preafrumoasei Tumadir se întoarse la Doreid și îi spuse:

– Fata mea, Khansa, vrea un răgaz până a da răspunsul hotărât. Nădăjduiesc, de altminteri, că are să primească. Așteaptă, așadar, câteva zile.

Și Doreid răspunse:

– Prea bine, o, taică de viteji.

Şi se duse în cortul ce-i fusese pregătit.

Or, preafrumoasa solaimă, de cum se depărtă Doreid, trimise pe urmele lui o slujnică de-a ei, spunându-i:

– Du-te şi pândeşte-l pe Doreid, şi ţine-te pe urmele lui când s-o strecura din corturi să-şi facă nevoile. Şi uită-te bine la şuvoiul lui, şi vezi-i tăria şi urma pe care are s-o lase pe nisip. Şi-aşa avem să judecăm dacă mai este încă în puterile bărbăţiei.

Iar slujnica se supuse. Şi fu atâta de iscusită, încât numai peste puţină vreme se şi întorcea la stăpână-sa să-i spună doar atât:

– Om sleit.

Or, când răgazul cerut de Tumadir trecu, Doreid veni iar în cortul lui Amr, să capete răspunsul. Şi Amr îl lăsă în partea din cort menită bărbaţilor şi intră la fiică-sa, şi îi zise:

– Khansa, fata mea, oaspetele nostru aşteaptă răspunsul tău şi ce ai hotărât.

Iar ea răspunse:

– Am chibzuit şi am hotărât că nu plec din tribul meu. Întrucât nu vreau să-mi schimb gândul de a mă mărita cu vreunul dintre verii mei, flăcăi tineri, frumoşi ca nişte suliţe mândre şi mari, ca să mă duc după un yuşam matuf, cum e Doreid ăsta, cu trupul sleit, care azi-mâine are să-şi dea cucuveaua lui de suflet. Întru cinstirea vitejilor noştri, mai bine să rămân fată bătrână decât să fiu nevasta unui boşorog.

Şi Doreid, care sta în cort, în selamalâc, auzi răspunsul acela sfruntat şi se simţi lovit amarnic. Şi, din mândrie, nu lăsă să se vadă nimic din simţămintele sale, ci, luându-şi bun-rămas de la tatăl solaimei, plecă înspre tribul său. Da se răzbună pe fata cea crudă cu stihurile acestea usturătoare:

Zici că Doreid bătrân e,
Preafrumoaso, și-l înfieri;
Că e prea bătrân, sărmanul,
Zici, luându-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri?
Tu-ți dorești de soț, o, Khansa
– Și firește că pe drept –
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu știu să m-aiept.
Da, așa-i, feri-te-ar bozii
De un soț ca mine, dară!
Că eu nu-s ciurdar de turme,
Eu altceva-s, bunăoară,
Și altceva fac pe lume,
O, preafalnico fecioară

Cine-s eu se știe bine,
Și se știe, mi se pare,
Că, orice ai spune, mândro,
Dacă mâna mea e tare,
Este pentru alte lucruri,
Și cu un alt rost sub soare.
Și se știe pretutindeni
Că în tribul meu nu-ntreabă
Nimeni oaspeții vreodată
Cine sunt și de ce teapă,
Iar un ocrotit de mine
Află tihnă fără gloabă.

Și la fel se știe, Khansa,
Că și-n lunile de jale,
Când sub seceta amară
Foamea neagră dă târcoale,
Când sugarul țipă-ntruna

După sânul maicii sale,
Eu am corturile pline
De antale şi stamboale,
Am prisoase de bucate,
Vite grase în saiale.
Aşa că feri-te-ar bozii
De un soţ cu-atâtea fale,
Să nu cumva să-i creşti pruncii
În huzur şi-n viaţă moale.

Că tu-ţi vrei de soţ, o, Khansa
– Şi, fireşte, aşa-i drept! –
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu ştiu să m-aiept.
Că tu spui că prea bătrân e
Doreid, şi mi-l înfieri;
Da, e prea bătrân, sărmanul,
Zici, luându-l în doi peri.
Oare ţi-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri?

Iar când stihurile lui se răspândiră prin triburi, Tumadir fu sfătuită din toate părţile să-l primească de soţ pe acel Doreid cu mână darnică şi cu duh fără de pereche. Ci ea nu-şi mai schimbă hotărârea.

Or, taman pe când se petreceau acestea, iacătă că, într-o încăierare sângeroasă cu tribul vrăjmaş al murrilor, un frate al mândrei Tumadir, viteazul cel strălucit Moawiah, pieri de mâna lui Haşem, capul murrilor şi părintele preafrumoasei Asma, cea care fusese cândva umilită de către acel Moawiah. Şi chiar moartea aceea a fratelui său o deplânge Tumadir în bocetul pe care am să vi-l spun şi care se cântă pe glasul întâielea coborât-tremurat şi pe ghiersul strunei de sub degetul inelar:

Ah, plângeţi, ochi, cu lacrimile toate!
Vărsaţi potop de lacrimi nesecate!
Cea care plânge îşi jeleşte-un frate
Pe care l-a pierdut în lupta grea.
Pe veci de-acuma între el şi ea,
De nepătruns, stă, neagră, o perdea,
Perdeaua neagră, lacomă: pământul,
Cu care îl acoperă mormântul.
Of, ca să-l plâng, cum să găsesc cuvântul?
O, frate-al meu, te-ai dus după-acea apă
De-al căreia amar nimeni nu scapă,
Şi toţi îi vor gusta pelinul rău.
Neprihănit te-ai dus pe drumul tău,
Zicând atât: „Mai bine e să mori,
Căci viaţa-i doar un licăr trecător
De viespe poposită dintr-un zbor
Pe vârful unei lănci, scăpărător."
Inima mea te poartă viu în minte,
O, fiu al tatei şi al mamei mele!
Ca iarba, vara, sub zăpuc fierbinte,
Mă ofilesc de chinurile grele
Şi de mâhnirea care mă cuprinde.
E mort acela care a fost scut
Al triburilor noastre, şi stâlpar
Al casei dragi sub care ne-am născut.
S-a dus într-un prăpăd fără hotar
E mort acela ce ne-a fost lumină
Şi pildă de viteaz în lupte crunte.
Ca focurile-aprinse-n culmi de munte,
Aşa ne-a fost lumina lui deplină.
E mort acel ce fulgera, călare
Pe iepele sirepe,-n goana mare,
În hainele-i ca focul, lucitoare,
Viteazul cu seleaful de mătasă,
Acela care ne era sultan,
Şi-a seminţiei noastre floare-aleasă,
Încă de când era un băietan,

Un tinerel bărbat, cu ochi semeți,
Cununa noastră-a fost de frumuseți.
El, fratele meu, cel cu mâini miloase,
Şi mână-a dărniciei însăşi, el
Cel ce ne-a fost cetate şi crenel,
Nu mai e – stâlpul mândrei noastre case.
E în mormânt, închis sub neagra stâncă,
În beznă grea şi în tăcere-adâncă.
Spuneți-i Alwei, bidivia lui,
Cea cu piept larg cum alta-n lume nu-i:
„Plângi, Alwa, plângi! În goană, nebuneşte,
Stăpânul tău nu te mai călăreşte!"
Fiu al lui Amr, slava fără pată
Gonea în şa alăturea de tine,
Cu mantia de luptă suflecată
Până la şolduri, când pornea turbată
Cumplita bătălie să se-nspine,
Când vipia războiului izbea
Piepturi cu piepturi, şi când tu goneai,
Cu frații tăi venind pe urma ta,
În încleştarea de cai contra cai,
Şoimani şi vulturi înfurciți aşa
Ca diavolii, în crâncenul guleai.
Cu hohot mare îți râdeai de viață
În toi de bătălii, zdrobind la țeste,
Când a nu pune preț pe viață este
Cea mai vitează faptă, şi măreață,
Ce se preschimbă-n pildă, şi-n poveste.
De câte ori ai luat în piept de-a dreptul
Năvalele de coifuri tari, de fier!
De câte ori ai înfruntat cu pieptul
Noianul înzăuat de lăncieri,
Fără să şovăi şi fără sfială,
În mânioasa luptei vălmăşeală,
Sfărmând ca-n joacă grelele armuri,
Sub corturile negre ca de smoală
Ale furtunii ce urla-mprejur!

Puternic şi mlădiu, cum e tulpina
Cea dreaptă-a steagului de Rubaina,
Cu mijlocelul tău ca o brăţară
De aur străcurat, când foc şi pară
Se-nvâlvorau asupra ta mistreţe,
Când îşi sporeau potoapele prigoana
Zbătându-se în preajma ta nătânge,
Când moartea cruntă îşi târa pulpana
Caftanului ei năclăit în sânge.
Câţi bidivii ai îndemnat la fugă
Pe urmele ortalelor vrăjmaşe,
O, frate-al meu, când râşniţa năucă
A bătăliei îşi croia hogaşe
Prin rândurile dese de viteji
Din amândouă oştile-n vârtej.
Tu, prapure al oastei noastre, cârmă
Neabătută de la dreapta cale,
Tu, sumeţindu-ţi mantia de sârmă
Cu poalele-i lungi făurite-n zale,
Ca fulgerul treceai, când se prăvale,
Pe calul tău, ce tresălta de goană,
Icnind din ii precum o darabană.
Tu-nsufleţeai năprasnicele darde,
Tu le-ndârjeai la ceas de luptă cruntă
Cu fulgerele negre să pătrundă
Până-n străfund de măruntaie sparte,
Să scormonească în adânc, avan,
În trupul biruitului duşman.
Tu erai tigrul cel cutezător
Ce se aruncă-n goană după pradă,
Ca fulgerul când scapără din nor,
Nepregetând nicicând să se repeadă
Spre sfânta bucurie-a biruinţii,
Cu armele lui: ghearele şi dinţii.
Câţi prinşi în lupte ai mânat tu, frate,
Naintea ta, în ciurde speriate,
Ca turmele de antilope când

Le scoală pala rece-a unui vânt,
Iar cele dintâi picături de ploaie
Le-alungă de prin pajişti şi zăvoaie!
Câtor femei de stepenă aleasă
Le-ai fost scăpare-n ziua ticăloasă,
La ceasu-ncăierărilor cumplite,
Când rătăceau cu plete răvăşite,
Ţipând de spaimă şi înnebunite,
Pe câmpuri, alungate din sălaşe
De negurile ordiei vrăjmaşe!
De câte-amaruri ne-ai scăpat ades,
Din ce năpaste şi din ce prăpăduri!
Doar când le-auzi, chiar fără să le vezi
Te-acoperă-ale spaimelor omături;
Iar o femeie care-a rămas grea
Ar lepăda, de tot ce-ar auzi.
Ah, câte mame-ar fi fără copii,
De n-ar fi fost acolo spada ta!
Şi-apoi, o, frate-al meu care te-ai dus,
Ce cântece de luptă ne-ai cântat,
Cum altele nu pot fi mai presus!
Tu fără trudă-n luptă le-ai strigat,
Şi ca un scut ne-au fost când ni le-ai spus,
Şi precum lancea ta în bătălii,
De-a pururi printre noi vor dăinui!
Se stinse-a dărniciei mândră floare:
Fiul lui Amr zace în mormânt.
Stingă-se, dar, şi stelele-n vâlvoare,
Şi stingă-se şi soarele oricând –
El a fost strălucitul nostru soare,
El a fost steaua noastră pe pământ.
Tu nu mai eşti pe lume, frate-al meu!
Vai, cine-acum va mai da adăpost
Străinului rămas fără de rost,
Când Miazănoaptea rece îşi trimite
Al vânturilor crâncen ferăstrău,
Urlând în zările nemărginite?

Vai, călători, cel ce v-a ospătat
Cu turmele lui, și v-a ocrotit
Cu armele, acuma stă culcat
În groapa neagră-n care l-ați lăsat,
Cu pulberea de veci acoperit.
În crunt lăcaş l-ați pus pentru vecie,
Cu câțiva stâlpi înfipți în preajma sa,
Şi-ați pus pe biata lui zădărnicie
Tristele ramuri verzi de salamah,
Între morminte de străbuni umile,
Şi peste care vremea cade grea
Cernindu-şi colbul sur de ani şi zile.
O, frate-al meu, tu, cea mai mândră mladă
Din solaimii îndrăgiți de soare,
Pieirea ta mă arde şi mă doare!
Nădejdea mea s-a stins cu tine-odată.
Ah, nici cămila, când i se ia mânzul
Şi dă târcoale jalnicei paiațe
Închipuite din cârpe şi ațe
Ce i s-a dat ca să-şi aline plânsul,
Ci ea tot geme, biata, şi-l tot cheamă
Cu mugetele ei adânci de mamă,
Se zbuciumă întruna chinuită,
Şi nu-şi mai află tihna o clipită,
Şi nu mai gustă nici apa, nici fânul,
Când amintirea îi frământă sânul,
Şi când amarnic dorul o usucă,
Şi se smuceşte-n legături năucă,
Nici ea nu simte ceea ce simt eu,
Durerea mea, de foc, o, frate-al meu!
Oh, niciodată lacrimile mele
Nu vor seca, nici tristele-mi suspine
Nu vor tăcea, nici țipetele-mi grele
Pe care le strig pururi după tine.
Ah, plângeți ochi, cu lacrimile toate!
Vărsați potop de lacrimi nesecate!

Și chiar cu prilejul ascultării acestui poem, poetul Nabigha El-Dhobiani și alți poeți strânși la târgul cel mare al Okazului, ca în fiecare an, spre a-și spune poeziile dinaintea tuturor triburilor din Arabia, fură întrebați despre harurile poetei Tumadir El-Khansa, iar ei răspunseră într-un glas:

– Îi întrece la stihuire și pe oameni, și pe ginni!

Iar Tumadir trăi până după vestirea Islamului cel binecuvântat în Arabia. Și, în anul al optulea de la hegira lui Sidna-Mohammad – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – veni și ea, cu fiul ei, Abbas, care ajunsese atunci cap peste toate căpeteniile solaimilor, să-și facă închinarea dinaintea Prorocului și să se încununeze întru Islam. Și Prorocul o întâmpină cu cinstire, și dori s-o audă spunându-și stihurile, măcar că el nu-i prețuia pe poeți. Și o firitisi pentru harul ei poeticesc și pentru faima ei. Și, de altminteri, chiar atunci, apucându-se să repete și el un stih de-al poetei Tumadir, se dete în vileag că nu se pricepea la măsura versurilor. Întrucât greși lungimea acelui stih, punând în legătură unul dintre cele două cuvinte de la urmă în locul celuilalt. Iar bătrânul Abu-Bekr, auzind acea stricare a măsurii stihului, vroi să îndrepte greșeala, punând la locul lor cele două cuvinte schimbate; ci Prorocul – asupra-i fie rugăciunea și pacea – îi spuse: „Ce însemnătate are? e tot aceea." Și Abu-Bekr răspunse: „Hotărât, o, Prorocule al lui Allah, tu adeverești pe deplin vorbele pe care Allah ți le-a dezvăluit în *Coranul* său *cel Sfânt:* «Nu am învățat de la Prorocul nostru stihuirea: că el nu are trebuință de ea. *Coranul* este învățătură, este o scriere fără zorzoane și pe înțeles!»"

Ci Allah știe mai bine!

Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

– Iacătă încă o întâmplare din viaţa strămoşilor noştri arabi de pe vremea păgâniei.

Şi spuse:

Poetul Find şi cele două fete viteze ale sale, Ofaiirah-soarele şi Hozeilah-luna

Ni s-a lăsat că poetul Find, bătrân pe-atunci de o sută de ani, şi cap al tribului Bani-Zimman, ramură din seminţia cea mare a bekrilor, din stirpea dintâi a rabiahilor, avea două fete copilandre, pe care le chema Ofaiirah-Soarele, pe cea mai mare, şi Hozeilah-Luna, pe cea mai mică. Şi, pe vremea aceea, întreg tribul bekrilor se afla în război cu thaalabenii cei mulţi şi puternici. Iar Find, în pofida vârstei lui înaintate, fu socotit vrednic, întrucât era viteazul cel mai vestit din tribul lui, să fie trimis de către tovarăşii săi în fruntea a şaptezeci de voinici, toată ortaua lor, ca să se lipească la oastea tuturor bekrenilor. Iar cele două copilandre, fetele lui, se aflau şi ele printre cei şaptezeci. Iar solul care se duse să dea de ştire sfatului obştesc al bekrenilor despre sosirea cetei de război a tribului Bani-Zimman le spuse celor la care fusese trimis:

– Tribul nostru vă trimite o ordie de o mie de războinici, şi încă şaptezeci de viteji.

Vroia să spună cu aceasta că numai Find, singur, preţuia cât o oaste de o mie de oameni.

Pe urmă, când toate cetele triburilor de bekreni se adunară, războiul se dezlănţui ca o vijelie. Şi-atunci s-a dat bătălia aceea, care a rămas vestită în toate pomenirile şi care a fost botezată Ziua-tăierii-moaţelor, din pricina umilirii grele la care i-au supus bekrenii biruitori pe prinşii lor, tăindu-le moaţele părului, înainte de a-i trimite, slobozi, să le arate înfrângerea fraţilor lor din corturile thaalabene. Şi chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut

vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliţaţi, minunile acelei zile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi cincea noapte

Urmă:

... Şi chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliţaţi, minunile acelei zile. Întrucât în încăierarea cea mai crâncenă, şi pe când izbânda sta în cumpănă, cele două copile săriră deodată jos de pe caii lor, se dezbrăcară cât ai clipi din ochi şi, aruncându-şi cât colo hainele şi tunicile de zale, se repeziră, goale de tot, cu braţele înainte, una în mijlocul aripei drepte a oştirii bekrene, iar cealaltă în mijlocul aripei stângi, învipiate şi în pieile goale, păstrându-şi numai pe cap cununile lor de culoare verde. Şi, în încleştare, răcniră fiecare, cu toată puterea glasului lor, câte un cântec de luptă ticluit atunci pe loc şi care, din ziua aceea, se cântă pe măsura de *ramel* greu şi pe ghiersul strunei de mijloc a glasului al patrulea, sărind peste măsura a doua, bătută înfundat de către daff.

Or, iacătă mai întâi peanul copilei Ofaiirah-Soarele:

Pe duşman! pe duşman! pe duşman!
Fii ai lui Bekr şi ai lui Zimman,
Încingeţi lupta, strângeţi vălmăşagul!
Intraţi în bătălie cu tot steagul!
Nainte, dar! pe duşman! pe duşman!
Cinstire multă şi mărire-naltă
Acelui ce-n această dimineaţă
Îmbracă haina roşie şi saltă
Să-ntâmpine vrăjmaşul faţă-n faţă!

Hai, voi, viteji ai noștri! Înainte!
Dați buzna-n toiul luptelor, fierbinte,
Iar noi la sânul cald vă vom primi!
Să se despice rănile cumplite
Ca hainele unei muieri smintite
Arse de furii și de patimi vii!
Iar noi saltele moi și albe perne
În așteptarea voastră vom așterne.
Ci dacă veți da cumva înapoi,
Avem să v-alungăm fără ogoi
Până-n străfundul negrului aman,
Ca pe niște nevolnici, neînstare
De dragoste cu tinere fecioare,
Nainte, dar! pe dușman! pe dușman!
Nainte! Și noroc în încleștare,
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman!
Încingeți lupta, strângeți vălmășagul!
Intrați în bătălie cu tot steagul!
Ucideți și trăiți, feciori aleși
Ai seminției mele de viteji!
Nainte, dar! Pe dușman! pe dușman!

Și iacătă și peanul răcnit de mânia copilei Hozeilah-Luna, pentru a ațâța înflăcărarea celor ce înconjurau prapurul neamului lui Bani-Zimman, alături de tatăl ei, Find, care tăiase vinele cămilei lui ca să fie încredințat că nu are să dea îndărăt un pas:

La luptă cruntă, fii ai lui Zimman!
La luptă dar, bekrani de viță veche!
Izbiți, izbiți în crâncenul dușman
Cu spada voastră fără de pereche!
Zvârliți asupra capetelor lor
Masalele aprinse, pe-ntrecute,
Ale mâniei roșii! Dați cu spor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!

Cu inimi dârze, hai, apărători
Ai mamelor şi-ai femeilor voastre!
Noi suntem fetele stelei din zori,
Frumoase ca huriile măiastre,
Cu păru-n mosc scăldat, şi învăscute
Cu salbe de mărgăritar. Daţi zor,
Măcelăriţi-i, căsăpiţi-i, iute,
Şi-avem să vă primim la piept cu dor!

Sus inima, copii ai lui Rabiah!
Celui mai dârz îi dărui fecioria-mi!
Pe duşman, dar! Măcelăriţi de-a-una!
Celui mai vrednic: Hozeilah-Luna!
Măcelăriţi-i! Căsăpiţi întruna!
Dar pe fricoşii ce dau îndărăt,
Să nu-i mai văd în ochi, să nu-i mai văd!
Îi vom zvârli-n gunoaie ca pe-o cârpă,
Nu vor avea pe lume decât scârbă!
Izbiţi cu spada cruntă în vrăjmaşi,
La luptă, sus, flăcăilor viteji!
Din sângele duşman să faceţi preş
Pe care să călcăm cu paşi trufaşi!
Măcelăriţi-i, căsăpiţi-i iute!
Izbiţi cu spada voastră pe-ntrecute!

Şi, la aceste două cântece de moarte, o înflăcărare proaspătă aprinse pojarul bekrenilor, dârzia le spori şi biruinţa rămase a lor, hotărâtoare şi deplină. Şi iată aşa se luptau strămoşii noştri de pe vremile păgâniei. Şi iată cum erau croite fetele lor! Flăcările gheenei să nu le fie prea crude!

Pe urmă tânărul le spuse celor care îl ascultau aprinşi:
– Auziţi acuma dragostea domniţei Fatimah cu poetul Murakiş, care şi ei au trăit tot pe vremurile păgâniei:

Și spuse:

Dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș

Se povestește că Neman, sultanul de la Hirah, din Irak, avea o fată pe care o chema Fatimah, care pe cât era de frumoasă, pe-atâta era de pojarnică. Și sultan Neman, care cunoștea firea zvăpăiată a tinerei domnițe, avusese grijă, spre a preîntâmpina vreo necinstire a stepenei sale ori vreo năpastă, s-o țină închisă într-un sarai lăturalnic. Și tot așa mai avusese grijă, pentru păstrarea cinstei fetei sale, da și din chibzuință, să pună de veghe, zi și noapte, străji înarmate, împrejurul acelui sarai. Și nimeni altcineva decât slujnica domniței nu avea îngăduință să intre în serhatul acela păstrător al virtuții domniței Fatimah. Și, din prisos de înțelepciune și de neîncredere, în fiecare seară, la căderea nopții, erau târșâite pe pământ, de jur împrejurul saraiului, niște preșuri mari de lână, ca să măture și să netezească fața nisipului de pe jos, în așa fel încât să șteargă urmele piciorușelor fetei care o slujea pe domniță și, de asemenea, în așa fel încât să se poată vedea, dimineața, dacă nu cumva fuseseră lăsate pe acolo alte urme de către vreo haimana în căutare de pozne.

Or, întemnițata cea frumoasă se suia de mai multe ori pe zi în vârful închisorii ei silnice și, de acolo, privea de departe la trecători și ofta. Și-așa, într-o zi, o văzu pe tânăra ei slujnică, pe care o chema Ibnat-Ijlan, cum sta de vorbă cu un tânăr frumos la făptură. Și până la urmă află de la copilă că tânărul acela de care era îndrăgostită era vestitul poet Murakiș, și că de nenumărate ori se și bucurase de dragostea lui. Și slujnica, fată, într-adevăr, frumoasă și pârdalnică, atâta lăudă față de stăpână-sa frumusețea și pletele strălucite ale poetului, și cu niște

vorbe atâta de aprinse, încât pojarnica de Fatimah se împătimi la rându-i să-l vadă și să se bucure de el, deopotrivă cu slujnica sa. Da vroi mai întâi, în gusturile ei subțiri de domniță, să se încredințeze dacă poetul cel frumos era de vreun soi mai acătări. Și chiar prin aceasta domnița își dovedi priceperea rosturilor lumii, ca o adevărată arăboaică de neam mare ce era. Și se osebi astfel de slujnica ei, mai puțin de soi ca ea și, ca urmare, mai puțin năzuroasă și mai puțin marghiolită.

Cu asemenea scop, așadar, domnița cea pusă la popreală ceru o încercare, hotărâtoare în mintea ei. Căci, după ce șezu de vorbă cu slujnica despre putința poetului de a intra în sarai, îi spuse la urmă:

– Ascultă! Când flăcăul va veni la tine mâine, tu să-i dai o scobitoare de lemn înmiresmat, apoi o cățuie în care să arunci un bob de mirodenie. Și pe urmă să-l rogi să stea în picioare, cu cățuia sub haine, spre a se înmiresma. Or, dacă se va sluji de scobitoare fără a o reteza și a o despica oleacă la vârf, sau dacă nu va vroi s-o ia, este ins de rând, lipsit de gingășie. Iar dacă va ședea deasupra cățuii, sau dacă nu o va vroi, iarăși este un om de nimic. Și-atunci, oricât de mare poet s-ar putea să fie, un ins care habar nu are ce-i gingășia nu este vrednic de domnițe.

Așa că, chiar a doua zi, ducându-se să se întâlnească cu iubitul ei, fata nu zăbovi să-l pună la încercare. Căci, după ce aduse o cățuie aprinsă în mijlocul odăii și după ce aruncă în ea mirodia, îi spuse tânărului:

– Vino să te înmiresmezi!

Ci poetul nici nu se sinchisi și răspunse:

– Adu tu cățuia colea lângă mine.

Și fata făcu așa; ci poetul nu își puse cățuia sub haine, ci se mulțumi să-și înmiresmeze numai barba și părul. După care luă scobitoarea pe care i-o întindea iubita sa și, după ce o reteză aruncând o bucățică din ea, îi despică

vârful în șuvițe mlădioase, și se frecă astfel cu ea pe dinți și își înmiresmă gingiile. Pe urmă se petrecu între el și fată ceea ce se petrecu. Și, când micuța se întoarse la saraiul străjuit, îi povesti zvânturatei sale de stăpâne urmarea încercării. Iar Fatimah spuse numaidecât:

– Adu-mi-l pe arabul acela de neam! Și grăbește-te!

Ci străjerii erau aspri, și înarmați, și necurmat la pândă. Și, în fiecare dimineață, iscoadele sultanului Neman, părintele domniței, veneau la fața locului ca să vadă și să citească urmele picioarelor scrise pe nisip. Și iscoadele se întorceau să spună stăpânului lor:

– O, doamne al vremilor, nu am găsit în dimineața aceasta decât urma picioruşelor copilei Ibnat-Ijlan.

Or, ce făcu șireata de slujnică a domniței pentru a-l aduce în sarai pe poet odată cu ea, fără a da în vileag trecerea lui? Iacătă. În noaptea hotărâtă de stăpână-sa, se duse lângă flăcău și, fără a șovăi, îl luă în spinare, ținându-l bine cu pulpanele unei mantii pe care i-o petrecu pe dedesubt, și pe care și-o legă în față, și astfel, fără primejdia de a se da de gol, îl cără pe ispititor la ispita sa. Și poetul petrecu acolo, cu pojarnica de fată a sultanului, o noapte binecuvântată, noapte de lumină, de dulceață și de jar. Și plecă până-n zori, tot așa precum intrase, adică dus în spinare de fată.

Or, ce se întâmplă dimineața? Iscoadele sultanului veniră, ca în toate diminețile, să cerceteze urmele de pe nisip. Pe urmă se duseră să-i spună sultanului, părintele domniței:

– O, stăpâne al nostru, nu am zărit în dimineața aceasta decât urmele picioarelor micuței Ibnat-Ijlan. Da fata pesemne că s-a îngrășat tare, întrucât urma picioarelor ei se face mai adâncă în nisip.

Și-așa că lucrurile urmară să se petreacă mai departe astfel un răstimp de vreme, poetul și domnița iubindu-se,

slujnicuța cărându-l în spinare pe liubovnic, iar iscoadele vorbind despre îngrășare. Și n-ar fi fost nicio pricină ca starea aceea de lucruri să se curme, dacă poetul însuși nu și-ar fi sfâșiat cu chiar mâinile lui fericirea.

Și, într-adevăr, frumosul Murakiș avea un prieten tare drag, căruia îi împlinea toate voile. Și cum îi împărtășise și lui dragostea sa neobișnuită, tânărul prieten își dori stăruitor să fie dus și el în același chip la domnița Fatimah și să fie luat drept Murakiș însuși, date fiind negurile nopții și asemănarea lui la statură și la purtări cu prietenul său. Și Murakiș se lăsă biruit de stăruințele băiatului, și își pecetlui cu jurământ făgăduiala dată. Iar când veni noaptea, tânărul prieten îi luă locul în spinarea fetei și fu dus la domniță.

Și, pe negură, începu ceea ce trebuia să înceapă. Ci numaidecât, în pofida întunereciunii, Fatimah, pricepută, își dete seama de schimbare, simțind moliciune acolo unde fusese tărie, și incropeală acolo unde fusese vipie de foc, și sărăcie acolo unde fusese îmbelșugare. Și, ridicându-se pe clipă pe dată, îl zvârli cât colo pe nechemat, cu o lovitură de picior, și o puse pe slujnică să-l adune de pe jos și să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

... și o puse pe slujnică să-l adune de pe jos și să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei. Și, de-atunci, poetul a fost alungat de fata sultanului, care nu s-a îndurat niciodată să-i ierte înșelăciunea. Și Murakiș, spre a-și descărca durerea și căințele, a întocmit următoarea kasidă:

Deci bun-rămas, bekrana mea frumoasă!
Chiar dacă plec de lângă tine-acum,
Rămână-ți fericirea toată-n casă,
Ca un balsam de mosc, ca un parfum.
Vai, Murakiș sărmane, până ieri
Gingașa Fatimah ca pe un mire,
Cu boiu-i hărăzit spre mângâieri,
Mlădiu ca ramul nabkului subțire,
Cu mersu-i ca de struț legănător,
Nurlie, dreaptă, fragedă, ușoară,
Cu frumusețea ei ca un izvor
În limpezimea apei lui, vioară,
Cu dinți-i albi și pururea zâmbind,
Scăldați în roua gurii ei de miere,
Lucioși precum oglinda de argint,
Cu mâinile ei moi ca o părere,
Împodobită-n scumpele-i brățări,
Cu pletele-i ca noaptea-ntunecată –
Te-a fermecat în nopți cu descântări,
Și inima ți-o lasă-njunghiată.
Vai, iată ceasul bunului-rămas!
Ca fumul care piere, totu-acuma-i!
Tu însuți ți-ai adus acest necaz,
Pentru o toană de prieten numai.
De ciudă mușcă-ți degetele toate,
Sfâșie-te în neagra-ți deznădejde!
O toană de prieten azi de scoate
Din inima ce nu te mai iubește.
Vai, totul s-a sfârșit! Și nu e vis –
Căci treaz sunt, pe când viselor, se știe,
În somn doar le e drumul larg deschis,
Ci mie-nchise-mi sunt pe veșnicie.

Iar poetul Murakiș a fost unul dintre cei ce au murit din dragoste.

Pe urmă, tânărul le spuse celor ce ascultau:

– Până a ajunge la vremurile islamice, mai ascultaţi şi povestea aceasta despre şeicul kindenilor şi soţia sa, Hind.

Şi spuse:

Răzbunarea şeicului Hojjr

A ajuns până la noi, prin istorisirile strămoşilor noştri de demult, că şeicul Hojjr, căpetenia triburilor kindenilor şi tată al lui Imru Ul-Kais, cel mai mare poet de pe vremea păgâniei, era omul cel mai temut dintre arabi pentru cruzimea şi pentru vajnica lui dârzenie. Şi era atâta de aprig până şi faţă de neamurile lui, încât fiul său, tânărul Imru Ul-Kais, ca să poată să dea zbor slobod harului său poeticesc, a trebuit să fugă de sub corturile părinteşti. Căci şeicul Hojjr socotea că a se fuduli în faţa lumii cu numele de poet era pentru fiul său o abatere de la ighemoniconul şi de la înălţimea stepenei sale.

Or, într-o zi, pe când şeicul Hojjr se afla purces cu oastea departe de pământurile sale, asupra tribului Bani-Assad, primi veste că tribul kodaienilor, vechii săi duşmani, cârmuiţi de către Ziad, îi cotropiseră deodată pământurile, într-un poghiaz, ridicaseră o pradă straşnică, zaherea multă de curmale uscate, sumedenie de cai, de cămile şi de vite, şi mulţime de femei şi de fete kindene. Şi printre prinşii luaţi de Ziad se afla şi femeia cea mai dragă şeicului Hojjr, preafrumoasa Hind, giuvaiericaua tribului.

Încât, de îndată ce ştirea despre prăpăd ajunse la el, Hojjr făcu degrabă cale întoarsă, cu toţi luptătorii lui, şi se îndreptă înspre locul unde socotea să dea peste vrăjmaşul său, Ziad, răpitorul Hindei. Şi nu peste mult, într-adevăr, ajunse la o mică depărtare de tabăra kodaienilor. Şi trimise pe dată într-acolo două iscoade încercate, pe nume Saly şi

Sadus, să cerceteze locurile şi să culeagă cât mai multe ştiri cu putinţă despre oastea lui Ziad.

Şi cele două iscoade izbutiră să se strecoare în tabără, nebăgate de seamă. Şi strânseră lămuriri de preţ despre numărul vrăjmaşului şi despre aşezarea taberei. Şi, după câteva ceasuri petrecute ca să cerceteze tot, iscoada Saly îi spuse soţului său, Sadus:

– Tot ce am văzut mi se pare destul în ce priveşte rosturile şi gândurile lui Ziad. Şi-aşa că mi-aş cam lua zborul să-i duc şeicului Hojjr ştirile despre ceea ce am cules.

Ci Sadus răspunse:

– Eu nu plec până ce nu capăt ştiri mai multe şi mai de preţ.

Şi rămase singur în tabăra kodaienilor.

Or, la căderea nopţii, câţiva oşteni de-ai lui Ziad veniră să stea de pază lângă cortul căpeteniei lor şi se aşezară împrejurul cortului, din loc în loc. Iar Sadus, iscoada lui Hojjr, temându-se să nu fie dibuit, îşi luă inima în dinţi şi se duse cutezător să-l bată pe umăr cu mâna pe unul dintre paznicii care tocmai şezuse jos pe pământ, ca şi ceilalţi, şi îl repezi cu un glas poruncitor, spunându-i:

– Care eşti tu?

Şi străjerul răspunse:

– Sunt *cutare*, fiul lui *cutare*.

Iar Sadus urmă cu glas scurt şi hotărât:

– Bine!

Pe urmă se duse să şadă chiar lângă cortul căpeteniei Ziad, fără să-i dea cuiva prin gând să-l tulbure.

Şi iacătă că nu peste mult auzi vorbă din lăuntrul cortului. Şi era chiar glasul lui Ziad, care, întinzându-se lângă preafrumoasa prinsă Hind, o săruta şi se desfăta cu ea. Şi, printre altele, Sadus auzi următoarele. Glasul lui Ziad spunea:

– Ce crezi tu, Hind, ia spune-mi, ce-ar face soțul tău, Hojjr, dacă ar şti că în clipa aceasta mă aflu lângă tine, în dulce desfătare laolaltă?

Iar Hind răspunse:

– Pe moartea cea roşie! ar porni în goană ca un lup pe urmele tale şi nu s-ar mai opri din fugă decât dinaintea corturilor tale roşii, spumegând, plin de mânie şi de turbare, flămând de răzbunare, cu gura clăbucind de bale ca o cămilă în călduri, care mănâncă ierburi amare.

Iar Ziad, auzind vorbele acestea ale Hindei, fu cuprins de ciudă şi, dându-i o palmă prinsei sale, îi spuse:

– A, te pricep! Hojjr, fiara aceea cruntă, îți place, ți-e drag şi vrei să mă umileşti.

Ci Hind tăgădui numaidecât, zicând:

– Îți jur pe amândoi bozii noştri, Lat şi Ozzat, niciodată nu mi-a fost silă de vreun bărbat cum mi-e silă de soțul meu, Hojjr. Da dacă mă întrebi, pentru ce să-ți ascund ce gândesc? Că chiar n-am mai văzut om mai cu ochii-n patru şi mai prepuielnic ca Hojjr, fie că doarme, fie că e treaz.

Şi Ziad o întrebă:

– Cum aşa? Lămureşte-te!

Atunci, Hind spuse:

– Ascultă. Când Hojjr se află în puterea somnului, stă cu un ochi închis, da cu celălalt deschis, iar cu jumătate din făptura sa rămâne treaz. Şi lucrul acesta atâta e de adevărat, încât într-o noapte ca toate nopțile, pe când dormea alături de mine, iar eu îi vegheam somnul, iacătă că un şarpe negru se ivi deodată de sub rogojină şi veni drept înspre fața lui. Şi Hojjr, tot dormind, îşi întoarse capul, parcă simțindu-l. Iar şarpele se strecură pe lângă mână înspre palma deschisă. Şi Hojjr îşi trase numaidecât mâna. Atunci, şarpele, şovăind, se îndreptă înspre piciorul alungit. Iar Hojjr, dormind mai

departe, îndoi genunchiul și își feri piciorul. Și șarpele, descumpănit și parcă nemaiștiind ce să facă, se hotărî să lunece înspre o strachină cu lapte, pe care Hojjr îmi cerea să i-o pun totdeauna lângă pat. Și, ajungând la strachină, șarpele sorbi cu lăcomie laptele, pe care apoi îl vărsă îndărăt în strachină. Iar eu, la priveliștea aceea, gândii, bucurându-mă în sufletul meu: „Ce noroc nenădăjduit! Când Hojjr are să se trezească, are să bea laptele otrăvit acum și are să moară pe dată! Uf, am să scap de lup." Și Hojjr se deșteptă, după o bucată de vreme, însetat și cerându-și laptele. Și luă strachina din mâinile mele; da avu grijă ca mai întâi să miroase laptele. Și iacătă că mâna-i tremură și strachina căzu și se vărsă. Iar el scăpă. Așa face în toate, în orice împrejurare ar fi. La toate se gândește, la toate ia aminte și niciodată nu poate fi prins pe nepregătite.

Iar iscoada Sadus auzi toate vorbele acestea; pe urmă nu mai putu să priceapă nimic din ce își spuneau între ei Ziad și Hind, afară de plescăitul sărutărilor lor și al suspinelor. Atunci, se ridică încetișor și fugi. Și odată ajuns afară din tabără, purcese la drum cu pași mari și, până-n zori, fu lângă stăpânul său, Hojjr, căruia îi istorisi tot ce văzuse și tot ce auzise. Și își sfârși istorisirea spunând:

– Când am plecat, Ziad sta cu capul sprijinit pe genunchii ei; și se desfăta cu prinsa lui, iar ea îi răspundea la desfăt.

Și Hojjr, la vorbele acestea, își rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

... Şi Hojjr, la vorbele acestea, îşi rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare, porunci plecarea şi năpusta grabnică asupra taberei kodaienilor. Şi toate cetele kindenilor porniră la drum. Şi căzură pe neaşteptate asupra taberei lui Ziad. Şi se încinse o încăierare năprasnică. Şi kodaienii lui Ziad nu avură mult până să fie daţi peste cap şi puşi pe fugă. Iar tabăra lor, cuprinsă de vrăjmaşi, fu pustiită şi pârjolită. Şi fu omorât care fu omorât, şi fu aruncat în vântul mâniei tot ce mai rămăsese.

Cât despre Ziad, acela fu zărit de către Hojjr în mulţime, pe când încerca să-i întoarne la luptă pe cei ce fugeau. Şi Hojjr, mârâind şi mugind, se repezi pe el ca o pasăre de pradă, îl înşfăcă pe după mijloc de pe cal şi, săltându-l în sus, îl ţinu aşa în puterea mâinilor, pe urmă îl izbi de pământ şi-i frânse oasele. Şi-i tăie capul şi şi-l agăţă la coada calului. Şi după ce îşi împlini răzunarea faţă de Ziad, se îndreptă înspre Hind, pe care o găsi. Şi o legă de cozile a doi cai pe care îi biciui făcându-i să pornească unul într-o parte şi altul în cealaltă. Şi pe când Hind era despicată astfel şi ruptă în bucăţi, el îi strigă:

– Pieri, o, muiere cu limba atâta de dulce şi cu tainele gândului atâta de amare.

Iar după ce istorisi răzbunarea aceasta cruntă, tânărul le spuse ascultătorilor săi:

– Întrucât încă ne mai aflăm la vremurile acelea de dinainte de Islamul cel binecuvântat, ascultaţi istoria pe care ne-a lăsat-o, despre obiceiurile femeilor arabe de pe-atunci, soţia mult-iubită a Prorocului – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – stăpâna noastră, Aişah, cea mai frumoasă şi cea mai curată icoană de femeie a Islamului

de la începuturi, femeie înțeleaptă, dârză, drăgăstoasă și vitează, a cărei vorbă sclipitoare avea tăria bărbată a unui flăcău și al cărei grai avea sfânta și proaspăta frumusețe a unei fecioare neprihănite.

Și spuse istorisirea aceasta povestită de Aișah:

Soții prețăluiți de către soțiile lor

Într-o bună zi, câteva hanâme din Yemen se strânseseră în locuința mea. Și se înțeleseră între ele cu jurământ să-și spună, cu tot adevărul și fără să ascundă nimic, cum sunt soții lor, buni sau răi.

Și cea dintâi luă vorba și spuse:

– Bărbatu-meu? e urât și de neatins ca o cocoașă de cămilă tăbăcită, cocoțată în vârful unui munte anevoie de suit. Și, pe deasupra, atâta-i de slab și de uscat, cât nu i-ai găsi un firicel de măduvă în oase. Rogojină tocită!

Iar cea de a doua hanâmă din Yemen spuse:

– Al meu? chiar că n-ar trebui să spun o vorbă despre el. Întrucât și numai a pomeni despre el îmi face silă. Dobitoc căpățânos, dacă-i răspund măcar cu o vorbă, numaidecât mă și amenință că mă izgonește; iar dacă tac, mă înghioldește și mă ține ca înfiptă în sâmceaua de fier a unei sulițe.

Iar cea de a treia spuse:

– Păi eu, iacătă-l pe drăgălașul meu de bărbat: când mănâncă, linge talerele până-n fund; când bea, suge pân' la ultima picătură; când se culcă, se strânge și se ghemuie în sine însuși ca un burduf; iar când i se întâmplă să taie ceva pentru mâncare, taie totdeauna tot ce e mai prăpădit și mai descărnat. Cât despre celelalte, e mai rău decât nimic: nu și-ar luneca mâna înspre mine nici măcar ca să vadă cum stau.

Iar cea de a patra spuse:

– Fiul socrului meu, alimănit să fie el! Grămadă de povară pe ochii şi pe inima mea, zi şi noapte! Hazna de metehne, de aiureli şi de sminteli. Te plesneşte peste gură din nimic; ori îţi împunge şi îţi rupe pântecele, ori se asmute asupra-ţi, ori, toate deodată, te plesneşte, te înghioldeşte şi te vatămă. Lup amarnic, crăpare-ar să crape!

Iar cea de a cincea spuse:

– O, soţul meu este bun, şi frumos ca o noapte frumoasă dintre nopţile de Tihamah, darnic ca ploaia cea darnică a norilor, şi preamărit, şi temut de toţi luptătorii noştri. Când pleacă de acasă, e ca un leu falnic şi voinic. E mare, iar mărinimia sa face ca jarul din căminul lui, deschis tuturora, să fie totdeauna din belşug. Stâlparul numelui lui e înalt şi măreţ. Cumpătat, el rămâne flămând în noaptea unui ospăţ; veghetor, nu doarme niciodată în noaptea primejdiei; primitor, şi-a aşezat locuinţa chiar lângă piaţa târgului, ca să-i găzduiască pe călători. O, tare-i mare şi frumos, tare-i minunat! Are o piele dulce şi moale, ca o blăniţă de iepure, care te mângâie cu gingăşie. Iar mireasma răsuflării lui este mirodenie de zarnab desfătătoare. Şi, cu toată tăria şi puterea lui, fac ce vreau din el.

La urmă, cea de a şasea hanâmă yemenită zâmbi dulce şi spuse la rându-i:

– O, soţul meu este Malik Abu-Zar, minunatul Abu-Zar, ştiut de toate triburile noastre. M-a găsit copilă, la un cort de oameni săraci ajunşi la nevoie şi la strâmtoare, şi m-a dus în cortul lui falnic, şi mi-a împodobit urechile cu cercei scumpi, şi pieptul cu odoare frumoase, şi mâinile şi picioarele cu brăţări de preţ, şi braţele cu bunăstarea cea durdulie. M-a cinstit ca soţie, şi m-a poftit într-o locuinţă în care răsună necontenit

cântecele vesele ale lăutelor și în care strălucesc mândrele sulițe samhariene cu prăjini durate strașnic, și în care se aude necontenit nechezatul sirepelor, grohotul cămilelor închise în staniștile cele mari, zarva slugilor care treieră și îmblătesc grâul, larma amestecată a douăzeci de turme. Vorbesc cu el slobodă și niciodată nu mă înfruntă, nici nu mă ceartă. Când mă culc, nu mă lasă niciodată văduvită; când adorm, mă lasă să dorm cât vreau. Și mi-a rodit pântecul, și mi-a dăruit un copil, tare minunat copil! atâta de drăgălaș, încât culcușul lui micuț și gingaș pare locul pe care îl lasă gol un firicel de papură scos dintr-o țesătură de rogojină; atâta de plăpând, că s-ar sătura din cât suge un ieduț; atâta de dulce, încât atunci când umblă și când se leagănă cu atâta dulceață în tunicuța lui de zale, răpește mințile celor care îl văd! Da fata pe care mi-a dăruit-o Abu-Zar! Uf, dulceața, da! dulceața de fată a lui Abu-Zar! E odorul tribului! Durdulie, o cuprind hainele ca într-o vrajă, strânsă în fermeneaua ei ca o cosiță împletită; cu pântecul bine făcut și fără burduhăneală; cu boiul suleget și mlădios sub fermenuță; cu șoldurile pline și rotunde; cu brațele durdulii; cu ochii mari și larg deschiși; cu lumina lor neagră ca noaptea; cu sprâncenele subțiri și arcuite descântat; cu nasul ușor adus, ca vârful unei săbii alese; cu gura frumoasă și neprefăcută; cu mâinile mândre și darnice; cu veselia deschisă și sclipitoare; cu vorba răcoroasă ca umbra; cu mireasma răsuflării mai moale ca mătasa și mai îmblăsămată ca moscul care răpește sufletul! Of, ocrotească-mi-i cerul pe Abu-Zar și pe fiul lui Abu-Zar, și pe fata lui Abu-Zar! Ocrotească-mi-i întru dragostea și bucuria mea!

Or, după ce și cea de a șasea hanâmă yemenită grăi astfel, le mulțumii la toate că îmi făcuseră hatârul de a mi se destăinui și luai și eu cuvântul, la rându-mi, și le spusei:

– O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvântat! Că îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi opta noapte

Urmă:

– O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvântat! Că îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele.

Îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele. Ci de bună seamă, gura mea nu este destul de neprihănită cât să-i cânte laudele! De aceea am să mă mulţumesc a vă spune şi vouă numai ceea ce mi-a spus el, odată, în privinţa noastră, a femeilor, care, în gheenă, suntem cărbunii cei mai din belşug, pe care îi mistuie focul cel roşu. Şi-aşa, într-o zi, rugându-l să-mi dea nişte sfaturi şi nişte îndemnuri care să-mi slujească pe calea cerească, el îmi spuse: „O, Aişah, scumpa mea Aişah, deie Allah ca femeile musulmanilor să se cerceteze şi să vegheze singure, să fie răbdătoare la greu şi mulţumitoare la bine, să le dăruiască soţilor lor copii mulţi, să-i înconjure cu dragoste şi cu grijă, şi niciodată să nu ia în râs binefacerile lui Allah prin mijlocirea lor. Întrucât, o, mult-iubita mea Aişah, Atoatedătătorul o alungă de la mila sa pe femeia care îşi râde de bunătatea lui. Iar aceea care, aţintindu-şi privirile sfruntate asupra soţului ei, va spune dinaintea ori în spatele lui: «Ce chip urât ai! ce hâd eşti, ce făptură pocită!» femeii aceleia, o, Aişah, Allah are să-i sucească ochii şi are s-o lase saşie, are să-i sluţească şi să-i pocească trupul, şi are

s-o facă urâtă și silnică, grămadă grețoasă de carne veștedă, ghemuită scârbavnic pe vântrea ei de piei zdrențuite, fleșcăite și flendurite. Iar femeii care, în patul căsniciei ori aiurea, se arată vrăjmașă soțului ei ori îl supără cu vorbe țâfnoase, ori îi tulbură cugetul, oh, aceleia Atoatedătătorul, la Ziua Judecății, are să-i tragă limba din gură și să i-o întindă ca pe o fâșie de piele, lungă de șaptezeci de coți și care are să se răsucească împrejurul gâtului păcătoasei, carne hâdă și vânătă. Ci, o, Aișah, femeia curată, care nu tulbură niciodată tihna soțului ei, care nu-și petrece niciodată noaptea afară din sălașul ei fără ca să-și fi cerut măcar îngăduința, care nu se împopoțonează nicicând cu haine înzorzonate și cu năframe scumpe, care nu-și pune inele grele la brațe și la picioare, care nu caută nicicând să tragă asupra ei privirile drept-credincioșilor, care este frumoasă de frumusețea ei firească, pusă în ea de către Ziditorul, care este dulce la vorbă, spornică la lucruri bune, îndatoritoare și sârguitoare față de soțul ei, caldă și iubitoare față de copiii ei, bună sfătuitoare pentru vecina ei și binevoitoare față de orice făptură de-a lui Allah, oh, oh! aceea, mult-iubita mea Aișah, va intra în rai, laolaltă cu prorocii și cu aleșii Domnului!“

Iar eu, tulburată cu totul, strigai:

– O, Prorocule al lui Allah, îmi ești mai scump decât sângele tatălui și al mamei mele!

Și-acum, că am ajuns la vremurile binecuvântate ale Islamului, urmă mai departe tânărul, ascultați câteva întâmplări din viața califului Omar ibn Al-Khattab – copere ască-l Allah cu milele sale! – care a fost omul cel mai neprihănit și cel mai aspru de pe vremurile acelea neprihănite și aspre, emirul cel mai drept dintre toți emirii drept-credincioșilor!

Și spuse:

Omar Despicătorul

Se povestește că emirul drept-credincioșilor, Omar Ibn Al-Khattab – care a fost califul cel mai drept și omul cel mai nepărtinitor din tot Islamul – fusese poreclit El-Farrukh, adică Despicătorul, întrucât avea năravul să despice în două, dintr-o fulgerătură de sabie, pe oricine n-ar fi voit să se supună vreunei hotărâri rostite de către Prorocul – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Iar cugetul său era atâta de cinstit și nepărtinirea lui era atâta de neabătută, încât într-o zi, după ce biruindu-i pe emirii din Yemen și punând stăpânire pe vistieriile domnești, a poruncit să se împartă pleanul între toți oștenii musulmani deopotrivă, fără osebire. Și fiecare oștean a avut parte, printre altele, de câte o bucată de alagea yemenească. Iar Omar își avu partea întocmai ca și cel mai mărunt dintre oștenii săi. Și puse să i se facă o haină nouă din bucata aceea de pânză vărgată yemenească, ce-i căzuse la împărțanie; și, îmbrăcat așa, se sui în amvonul de la Medina și le predică musulmanilor încă o purcedere cu oaste împotriva necredincioșilor. Ci iacătă că un om din mulțime se ridică și îl opri din predica sa, spunându-i:

– N-avem să-ți dăm ascultare.

Și Omar îl întrebă:

– Pentru ce?

Și omul răspunse:

– Pentru că, atunci când ai împărțit la toți deopotrivă alageaua yemenească, fiecare musulman a căpătat câte o bucată, și tot așa și tu ai căpătat o bucată la fel. Or, bucata aceea nu avea cum să-ți ajungă ca să-ți faci din ea toată haina cu care te vedem îmbrăcat astăzi. Așa că, dacă nu ai fi luat pe furiș de la noi o bucată mai mare decât aceea pe care ne-ai dat-o nouă, nu ai fi avut din ce să-ți faci haina de pe tine, mai cu seamă că ești măgădan la trup.

Iar Omar se întoarse înspre fiul său, Abdallah, și îi spuse:

– O, Abdallah, răspunde-i tu acestui om. Întrucât spusa lui este dreaptă.

Iar Abdallah se ridică și spuse:

– O, musulmanilor, aflați că atunci când emirul drept-credincioșilor, Omar, a vrut să pună să i se coase o haină din bucata lui de alagea, s-a văzut că bucata nu ajunge. Ca urmare, întrucât nu avea o haină potrivită de îmbrăcat pentru ziua aceasta, i-am dat eu o parte din bucata mea de pânză, ca să-și împlinească haina.

Pe urmă șezu jos. Atunci, omul care îl înfruntase pe Omar spuse:

– Mărire lui Allah! Acuma te ascultăm, o, Omar!

Tot Omar, altă dată, după ce cuprinsese Siria, Mesopotamia, Egiptul, Persia și toate țările rumilor, și după ce întemeiase Bassra și Kufa, în Irak, s-a întors la Medina, unde, îmbrăcat într-o haină atâta de jerpelită, încât ajunsese a fi numai o cârpitură de petice, sta toată ziua pe treptele care suie la geamie, ascultând până și jalbele celor mai din urmă supuși ai săi, făcându-le tuturora judecată dreaptă, de la emir până la cămilar.

Or, pe timpu-acela, Kaissar Heracliu, riga care domnea peste rumii de la Constantinia, îi trimise un sol, însărcinat tainic să cântărească chiar cu ochii săi mijloacele, puterile și faptele emirului arabilor. Încât, după ce solul intră în Medina, îi întrebă pe locuitori:

– Unde este riga al vostru?

Iar ei răspunseră:

– Noi nu avem niciun fel de rigă, că avem un emir! Iar acela-i emirul drept-credincioșilor, califul lui Allah, Omar ibn Al-Khattab!

El întrebă:

– Unde se află? Duceți-mă la el!

Ei răspunseră:

– Împarte dreptatea, ori poate că se odihnește.

Și îi arătară drumul spre geamie. Iar solul lui Kaissar ajunse la geamie și îl văzu pe Omar dormind sub soarele de amiază pe treptele încinse ale geamiei, cu capul sprijinit de piatra goală. Și-i curgea sudoarea de pe frunte, făcând o pată mare de apă împrejurul capului său.

La priveliștea aceea, teama se așternu în inima trimisului lui Kaissar, care nu se putu stăpâni să nu strige: „Iacătă-l în starea aceasta pe cel dinaintea căruia toți domnii pământului își pleacă fruntea și care este stăpân peste cea mai mare împărăție din vremurile noastre." Și încremeni în picioare, pradă spaimei, întrucât își zisese: „Când un norod este ocârmuit de un om cum e acesta, celelalte noroade trebuie să se îmbrace în haine de jale."

Și, când cu supunerea Persiei, printre alte lucruri minunate luate din saraiul craiului Jezdejerd de la Ystakhar se afla și un chilim, lung și lat de câte șaizeci de coți, și care înfățișa un strat de flori, în care fiecare floare, întocmită din pietre scumpe, se înălța pe o tulpină din aur. Iar căpetenia oștilor musulmane, Saad ben Abu-Waccas, măcar că nu era prea priceput la prețăluirea negustorească a lucrurilor scumpe, înțelese numaidecât tot ce prețuia o atare minunăție și o răscumpără din pleanul de la saraiul Khosroeșilor, ca să i-o dea peșcheș lui Omar. Ci califul cel aspru – coperească-l Allah cu milele sale! – cel care nici când cu supunerea Yemenului nu vroise să ia din prada țării supuse decât o bucată de alagea nu mai mare decât îi era de trebuință pentru a-și face o haină, nu vroi nicidecum, primind asemenea dar, să dea îndemn rău spre viața de huzur, de ale cărei urmări asupra norodului său îi era tare grijă. Și, atunci pe loc, puse să se taie chilimul cel scump în tot atâtea bucăți câte căpetenii

musulmane se aflau la Medina. Iar sieşi nu îşi luă nicio parte. Or, atâta de scump era chilimul acela, chiar îmbucătăţit, încât Ali – asupra-i fie milele cele mai alese! – putu să vândă pe douăzeci de mii de drahme, unor negustori sirieni, fâşia care îi căzuse la împărţeală.

Şi tot când cu năvălirea în Persia, satrapul Harmozan, care se împotrivise cu cea mai mare vitejie războinicilor musulmani, primi să se supună, da numai cu învoiala să fie dus dinaintea califului, care să se rostească asupra soartei lui. Or, Omar se afla la Medina; şi-aşa că Harmozan fu dus la cetatea Medinei, păzit de o strajă sub porunca a doi emiri de cei mai de seamă dintre drept-credineioşi. Şi, când ajunseră la Medina, cei doi emiri, vrând să facă a creşte în ochii lui Omar însemnătatea şi cinul prinsului lor persan, îl îndemnară pe Harmozan să-şi îmbrace caftanul ţesut cu zarafir şi să-şi pună tiara cea strălucitoare, pe care o purtau satrapii de la curtea lui Khosroe. Şi împodobit astfel cu semnele cinului său, căpetenia persană fu adusă dinaintea treptelor de la geamie, unde califul şedea pe o rogojină veche, la adăpostul unui umbrar. Şi, pricepând din murmurul norodului că vine vreun ins de seamă, Omar ridică ochii şi îl văzu dinaintea sa pe satrapul îmbrăcat cu toată fala îndătinată la saraiul domnilor persani. Şi, la rându-i, Harmozan îl văzu pe Omar, da nu-i venea să creadă că arabul acela îmbrăcat în haine peticite şi stând singur pe o rogojină roasă, în curtea geamiei, ar fi însuşi califul, stăpânul împărăţiei celei noi. Da pe dată Omar, cunoscând în prinsul din faţa sa pe unul dintre acei satrapi făloşi, care atâta amar de vreme făcuseră să tremure, dintr-o încrâncenare de privire, triburile cele mai dârze din Arabia, strigă:

– Mărire lui Allah carele a ridicat Islamul cel binecuvântat spre a vă umili, pe tine şi pe semenii tăi!

Şi puse să fie despuiat persanul de hainele lui cele daurite, şi să fie coperit cu o haină aspră de pustie; pe urmă îi zise:

– Acuma, când iacătă-te îmbrăcat pe potriva vredniciilor tale, vei cunoaşte mâna Domnului, carele numai el unul este stăpân pe toată fala.

Şi Harmozan răspunse:

– De bună seamă, sunt încredințat pe deplin. Întrucât, atâta vreme cât dumnezeirea a stat deoparte, noi am fost cei biruitori, avem dovadă toate biruințele noastre trecute şi toată slava noastră. Aşa că pesemne că Domnul despre care vorbeşti a luptat în folosul vostru, de vreme ce ne-ați biruit la rându-vă.

Iar Omar, auzind vorbele acelea, în care temeneaua sta vecină cu zeflemeaua, încruntă sprânceana în aşa chip, încât persanul intră la spaimă că taifasul lor se va sfârşi cu o osândire la moarte. Şi-aşa că, prefăcându-se că îi e tare sete, ceru apă şi, luând oala de pământ ce-i fu adusă, îşi aținti privirile asupra califului şi păru a şovăi dacă s-o ducă la gură.

Şi Omar îl întrebă:

– De ce ți-e spaimă?

Şi satrapul răspunse:

– Mi-e frică...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi noua noapte

Urmă:

... Şi satrapul răspunse:

– Mi-e frică de clipa când am să beau, să nu fie prilej spre a mi se da moartea.

Ci Omar îi spuse:

– Ferească-ne Allah să ni se cuvină asemenea bănuieli! Te afli sub ocrotire până ce apa aceasta are să-ţi răcorească buzele şi să-ţi stingă setea.

La vorbele acestea ale califului, mintosul persan aruncă oala la pământ şi o sparse. Iar Omar, legat prin chiar spusele sale, se milui de el, cu mărinimie, să-l mai osândească. Şi Harmozan, mişcat de măreţia aceea sufletească, se încunună întru Islam. Şi Omar îi hotărî o simbrie de două mii de drahme.

Iar când cu luarea Ierusalimului – care este cetatea cea sfântă a lui Issa, fiul Mariamei, prorocul cel mai mare de până la venirea Domnului nostru, Mahomed (asupra-i fie rugăciunea şi pacea), şi înspre al cărei templu se întorceau la începuturi drept-credincioşii pentru rugăciune – patriarhul Sofronie, capul norodului, se învoise să se dea prins, da numai cu învoiala ca însuşi califul să vină să ia în stăpânire Cetatea cea Sfântă. Şi, fiind înştiinţat despre învoială şi despre înţelegere, Omar porni la drum. Şi cel ce era califul lui Allah pe pământ, şi care făcuse să se plece dinaintea flamurei Islamului capetele celor puternici, plecă din Medina fără de nicio strajă, călare fără falã pe o cămilă ce ducea doi saci, unul plin de orz pentru vită, celălalt plin de curmale pentru calif. Iar la oblânc se afla o strachină de lemn, şi la ciochină un burduf plin cu apă. Şi, mergând aşa zi şi noapte, neoprindu-se decât spre a-şi rosti rugăciunea, ori ca să împartă dreptatea pe la vreun trib ce i se nimerea în cale, ajunse la Ierusalim. Şi iscăli cuprinderea cetăţii. Şi porţile cetăţii se deschiseră. Şi Omar, ajungând dinaintea bisericii creştinilor, îşi dete seama că se apropiase ceasul de rugăciune; şi îl întrebă pe

patriarhul Sofronie unde-și putea îndeplini datorința aceea de drept-credincios. Și creștinul îl pofti chiar în biserica lor. Ci Omar se lepădă zicând:

– N-am să intru niciodată să mă rog în biserica voastră, și aceasta chiar în folosul vostru, al creștinilor. Pentru că dacă însuși califul s-ar ruga într-un loc, musulmanii ar pune numaidecât stăpânire pe locul acela și v-ar păgubi de el, fără abatere.

Și după ce își rosti rugăciunea întorcându-se cu fața înspre Kaaba cea sfântă, îi spuse patriarhului:

– Acuma să-mi arăți un loc unde să ridic o geamie în care de aici înainte musulmanii să se adune pentru rugăciune, fără a-i tulbura pe ai voștri când își îndeplinesc slujbele lor.

Și Sofronie îl duse pe locul unde se aflase capiștea lui Soleiman ben Daud, chiar acolo unde adormise Iacub, fiul lui Ibrahim. Și o piatră însemna locul acela, care slujea de hazna murdăriilor cetății. Și, cum piatra lui Iacub era acoperită de murdăriile acelea, Omar, dând pildă lucrătorilor, umplu cu gunoi pulpana mantiei sale și cără gunoiul departe de acolo. Și astfel porni la curățirea locului pentru geamia care și azi mai poartă numele lui, și care este geamia cea mai frumoasă de pe pământ.

Iar Omar – potopească-l Allah cu darurile sale cele mai de seamă! – avea de obicei să umble cu un toiag în mână și, îmbrăcat cu o haină prăpădită și peticită în multe locuri, străbătea sukurile și ulițele din Mecca și din Medina, mustrându-i cu asprime și cu neîndurare, ba chiar și pedepsindu-i cu lovituri de toiag, acolo pe loc, pe negustorii care îi înșelau pe cumpărători sau care cereau prețuri prea mari pe marfa lor. Or, într-o zi, cum trecea prin sukul de lapte proaspăt și de lapte prins, văzu o muiere bătrână, care avea dinaintea ei mai multe oale cu

lapte de vânzare. Și se duse la babă, după ce se uitase o bucată de vreme la ceea ce făcea aceasta, și îi zise:

– O, femeie, ia seama ca de-aci înainte să nu-i mai înșeli pe musulmani, precum te-am văzut că faci, și ai grijă să nu mai pui apă în lapte.

Și baba răspunse:

– Ascult și mă supun, o, emire al drept-credincioșilor.

Și Omar trecu mai departe. Da a doua zi se întoarse iarăși prin sukul de lapte și, ducându-se la lăptăreasa cea bătrână, îi zise:

– O, muiere păcătoasă, au nu ți-am mai spus o dată să nu pui apă în lapte?

Și baba răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, te încredințez că n-am mai făcut așa.

Da nici nu rostise ea bine vorbele acestea că, din dugheana ei, un glas de fată se și auzi, supărat, și care spunea:

– Cum, mamă? cutezi să minți dinaintea emirului drept-credincioșilor, adăugând în felul acesta și o minciună la înșelăciune, iar la minciună adăugând lipsa de cinstire față de calif? Allah să te ierte!

Iar Omar auzi vorbele fetei și se opri tulburat. Ci, întorcându-se înspre cei doi fii ai săi, Abdallah și Asim, care îl însoțeau la preumblare, le spuse:

– Care dintre voi vrea să se însoare cu fata aceasta preacinstită? Este mare nădejde că Allah, cu suflarea înmiresmată a milelor sale, are să-i dăruiască acestei copile niște urmași cinstiți ca și ea.

Iar Asim, fiul cel mai mic al lui Omar, răspunse:

– O, tată, mă însor eu cu ea.

Și nunta se făcu, între fata lăptăresei și feciorul emirului drept-credincioșilor. Și fu o căsătorie binecuvântată, întrucât din ea li se născu o fată care s-a măritat

mai târziu cu Abd El-Aziz ben Merwan. Iar din căsătoria aceasta din urmă s-a născut Omar ben Abd El-Aziz, care s-a suit în scaunul de domnie al ommiazilor, al optulea în şirul domnesc, şi care a fost unul dintre cei cinci califi de frunte ai Islamului. Mărire Aceluia carele înalţă pe cine-i place lui.

Iar Omar avea obiceiul să spună: „Nu am să las niciodată nepedepsită omorârea unui musulman". Or, într-o zi, pe când ţinea divanul de judecăţi pe treptele geamiei, fu adus dinaintea lui leşul unui băieţandru fără fir de barbă încă, cu obrazul dulce şi neted ca un obraz de fată. Şi i se spuse că băieţandrul fusese ucis de o mână nedovedită, şi că leşul fusese găsit lepădat la o margine de drum. Şi Omar ceru lămuriri şi se strădui să strângă dovezi despre omor; ci nu izbuti să ajungă a afla nimic, nici să dea de urma ucigaşului. Şi se necăji în sufletul lui de jude, văzând sterpiciunea cercetărilor sale. Şi se ruga la Cel Preaînalt, zicând: „O, Allah! o, Doamne! îngăduie să izbândesc a-l dibui pe ucigaş." Şi era auzit adeseori cum rostea rugăciunea aceasta. Or, pe la începutul anului următor, îi fu adus un prunc nou-născut, încă viu, care fusese găsit lepădat chiar pe locul unde fusese aruncat leşul băieţandrului. Şi Omar strigă numaidecât: „Mărire lui Allah! acuma sunt stăpân pe sângele celui ucis. Iar ucigaşul are să fie aflat, de-o vrea Allah." Şi se ridică şi se duse la o femeie de credinţă de-a lui, căreia i-l dete în seamă pe noul-născut, spunându-i:

– Ia-l în seama ta pe sărmănuţul acesta orfan şi nu te îngrija de cele de trebuinţă pentru el. Da străduieşte-te să iei aminte de tot ce se va spune în preajma ta despre copil şi veghează să nu-l laşi cumva luat ori dus de cineva departe de ochii tăi. Şi dacă ai să întâlneşti vreo femeie care l-ar săruta şi l-ar strânge la pieptul ei, să-mi trimiţi

vorbă fără zarvă acasă și să-mi dai de știre numaidecât.

Iar doica își priponi în minte vorbele emirului dreptcredincioșilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzecea noapte

Urmă:

... Iar doica își priponi în minte vorbele emirului dreptcredincioșilor. Și de-atunci copilul crescu, mergându-i bine. Iar când împlini vârsta de doi ani, o roabă tânără veni într-o zi la doică s-o oprească în cale și să-i spună:

– Stăpâna mea m-a trimis să te rog a mă lăsa să-l duc la ea pe copilul acesta – vegheze-ți-l Allah și depărteze de el orice ochi păgubos! – ca să-și petreacă câteva clipite uitându-se la el, așa încât pruncul pe care îl poartă în pântecele ei să se izvodească după chipul și asemănarea acestuia.

Și doica răspunse:

– Bine. Du-i copilul, da am să te însoțesc și eu.

Și-așa se făcu. Iar roaba cea tânără intră cu copilul la stăpâna ei. Și de cum îl zări pe copil, stăpâna se repezi la el, plângând, și îl luă în brațe, potopindu-l cu sărutări și strângându-l la piept, tulburată până peste fire. Iar doica dete zor să se ducă să se înfățișeze dinaintea califului și îi istorisi toate câte se petrecuseră, adăugând:

– Și stăpâna aceea nu e alta decât preacurata Saleha, fata preacinstitului ansaran, șeicul Saleh, cel care l-a cunoscut și care l-a urmat ca ucenic credincios pe Prorocul nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Și Omar șezu să chibzuiască. Pe urmă se sculă, își luă sabia, o ascunse sub mantie și se duse la casa arătată. Și îl

găsi pe ansaran șezând la poarta casei sale, și îi spuse, după salamalecuri:

– O, preacinstite șeic, ce face fata ta, Saleha?

Iar șeicul răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, fata mea, Saleha? S-o răsplătească Allah pentru facerile ei de bine. Fata mea e știută de toți pentru cuvioșia și pentru purtarea ei pilduitoare, pentru cugetul cu care își îndeplinește datorințele față de Allah și față de părintele ei, pentru sârgul cu care își face rugăciunile și toate canoanele cerute de legea noastră, pentru curăția credinței ei.

Iar Omar spuse:

– Bine. Da aș vrea să stau de vorbă cu ea, spre a încerca să-i sporesc dragostea de bine și s-o înflăcărez și mai mult la făptuirea lucrărilor vrednice.

Iar șeicul spuse:

– Coperească-te Allah cu hatârurile sale, o, emire al drept-credincioșilor, pentru bunăvoința ta față de fata mea. Stai o clipită, până ce mă întorc; întrucât mă duc să-i dau de știre fiică-mii despre dorința ta.

Și intră în casă, și îi ceru Salehei să-l primească pe calif. Și Omar fu poftit înlăuntru.

Or, ajungând lângă fată, Omar le porunci celor ce se aflau acolo să iese din odaie. Iar ei plecară îndată, lăsându-l pe calif cu Saleha, singuri-singurei. Atunci, Omar, scoțându-și deodată sabia la iveală, îi spuse copilandrei:

– Vreau de la tine lămuriri temeinice despre omorul tânărului care a fost găsit în drum anul trecut. Lămuririle acestea le ai. Și, de te vei încerca să-mi ascunzi adevărul, între tine și adevăr va sta sabia aceasta, o, Saleha.

Iar ea răspunse, fără a se tulbura:

– O, emire al drept-credincioșilor, ai nimerit drept peste faptul pe care îl cercetezi. Iar eu, pe slava numelui lui Allah

Preaînaltul, şi pe harurile Prorocului cel binecuvântat! – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – am să-ţi spun tot adevărul întreg.

Şi coborî glasul şi spuse:

– Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor, că am avut o femeie bătrână, care sta toată ziua la mine şi care mă însoţea peste tot când ieşeam din casă. Iar eu o preţuiam şi o iubeam cum o iubeşte o fiică pe mama sa. Şi, la rându-i, şi ea, în tot ce era în legătură cu mine şi în tot ce mă privea, punea o luare-aminte şi o grijă osebite. Şi multă vreme lucrurile au mers aşa, eu îndrăgind-o şi ascultând-o cu cinstire şi cu sfinţenie. Or, veni o zi când ea îmi spuse: „O, fata mea, trebuie să fac un drum pe la rudele mele. Da am o fiică. Şi, acolo unde şade, mi-e frică să nu păţească vreun necaz fără de izbăvire. Şi-aşa că mă rog ţie să-mi îngădui s-o aduc la tine şi s-o las cu tine, până ce mă întorc." Iar eu îi dădui numaidecât îngăduinţa. Şi bătrâna plecă. Şi, a doua zi, fiică-sa veni în casa mea. Şi era o fată chipeşă, bine făcută la boiu şi bine clădită. Şi simţii faţă de ea multă dragoste. Şi o lăsai să doarmă în odaia în care dormeam. Şi într-o după-amiază, pe când dormeam, mă simţii deodată cuprinsă din somn şi frământată de un bărbat care se împieptise peste mine cu toată greutatea lui şi mă ţintuise, prinzându-mă straşnic de amândouă mâinile. Şi, necinstită astfel şi pângărită, izbutii, într-un sfârşit, să scap din strânsoarea lui. Şi năucită cu totul, apucai un cuţit şi îl înfipsei în pântecul ticălosului meu de pângăritor. Şi-atunci, văzui că nu era altcineva decât chiar copila, tovarăşa mea. Şi fusesem amăgită de străvestirea acelui băieţandru, căruia îi era atâta de lesne să se dea drept fată. Şi, după ce l-am omorât, am pus să se învăluiască trupul şi am trimis să fie aruncat pe locul unde a fost găsit. Şi Allah a îngăduit să ajung mamă, din treaba nelegiuită a acelui bărbat. Şi după ce am adus pe lume copilul, am pus să fie şi el lepădat în

drum, tot acolo unde fusese aruncat tatăl lui, nevroind să mă însărcinez dinaintea lui Allah cu creşterea unui copil ce mi se născuse împotriva vrerii mele. Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, povestea întocmai a celor două fapte. Şi ţi-am spus adevărul. Şi Allah mi-e chezaş!

Iar Omar strigă:

– Hotărât, mi-ai spus adevărul! Reverse-şi Allah asupra-ţi milele sale.

Şi se minună de tăria şi de dârzia acelei fete, o sfătui să stăruiască pe calea facerilor de bine, şi înălţă spre ceruri urări de bine pentru ea. Pe urmă plecă. Şi, plecând, îi spuse tatălui fetei:

– Umplă-ţi Allah casa cu binecuvântările sale! vrednică fată mai ai! Fie-ţi binecuvântată! I-am făcut o molitvă şi i-am dat nişte sfaturi.

Iar preacinstitul şeic ansaran răspunse:

– Allah să te călăuzească pe calea fericirii, o, emire al drept-credincioşilor, şi să-ţi hărăzească toate harurile şi toate milele pe care ţi le râvneşte sufletul!

Pe urmă tânărul cel bogat, după ce se odihni oleacă, urmă:

– Am să vă spun acuma, spre a mai schimba pildele, istoria cântăreţei Sallamah cea Albastră.

Şi spuse:

Cântăreaţa Sallamah cea Albastră

Frumosul poet, izvoditor de cântece şi, deopotrivă, cântăreţ, Mohammad din Kufa, istoriseşte următoarele:

Printre copilele şi roabele pe care le-am învăţat muzica şi cântecul, niciodată nu am avut o ucenică mai frumoasă, mai ageră, mai ispititoare, mai deşteaptă şi mai dăruită decât Sallamah cea Albastră. Îi ziceam Albastră acelei

copilandre negricioase pentru că avea pe buza de sus o brumă vrăjitoare de mustăcioară ușor albăstruie, ca o umbră subțire de mosc trasă cu gingășie de peana unui calemgiu dibaci ori de mâna iscusită a unui miniaturist. Și, pe vremea când îmi era ucenică, era cu totul tinerică, o copilandră proaspăt îmbobocită, cu doi sânișori înmuguriți, ce-i ridicau și-i coborau olecuță veșmântul ușor și i-l depărtau de piept. Și dacă te uitai la ea, era o vrajă, un prăpăd al minților, o orbire a ochilor, o răpire a judecății. Și dacă se afla în vreo sindrofie, de-ar fi fost în sindrofia aceea chiar și cele mai vestite frumuseți de la Kufa, nimenea nu mai avea ochi decât pentru Sallamah; și era destul să se ivească ea ca să și înceapă minunările: „A, iat-o pe Albastra!" Și s-au îndrăgostit de ea pătimaș, da fără de niciun folos, toți cei ce-au cunoscut-o, și eu însumi, nebunește. Și măcar că mi-a fost ucenică, eram pentru ea un biet supus, un slujitor ascultător, un rob credincios la poruncile ei. Și de mi-ar fi cerut ea până și mătreață de om, m-aș fi dus să i-o caut pe toate căpățânele spânzuraților, pe toate tigvele mătrățite din lume...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și una noapte

Urmă:

... Și de mi-ar fi cerut ea până și mătreață de om, m-aș fi dus să i-o caut pe toate căpățânele spânzuraților, pe toate tigvele mătrățite din lume.

Și eu am izvodit, întru slava ei anume, cântecul acesta, și muzica, și vorbele, atunci când stăpânul ei, Ibn Ghanim, a plecat în hagialâc, luând-o cu el, ca și pe ceilalți robi ai săi:

O, Ibn Ghamin! ce crâncenă mâhnire
Este mâhnirea celui ce-a rămas
Să-şi plângă-ndurerata lui iubire,
Cu moartea-n piept la fiecare ceas,
Măcar că-i încă viu cu-ntreaga-i fire.

Amare băuturi i-ai dat să bea:
Şi saburul ca fierea, şi pelinul,
O, cămilare cu inimă rea,
Mânând spre Yemen mândra-ţi chervana,
În sufletul meu ai lăsat suspinul.

Şi inimi cum nici n-au mai fost vreodată
Ai despărţit cu fapta-ţi blestemată,
Tu, cămilar din Yemen, suflet rău,
Tu, bivol ce calci totu-n drumul tău!

Ci, oricât de mare va fi fost chinul dragostei mele, totuşi soarta mea nu este întru nimic de asemuit cu aceea a unui alt îndrăgostit de Albastra, zaraful Yezid ben Aiuf.

Într-adevăr, într-o zi, stăpânul preafrumoasei Sallamah se apucă să-i spună:

– O, Albastro, printre toţi câţi s-au îndrăgostit de tine fără izbândă, este vreunul care să fi căpătat măcar vreo întâlnire tainică ori vreo sărutare? Spune-mi, fără a-mi ascunde adevărul.

Şi, la întrebarea aceea neaşteptată, Sallamah, temându-se ca nu cumva stăpânu-său să fi aflat de curând despre vreun fleculeţ pe care şi l-o fi îngăduit de faţă cu vreun martor limbut, răspunse:

– Nu, de bună seamă, nimeni n-a dobândit vreodată ceva de la mine, afară doar de Yezid ben Aiuf, zaraful. Şi nici el n-a făcut altceva decât să mă sărute, numai o dată. De altminteri, nu m-am învoit să-i dau sărutul decât pentru că mi-a strecurat atunci în gură, în schimbul

sărutului, două mărgăritare strălucite, pe care le-am vândut pe optzeci de mii de drahme.

Or, auzind acestea, stăpânul preafrumoasei Sallamah spuse numai atât:

– Bine.

Şi, fără a adăuga o vorbă mai mult, atâta de năpădit își simți sufletul de mânia zaluziei, că porni pe urmele lui Yezid ben Aiuf și se ținu de hâra lui până ce acela îi căzu sub mână la un prilej potrivit, când puse să fie omorât cu lovituri de gârbaci.

Cât despre împrejurările în care i se îngăduise lui Yezid acel sărut aducător de moarte al Albastrei, iacătă-le. Mă duceam într-o zi, după obiceiul meu, acasă la Ibn Ghanim, ca s-o învăț pe Albastra muzichia, când îl întâlnii în drum pe Yezid ben Aiuf. Şi, după salamalecuri, îi spusei:

– Unde de duci, o, Yezid, îmbrăcat atâta de ferches?

Iar el îmi răspuse:

– Mă duc unde te duci și tu.

Şi spusei:

– Prea bine! Hai.

Şi după ce ajunserăm și intrarăm în casa lui Ibn Ghamin, șezurăm jos în sala de taifas. Şi în curând se ivi și Albastra, îmbrăcată cu o fermenea nărâmzie și cu un caftan pembé strălucit. Şi parcă văzurăm soarele învipiat ridicându-se între capul și picioarele orbitoarei cântărețe. Şi pe urmele ei venea copila roabă, care aducea lăuta.

Şi Albastra cântă, sub îndrumarea mea, pe o glaznă nouă, pe care i-o lămurisem. Şi glasul ei era bogat, greu, adânc și tulburător. Şi, la o vreme, stăpânul ei își ceru iertare de la noi și ne lăsă singuri, ca să se ducă să dea poruncile pentru masă. Iar Yezid, lovit în inimă de dragostea pentru cântăreață, se apropie de ea, cerșindu-i din priviri. Iar ea păru a se însufleți și, cântând mai departe,

îi aruncă o privire încărcată cu tot răspunsul. Și Yezid, îmbătat de privirea aceea, își petrecu mâna sub haină, scoase două mărgăritare strălucite, ce nu-și aveau surori pe lume, și îi spuse preafrumoasei Sallamah, care se opri o clipă din cânt:

– Ia uite, o, Albastro! Mărgăritarele acestea două le-am plătit chiar astăzi cu șaizeci de mii de drahme. Dacă ai dori, ar fi ale tale.

Ea răspunse:

– Și ce-ai vrea să fac ca să-ți fiu pe plac?

El răspunse:

– Să cânți pentru mine.

Atunci, Sallamah, după ce își duse mâna la frunte, în semn de învoire, își struni lăuta și cântă stihurile următoare, care au la temelie glazna sadea a strunei de sub degetul inelar:

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima
Cu-o rană ce nici timpul nu-o va mai vindeca.

Nici cea mai grea tăcere nu-i e tămăduire,
Căci nu se-nchide-n suflet o rană de iubire.

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima.
O, musulmani, săriți-mi în ajutor cumva!

Și, după ce cântă melodia aceasta de inimă albastră, uitându-se la Yezid, adăugă:

– Ei, acuma, la rându-ți, dă-mi ceea ce ai să-mi dai.

Iar el spuse:

– De bună seamă, ceea ce vrei tu vreau și eu. Ci ascultă, o, Albastro. M-am legat cu un jurământ care îmi leagă sufletul – și orice jurământ e sfânt – că nu voi da aceste două mărgăritare decât petrecându-le pe buzele tale de pe buzele mele.

La vorbele acestea ale lui Yezid, roaba frumoasei Sallamah, zădărâtă, sări aprigă şi cu mâna ridicată pentru a-l lovi pe îndrăgostit. Ci eu o apucai de mână şi îi spusei, spre-a o sfătui să-şi vadă de treabă:

– Stai cuminte, o, copilo, şi lasă-i. Fac un târg, precum vezi, şi fiecare dintre ei vrea să scoată un câştig cu cea mai mică pierdere cu putinţă. Nu-i tulbura.

Iar Sallamah începu să râdă când îl auzi pe Yezid rostind dorinţa aceea. Şi, hotărându-se deodată, îi spuse:

– Bine, fie! Dă-mi mărgăritarele în chipul cum vrei tu.

Iar Yezid porni înspre ea, mergând în genunchi şi în mâini, cu cele două mărgăritare între buze. Iar Sallamah, scoţând icnete de spaimă, începu la rându-i să se tragă înapoi, strângându-şi pe ea hainele şi ferindu-se de atingerea lui Yezid. Şi, ba la dreapta, ba la stânga, se depărta fugind şi se întorcea la locul ei, cu răsuflarea curmată, stârnind cu asta şi mai tare încercările din partea lui Yezid, şi tot mai multe zbeguieli. Şi zbegul dură destulă vreme. Ci, cum trebuia totuşi să dobândească mărgăritarele, în chipul hotărât, Sallamah îi făcu un semn roabei sale, care, deodată, sări pe Yezid, îl prinse de umeri şi îl ţintui locului. Iar Sallamah, dovedind cu şiretlicul acela că ea era biruitoare şi nicidecum biruită, veni singură, oleacă fâstâcită şi cu sudoarea pe frunte, să ia cu buzele ei drăgălaşe mărgăritarele cele strălucite dintre buzele lui Yezid, care le schimbă astfel pe un sărut. Şi, de cum le avu în stăpânirea ei, Sallamah, venindu-şi repede în sineşi, îi spuse lui Yezid, râzând:

– Pe Allah! iată-te biruit în toate chipurile, cu sabia împlântată în spinare.

Iar Yezid, cilibiu, răspunse:

– Pe viaţa ta, o, Albastro, nu-mi fac ciudă că sunt biruit. Mireasma desfătătoare, pe care am cules-o de pe buzele tale, are să-mi rămână în inimă cât voi trăi, ca un balsam veşnic!

Aibă-l Allah întru mila sa pe Yezid ben Aiuf! A murit mucenic al dragostei.

Pe urmă tânărul cel bogat zise:

– Ascultați acuma o ispravă de tofailism. Şi să știți că străbunii noștri arabi, prin vorba aceasta – care își trage obârșia de la Tofail Lingăul – numeau năravul pe care îl au unii inși de a se pofti singuri pe la ospețe și de a înfuleca mâncărurile și băuturile, fără ca să-i îndemne cineva. Așa că ascultați.

Şi spuse:

Dalcavucul

Se povestește că emirului drept-credincioșilor, El-Walid, fiul lui Yezid, ommianul, îi plăcea grozav de un mâncău vestit, ortac al tablalelor înbelșugate și al tuturor bunătățurilor înmiresmate, pe care îl chema Tofail Lingăul și al cărui nume slujește de-atunci și până azi spre a-i numi pe dalcavucii ce se poftesc singuri pe la nunți și pe la praznice. Altminteri, Tofail acela, mare priceput la mâncăruri, era om de duh, învățat, mintos și mehenghi; și era sprinten la răspunsuri și la înțepături. Pe deasupra, maică-sa fusese dovedită de terfelegioaică față de bărbatu-său. Şi chiar Tofail acela a izvodit pravila lingăilor în câteva parimii pe cât de iscusite, pe-atâta de folositoare, care se marginesc la învățăturile următoare:

Dacă te poftești vreodată
La ospăț, pe la vreo nuntă,
Nu călca încolo-ncoace
Cu privirea căscăundă,
Ci te-ndreaptă cu pas falnic
Către locul cel mai bun,
Fără să te uiți la nimeni,
Fără-a asculta ce-ți spun

Musafirii și mesenii –
Lasă-i liniștiți să crează
Că ești oaspete de seamă,
Poate chiar cel mai de vază.
Iar dacă portarul casei
Se așază împotrivă-ți,
Trage-i o mustrare aspră,
Șfichiuiește-l ca un crivăț,
Ia-l de sus, ticăloșește-l,
Ocărăște-l, amenință,
Să nu-și mai îngăduiască
Niciun fel de necuviință.
Iar când ai ajuns la masă,
Nu mai sta la socoteală:
Pune mâna și mănâncă,
Umple-ți iar stacana goală,
Și repede-te-n friptură
Ca frigarea cea grozavă,
Dă-ți îndemn și te trudește
Și cu puii fripți la tavă
Și cu carnea, chiar uscată –
Să nu te sfiești defel:
Sfâșie-o, înfige-ntr-însa
Degetele-ți de oțel!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și doua noapte

Urmă:

Și-acestea erau tot ighemoniconul desăvârșitului lingău așa cum îl pravilnicise Tofail în cetatea Kufa. Și, într-adevăr, Tofail a fost părintele mâncăilor și cununa dalcavucilor. De altminteri, iacătă o pildă, dintr-o sumedenie de alte pilde, despre felul lui de a se descurca.

Un navap de-al cetății poftise câțiva prieteni și se ospăta cu ei dintr-o tablà cu pește gătit minunat. Și iacătă că la ușă se auzi glasul prea bine cunoscut al lui Tofail, care vorbea cu portarul rob. Iar unul dintre meseni strigă:

– Ferească-ne Allah de Mâncău! Toți știți măsura pântecelui nemaipomenit al lui Tofail. Așa că hai degrabă să scăpăm peștii aceștia frumoși de dinții lui și să-i punem la adăpost în vreun cotlon de odaie, nemailăsând pe masă decât juveții. Și după ce Tofail are să înfulece caracuda, cum nu va mai avea nimic de ros, are să plece, iar noi ne vom ospăta cu peștii cei mari.

Și degrabă puseră la păstru peștii cei mari. Și iacătă că Tofail intră, zâmbăreț și plin de voioșie, aruncându-și salamalecul spre toată lumea. Și, după bismillah, întinse mâna înspre tablà. Ci ia uite că pe tablà nu se aflau decât niște amărâți de juveți. Și oaspeții, înveseliți de renghiul lor, îl zeflemisiră:

– Ei, jupâne Tofail, ce spui de peștii ăștia? Nu prea s-ar zice că-ți pare tablaua chiar pe gustul tău.

El răspunse:

– Păi eu cam de multișoară vreme nu prea mă am bine cu neamul peștilor și am pică urâtă pe ei. Că bietul taică-meu, care a murit înecat în mare, a fost mâncat de dumnealor.

Iar mesenii îi spuseră:

– Prea bine, iacătă, așadar, un prilej strălucit pentru tine de-a lua talionul tatălui tău, mâncând și tu la rându-ți plevușca asta.

Iar Tofail răspunse:

– Dreptu-i! Da ia stați!

Și luă un peștișor și-l duse la ureche. Iar ochiul lui de musafirgiu și ochise tablaua surghiunită în cotlonul ei, și pe care se aflau peștii cei mari. Și-așa că, după ce păru a

asculta cu luare-aminte ce-i spunea juvetele fript, strigă deodată:

– Hei na! hei na! Știți ce mi-a spus prăpăditul ăsta de juvete?

Iar mesenii răspunseră:

– Nu, pe Allah! De unde să știm?

Iar Tofail zise:

– Păi aflați atunci că mi-a spus așa: „Eu n-am fost de față la moartea părintelui tău – aibă-l Allah întru mila sa! – și n-am avut cum să-l mănânc, întrucât sunt mult prea copil ca să fi trăit pe vremea aceea." Apoi mi-a strecurat în ureche cuvintele acestea: „Mai bine ia-i pe peștii cei mari și frumoși, care stau pitulați în cotlon, și răzbună-te pe ei. Că ei s-au bulucit odinioară asupra răposatului tătâne-tău și l-au mâncat."

Când auziră vorbele lui Tofail, oaspeții și stăpânul casei pricepură că vicleșugul lor fusese adulmecat de nasul lingăului. Drept care nu mai pregetară a-l pofti pe Tofail la peștele cel frumos și îi spuseră, tăvălindu-se de râs:

– Mănâncă-l, atunci, și da-ți-ar o încuietoare de mațe strașnică!

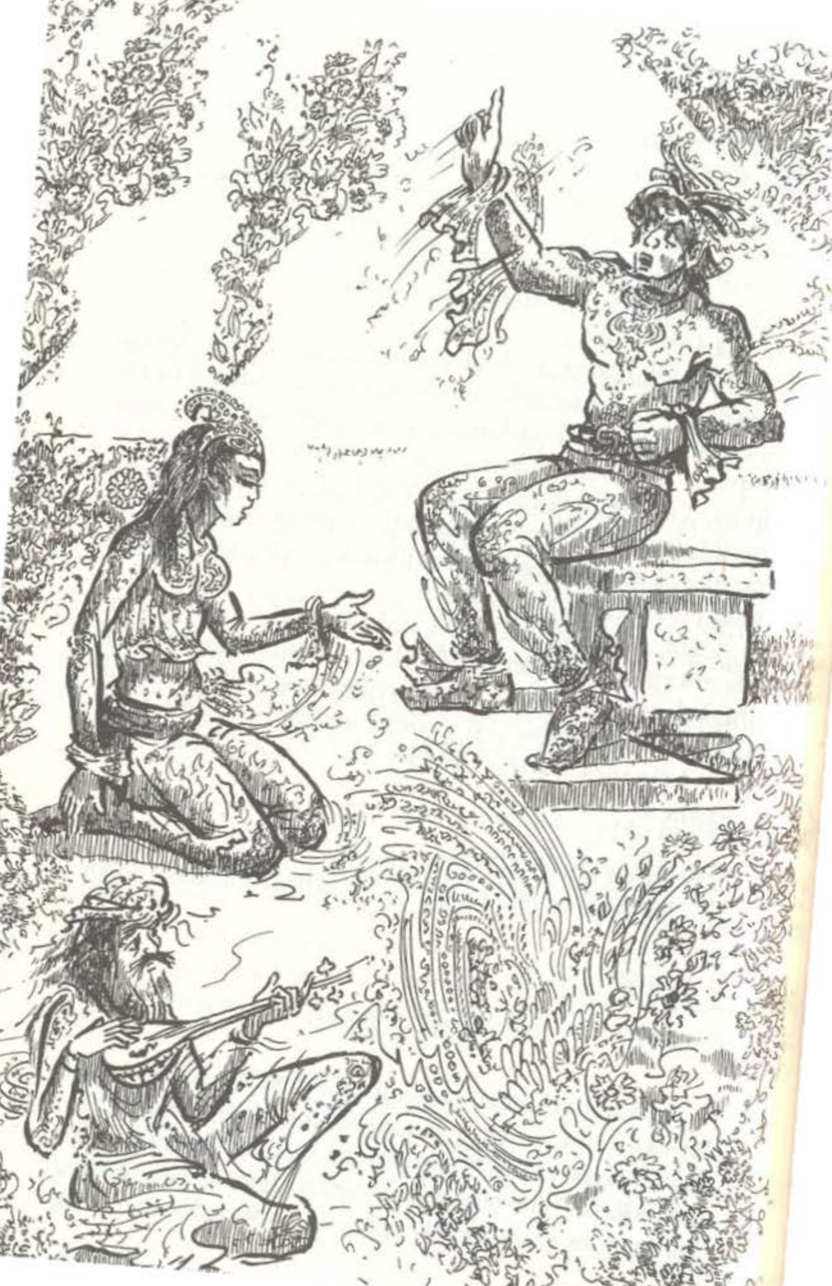
Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

– Ascultați acuma istoria jalnică a preafrumoasei roabe a ursitei.

Și spuse:

Roaba Ursitei

Povestesc cronicarii și letopiseții că cel de al treilea calif din neamul lui Abass, emirul drept-credincioșilor, El-Mahdi, lăsase scaunul domniei, la moartea lui, fiului său, Al-Hadi, pe care nu-l avea drag, ba față de care nutrea chiar o mare vrăjmășie. Da lăsase cu vorbă de moarte ca,

după stingerea lui Al-Hadi, urmaș la domnie să fie numaidecât mezinul, Harun Al-Rașid, fiul cel drag, și nu feciorul mai mare al lui Al-Hadi. Ci Al-Hadi, atunci când ajunse emir al drept-credincioșilor, îl veghe cu o strășnicie tot mai aprigă și tot mai prepuielnică pe fratele său, Harun Al-Rașid; și făcu tot ce putu spre a-i răpi lui Harun clironomia la scaunul de domnie. Ci mama lui Harun, înțeleapta și credincioasa Khaizaran, nu osteni a deznoda toate vicleșugurile îndreptate împotriva fiului ei. Încât până la urmă Al-Hadi ajunse s-o vrăjmășească și pe ea tot atâta cât și pe fratele lui; și îi osândi pe amândoi la același prăpăd. Și nu aștepta decât vreun prilej spre a-i da pieirii.

Or, într-acestea, Al-Hadi ședea într-o zi în grădinile sale, sub o boltă bogată sprijinită pe șapte pilaștri și care avea patru intrări, fiecare intrare dând înspre una dintre cele patru părți ale zărilor. Iar la picioarele sale ședea roaba lui mult dragă, Ghader, pe care nu o avea în stăpânire decât de patruzeci de zile. Și tot acolo se mai afla și izvoditorul de cântece, Isac ben Ibrahim din Mossul. Iar cadâna, la ceasul acela, cânta, însoțită la lăută de către chiar Isac. Iar califul se legăna de mulțumire și își freca picioarele, până peste poate de răpit și de înduioșat. Iar afară se lăsa noaptea; și luna se ridica printre copaci; iar izvorul curgea șopotind prin umbra vărgată, pe când adierea îi răspundea dulce. Și deodată califul, schimbându-se la chip, se mohorî și își încruntă sprâncenele. Și toată voioșia i se topi; și gândurile din mintea lui se făcură negre precum câlții de pe fundul călimării. Și după o tăcere lungă, rosti cu glas înfundat:

– Fiecare cu ce i s-a menit. Și nimenea nu durează în veci, fără numai Cel Veșnic Trăitor.

Și se afundă iar într-o tăcere de rea-vestire, pe care o curmă dintr-odată, strigând:

– Să fie chemat degrabă Massrur spătarul!

Și era vorba chiar de acel Massrur, împlinitorul osândelor și al mâniilor califilor, care fusese străjerul copilăriei lui Al-Rașid și care îl purtase în brațele sale și pe umerii săi. Și sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse:

– Du-te pe dată la fratele meu, Al-Rașid, și adu-mi capul lui...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și treia noapte

Urmă:

... Și sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse:

– Du-te pe dată la fratele meu, Al-Rașid, și adu-mi capul lui!

Auzind vorbele acestea, care erau osânda la moarte a celui pe care îl crescuse, Massrur rămase năuc, buimac și ca lovit de trăsnet. Și murmură:

– Ai lui Allah suntem și la el ne întoarcem.

Și, într-un sfârșit, ieși, ca un om beat. Și se duse, tulburat până peste poate, la sultana Khaizaran, mama lui Al-Hadi și a lui Harun Al-Rașid. Iar ea îl văzu cât de pierdut și cât de răvășit era, și îl întrebă:

– Ce este, o, Massrur? Au ce s-a întâmplat de vii aici la ceasul acesta atâta de târziu din noapte? Spune-mi ce ai.

Și Massrur răspunse:

– O, stăpâna mea, nu se află izbăvire și putere decât numai întru Allah cel Atotputernic! Iată că stăpânul nostru, califul Al-Hadi, fiul tău, mi-a dat poruncă: „Du-te pe dată la fratele meu, Al-Rașid, și adu-mi capul lui!“

Iar Khaizaran, la vorbele acestea ale spătarului, fu cuprinsă de o frică mare; și spaima se așternu peste sufletul ei; iar tulburarea îi strângea inima, de să i-o

sfarme. Şi îşi lăsă capu-n jos şi chibzui o vreme. Pe urmă îi spuse lui Massrur:

– Du-te degrabă la fiul meu, Al-Raşid, şi adu-l aici cu tine.

Iar Massrur răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi plecă. Şi intră în iatacurile lui Harun. Iar Harun, la ceasul acela, se şi afla dezbrăcat, în pat, cu picioarele sub pătură. Şi Massrur îi spuse grăbit:

– Scoală-te, pentru numele lui Allah, o, stăpâne al meu, şi vino cu mine numaidecât la stăpâna mea, mama ta, care te cheamă.

Iar Al-Raşid se sculă şi, îmbrăcându-se în grabă, se duse cu Massrur în iatacul sultanei, Sett Khaizaran.

Or, de cum îşi zări copilul cel drag, sultana se ridică şi se repezi la el şi îl îmbrăţişă, fără a-i spune o vorbă, şi îl împinse într-o odăiţă tainică, închise uşa după el, iar el nici măcar nu se gândi să se împotrivească ori să ceară cât de cât vreo lămurire. Şi, după aceea, Sett Khaizaran trimise să fie chemaţi de pe la casele lor, unde dormeau, toţi emirii şi toţi veliţii de la saraiul califal. Şi când toţi se strânseră la ea, Sett Khaizaran le grăi, de după perdeaua de zarpà a haremului, aceste vorbe sadea:

– Vă întreb, în numele lui Allah cel Atotputernic şi Preaînalt, şi în numele Prorocului său binecuvântat, dacă aţi auzit vreodată spunându-se că fiul meu, Al-Raşid, ar fi avut vreo înţelegere, ori vreun chelemet, ori vreo cârdăşie cu duşmanii puterii califului ori cu ereticii Zanadik, sau că ar fi făcut vreodată cât de cât vreo încercare de nesupunere ori de răzvrătire împotriva domnului său, Al-Hadi, fiul meu şi stăpânul vostru?

Şi toţi răspunseră într-un glas:

– Nu, niciodată.

Iar Khaizaran urmă numaidecât:

– Ei, aflaţi că acuma, la ceasul acesta, fiul meu, Al-Hadi,

trimite să se ia capul fratelui său, Al-Rașid. Puteți voi să mă luminați pentru care pricină?

Iar cei de față rămaseră atâta de înfricoșați și de înspăimântați, încât niciunul dintre ei nu cuteză să mai îngaime o vorbă. Ci vizirul Rabia se ridică și îi spuse spătarului Massrur:

– Du-te pe clipă pe dată să te înfățișezi dinaintea califului. Și când are să te vadă, te va întreba: „Ai sfârșit?"; iar tu să-i răspunzi: „Stăpâna noastră, Khaizaran, mama ta, soția răposatului tău părinte, Al-Mahdi, mama fratelui tău, m-a zărit când m-am repezit asupra lui Al-Rașid; și m-a oprit și m-a alungat. Și iată-mă dinaintea ta, fără a fi putut să-ți îndeplinesc porunca."

Iar Massrur ieși și se duse pe dată la calif. Și, de cum îl zări, Al-Hadi îi zise:

– Ei, unde este ceea ce ți-am cerut?

Iar Massrur răspunse:

– O, stăpâne al meu, sultana Khaizaran, stăpâna mea, m-a văzut când m-am repezit asupra fratelui tău, Al-Rașid; și m-a oprit, și m-a alungat, și nu m-a lăsat să-mi îndeplinesc sarcina.

Iar califul, supărat până peste poate, se ridică și spuse către Isac și către cântăreața Ghader:

– Stați aci, pe locul unde vă aflați, până mă întorc.

Și ajunse la mama sa, Khaizaran, și îi văzu pe toți dregătorii și pe toți emirii adunați la ea. Iar sultana, zărindu-l, se sculă în picioare; iar toți cei care se aflau la ea se sculară, de asemenea. Iar califul, întorcându-se înspre mama sa, îi spuse cu un glas sugrumat de mânie:

– Pentru ce, atunci când vreau și când poruncesc un lucru, te împotrivești vrerii mele?

Iar Khaizaran strigă:

– Ferească-mă Allah, o, emire al drept-credincioșilor, de-a mă împotrivi la vreo vrere de-a ta! Ci nu jinduiesc

decât să-mi arăți pentru care pricină ceri moartea fiului meu, Al-Rașid. E fratele tău și e sânge de-al tău, este ca și tine suflet și viață răsărite din tatăl tău.

Iar Al-Hadi răspunse:

– Întrucât vrei să știi, află dar că vreau să mă scutur de Al-Rașid, din pricina unui vis pe care l-am avut as'noapte și care m-a junghiat cu spaimă. În visul acela, într-adevăr, l-am văzut pe Al-Rașid șezând pe scaunul domnesc, în locul meu. Iar roaba mea scumpă, Ghader, se afla lângă el: iar el bea și se veselea cu ea. Iar eu, întrucât țin la puterea, la domnia și la cadâna mea, nu vreau să mai văd în preajmă-mi, trăind mereu lângă mine ca o pacoste, un potrivnic primejdios, fie el și fratele meu.

Iar Khaizaran îi răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, acelea nu sunt decât niște năluciri și niște amăgiri de-ale somnului, niște vedenii urâte pricinuite de mâncărurile grele. O, fiul meu, un vis arareori se adeverește.

Și îi vorbi tot așa mai departe, sprijinită de privirile celor de față. Și vorbi atâta de frumos, încât izbuti să-l liniștească pe Al-Hadi și să-i alunge temerile. Și-atunci, îl scoase la iveală pe Al-Rașid și îl puse să mărturisească cu jurământ că niciodată n-a avut nici cât de cât vreun gând de răzvrătire ori vreo dârzie și că niciodată nu va săvârși nimic împotriva puterii califului.

Și, după lămuririle acestea, mânia lui Al-Hadi se stinse. Și se întoarse la bolta unde o lăsase pe cadâna sa cu Isac. Și îl pofti pe cântăreț să plece, și rămase singur cu preafrumoasa Ghader, să se veselească, să se bucure și să se lase cuprins de desfătările nopții și ale dragostei. Și iacătă că dintr-odată simți o durere ascuțită în tălpile picioarelor. Și își duse repede mâna la locul care îl durea, unde simțea o mâncărime, și se scărpină. Și, în câteva clipite, se ivi acolo o umflătură, care crescu până ce ajunse

mare cât o alună. Și gâlca aceea se înrăia, însoțită de niște mâncărimi de neîndurat. Și iar se scărpină, iar umflătura crescu până ajunse mare cât o nucă, și, până la urmă, plesni. Și pe dată Al-Hadi se prăbuși pe spate, mort. Or, pricina faptului era că sultana Khaizaran, în răstimpul scurt cât califul șezuse la ea, după împăcare, îi dăduse să bea un sorbet de tamarindă indienească, în care se afla județul ursitei.

Or, cel dintâi care află de moartea lui Al-Hadi fu chiar Massrur. Și numaidecât dete fuga la sultana Khaizaran și îi spuse:

– O, maică a califului, alungească-ți Allah zilele! stăpânul meu, Al-Hadi, s-a prăpădit.

Khaizaran îi spuse:

– Bine. Ci, o, Massrur, ține în taină știrea aceasta și să nu cumva să dai în vileag întâmplarea cea neadăstată. Și-acuma du-te cât mai iute la fiul meu, Al-Rașid, și adu-l la mine.

Și Massrur se duse la Al-Rașid și îl găsi adormit. Și îl trezi, spunându-i:

– O, stăpâne al meu, stăpâna mea te cheamă pe dată.

Și Harun, burzuluit, strigă:

– Pe Allah! fratele meu, Al-Hadi, iar i-a spus ceva împotriva mea și iar i-a dezvăluit vreo hainie urzită de mine și de care eu habar nu am.

Ci Massrur îi curmă vorba, spunându-i:

– O, Harun, scoală-te repede și vino cu mine. Liniștește-ți inima și însenineză-ți ochii, întrucât totul merge pe calea cea bună, iar tu nu vei întâmpina decât izbândă și bucurie.

Cu asta, Harun se sculă în picioare și se îmbrăcă. Și pe dată Massrur se temeni dinainte-i și, sărutând pământul dintre mâinile lui, strigă:

– Salamalecul fie asupra-ți, o, emire al drept-credincioșilor, imamule al slujitorilor credinței, calif al lui Allah

pe pământ, scut al *Legii celei Sfinte* și al celor ce poruncește ea.

Iar Harun, plin de uimire și de nedumerire, îl întrebă:

– Ce vor să zică vorbele acestea, o, Massrur? Adineauri îmi spuneai Harun și-atât, iar acuma îmi dai numele de emir al drept-credincioșilor. Ce să cred despre cuvintele tale întoarse și despre schimbarea asta de vorbă atâta de neașteptată?

Iar Massrur răspunse:

– O, stăpâne al meu, orice viață își are scrisa ei, și orice ființă vremea sa! Allah să-ți dealungească zilele, fratele tău și-a dat sufletul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și patra noapte

Urmă:

– O, stăpâne al meu, orice viață își are scrisa ei, și orice ființă vremea sa! Allah să-ți dealungească zilele, fratele tău și-a dat sufletul.

Și Al-Rașid spuse:

– Aibă-l Allah întru mila sa.

Și zori să plece, nemaiavând nici teamă, nici griji, și intră la mama sa, care strigă când îl văzu:

– Bucurie și fericire! Fericire și bucurie, o, emire al drept-credincioșilor!

Și se ridică în picioare, și îi puse caftanul de calif, și îi înmână schiptrul, pecetea domnească și semnele puterii. Și tot atunci intră căpetenia hadâmbilor din harem, care îi spuse lui Al-Rașid:

– O, stăpâne al nostru, primește o veste bună, ți s-a născut un fecior de la roaba ta, Marahil.

Și Harun își lăsă atunci slobodă bucuria cea sporită și îi dete fiului său numele de Abdallah, cu adausul de Al-Mamun.

Iar moartea lui Al-Hadi și suirea lui Al-Rașid în scaunul de domnie al califilor fură aflate, până-n ziuă, de tot norodul din Bagdad. Și Harun, în mijlocul saltanatului domnesc, primi jurămintele de supunere ale emirilor, ale dregătorilor și ale norodului adunat. Și chiar în ziua aceea îi căftăni viziri pe El-Fadl și pe Giafar, amândoi fiii lui Yahia barmakanul. Și toate vilaietele, și toate olaturile împărăției, și toate neamurile islamice, arăbești și nearăbești, turci și deilamiți, îl recunoscură pe califul cel nou și îi jurară supunere. Iar el își începu domnia în îmbelșugare și măreție, și se urcă, strălucitor, în fala lui proaspătă și în puterea sa.

Cât despre cadâna Ghader, în brațele căreia își dăduse sufletul Al-Hadi, iacătă. Al-Rașid, care îi știa frumusețea, vroi s-o vadă, chiar în seara urcării lui pe tron, și își ațintì asupra-i cele dintâi priviri. Și îi zise:

– Doresc, o, Ghader, ca eu și cu tine să mergem împreună în grădina și în saraiul în care fratelui meu Al-Hadi – aibă-l Allah întru mila sa! – îi plăcea să petreacă și să se lăfăiască.

Iar Ghader, îmbrăcată în haine de jale, își lăsă capu-n jos și răspunse:

– Sunt roabă supusă a emirului drept-credincioșilor.

Și pieri o clipită în iatacul ei, spre a-și lepăda hainele de jale și a le schimba cu podoabele de cuviință. Pe urmă veni sub boltă, unde Harun o pofti să stea jos lângă el. Iar el șezu acolo, cu ochii ațintiți la copila aceea strălucită, nemaisăturându-se să se minuneze de gingășia ei. Și, de bucurie, pieptul lui răsufla larg, iar inima-i înmugurea. Pe urmă, cum se aduceau vinurile care îi plăceau lui Harun, Ghader nu vroi să bea din pocalul pe care i-l întindea califul.

Iar el o întrebă uimit:

– Pentru ce nu vrei?

Ea răspunse:

– Vinul fără cântece își pierde jumătate din harurile lui. Așa încât tare mi-ar plăcea să-l văd lângă noi, ținându-ne tovărășie cântătoare, pe minunatul Isac, fiul lui Ibrahim.

Și Al-Rașid răspunse:

– Nu stă nimica împotrivă.

Și îl trimise numaidecât pe Massrur să-l aducă pe cântăreț, care nu zăbovi să vină. Și sărută pământul dintre mâinile califului și i se ploconi cu urările cuvenite. Și, la un semn al lui Al-Rașid, șezu jos dinaintea cadânei. Și-atunci, pocalul trecu din mână în mână; și băură vinuri multe și o ținură așa până noaptea târziu. Și dintr-odată, după ce vinul le aburi mințile, Isac strigă:

– O, slavă Celui-Veșnic, carele schimbă lucrurile cum îi place și carele a orânduit clironomia și spaimele!

Iar Al-Rașid îl întrebă:

– La ce te gândești, o, fiu al lui Ibrahim, de te minunezi așa?

Și Isac răspunse:

– Vai, o, stăpâne al meu, ieri, pe la ceasul de-acum, fratele tău se apleca de la fereastra acestei bolte și privea, sub luna ce semăna cu o mireasă, apele murmurânde cum treceau suspinând cu glasuri dulci și line de cântărețe în noapte. Și, la priveliștea întruchipatei fericiri, l-a cuprins spaima de ursita lui. Și-a vrut să-ți toarne licoarea umilirii.

Iar Al-Rașid spuse:

– O, fiu al lui Ibrahim, viața făpturilor este scrisă în Cartea Ursitei. Ar fi putut, așadar, să-mi răpească fratele meu viața, dacă sorocul ei nu fusese hărăzit?

Și se înturnă înspre frumoasa Ghader și îi spuse:

– Da tu, o, copilo, ce zici?

Iar Ghader își luă lăuta, o struni și, cu glas tulburat adânc, cântă stihurile acestea:

Ah, viața omului pe lume
Cu două fețe-i zugrăvită:
E una limpede-vioară,
Cealaltă-i tulbure-coclită.
La fel și timpul, două feluri
De zile are: zile bune,
De tihnă – și amare zile,
De neguri și furtuni nebune,
Tu nici în timp nu te încrede,
Nu te încrede nici în viață,
Căci după zilele senine
Vin zilele cu nori și ceață.

Și, sfârșind stihurile, cadâna lui Al-Hadi leșină deodată și se prăbuși, cu capu-n jos, fără de simțire și fără de tresărire. Și o ridicară de jos și o scuturară. Ci ea nu mai era, se adăpostise la sânul Celui Preaînalt. Iar Isac zise:

– O, doamne al meu, îl iubea pe răposatul. Și tot ce-și dorește dragostea este de a dura până în ceasul când groparul a isprăvit mormântul. Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei lui și asupra tuturor musulmanilor.

Și o lacrimă căzu din ochii lui Al-Rașid. Și porunci să se spele trupul celei moarte, și să fie așezat în chiar mormântul lui Al-Hadi. Și spuse:

– Da! Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei sale și asupra tuturor musulmanilor!

Și, după ce istorisi astfel povestea copilei nefericite, tânărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi tulburați:

– Ascultați acuma, ca pe o altă pildă a jocului nemilos al triștei, povestea gherdanului păgubos.

Și spuse:

GHERDANUL BELALIU

Într-o zi, califul Harun Al-Rașid, auzind cum erau lăudate harurile izvoditorului de cântece, Hașem ben Soleiman, trimise după el. Iar când cântărețul fu adus, Harun îl pofti să șadă jos dinaintea sa și îl rugă să-i cânte câteva cântece de-ale lui.

Iar Hașem cântă o madea de trei sihuri, cu atâta măiestrie și cu un glas atâta de frumos, încât califul, cucerit și încântat până peste fire, strigă:

– Ești minunat, o, fiu al lui Soleiman! Binecuvânteze Allah sufletul părintelui tău!

Și, plin de filotimie, își scoase de la gât un gherdan strălucit, împodobit cu smaralde mari cât niște pere tămâioase atârnând ca niște ciucuri, și îl petrecu pe după gâtul cântărețului.

Iar Hașem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulțumit și bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Și tristețea se așternu pe inima lui și îi îngălbeni chipul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu luminează de ziuă și, de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

... Iar Hașem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulțumit și bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Și tristețea se așternu pe inima lui și îi îngălbeni chipul. Iar Harun, care nici cu gândul nu gândise la o atare urmare, se arătă tare nedumerit și crezu că giuvaierul nu i-ar fi pe plac cântărețului. Și întrebă:

– Pentru ce lacrimile și tristețea aceasta, o, Hașem? Și pentru ce, dacă gherdanul nu te mulțumește, păstrezi o tăcere stânjenitoare și pentru mine, și pentru tine?

Iar muzicianul răspunse:

– Allah sporească-și hatârurile asupra capului celui mai darnic dintre sultani! Dar pricina care-mi sloboade lacrimile și îmi năpădește cu jale inima nu este ceea ce crezi tu, o, stăpâne al meu! Și, dacă binevoiești a-mi îngădui, am să-ți istorisesc povestea acestui gherdan, și pricina pentru care vederea lui m-a cufundat în starea în care mă vezi.

Iar Harun răspunse:

– De bună seamă, îți îngăduiesc. Întrucât povestea unui gherdan pe care îl am ca moștenire de la părinții mei trebuie să fie uluitoare până peste poate. Și sunt tare nerăbdător să aflu ceea ce știi în privința lui, și ceea ce eu nu știu.

Atunci, cântărețul, după ce își adună amintirile, spuse:

– Află, o, emire al drept-credincioșilor, că întâmplarea legată de gherdanul acesta s-a petrecut pe vremea tinereții mele dintâi. Pe-atunci trăiam în țara Șamului, care este țara de baștină a capului meu, locul unde m-am născut. Și-așa, într-o seară, mă preumblam în amurg pe malul unui lac, și eram îmbrăcat cu haine de arab din pustia Șamului, și cu fața acoperită până la ochi cu feregeaua. Și iacătă că mă întâlnii cu un om îmbrăcat împărătește și însoțit, altminteri de cumu-i datina, de două copilandre minunate, îmbrăcate falnic, și care, judecând după lăutele ce le aveau la ele, erau cântărețe, fără de nicio îndoială. Iar bărbatul era califul El-Walid, cel de al doilea cu numele acesta, și care lăsase Damascul, cetatea sa de scaun, spre a veni să vâneze gazela olaturilor noastre, prin părțile lacului Tabariah. Și, la rându-i, califul, văzându-mă, se întoarse înspre însoțitoarele sale și le spuse, crezând că nu va fi

auzit decât de ele două: „Iacătă un arab care vine din pustie, încă proaspăt în jegul și în sălbăticia lui. Pe Allah! am să-l chem să ne țină tovărășie și să ne veselim oleacă pe seama lui.“ Și îmi făcu semn cu mâna. Și după ce mă apropiai, mă pofti să șed jos lângă el, pe iarbă, dinaintea celor două cântărețe. Și iacătă că la dorința califului, care era departe de a mă cunoaște și care nu mă mai văzuse niciodată, una dintre fete își luă lăuta și, cu un glas tulburat, cântă o melodie izvodită de mine. Ci, cu toată îndemânarea ei, săvârși câteva greșeli ușoare, ba chiar și ciunti cântecul în vreo două locuri. Iar eu, în ciuda purtării supuse ce mi-o hotărâsem tocmai ca să nu trag asupra-mi zeflemelile gata stârnite ale califului, nu mă putui opri să nu strig, spunându-i cântăreței: „Ai greșit, o, stăpâna mea, ai greșit!“ Iar fata, auzind strigarea mea, începu să râdă cu un râs batjocoritor și spuse, întorcându-se înspre calif: „Ai auzit, o, emire al drept-credincioșilor, ce ne spune acest arab beduin, mânător de caravane? Nu-i e teamă a ne învinui de greșeală, obraznicul!“ Iar Al-Walid se uită la mine cu un chip și mucalit, și mustrător totodată, și îmi spuse: „Oare la șatra ta, o, beduinule, vei fi învățat cântarea și jocul cel gingaș al lăutelor?“ Iar eu mă temenii cuviincios și răspunsei: „Nu, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor! Ci, dacă nu ai nimic împotrivă, am să-i dovedesc acestei minunate cântărețe că, în pofida întregului ei meșteșug, a săvârșit câteva greșeli la cântec.“ Și Al-Walid îngăduindu-mi, ca să vadă, îi spusei fetei: „Strunește cu o pătrime struna a doua și slăbește-o tot cu atâta pe cea de a patra. Și începe pe glasna de jos a cântecului. Și atunci ai să vezi că duioșia și culoarea cântecului au să se schimbe și că acele câteva locuri pe care le-ai ciuntit au să se cheme ușor, ca de la sine.“ Iar tânăra cântăreață își struni lăuta cum îi arătasem și își începu iarăși cântarea. Și fu atâta de frumos și atâta de desăvârșit,

încât ea însăşi rămase adânc tulburată şi totodată uimită. Şi, ridicându-se deodată, se aruncă la picioarele mele strigând: „Tu eşti Haşem ben Soleiman, jur pe Domnul Kaabei!" Şi cum nici eu nu eram mai puțin tulburat decât fata, şi nu răspundeam nimic, califul mă întrebă: „Eşti, într-adevăr, cel care spune ea?" Şi atunci răspunsei, dezvelindu-mi obrazul: „Da, o, emire al drept-credincioşilor, sunt robul tău, Haşem tabarianul!" Iar califul fu mulțumit până peste poate să mă cunoască şi îmi spuse: „Preamărit fie Allah carele te-a scos în calea mea, o, fiu al lui Soleiman. Copila aceasta te laudă mai mult decât pe toți cântăreții din vremurile noastre şi nu-mi cântă vreodată altceva decât cântecele şi izvodirile tale!" Şi adăugă: „Vreau ca de acuma înainte să-mi fii prieten şi oaspete!" Iar eu îi mulțumii şi îi sărutai mâna. Pe urmă copila care cântase se întoarse înspre calif şi îi zise: „O, emire al drept-credincioşilor, ca urmare a acestei clipe fericite, am a-ți face o rugăminte!" Şi califul spuse: „Poți s-o faci!" Ea zise: „Mă rog ție să-mi îngăduieşti a-i dărui ca peşcheş din parte-mi învățătorului meu un zălog al îndatorinței mele." El răspunse: „De bună seamă! aşa se şi cuvine." Atunci, cântăreața cea dulce îşi desfăcu gherdanul falnic, pe care îl purta şi pe care i-l dăruise califul, şi mi-l puse la gât, spunându-mi: „Primeşte-l ca peşcheş al îndatorinței mele şi iartă-mă pentru puținătatea darului!" Şi era chiar gherdanul pe care îl primesc astăzi iarăşi ca dar de la mărinimia ta, o, emire al drept-credincioşilor!

Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul din mâna mea, spre a mi se întoarce astăzi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi şasea noapte

Urmă:

... Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul din mâna mea, spre a mi se întoarce astăzi, și pentru ce m-a făcut să plâng vederea lui. Iacătă. După ce am petrecut o bucată de vreme cântând, pe când adierea proaspătă plutea pe deasupra lacului, El-Walid s-a ridicat și ne-a spus: „Să facem o preumblare cu luntrea pe lac." Și numaidecât niște slugi ce ședeau mai deoparte au dat fuga și au adus o luntre. Iar califul s-a suit în luntre cel dintâi, pe urmă eu. Și când a venit rândul copilei care îmi dăruise gherdanul, fata a întins piciorul ca să treacă în luntre. Ci cum își strânsese izarul în jurul ei spre a nu fi zărită de către luntrași, s-a împiedicat și, călcând alături, a căzut în lac; și până a apuca noi să-i sărim într-ajutor, s-a și dus la fundul apei. Și cu toate căutările noastre, nu am izbutit s-o mai găsim. Aibă-o Allah întru mila sa! Iar jalea și mâhnirea lui El-Walid au fost tare adânci, și lacrimile îi scăldau obrajii. Și eu, la fel, am vărsat lacrimi amare pentru soarta acelei fete fără de noroc. Iar califul, care șezuse multă vreme tăcut după acea nenorocire, mi-a spus: „O, Hașem, o ușoară alinare durerii mele ar fi să am în mâinile mele gherdanul acelei biete fete, ca amintire de ce a fost pentru mine scurta ei viață. Ci ferească-mă Allah să-ți iau îndărăt ceea ce ți-am dăruit. Mă rog, dar, să primești a-mi vinde gherdanul." Iar eu, numaidecât, i-am dat gherdanul califului, care la sosirea noastră în cetate a pus să mi se numere trei mii de drahme din argint și m-a încărcat cu daruri scumpe. Și-aceasta-i, o, emire al drept-credincioșilor, pricina care m-a făcut să plâng astăzi. Și Allah Preaînaltul, carele i-a firosit pe califii ommiazi de puterea domnească în folosul neamului lui Bani-Abbas, din care tu ești slăvită mlădiță, a îngăduit ca gherdanul să ajungă în mâinile tale, ca moștenire de la luminații tăi părinți, și să se întoarcă iar la mine pe calea aceasta ocolită.

Iar Al-Raşid rămase tare tulburat de povestea lui Haşem ben Soleiman, şi grăi:

– Aibă-i Allah întru mila sa pe cei cărora li se cuvine mila!

Şi cu vorbele acestea largi, ocoli rostirea numelui acelui calif din neamul potrivnicilor doborâţi.

Pe urmă tânărul spuse:

– Întrucât ne aflăm la uşa născocitorilor de cântece şi la pragul cântăreţilor, vreau să vă istorisesc o păţanie, dintr-o puzderie, din viaţa celui mai vestit izvoditor de cântece din toate vremurile, Isac ben Ibrahim din Mossul.

Şi spuse:

Isac din Mossul şi cântecul cel nou

– Printre feluritele scrieri care au ajuns până la noi de la mâna muzicianului-cântăreţ, Isac ben Ibrahim din Mossul, este şi aceasta:

Mă dusesem într-o zi, după obiceiul meu, la emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, şi l-am găsit stând în tovărăşia vizirului El-Fadl şi a unui şeic din Hedjaz, care avea un chip tare frumos şi un trup plin de evghenie şi de cumpătare. Şi, după salamalecurile cuvenite şi dintr-o parte, şi din cealaltă, m-am plecat oleacă înspre vizirul El-Fadl şi l-am întrebat la ureche cum îl cheamă pe şeicul acela din Hedjaz, care îmi plăcea şi pe care nu îl mai văzusem niciodată.

Şi el mi-a răspuns:

– Este nepotul bătrânului poet izvoditor de cântece şi cântăreţ al Hedjazului, Maabad, de a cărui faimă ai auzit.

Şi cum mă arătam bucuros a-l cunoaşte pe nepotul bătrânului Maabad, pe care îl îndrăgisem atâta în tinereţea mea, El Fadl mi-a şoptit:

– O, Isac, șeicul de la Hedjaz, pe care îl vezi aici, dacă te vei arăta prietenos față de el, are să-ți spună și chiar are să-ți cânte toate cântecele bunicului său. E om binevoitor și e dăruit cu un glas foarte frumos.

Eu atunci, vroind să cunosc mai bine cântările bătrânului și să-mi mai aduc aminte cântecele de demult, care îmi vrăjiseră anii cei tineri, mă arătai plin de luare-aminte față de fiul Hedjazului; și, după o tăifăsuială prietenească despre felurite lucruri, îi spusei:

– O, preaînalte șeicule, poți tu, mă rog ție, să-mi aduci aminte câte cântece a ticluit bunicul tău, vestitul Maabad, cununa Hedjazului?

Și el îmi răspunse:

– Șaizeci, nici unul mai mult, nici unul mai puțin!

Iar eu îl întrebai:

– Ar însemna, oare, că apăs prea greu pe răbdarea ta dacă te-aș ruga să-mi spui care dintre acele șaizeci de cântece este cântecul pe care îl ai cel mai drag, fie pentru măsura lui, fie din alte pricini?

Iar el îmi răspunse:

– Fără de cârtire, și din toate privințele, este cântecul al patruzeci și treilea, care începe cu stihurile acestea:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah!
Molaiikah a mea cu sânii
Cum alții nu-s pe lume, ah!

Și cum numai citania acestui stih avu darul de a-i stârni dorința de cântat, îmi luă deodată lăuta din mână și, după ce îi încercă strunele ușurel, cântă melodia despre care era vorba, cu un glas minunat, și zugrăvi simțământul din muzica aceea nouă și atâta de veche cu o măiestrie, cu un farmec, cu o gingășie și cu o duioșie de nespus. Și, ascultându-l, mă cutremuram de plăcere, eram năucit, ieșit din

minți, până peste fire de împătimit. Și cum nu aveam nicio îndoială asupra ușurinței mele de a ține minte orice cântec pe care îl auzeam, oricât de întortocheat să fi fost el, nu mă ostenii să încerc și eu, numaidecât, dinaintea șeicului din Hedjaz, melodia cea duioasă și atâta de nouă pentru mine, pe care o ascultasem. Și mă mărginii să-i mulțumesc numai. Iar el se întoarse la Medina, în țara sa, pe când eu plecam de la sarai, beat de melodia lui...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

... Iar el se întoarse la Medina, în țara sa, pe când eu plecam de la sarai, beat de melodia lui. Și, ajungând acasă, îmi luai lăuta, care sta agățată pe perete, o ștersei, îi potriviii strunele și le meșteșugii până în cele mai mici amănunte. Ci, pe Allah! când vrusei să încep cântecul din Hedjaz, care mă tulburase atâta, nu izbutii să ajung a-mi aminti nici măcar o zgherbă, nici a-mi aduce aminte măcar glasna pe care fusese cântat, eu, care, de obicei, țineam minte până și cântece de câte o sută de strofe, pe care le ascultasem cu o jumătate de ureche. Ci de data aceasta un dop de bumbac gros se pusese între ținerea mea de minte și cântarea aceea și, în ciuda tuturor strădaniilor de-a mi-o aminti, nu izbutii să dibuiesc ceea ce îmi sta atâta la inimă.

Și de-atunci, zi și noapte, mă căzneam să-mi trezesc în gânduri stihurile lui Maabad, ci fără de nicio izbândă. Și, de ciudă, mă lepădai de lăuta și de ceasurile mele de muzichie și începui să străbat Bagdadul, apoi Mossulul și Bassra, pe urmă tot Irakul, întrebând de muzica și de

cântecul acela pe la toți cântăreții bătrâni și pe la toate cântărețele bătrâne; ci nu izbutii să dau de nimeni care să știe cântarea, ori care să mă îndrepte pe calea pe care s-o pot găsi. Atunci, văzând că toate căutările mele erau zadarnice, mă hotărâi, spre a mă ușura de povara gândurilor, să străbat, prin pustie, drumul Hedjazului, ca să mă duc la Medina să-l caut pe șeicul de la Hedjaz și să-l rog să-mi mai cânte o dată melodia bunicului său.

Iar când luai hotărârea aceasta, mă aflam la Bassra, preumblându-mă pe țărmul apei. Și iacătă că îmi ieșiră în drum două femei tinerele, îmbrăcate bine și părând a fi femei de neam mare. Și apucară de frâul măgarului meu, și-l opriră, dându-mi bineţe. Iar eu, tare sastisit și negândindu-mă decât la cântarea mea de la Hedjaz, le spusei cu glas acrit:

– Dați-mi drumul! Dați-mi drumul!

Și vrusei să trag de hățul măgarului. Și iacătă că una dintre ele, fără a-și ridica iașmacul de pe față, îmi zâmbi de după el și îmi spuse:

– Hei, o, Isac, unde îți este acuma patima pentru cântarea cea frumoasă a lui Maabad de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah!

Și adăugă, până a avea eu păs să mă dezmeticesc din uimire:

– O, Isac, te-am văzut, de după cafasul haremului, atunci când, de față cu califul și cu El-Fadl, șeicul de la Hedjaz cânta și când vraja cântecului de demult te făcea să țopăi, cum făcea să dănțuiască până și lucrurile cele neînsuflețite dimprejurul tău. Tare mai erai vrăjit, o, Isac! Băteai măsura cu mâinile, clătinând din cap și legănându-te încetișor. Parcă erai beat. Parcă erai smintit.

Iar eu, auzind vorbele lor, oftai:

– Of, pe pomenirea părintelui meu, Ibrahim, acuma sunt mai smintit ca oricând de cântecul acela bogat şi frumos. Ya Allah! ce n-aş da să-l aud, fie şi greşit, fie şi trunchiat! O zghierbă din cântecul acela, pe zece ani din viața mea! Iacătă că, numai pomenindu-mi de el, o, dulceața mea, îmi şi aprinzi iarăşi vipiile cumplite ale căințelor şi sufli în jăraticul deznădejdii mele!

Şi adăugai:

– Fie-ți milă, dă-mi drumul, dă-mi drumul să mă duc. Zoresc să-mi gătesc şi să-mi orânduiesc plecarea grabnică la Hedjaz!

Iar fetişcana, la vorbele mele, fără a lăsa frâul măgarului, începu să râdă cu un râs hohotit şi îmi spuse:

– Da ai mai stărui să pleci dacă ți-aş cânta chiar eu cântarea de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikah!

Eu răspunsei:

– Pe tatăl şi pe mama ta, o, fiică de oameni de treabă, nu-l mai chinui pe unul pe care îl paşte nebunia!

Şi-atunci, ținând mai departe de frâul măgarului, copilandra îngână deodată melodia nebuniei mele, cu un glas și într-un chip de o mie de ori mai frumoase decât ce auzisem mai înainte din gura şeicului. Şi totuşi nu cântase decât cu jumătate de glas! Iar eu, până peste marginile bucuriei şi ale fericirii, simții o durere mare cum mi se potolea în sufletul chinuit. Şi sării jos de pe măgar, şi mă aruncai la picioarele copilei, şi îi sărutai mâinile şi poala hainei. Şi îi zisei:

– O, stăpâna a mea, sunt robul tău, cumpărat pe mărinimia ta. Vrei să primeşti a-mi fi oaspe? Şi să-mi cânți

melodia lui Molaiikah, şi să ţi-o cânt şi eu toată ziua şi toată noaptea? Of, toată ziua şi toată noaptea!

Ci ea îmi răspunse:

– O, Isac, îţi ştiu firea nu prea binevoitoare, precum şi zgârcenia în ceea ce priveşte cântecele tale. Da, cunoaştem că niciuna dintre ucenicele tale n-a căpătat şi n-a învăţat de la tine şi prin tine niciun cântec. Cele pe câte le ştiu le-ai lăsat să ajungă la ele şi să le înveţe prin mijlocirea unor străini ca Alawiah, Wahdj El-Karah şi Mukharik. Da de la tine de-a dreptul, o, preazgârcitule Isac, nimeni n-a învăţat niciodată nimic.

Pe urmă adăugă:

– Aşa că, întrucât ştiu că nu eşti îndeajuns de binevoitor cât să ne cinsteşti după cuviinţă, degeaba am merge la tine. Şi dacă e numai să înveţi cântecul preaiubitei Molaiikah, pentru ce să ne ducem atâta de departe? Am să ţi-l cânt cu drag aici, până ce ai să-l înveţi.

Iar eu strigai:

– În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sângele pentru tine! Da cine eşti...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi opta noapte

Urmă:

... Iar eu strigai:

– În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sângele pentru tine! Da cine eşti?

Şi ea îmi răspunse:

– O biată cântăreaţă dintre cântăreţele care înţeleg ce-i spune pasărei frunzişul, şi frunzişului adierea vântului.

Și-atâta mă rugai de ea, încât, până la urmă, primi să vină la mine, cu soră-sa. Și ne petrecurăm toată ziua și toată noaptea în vraja cântecului și a muzicii. Și găsii în ea, fără de tăgadă, cântăreață cea mai minunată pe care am ascultat-o vreodată. Și dragostea îmi pătrunse în inimă. Și, până la urmă, fata mi se dărui întru totul. Și îmi împodobi viața de-a lungul anilor pe care mi i-a hărăzit Atoatedătătorul!

Pe urmă tânărul cel bogat spuse:
– Iacătă acum o snoavă despre dănțuitoarele califilor.
Și spuse:

Cele două dănțuitoare

Trăia la Damasc, sub domnia califului Abd El-Malek ben Merwan, un poet și muzician pe nume Ibn Abu-Atik, care își risipea în cheltuieli nebunești tot ce îi agonisea harul său și dărnicia emirilor și a oamenilor bogați de la Damasc. Încât, în ciuda banilor destui pe care îi câștiga, se afla necurmat la anaghie și de-abia izbutea să facă față cheltuielilor casei sale grele. Întrucât aurul în mâinile unui poet și răbdarea în sufletul unui îndrăgostit sunt ca apa într-un ciur.

Or, poetul avea ca prieten pe unul dintre oamenii califului, anume Abdallah, cămărașul. Și Abdallah, care, de nenumărate ori, îi înduioșase în folosul poetului pe mai-marii cetății, se hotărî să tragă asupra lui chiar hatârurile califului. Așa că, într-o zi, când emirul dreptcredincioșilor era în toane prielnice, Abdallah aduse vorba despre el și îi zugrăvi sărăcia și lipsurile celui pe care Damascul și toată țara Șamului îl socotea poetul-muzician cel mai lăudat de pe vremurile sale. Iar Abd El-Malek răspunse:
– Poți să-l aduci la mine.

Și Abdallah dete fuga să-i ducă vestea cea bună prietenului său, povestindu-i ce vorbise cu emirul dreptcredincioșilor. Iar poetul îi mulțumi prietenului și se duse să se înfățișeze la sarai.

Și după ce fu poftit să intre, îl găsi pe calif stând jos între două dănțuitoare vrăjite, ce ședeau în picioare, legănându-se încetișor pe mijlocelul lor mlădiu, ca două ramuri de ban, vânturând fiecare, cu o gingășie răpitoare, un vânturar din frunze de palmier, cu care îl reveneau pe stăpânul lor. Iar pe vânturarul uneia dintre dănțuitoare erau zugrăvite în slove de aur și de azur stihurile următoare:

Mi-e adierea dulce și ușoară,
Precum o boare proaspătă de seară;
Mă joc cu sfiiciunea-mbujorată
A fețelor pe care le alint;
Sunt vălul care-ascunde-n scumpă taină

Sărutu-n care buzele se prind.
Îi sunt de-un ajutor fără de preț
Și cântăreței când deschide gura,
Și blândului poet când spune versuri
Urmând cu grijă rima și măsura.

Iar pe vânturarul celei de a doua dănțuitoare erau zugrăvite, tot așa, în slove de aur și de azur, stihurile acestea:

Sunt cu adevărat ispititor
În mâna de sultană prea frumoasă –
Poate că de aceea mai ades
Saraiu-mpărătesc îmi este casă.

Nevolnicii care nu au habar
Nici de alinturi, nici de gingășie,

Să nu mă mai frământe în zadar:
Nu pot să leg cu ei prietenie.

Ci îl slujesc cu dragoste, oricând,
Şi-i stau nepregetat la îndemână
Flăcăului zarif şi mlădios,
Şi galeş la dezmierd ca o cadână.

Iar când poetul se uită la cele două fete minunate, fu cuprins de o ameţeală şi de o înfiorare adâncă. Şi dintr-odată îşi uită şi sărăcia, şi necazurile, şi lipsurile casei sale grele, şi viaţa lui cea crudă. Şi i se păru că a fost dus în mijlocul desfăturilor raiului, între două hurii de seamă. Iar frumuseţea lor îl făcu să le vadă pe toate femeile de până atunci, câte le mai ţinea minte, ca pe nişte urâte şi toante.

Iar califul, după urări şi salamalecuri, îi spuse poetului:

– O, Ibn Abu-Atik, am fost înduioşat de zugrăvirea pe care mi-a făcut-o Abdallah despre starea ta şubredă şi despre sărăcia în care se află cufundaţi ai tăi. Aşa că cere-mi ce vrei; şi ţi se va da pe clipă pe dată.

Iar poetul, în tulburarea în care se afla la vederea celor două dănţuitoare, nu înţelese nici baremi rostul vorbelor califului; iar de le-ar fi priceput, prea puţin s-ar fi îngrijat să-i ceară bani ori bogăţii. Întrucât, în clipita aceea, numai un gând îi stăpânea minţile: frumuseţea celor două dănţuitoare, şi dorul de a le avea numai pentru el, şi de a se îmbăta de ochii şi de răsuflarea lor.

Încât, la îmbierea mărinimoasă a califului, răspunse:

– Allah să-i sporească zilele califului! Robul tău e coperit de binefacerile Atoatedătătorului. E bogat, nu duce lipsă de nimic, este ca un emir! Ochii-i sunt mulţumiţi, cugetul îi e mulţumit, inima îi e mulţumită. Şi-apoi, în împrejurarea în care mă aflu acum, aici, de faţă cu soarele şi între aceste două lune, de-aş fi chiar şi în cea

mai neagră sărăcie și la nevoia cea mai deplină, tot m-aș socoti drept omul cel mai bogat din împărăție.

Iar califul Abd El-Malek fu până peste poate de mulțumit de răspuns și, văzând că ochii poetului mărturiseau în gura mare ceea ce limba nu rostea, se ridică și îi spuse:

– O, Ibn Abu-Atik, aceste două fete pe care le vezi și care abia azi le-am primit peșcheș de la domnul rumilor, sunt bunurile tale drepte și ogorul tău. Și poți să intri în ogorul tău cum ți-o fi pe plac.

Și ieși. Iar poetul le luă pe cele două dănțuitoare și le duse la el acasă.

Dar când Abdallah se întoarse la sarai, califul îi spuse:

– O, Abdallah, zugrăvirea pe care te-ai îndemnat să mi-o faci în privința nevoilor și a sărăciei acelui poet-muzician, prietenul tău, chiar că e pătată cu înflorituri multe. Căci mi-a mărturisit că este pe deplin fericit și că nu duce lipsă chiar de nimic.

Iar Abdallah își simți obrazul cum i se acopere de roșeață și nu știu ce să creadă despre aceste vorbe. Ci califul urmă:

– Ei da, pe viața mea, o, Abdallah, de altminteri omul acela era într-o stare de fericire cum n-am mai văzut ceva asemănător la nicio făptură.

Și îi spuse toate lăudăroșeniile pe care i le înșiruise poetul-muzician. Iar Abdallah, pe jumătate stânjenit, pe jumătate râzând, răspunse:

– Pe viața capului tău, o, emire al drept-credincioșilor, a mințit! A mințit cu nerușinare! El, îndestulat? El, mulțumit? Păi el e omul cel mai prăpădit, cel mai amărât de pe lume! Când i-ai vedea nevasta și copiii ți s-ar scutura lacrimile pe marginea pleoapelor. Crede-mă, o, emire al drept-credincioșilor, nimeni, în toată împărăția, nu are mai multă nevoie ca el de o binefacere cât de cât din partea ta.

Şi califul, la vorbele acestea, nu ştiu ce să mai creadă despre poetul-muzician. Iar Abdallah, de cum ieşi de la calif, zori să se ducă acasă la Ibn Abu-Atik.

Şi îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănţuitoare, una pe genunchiul lui drept şi una pe genunchiul stâng, dinaintea unei tablale pline cu băutură...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi noua noapte

Urmă:

... Şi îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănţuitoare, una pe genunchiul lui drept şi una pe genunchiul stâng, dinaintea unei tablale pline cu băutură. Şi îl luă la refec cu un glas oţărât, spunându-i:

– Unde îţi erau gândurile, o, smintitule, când mi-ai tăgăduit vorbele în privinţa ta dinaintea califului? Mi-ai întunecat obrazul, de mi l-ai făcut păcură.

Şi poetul, cu o voioşie până peste margini, răspunse:

– Ah, prietene, cine-ar fi putut să-şi ţipe sărăcia ori să-şi arate nevoile în împrejurarea în care m-am pomenit dintr-odată? Aş fi făcut-o, de n-ar fi fost o necuviinţă până peste fire, măcar pentru aceste două hurii, dacă nu pentru foloasele mele.

Şi, rostind acestea, îi întinse prietenului său un pocal uriaş, în care zâmbea o licoare înmiresmată cu mosc şi cu camfor, şi îi spuse:

– Bea, o, prietene, sub ochii cei negri! Ochii negri sunt nebunia mea.

Şi adăugă, arătându-le pe cele două dănţuitoare vrăjite:

– Aceste două blagoslovite sunt bunurile mele şi

averea mea. Ce să-mi doresc mai mult, fără a mă primejdui să supăr dărnicia Atoatedătătorului?

Şi, ca şi în trecut, poetul-muzician rămase să trăiască mai departe în nepăsare faţă de ziua de mâine, încrezându-se soartei şi Stăpânului tuturor făpturilor. Iar cele două dănţuitoare rămaseră mângâierea lui în zilele cele grele, şi bucuria lui de-a lungul întregii sale vieţi.

Pe urmă tânărul spuse:

– În seara aceasta, am să vă mai spun şi povestea cataifului cu fistic.

Şi spuse:

Cataiful cu fistic şi dezlegarea bucluculului pravilnicesc

– Pe vremea domniei califului Harun Al-Raşid, mare cadiu al Bagdadului era Yacub Abu-Yussef, omul cel mai învăţat şi legiuitorul cel mai pătrunzător şi cel mai iscusit de pe vremurile sale. Fusese ucenicul şi ciracul cel mai îndrăgit al imamului Abu-Hanifah. Şi el a fost cel dintâi care, dăruit cu priceperea cea mai luminată, a scris, a adunat şi a orânduit într-un tot, bine şi înţelept statornicit, toate minunatele adevăruri de temelie lămurite de către imam, dascălul său. Şi codicele acela, aşa cum a fost întocmit de Yacub, slujeşte de-atunci şi până astăzi drept călăuză şi drept temelie tipicului pravilnicesc hanifan. Şi ne istoriseşte Yacub însuşi povestea tinereţii sale şi începuturile lui sărace, precum şi ceea ce i s-a tras dintr-un cataif cu fistic şi de pe urma unei grele încurcături pravilniceşti pe care a trebuit s-o lămurească. Ne istoriseşte aşa:

Când părintele meu a murit – aibă-l Allah întru mila sa şi păstreze-l la loc de cinste! – eu nu eram decât un

pruncuț la sânul mamei mele. Și cum eram oameni săraci, iar eu eram singurul sprijin al casei, maică-mea, de cum mă făcui mai măricel, nu pregetă să mă dea ca ucenic la un boiangiu din mahala. Și putui astfel, de cu vreme, să câștig hrana mea și a mamei mele. Ci întrucât Allah Preaînaltul nu scrisese la triștea mea meseria de boiangiu, nu mă puteam hotărî să-mi petrec toate zilele lângă hârdaiele cu boieli. Și adeseori fugeam de la prăvălie spre a mă duce să mă amestec printre cei ce se strângeau să asculte cu luare-aminte învățătura sfintei credințe a imamului Abu-Hanifah – copere ască-l Allah cu darurile sale cele mai alese! Ci maică-mea, care veghea la purtările mele și se ținea de multe ori după mine, mă certa amarnic pentru acele chiuleli și venea adesea să mă scoată din mijlocul adunării care îl asculta pe preacinstitul dascăl. Și mă târa de mână, bruftuluindu-mă, și înghioldindu-mă, și întorcându-mă cu sila la prăvălia boiangiului.

Iar eu, în ciuda acelei vegheri amarnice și a acelor dodeleli din partea maică-mii, găseam mereu mijlocul de a mă duce neabătut la lecțiile dascălului îndrăgit, care mă și băgase de seamă și mă dăduse pildă pentru sârguința, pentru luarea-aminte și pentru patima mea de a sorbi învățătura. Până acolo că, într-o zi, maică-mea, mâniată de fugile mele de la prăvălia boiangiului, veni țipând în mijlocul ascultătorilor, care se supărară foc, și, luându-se amarnic de Abu-Hanifah, îl ocărî spunându-i:

– Tu, o, șeicule, ești pricina pierderii acestui copil și a alunecării neîndoielnice în haimanalâc a acestui orfan fără de niciun sprijin pe lume. Că eu nu am decât agoniselile cele neîndestulătoare ale fusului meu; și dacă orfanul acesta nu are să câștige și el câte ceva, avem să murim de foame în curând. Și vina pentru moartea noastră are să cadă asupra ta la Ziua Judecății.

Iar preacinstitul meu dascăl, dinaintea acelei ieșiri aprige, nu își pierdu nimic din liniștea lui și îi răspunse maică-mii cu un glas împăciuitor:

– O, sărmano, coperească-l Allah cu milele sale! Ci lasă, nu-ți fie teamă de nimic. Orfanul acesta învață aici cum să mănânce, într-o zi, cataiful făcut cu floarea făinei, și cu ulei de fistic, și cu frișcă.

Iar maică-mea, auzind răspunsul, rămase încredințată că preacinstitul imam era cu mintea clătinată și plecă aruncându-i ocara de la urmă:

– Scurta-ți-ar Allah zilele! ești o farfara matufită și ți-au zburat mințile!

Ci mie îmi rămaseră în minte vorbele imamului. Și-așadar, întrucât Allah îmi sădise în inimă dorul de învățătură, patima aceasta înfruntă totul și sfârși prin a birui toate piedicile. Și mă legai cu credință de Abu-Hanifah. Iar Atoateîmpărțitorul îmi dărui știința, și foloasele pe care le aduce ea, în așa fel că urcai treaptă cu treaptă în cinuri și ajunsei, într-un sfârșit, la slujba de mare cadiu al Bagdadului. Și eram primit în preajma emirului drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, care mă poftea adesea să mă ospătez la masa lui.

Or, într-o zi, pe când mâncam cu califul, iacătă că la sfârșitul mesei robii aduseră o tablà mare de farfuriu, pe care tremura un cataif minunat, cu niște frișcă albă, presărat cu praf de fistic, și-a cărui mireasmă era o desfătare. Iar califul se întoarse înspre mine și îmi zise:

– O, Yacub, gustă de-aici. Nu în fiecare zi se izbutește o bunătate ca aceasta. Astăzi e minunată.

Iar eu întrebai:

– Cum se numește bunătatea aceasta, o, emire al drept-credincioșilor? Și din ce e făcută de este atâta de frumoasă la înfățișare și atâta de plăcută la mireasmă?

Și el răspunse:

– Este cataif făcut cu frișcă, și cu miere, și cu făină aleasă, și cu ulei de fistic...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzecea noapte

Urmă:

– Este cataif făcut cu frișcă, și cu miere, și cu făină aleasă, și cu ulei de fistic.

Iar eu, auzind acestea, îmi adusei aminte de vorbele preamăritului meu dascăl, care prorocise odinioară ceea ce avea să mi se întâmple. Și nu putui, la această amintire, să mă opresc de-a zâmbi. Iar califul îmi zise:

– Ce te face să zâmbești, o, Yacub?

Și răspunsei:

– Nimica rău, o, emire al drept-credincioșilor. Mi-a trecut prin minte o biată amintire din copilăria mea și i-am zâmbit în trecere.

Iar el îmi spuse:

– Atunci, îndeamnă-te și mi-o istorisește. Sunt încredințat că va fi de folos a o asculta.

Iar eu, spre a împlini dorința califului, îi istorisii începuturile mele în învățarea pravilelor, sârguința mea de-a urma învățătura lui Abu-Hanifah, supărările bietei mele mame când mă vedea dând dosul boiangeriei, și prorocirea imamului în privința cataifului cu frișcă și cu ulei de fistic.

Iar Harun rămase mulțumit de istorisirea mea, și trase pilda:

– Da, hotărât! învățătura și știința dau totdeauna roadă, și multe sunt foloasele lor pe tărâmul lumesc și pe

tărâmul dreptei credințe. Într-adevăr, preacinstitul Abu-Hanifah a prorocit drept și a văzut cu ochii minții sale ceea ce alți oameni nu știu să vadă cu ochii din capul lor. Potopească-l Allah cu milele și cu harurile sale cele mai înmiresmate!

Și iacă-așa cu cataiful cu frișcă și cu ulei de fistic.

Iar în ceea ce privește dezlegarea belelei pravilnicești, iacătă. Într-o seară, fiind ostenit, mă suisem în pat mai de cu vreme. Și adormisem adânc, când cineva începu să bată tare în poarta mea. Și, în grabă, mă sculai la zarva aceea, mă înfășurai peste mijloc cu izarul meu de lână și mă dusei să deschid chiar eu. Și îl cunoscui pe Harthamah, hadâmbul de credință al emirului dreptcredincioșilor. Și îi dădui bineţe. Da el, fără a-și lua răgazul de a-mi răspunde la salamalec, fapt ce mă aruncă într-o mare tulburare și mă făcu să presimt niște întâmplări negre în privința mea, îmi spuse cu un glas hotărât:

– Hai repede la stăpânul nostru, califul. Vrea să-ți vorbească.

Iar eu, străduindu-mă să-mi stăpânesc tulburarea și încercând să dibăcesc câte ceva din starea lucrurilor, răspunsei:

– O, dragul meu Harthamah, tare aș vrea să te văd arătând oleacă de bunăvoință față de bătrânul bolnav care sunt. Noaptea-i târzie și nu cred să fie vorba chiar de vreo belea atâta de amarnică, încât să ceară a mă duce numaidecât la ceasul acesta la saraiul califului. Mă rog ție, așadar, să aștepți până mâine dimineață. Iar până atunci emirul drept-credincioșilor are să uite necazul ori are să-și schimbe gândul.

Ci el îmi răspunse:

– Nu, pe Allah! nu pot să amân până mâine îndeplinirea poruncii ce mi s-a dat.

Şi întrebai:

– Da poți măcar să-mi spui, o, Harthamah, pentru ce mă cheamă?

El îmi răspunse:

– Slujitorul său, Massrur, a venit la mine, în fugă şi gâfâind, şi mi-a poruncit, fără a-mi da vreo lămurire, să te aduc, într-o clipită, dinaintea califului.

Eu atunci, până peste poate de buimăcit, îi spusei hadâmbului:

– O, Harthamah, îmi îngăduieşti măcar să mă spăl la iuțeală şi să mă înmiresmez oleacă? Întrucât astfel, dacă o fi vorba de vreo treabă amară, voi fi şi eu orânduit cuviincios; iar dacă Allah Mult-Bunul şi-o face milă cu mine, precum nădăjduiesc, şi-oi găsi acolo vreo treabă, fără de necazuri pentru mine, ostenelile acestea de-a fi curat n-ar avea ce să-mi dăuneze, ba chiar dimpotrivă.

Iar hadâmbul învoindu-se cu dorința mea, urcai să mă spăl şi să-mi pun nişte haine potrivite, şi să mă înmiresmez cât putui mai bine. Pe urmă coborâi la hadâmb şi pornirăm cu paşi mari. Şi când ajunserăm la sarai, îl văzui pe Massrur care ne aştepta la poartă. Şi Harthamah îi spuse, arătându-mă:

– Iacătă-l pe cadiu.

Şi Massrur îmi zise:

– Hai!

Şi pornii după el. Şi mergând aşa în urma lui, îi spusei:

– O, Massrur, tu, care ştii cum îl slujesc pe stăpânul nostru, califul, şi ştii ce se cuvine față de un om de vârsta mea şi cu slujba mea, şi cunoşti prietenia pe care am avut-o totdeauna pentru tine, vei binevoi să-mi spui pentru ce a poruncit califul să vin aici la ceasul acesta târziu de noapte?

Şi Massrur îmi răspunse:

– Nu ştiu nici eu.

Iar eu, mai tulburat ca oricând, îl întrebai:

– Da măcar ai putea să-mi spui cine se află la el?

Massrur îmi răspunse:

– Nu se află acolo decât Issa, cămăraşul, iar în odaia de-alături – cadâna cămăraşului.

Eu atunci, nemaiîncercând să pricep nimic, spusei:

– Mă încredinţez lui Allah! Nu este izbăvire şi tărie decât întru Allah cel Atotputernic şi cel Atoateştiutor!

Şi ajungând în odaia ce ducea la iatacul în care califul sta, de obicei, făcui să mi se audă mişcarea umbletului şi zgomotul paşilor. Iar califul întrebă din lăuntru:

– Cine e la uşă?

Şi răspunsei numaidecât:

– Sluga ta, Yacub, o, emire al drept-credincioşilor.

Iar glasul califului spuse:

– Intră!

Şi intrai. Şi îl găsii pe Harun stând jos, avându-l pe cămăraşul Issa de-a dreapta sa. Şi înaintai temenindu-mă; şi îmi rostii salamalecul. Şi, spre marea mea uşurare, califul îmi răpunse la salamalec. Pe urmă îmi spuse, zâmbind:

– Te-am tulburat, te-am necăjit, şi poate că te-am şi speriat!

Iar eu răspunsei:

– Speriat numai, o, emire al drept-credincioşilor, pe mine şi pe cei pe care i-am lăsat acasă. Pe viaţa capului tău, ne-am tulburat toţi.

Iar califul îmi spuse cu blândeţe:

– Şezi, o, taică al pravilei.

Iar eu şezui, uşurat, scăpat de poverile şi de spaimele mele.

Şi după puţine clipe, califul îmi spuse:

– O, Yacub, ştii pentru ce te-am adus aici la ceasul acesta de noapte?

Şi răspunsei:

– Nu știu, o, emire al drept-credincioșilor.

El îmi spuse:

– Ascultă atunci.

Și arătându-mi-l pe cămărașul Issa, îmi spuse:

– Te-am chemat, o, Abu-Yussef, ca să te iau de martor la jurământul pe care am să-l fac. Află, dar, că Issa acesta are o roabă. Or, eu i-am cerut lui Issa să mi-o lase mie; ci el și-a cerut iertăciune. I-am cerut, atunci, să mi-o vândă; ci el n-a vroit. Ei, și-atunci, dinaintea ta, o, Yacub, care ești cadiul cel mare, mă jur pe numele lui Allah Preaînaltul și Preamăritul că, dacă Issa stăruie a nu vroi să mi-o dea într-un fel ori într-altul, voi porunci să fie ucis, fără de izbăvire.

Eu atunci, liniștit de-a binelea în ce mă privea, mă întorsei cu un chip aspru înspre Issa și îi spusei:

– Ce haruri sau ce virtuți nemaipomenite i-o fi hărăzit Allah acelei fete de nu vrei să i-o lași emirului drept-credincioșilor? Au tu nu vezi că te pui, cu îndărătnicia ta, în starea cea mai urâtă, și că te prăbușești și te cureți?

Iar Issa, fără a se lăsa tulburat de mustrările mele, îmi spuse:

– O, doamne cadiule al nostru, pripeala la județe este păguboasă. Înainte de a mă certa, s-ar fi căzut să iscodești pricina ce mă silește să mă port așa.

Și-i zisei:

– Fie! Da poate să se afle pe lume vreo pricină temeinică pentru o atare îndărătnicie?

El îmi răspunse:

– Da, de bună seamă! Un jurământ, ori ce-ar fi să fie, nu se poate încălca, dacă a fost făcut de bunăvoie și în deplină judecată a minților. Or, pricina care mă oprește este tăria unui jurământ greu. Întrucât am jurat, pe cele trei despărțenii, și cu făgăduiala de a-i slobozi pe toți robii bărbați și femei, pe care îi stăpânesc, și cu legământul de

a-mi împărți la săraci și la geamii toate bunurile și toate averile, m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vând și n-am s-o dăruiesc nimănuia...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

... m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vând și n-am s-o dăruiesc nimănuia..

Iar califul, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine și îmi spuse:

– O, Yacub, este vreo cale de-a dezlega buclucul acesta?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei:

– De bună seamă, o, emire al drept-credincioșilor!

El mă întrebă:

– Și cum?

Eu spusei:

– Lucrul este ușor. Ca să nu-și calce jurământul, Issa are să-ți dea drept peșcheș jumătate din fată, roaba aceea pe care o râvnești; iar cealaltă jumătate are să ți-o vândă. Și, în acest chip, el are să fie în pace cu cugetul său, întrucât, în fapt, nu are nici să ți-o dăruiască și nici să ți-o vândă pe fată.

Iar Issa, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine și îmi zise:

– Da asemenea dezlegare, o, taică al pravilei, este legiuită? Este îngăduită de către pravilă?

Și răspunsei:

– Fără de nicio îndoială!

Atunci, el își ridică mâna nezăbavnic și îmi spuse:

– Păi, te iau de martor, o, cadiule Yacub, că, putând astfel să-mi ușurez cugetul, îi dau peșcheș emirului

drept-credincioșilor jumătate din roaba mea și îi vând cealaltă jumătate la prețul de o sută de mii de drahme din argint, cât m-a costat ca în naht.

Iar Harun strigă numaidecât:

– Primesc peșcheșul, da cumpăr cea de a doua jumătate pe o sută de mii de dinari din aur.

Și adăugă:

– Să-mi fie adusă chiar acum fata.

Și Issa se duse numaidecât după roaba lui, în sala de la intrare, pe când totodată se aduceau și sacii cu cei o sută de mii de dinari din aur. Și numaidecât copilandra fu adusă de către stăpânul ei, care spuse:

– Ia-o, stăpâne al drept-credincioșilor, și Allah coperească-te alături de ea cu binefacerile sale. Fata este bunul și avutul tău.

Și primindu-și cei o sută de mii de dinari din aur, plecă.

Atunci, califul se întoarse înspre mine și îmi spuse cu un chip îngrijorat:

– O, Yacub, mai rămâne de dezlegat o pricină. Și lucrul mi se pare anevoios.

Eu întrebai:

– Care este pricina, o, emire al drept-credincioșilor?

El spuse:

– Fata aceasta, fiind roaba altuia, ar trebui, înainte de-a o avea eu, să stea un anumit număr de zile, spre a fi încredințați că nu a rămas cumva mamă de la cel dintâi stăpân al ei. Or, dacă chiar în această noapte n-am să fiu cu ea, mie are să-mi plesnească fierea de nerăbdare, sunt încredințat, și am să mor, fără de nicio îndoială.

Eu atunci, după ce cugetai o clipită, răspunsei:

– Dezlegarea pricinei este tare lesnicioasă, o, emire al drept-credincioșilor! Pravila de care pomenești nu a fost făcută decât pentru femeile roabe, da nu hotărăște vreo zi

de aşteptare pentru o femeie slobodă. Slobozeşte-o, aşadar, numaidecât pe roaba aceasta şi însoară-te cu ea ca femeie slobodă.

Şi Al-Raşid, cu faţa luminată de bucurie, strigă:

– O slobozesc pe roaba mea!

Pe urmă mă întrebă, îngrijorat iar dintr-odată:

– Da cine are să ne căsătorească legiuit, la ceasul acesta târziu? Căci chiar acum, numaidecât, vreau să fiu cu ea.

Şi răspunsei:

– Chiar eu, o, emire al drept-credincioşilor, la ceasul acesta am să te căsătoresc legiuit.

Şi trimisei să fie aduşi ca martori cei doi slujitori ai califului, Massrur şi Hossein. Şi, după ce aceştia se înfăţişară, citii rugăciunile şi suralele cuvenite, slujii sfintele legăminte şi, după ce dădui mulţumire celui Preaînalt, rostii vorbele îndătinate. Şi statornicii că emirul drept-credincioşilor, după datină, urma să-i plătească miresei sale, ca meher de nuntă, o zestre pe care o hotărâi la douăzeci de mii de dinari. Pe urmă, când cei douăzeci de mii de dinari fură aduşi şi daţi soţiei, mă pregătii să plec. Ci califul ridică fruntea înspre slujitorul său, Massrur, care grăi numaidecât:

– La poruncile tale, o, emire al drept-credincioşilor.

Iar Harun spuse:

– Du pe dată acasă la cadiul Yacub, pentru osteneala pe care i-am pricinuit-o, două sute de mii de drahme şi douăzeci de caftane de fală.

Iar eu plecai, după multe mulţumiri, lăsându-l pe Harun până peste poate de mulţumit. Şi fusei însoţit până acasă cu banii şi cu hainele.

Or, cum ajunsei acasă, văzui că vine la mine o bătrână, care îmi spuse:

– O, Abu-Yussef, norocita pe care ai ajutat-o să fie slobozită şi pe care ai împerecheat-o cu califul, dându-i astfel

numele și cinul de soție a emirului drept-credincioșilor, se socoate acuma ca o fiică a ta, și m-a trimis să-ți aduc salamalecurile ei și urările ei de fericire. Și te roagă să primești jumătate din zestrea de nuntă, pe care i-a numărat-o califul. Și se roagă de iertare că nu poate să răsplătească mai bine, deocamdată, ceea ce ai făcut tu pentru ea. Ci, inșallah! are să știe într-o zi să-ți dovedească și mai bine datorința ei.

Și spunând acestea, puse dinainte-mi cei zece mii de dinari din aur, care erau jumătate din zestrea plătită copilandrei, îmi sărută mâna și plecă în calea ei.

Iar eu mulțumii Atoatedătătorului pentru binefacerile sale, și pentru că, în noaptea aceea, a preschimbat spaima cugetului meu în bucurie și în mulțumire. Și binecuvântai în inima mea amintirea preacinstită a dascălului meu, Abu-Hanifah, a cărui învățătură mi-a dezvăluit toate dedesubturile tipicului sfintelor pravili și ale pravilelor lumești. Potopească-l Allah cu toate darurile și cu toate milele sale!

Apoi, tânărul cel bogat spuse:

– Ascultați acum, o, prietenii mei, povestea cu copila arabă de la fântână.

Și spuse:

Copila arabă de la fântână

Când puterea califală ajunse în seama lui Al-Mamun, fiul lui Harun Al-Rașid, faptul acesta fu o binecuvântare pentru împărăție. Întrucât Al-Mamun, care, fără de tăgadă, a fost califul cel mai strălucit și cel mai luminat dintre toți abassizii, a rodnicit daturile musulmane prin pace și dreptate, i-a ocrotit cu folos și i-a cinstit pe învățați și pe poeți, și i-a avântat pe străbunii noștri arabi în meidanul științelor. Și, în ciuda multelor sale treburi și a

zilelor lui pline de muncă și de cercetare, știa să găsească și ceasuri pentru veselie, pentru petreceri și ospețe. Iar muzicienii și cântăreții avură parte bună din zâmbetele și din binefacerile lui. Și se pricepea să le aleagă, spre a și le face soții legiuite și mame ale copiilor săi, pe femeile cele mai deștepte, cele mai luminate și cele mai frumoase de pe vremea lor. Și-apoi iacătă o pildă, dintre multe altele, despre felul cum își punea Al-Mamun ochii pe o femeie și cum și-o alegea de soție.

Într-o zi, așadar, pe când se întorcea de la o vânătoare cu goană, însoțit de un alai de călăreți, ajunse la o fântână. Iar acolo se afla o copilandră arabă, ce se pregătea să-și încarce pe umeri un burduf pe care tocmai îl umpluse cu apă de la izvor. Și copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, și cu un piept turnat după calupul desăvârșirii; și în totului tot era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

... Și copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, și cu un piept turnat după calupul desăvârșirii; și în totului tot era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină.

Or, când fata văzu că vine ceata aceea strălucită de călăreți, dete zor să-și încarce burduful pe umeri și să plece. Dar cum în graba ei nu avusese răgaz să lege bine gura de la gâtul burdufului, legătura se desfăcu, după

câțiva pași, și apa începu să curgă din burduf cu gâlgâituri mari. Și copila începu să strige, întorcându-se înspre locul unde se înălța cortul ei:

– Tată, tată, vino să dregi gura burdufului! Gura m-a trădat! Nu mai sunt stăpână pe gură!

Iar aceste trei strigăte aruncate către tatăl ei, copila le rosti ca pe un mănunchi de vorbe atâta de cilibii și cu un glas atâta de fermecător, încât califul, minunat, se opri scurt. Și pe când copila, nevăzându-l de nicăieri pe părintele său, ca să nu se ude dete drumul burdufului, califul veni înspre ea și îi spuse:

– O, copilo, din ce seminție ești?

Iar ea răspunse cu glasul ei desfătător:

– Sunt din seminția lui Bani-Kilab.

Iar Al-Mamun, care știa prea bine că seminția Bani-Kilab era una dintre cele mai strălucite seminții arabe, vroi să facă un joc de vorbe, spre a pune la încercare mintea copilandrei, și îi zise:

– Ce socotință ai mai avut și tu, o, preafrumoasă copilă, să te naști în seminția „fiilor de câini"?

Iar fata se uită la calif cu o privire mândră și răspunse:

– Tu chiar nu cunoști tâlcul adevărat al vorbelor? Află, dar, o, străinule, că seminția Bani-Kilab, a cărei copilă sunt, este seminția celor care știu să fie mărinirnoși și fără de pată, care știu să fie filotimi față de străini, și care știu, la nevoie, să dea lovituri strașnice de sabie!

Pe urmă adăugă:

– Da tu, o, călărețule care nu ești de pe-aici, ia spune: ce obârșie ai și din ce neam te tragi?

Iar califul, tot mai minunat de iscusința limbii copilei arabe, îi spuse zâmbind:

– Au poate, din întâmplare, pe deasupra farmecelor tale, o, preafrumoasă copilă, te vei fi pricepând și la obârșiile neamurilor?

Și ea răspunse:

– Răspunde-mi la întrebare, și-ai să vezi!

Iar Al-Mamun, stârnit la joacă, își zise: „Ia chiar să văd dacă arăbița asta cunoaște obârșiile noastre!“ Și spuse:

– Păi află că sunt din neamul mudharizilor-de-roșu.

Iar copila arabă, care știa prea bine că izvodul acestui nume dat mudharizilor venea de la culoarea roșie a cortului de piele, pe care, în vremurile de demult, îl avea Mudhar, părintele tuturor semințiilor mudharide, nu se arătă câtuși de puțin uimită de vorbele califului și spuse:

– Bine. Da ia spune-mi, din ce seminție de-a mudharizilor ești?

El răspunse:

– Din aceea care este cea mai strălucită și cea mai de seamă, atât pe spița bărbătească, precât și pe cea femeiască, și cea mai mare ca strămoși falnici, și cea mai preamărită dintre mudharizii-de-roșu.

Și ea spuse:

– Atunci, ești din seminția kinanizilor!

Iar Al-Mamun, uimit, răspunse:

– Așa este! sunt din seminția cea mai mare a lui Bani-Kinanah!

Iar ea zâmbi și întrebă:

– Da de care ram al kinanizilor ții?

El răspunse:

– De cel ai cărui fii sunt cei mai curați ca sânge, cei mai neprihăniți ca obârșie, stăpânii de pumni darnici, cei mai temuți și mai slăviți dintre frații lor!

Și ea răspunse:

– Îmi pare, după aceste arătări, că ești un koreïșit.

Iar Al-Mamun, tot mai uluit, răspunse:

– Tu spui! Sunt dintre Bani-Koreïși.

Și ea urmă:

– Da koreïșizii sunt mulți. Din ce ramură ești tu?

El răspunse:

– Din aceea asupra căreia a coborât binecuvântarea!

Iar fata strigă:

– Pe Allah! ești dintre urmașii lui Hașem koreïșitul, străbunicul Prorocului – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Iar Al-Mamun răspunse:

– Adevărat e, sunt hașemit.

Ea întrebă:

– Da din care spiță de hașemiți?

El răspunse:

– Din cea care este așezată cel mai presus, care este cinstea și fala hașimiților, care este proslăvită de toți drept-credincioșii de pe pământ!

Iar copila arabă, auzind răspunsul, se temeni deodată și sărută pământul dintre mâinile lui Al-Mamun, strigând:

– Plecăciune și cinstire emirului drept-credincioșilor, chelar al Domnului lumilor, slăvitului Al-Mamun abassidul!

Iar califul rămase înmărmurit, adânc tulburat, și strigă, pătruns de o bucurie de nespus:

– Pe Domnul Kaabei și pe volniciile slăviților mei strămoși, cei neprihăniți, mi-o vreau de soție pe copila aceasta minunată! Ea este bunul cel mai de preț, care a fost scris la ursita mea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

– Pe Domnul kaabei și pe volniciile slăviților mei strămoși, cei neprihăniți, mi-o vreau de soție pe copila

aceasta minunată! Ea este bunul cel mai de preț, care a fost scris la ursita mea.

Și trimise numaidecât să fie chemat tatăl fetei, care era chiar șeicul tribului. Și i-o ceru de soție pe copila aceea minunată. Și, dobândind încuviințarea, îi dărui, ca meher de nuntă pentru fată, o zestre de o sută de mii de dinari din aur, și îi scrise în dar toate birurile din tot Hedjazul pe vreme de cinci ani. Iar nunta lui Al-Mamun cu copila aceea de neam fu sărbătorită cu o vâlvă care nu și-a mai avut seamăn vreodată, nici chiar sub domnia lui Al-Rașid. Și, în noaptea nunții, Al-Mamun o puse pe mama sa să reverse pe capul preafrumoasei copile o mie de mărgăritare aduse într-o tablă din aur. Iar în iatacul de nuntă puse să se aprindă o făclie uriașă de chihlimbar suriu, care cântărea patru mii de drahme și care fusese cumpărat cu tot câștigul birurilor de pe un an din Persia. Și Al-Mamun fu, față de soția sa arabă, numai inimă și numai voioșie. Iar ea îi dărui un fiu, care purtă numele de Abass. Și fu socotită printre femeile cele mai uimitoare, cele mai învățate și cele mai iscusite la grai ale Islamului.

Și, după ce istorisi povestea aceasta, tânărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi, care se aflau strânși în Saraiul Cărții:

– Am să vă mai spun încă o întâmplare din viața lui Al-Mamun, da în cu totul altă privință.

Și spuse:

Ponoasele îndărătniciei

Când califul Mohammad El-Amin, fiul lui Harun Al-Rașid și al Zobeidei, după înfrângerea sa, a fost ucis, din porunca dată de căpetenia oștilor lui Al-Mamun,

toate vilaietele care până atunci mai rămăseseră de partea lui El-Amin se grăbiră a se supune lui Al-Mamun, fratele său, fiul lui Al-Rașid și al unei roabe pe nume Marahil. Și Al-Mamun își începu domnia cu niște măsuri largi de iertare față de dușmanii săi de mai înainte. Și avea obiceiul să spună: „Dacă vrămașii mei ar ști toată blândețea din inima mea, ar veni toți să mi se predea, mărturisindu-și nelegiuirile."

Or, capul și mâna diriguitoare a tuturor necazurilor pe care le avusese de îndurat Al-Mamun, pe vremea când trăiau tatăl său, Al-Rașid, și fratele său, El-Amin, nu erau decât Sett Zobeida însăși, soția lui Al-Rașid. Încât, după ce Zobeida află de sfârșitul jalnic al fiului ei, se gândi mai întâi să fugă pe pământul sfânt de la Mecca, spre a se pune la adăpost de răzbunarea lui Al-Mamun. Și multă vreme șovăi ce hotărâre să ia. Pe urmă, dintr-odată, se hotărî să-și lase soarta în mâinile aceluia care din pricina ei fusese dezmoștenit și pe care multă vreme îl făcuse să guste smirna amarului. Și îi scrise următoarea scrisoare:

„Orice vină, o, emire al drept-credincioșilor, oricât de mare să fi fost ea, se topește dinaintea milei tale, și orice hainie se schimbă într-o greșeală măruntă dinaintea mărinimiei tale. Aceea care îți trimite jalba aceasta te roagă să-ți pleci inima la o amintire scumpă și să ierți, gândindu-te la acela căruia i-a fost dragă vinovata de astăzi. Dacă, dar, vei vrea să te milostivești de chinurile și de prăpădul meu, și să te dovedești îngăduitor față de aceea căreia nu i s-ar cuveni niciun fel de milostivire, vei urma cugetului aceluia care, de-ar mai fi în viață, ar fi mijlocitorul meu pe lângă tine. O, fiul al părintelui tău, adu-ți aminte de tatăl tău; și nu-ți zăvorî inima la ruga văduvei părăsite."

Or, când văzu scrisoarea Zobeidei, inima califului Al-Mamun fu potopită de milă și fu adânc înduioșată; și plânse soarta neagră a fratelui său, El-Amin, și starea

jalnică a mamei lui El-Amin. Pe urmă se ridică și îi răspunse Zobeidei precum urmează:

„Scrisoarea ta, o, maică a mea, a ajuns la locul unde trebuia să ajungă și mi-a găsit inima mistuită de păreri de rău pentru nenorocirile tale. Și Allah mi-e martor că simțămintele mele față de văduva aceluia a cărui amintire ne este sfântă sunt simțămintele unui fiu față de mama lui. Făptura nu poate nimic împotriva celor hărăzite de soartă. Ci fac tot ceea ce pot spre a-ți ușura durerile. Și-așa că am poruncit să ți se dea îndărăt moșiile zăpciuite, conacurile, bunurile și tot ceea ce soarta potrivnică ți-a hrăpit, o, mamă a mea. Iar dacă vrei să te întorci lângă noi, îți vei găsi starea dintâi, și cinstirea, și talâmul tuturor supușilor tăi. Și să știi bine, o, maică a mea, că nu ai pierdut decât chipul celui ce s-a dus întru mila lui Allah. Întrucât un fiu îți rămâne în mine, mai îndatoritor decât ai fi putut tu să-ți dorești. Și pacea și tihna fie asupra-ți...“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

... Și pacea și tihna fie asupra-ți.

Încât atunci când Zobeida veni, cu ochii plini de lacrimi și sfârșită, să se arunce la picioarele lui, el se ridică în cinstea ei și îi sărută mâna și plânse la pieptul ei. Pe urmă îi dete îndărăt toate huzmeturile ce le avusese mai înainte, ca soție a lui Al-Rașid și ca sultană de sânge abassid, și o cinsti până la sfârșitul vieții ei de parcă i-ar fi fost chiar fiu al lăuntrurilor sale. Ci Zobeida, cu toată acea mărire în care se vedea rămasă, nu putea să uite ceea ce fusese ea odată și nici chinurile la vestea morții lui

El-Amin. Şi până la moarte păstră în adâncul pieptului ei un fel de vrăjmăşie care, oricât de cu grijă ar fi fost ascunsă, nu scăpă ochiului pătrunzător al lui Al-Mamun.

Şi, de altminteri, de destule ori Al-Mamun avea să sufere, fără a se plânge, de acea stare de vrăjmăşie adormită. Şi iată o întâmplare care, mai bine decât altă lămurire, dovedeşte duşmănia necurmată a aceleia pe care nimic nu o mai putea împăca.

Într-o zi, aşadar, intrând în iatacul Zobeidei, Al-Mamun o văzu deodată cum îşi muşca buzele şi mormăia ceva, uitându-se ţintă la el. Şi cum nu putea să desluşească ce rostea astfel printre buze, îi spuse:

– O, maică a mea, tare mi se pare că ai cam vrea să mă afuriseşti, gândindu-te la fiul tău omorât de către persanii schismatici şi la venirea mea în scaunul de domnie pe care şedea el. Da numai Allah a diriguit ursitele noastre.

Ci Zobeida se apără, strigând:

– Nu, pe sfânta pomenire a tatălui tău, o, emire al drept-credincioşilor! departe de mine asemenea ispite!

Şi Al-Mamun o întrebă:

– Atunci, poţi să-mi spui ce mormăiai printre dinţi uitându-te la mine?

Ci ea îşi lăsă capu-n jos, asemenea aceluia care nu vrea să grăiască, din cinstire faţă de cel cu care sta de vorbă, şi răspunse:

– Binevoiască emirul drept-credincioşilor să mă ierte şi să nu-mi ceară a-i spune pricina despre care mă întreabă.

Ci Al-Mamun, prins de un imbold amarnic, se apucă să stăruiască întruna şi s-o înghesuie pe Zobeida cu întrebările, până într-atâta, încât, ajunsă la capătul puterilor, îi spuse într-un sfârşit:

– Bine, iacătă! Blestemam îndărătnicia, mormăind:

„Prăpădi-i-ar Allah pe oamenii pisălogi, loviți de patima stăruinții!"

Și Al-Mamun o întrebă:

– Da cu ce tâlc sau la ce amintire rosteai afuriseala aceasta?

Iar Zobeida răspunse:

– Întrucât ții numaidecât să afli, iacătă!

Și îi povesti:

– Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că, într-o zi, jucând șah cu tatăl tău, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, am pierdut. Și tatăl tău mi-a hotărât ca pedeapsă să fac înconjurul saraiului și al grădinilor, goală-goluță, în toiul nopții. Și cu toate rugămințile și îngenuncherile mele, puse o îndărătnicie osebită în a-mi cere să plătesc gloaba acea fără a vroi să primească altă ispașă. Și fusei nevoită să mă dezbrac și să fac lucrul la care mă osândise. Și când isprăvii, eram turbată de mânie și pe jumătate moartă de osteneală și de frig. Ci a doua zi îl bătui eu la șah. Și veni rândul meu să-i hotărăsc, de data aceasta, nazurile mele. Și, după ce cugetai o vreme și căutai în mintea mea ce lucru ar putea să-i fie cel mai apăsător, îl osândii, cunoscând faptul, să se ducă să petreacă noaptea în brațele roabei celei mai pocite și mai imoase dintre roabele de la bucătărie. Și cum cea care întrunea asemenea însușiri era roaba pe care o chema Marahil, i-o menii ca țintă a gloabei și ca ispășire a înfrângerii sale. Și spre a mă încredința că lucrurile aveau să se petreacă fără vreo cacialma din partea lui, îl dusei chiar eu în odaia împuțită a roabei Marahil și îl silii să se culce lângă roabă și să facă cu ea, toată noaptea, ceea ce îi plăcea tare mult să facă cu preafrumoasele cadâne pe care i le trimiteam adeseori peșcheș. Și dimineața, starea lui Harun era jalnică și duhnea înfricoșător. Or, acuma trebuie să-ți spun, o, emire al drept-credincioșilor, că tu

te-ai născut chiar din acea împerechere a tatălui tău cu acea roabă hâdă şi din tăvălelile cu ea în odaia de lângă bucătărie. Şi-aşa că, fără să vreau, prin venirea ta pe lume, am fost pricina pieirii fiului meu, Al-Amin, şi pricina tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra casei noastre în anii aceştia din urmă. Or, toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă nu aş fi stăruit cu atâta îndărătnicie pe lângă tatăl tău spre a-l sili s-o tăvălească pe roaba aceea, şi dacă el, la rându-i, n-ar fi fost atâta de plin de stăruinţă la a mă pune să fac ceea ce ţi-am povestit. Şi-aceasta-i o, emire al drept-credincioşilor, pricina care mă făcea să mormăi afurisienii împotriva îndărătniciei şi împotriva pisălogilor.

Iar Al-Mamun, auzind acestea, grăbi să-şi ia rămas-bun de la Zobeida, spre a-şi ascunde stânjenirea. Şi plecă zicându-şi: „Pe Allah! mi se cuvine învăţătura pe care mi-a dat-o. De n-aş fi stăruit atâta, nu mi s-ar fi adus aminte acuma de treaba aceasta neplăcută."

Şi tânărul stăpân al Saraiul Cărţii, după ce istorisi toate acestea ascultătorilor şi musafirilor săi, le spuse:

– Facă Allah, o, prieteni ai mei, ca să fi putut sluji de mijlocitor între ştiinţă şi urechile voastre. Or, iacătă o parte dintre avuţiile care, fără cheltuieli şi fără primejdii, se pot agonisi prin citirea cărţilor şi prin învăţătură. Pentru astăzi, nu am să vă mai spun nimic. Ci altă dată, inşallah! am să vă înfăţişez o altă latură a minunăţiilor ce ne-au fost lăsate ca moştenirea cea mai de preţ de la părinţii noştri.

Şi după ce grăi astfel, împărţi la fiecare dintre cei de faţă câte o sută de galbeni şi o bucată de zarpa de preţ, spre a le răsplăti luarea-aminte şi a le stârni râvna la învăţătură. Întrucât îşi zicea: „Se cade să încurajezi imboldurile cele bune şi să uşurezi calea oamenilor doritori de

bine." Pe urmă, după ce îi ospătă cu o masă minunată, la care nimic nu fu uitat din ceea ce face desfătul gurii, îi lăsă să plece în pace. Şi iacă-aşa cu ei cu toţi. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar Şeherezada, isprăvind de istorisit şirul acesta lung de întâmplări minunate, tăcu. Iar sultanul Şahriar îi spuse:

– O, Şeherezada, tare mai m-ai luminat! Da tu ai uitat, pesemne, să-mi mai spui câte ceva despre vizirul Giafar. Iar eu de multă vreme tot doresc să te aud istorisindu-mi tot ce ştii despre el. Întrucât chiar că vizirul acela se asemuia uluitor, prin însuşirile sale, cu vizirul meu, tatăl tău. Şi de-aceea mi-ar plăcea tare mult să aflu de la tine povestea lui adevărată, în toate amănuntele, dat fiind că trebuie să fie minunată.

Ci Şeherezada lăsă capu-n jos şi răspunse:

– Allah să depărteze de la noi nenorocirea şi prăpădul, o, doamne al vremurilor, şi aibă-l întru mila sa pe Giafar barmakidul şi tot neamul lui! Mă rog ţie, îngăduie-mi a nu-ţi istorisi povestea lui, întrucât e plină de lacrimi. Vai, cine n-ar plânge la istorisirea sfârşitului lui Giafar, a tatălui său, Yahia, a fratelui său, El-Fadl, şi a tuturor barmakizilor? Hotărât, sfârşitul lor este jalnic şi până şi piatra s-ar înduioşa!

Iar sultanul Şahriar zise:

– O, Şeherezada, istoriseşte-mi-o totuşi. Şi izgonească Allah de la noi pe Cel-Viclean şi nenorocirea!

Atunci, Şeherezada spuse:

SFÂRŞITUL LUI GIAFAR ŞI AL BARMAKIZILOR

Iată, dar, o, mult-norocitule sultan, istoria plină de lacrimi, ce pune pe domnia califului Harun Al-Raşid o pată de sânge, pe care n-ar putea-o spăla nici cele patru fluvii laolaltă.

Ştii, o, stăpâne al meu, că vizirul Giafar era unul dintre cei patru fii al lui Yahia ben Khaled ben Barmak. Iar fratele său mai mare era El-Fadl, fratele de lapte al lui Al-Raşid. Întrucât, ca urmare a marei prietenii şi a dragostei fără de margini ce-i legau pe ai lui Yahia cu cei ai abassizilor, mama lui Al-Raşid, sultana Khaizaran, şi mama lui El-Fadl, hanâma Itabah, legate şi ele prin cele mai calde simţăminte şi prin cea mai temeinică iubire, îşi schimbaseră între ele pruncii, care erau născuţi aproape în aceeaşi zi, fiecare dintre ele dând copilului prietenei sale laptele pe care Allah îl menise pentru copilul ei însăşi. Şi drept aceea Al-Raşid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu“, iar pe El-Fadl „fratele meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi cincea noapte

Urmă:

... Şi drept aceea Al-Raşid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu“, iar pe El-Fadl „fratele meu.“

Cât despre obârşia barmakizilor, cronicarii cei mai prețuiți şi cei mai vrednici de crezare o aşază în cetatea Balkh, din Khorassan, unde neamul lor se afla de mult la cinuri de frunte. Şi cam pe la vreo sută de ani de la hegira Prorocului nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – acest neam strălucit veni să se aşeze la Damasc, sub domnia califilor ommiazi. Şi atunci, capul casei acesteia, care ținea de legea magilor, trecu la dreapta credință şi se boteză şi se încunună întru Islam. Or, lucrul acesta se petrecu pe vremea domniei lui Heşam ommiadul.

Ci numai după suirea urmaşilor lui Abbas în scaunul de domnie al califilor ajunseră barmakizii a fi primiți în sfatul vizirilor, şi umplură pământul cu lumina strălucirii lor. Căci cel dintâi vizir ieşit dintre ei fu Khaled ben Barmak, care fu ales mare-vizir de către cel dintâi dintre abbasizi, Abul Abbas Es-Saffah. Şi, sub domnia lui Al-Mahdi, cel de al treilea abbasid, Yahia ben Khaled, fu însărcinat cu creşterea lui Harun al-Raşid, fiul îndrăgit al califului, chiar acel Harun care se născuse la numai şapte zile după El-Fald, fiul lui Yahia.

Încât atunci când, după moartea neaşteptată a lui Al-Hadi, fratele său mai mare, Harun Al-Raşid fu înveşmântat cu odoarele atotputerniciei califale, nu avu trebuință să se întoarcă la amintiri din copilăria lui dintâi, petrecută alături de copiii barmakizilor, pentru a-i chema, pe Yahia şi pe cei doi fii ai lui, să împartă cu el puterea domnească; nu avu decât să-şi aducă aminte de grijile dăruite tinereții sale de către Yahia, şi de creşterea pe care i-o datora, şi de dragostea de care acest slujitor plin de toată credincioşia îi dăduse dovadă înfruntând, spre a-i apăra drumul spre moştenirea domniei, amenințările cumplite ale lui Al-Hadi, mort chiar în noaptea când vroise să pună a se reteza capetele lui Yahia şi ale copiilor săi. Încât atunci când Yahia, în toiul nopții, însoțit de

Massrur, îl treziră din somn pe Harun ca să-i dea de știre că a ajuns stăpân al împărăției și calif al lui Allah pe pământ, Harun îi dete numaidecât cinul de mare vizir și îi căftăni viziri pe cei doi fii ai săi, El-Fadl și Giafar. Și își începu astfel domnia sub semnele cele mai norocite.

Și de-atunci înainte neamul barmakizilor fu pentru veacul său ceea ce este o podoabă pentru frunte și o cunună pentru cap. Și soarta le împărți cu dărnicie tot ceea ce asemenea huzmeturi au mai ispititor, și îi potopi cu darurile cele mai alese. Iar Yahia și fiii lui ajunseră ca niște sori strălucitori, noiane nemăsurate de dărnicie, potoape năvalnice de bunătate, ploi binefăcătoare. Lumea fu înviorată de răsuflarea lor, iar împărăția se înălță pe culmea cea mai de sus a fălniciei. Și ei erau adăpostul celor năpăstuiți și sprijinul celor nevoiași. Despre ei poetul Abu-Nowas, printre nenumărați alții, a spus:

O, fii fără de seamăn
Ai mândrului Barmak,
De când v-ați dus în lume
Lăsându-ne uitării,
Rămasem de izbeliști
Ca un norod sărac!
Nici albul fapt de ziuă,
Nici ceasul înserării,
Nu mai aduc chervane
Pe drumurile țării –
Se-așterne pretutindeni
Pustiul fără leac!

Erau, într-adevăr, viziri înțelepți, diriguitori minunați, umplând visteria obștească, buni vorbitori, citiți, învățați, hotărâți, buni la sfat și darnici ca Hatim-Tai. Erau izvoare de fericire, vânturi binefăcătoare aducătoare de ploi roditoare. Și, mai cu seamă datorită vazei lor, numele și

faima lui Harun Al-Rașid au răsunat din podișurile Asiei de mijloc până în străfundul pădurilor de la miazănoapte, și din Maghreb și Andaluzia până la fruntariile cele mai depărtate ale Chinei și ale Tartariei.

Și iată că deodată fiii lui Barmak, de pe cea mai înaltă treaptă care le-a fost dată fiilor lui Adam s-o atingă, au fost doborâți în negura celor mai amarnice prăbușiri și au băut din pocalul Împărțitoarei de prăpăduri. Întrucât, o, răsturnare de vremi! fiii cei falnici ai lui Barmak erau nu numai vizirii care chiverniseau întinsa împărăție a califilor, ci erau și prietenii buni, însoțitorii nedespărțiți ai domnului lor. Și Giafar, îndeosebi, era soțul al cărui chip îi era lui Al-Rașid mai de trebuință decât lumina ochilor. Și ajunsese să cuprindă un loc atâta de mare în inima și în gândurile lui Al-Rașid, că într-o zi Al-Rașid merse până acolo, încât puse să se facă un caftan cu două guri și se îmbrăcă în el laolaltă cu prietenul său, Giafar, întocmai de parcă amândoi n-ar fi fost decât un singur ins. Și așa se purtă cu Giafar până la cumplitul prăpăd de la urmă.

Or, o, chin al sufletului meu! iată cum se petrecu acea faptă neagră, care mohorî cerul Islamului și aruncă jalea în toate inimile, lovitură de trăsnet din bolta pustiitoare.

Într-o zi – fie departe de noi asemenea zile! – Al-Rașid, întorcându-se dintr-un hagialâc la Mecca, porni pe calea apei, de la Hira la cetatea Anbar. Și poposi la un schit pe nume Al-Umr, de pe malurile Eufratului. Și noaptea veni, ca și alte nopți pentru el, în toiul benchetelor și al desfătărilor. Însă de data aceasta soțul său de petreceri, Giafar, nu se afla lângă el. Căci Giafar era la vânătoare, de câteva zile, prin câmpiile din preajma fluviului. Cu toate acestea, darurile și peșcheșurile lui Al-Rașid îl urmau pretutindeni. Și la fiecare ceas al zilei Giafar vedea cum sosește la cortul său vreun trimis de-al califului, aducându-i în semn de dragoste vreun dar de preț mai frumos decât cel de mai înainte.

Or, în noaptea aceea – facă Allah să nu cunoaştem vreodată asemenea nopți! – Giafar şedea în cortul său, în tovărăşia doftorului Gibrail Bakhtiassu, care era chiar hakimul lui Al-Raşid, şi de care Al-Raşid se lipsise spre a-l lăsa să-l însoțească pe mult iubitul său Giafar. Şi se mai afla acolo în cort şi poetul drag inimii lui Al-Raşid, Abu-Zaccar cel orb, de care Al-Raşid, tot aşa, se lipsise spre a-l lăsa să-l veselească cu stihurile lui pe mult-iubitul său Giafar, când se întorcea de la vânat.

Şi era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar, orbul, cânta, însoțindu-se cu pandura, nişte stihuri înțelepte despre nestatornicia soartei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

... Şi era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar, orbul, cânta, însoțindu-se cu pandura, nişte stihuri înțelepte despre nestatornicia soartei. Şi iată că, dintr-odată, la intrarea cortului se ivi Massrur, spătarul califului şi împlinitorul mâniei sale. Iar Giafar, când îl văzu că intră aşa, împotriva tuturor orânduielilor, fără a cere îngăduința de a fi primit şi fără ca măcar să-şi fi vestit sosirea, se făcu galben cu totul la chip şi îi spuse hadâmbului:

– O, Massrur, fii binevenit, întrucât totdeauna te văd cu o bucurie nouă. Ci mă minunează, o, fratele meu, că pentru întâia oară în viața noastră nu ai trimis mai înainte vreun slujitor care să-mi dea de veste despre venirea ta.

Iar Massur, fără ca măcar să-i arunce un salamalec lui Giafar, răspunse:

– Treaba care mă aduce este prea însemnată ca să-mi mai îngăduiască asemenea marafeturi zadarnice. Ridică-te, o, Giafar, şi rosteşte-ţi şeadaua din urmă. Întrucât emirul drept-credincioşilor cere capul tău.

Auzind vorbele acestea, Giafar se sculă în picioare şi grăi:

– Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah! Din mâinile lui Allah purcedem, şi, mai devreme ori mai târziu, în mâinile lui ne întoarcem!

Pe urmă se întoarse înspre căpetenia hadâmbilor, soţul său de până atunci, prietenul său de atâţia ani şi de atâtea întâmplări, şi îi spuse:

– O, Massrur, asemenea poruncă nu este cu putinţă. Stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor, ţi-a dat-o, pesemne, la vreun ceas de beţie. Mă rog ţie, o, prietene al meu de totdeauna, pentru amintirea preumblărilor noastre împreună şi pentru viaţa noastră laolaltă de zi şi de noapte, întoarce-te la calif să vezi dacă nu cumva mă amăgesc. Şi-ai să vezi că el a şi uitat asemenea vorbe!

Ci Massrur spuse:

– Capul meu e răspunzător pentru capul tău. Nu pot să mă arăt dinaintea califului decât cu capul tău în mână. Scrie-ţi, aşadar, dorinţele din urmă, aceasta-i singura îngăduinţă ce-mi stă în putere să ţi-o dăruiesc, pe temeiul prieteniei noastre de odinioară.

Atunci, Giafar spuse:

– Ai lui Allah suntem toţi! Nu am de scris niciun fel de dorinţă. Allah alungească-i viaţa emirului drept-credincioşilor cu zilele ce-mi sunt ridicate mie!

Pe urmă ieşi din cort, îngenunche pe preşul sângelui, pe care îl aşternuse pe pământ spătarul Massrur, şi se legă la ochi cu chiar mâinile sale. Şi fu descăpăţânat. Aibă-l Allah întru mila sa!

După care Massrur se întoarse la locul unde poposise califul și intră la el, ducând pe un scut capul lui Giafar. Iar Al-Rașid se uită la capul prietenului său de mai înainte și, deodată, scuipă pe el. Ci ura și răzbunarea lui nu se opriră aci. Dete porunci ca trupul descăpățânat al lui Giafar să fie răstignit pe podul Bagdadului, la un capăt, iar căpățâna-i să fie agățată la celălalt capăt: osândă ce întrecea ca răutate și ca ocară până și pe cea a celor mai ticăloși răufăcători. Și la fel porunci ca, după șase luni, rămășițele lui Giafar să fie arse pe băligar de vite și să fie aruncate în umblători. Și toate se îndepliniră.

Încât, o, ce jale și amar! sameșul Amrani putu să scrie, chiar pe aceeași foaie din scriptele de cheltuieli ale vistieriei: „Pentru un caftan de falã, dat de către emirul dreptcredincioșilor ca dar vizirului său, Giafar, fiul lui Yahia Al-Barmaki – patru sute de mii de dinari aur." Și, la puțină vreme după aceea, fără niciun alt adaus, pe aceeași foaie: „Naft, paie și băligar pentru arderea trupului lui Giafar ben Yahia – zece drahme din argint."

Așa fu sfârșitul lui Giafar. Cât despre Yahia, tatăl său și tatăl care l-a crescut pe Al-Rașid, și despre Al-Fadl, fratele lui Giafar și fratele de lapte al lui Al-Rașid, aceia fură zeberiți chiar a doua zi, dimpreună cu toți barmakizii, în număr de peste o mie, toți câți aveau slujbe și huzmeturi. Și fură aruncați de-a valma în afundul temnițelor duhnite, pe când bunurile lor fără de număr erau zăpciuite, iar femeile și copiii lor rătăceau fără de adăpost și fără ca să cuteze cineva să le arunce măcar o privire. Și unii muriră de foame, alții de ștreang, în afară de Yahia, de fiul său, Al-Fadl, și de fratele lui Yahia, Mohammad, care muriră în schingiuiri. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa! Prăpădul lor a fost amarnic!

Iar acuma, o, doamne al vremilor, dacă dorești să afli pricina acelei năpăstuiri a barmakizilor și a jalnicului lor sfârșit, iată.

Într-o zi, sora mai mică a lui Al-Rașid, Aliyah, la câțiva ani după sfârșitul barmakizilor, cuteză să-l întrebe pe calif, care o alinta:

– O, stăpâne al meu, nu te mai văd o zi senin și liniștit de când cu moartea lui Giafar și cu pierirea casei lui. Pentru care pricină dovedită ți-au stârnit mânia?

Și Al-Rașid, mohorât deodată, o împinse pe tânără domniță și îi spuse:

– O, copila mea, o, viața mea, tu, singura bucurie care mi-a mai rămas! la ce ți-ar folosi să afli pricina aceea? Că de-aș fi încredințat că o știe cămașa mea, aș sfâșia cămașa în bucăți!

Or, așadar, istoricii și meșterii de letopisețe sunt departe de-a se împăca asupra pricinelor prăpădului. De altminteri, iată toate lămuririle câte ne-au fost lăsate în scrierile lor.

După unii, dărniciile fără de număr ale lui Giafar și ale barmakizilor, a căror înșiruire ostenea până și urechile celor ce le primiseră, și care, aducându-le mai mulți pizmași și vrăjmași decât prieteni și îndatorați, ajunseseră până la urmă să-l pună în umbră pe Al-Rașid. Într-adevăr, nu se mai vorbea decât despre fala casei lor; nimeni nu putea să răzbată la vreun huzmet decât prin ei, fie de-a dreptul, fie pe ocolite; rudele lor năpădiseră curtea de la Bagdad și oștirea, iar în divanuri și în vilaiete ei aveau slujbele cele mai înalte; moșiile cele mai frumoase din preajma cetății ale lor erau; la ușile saraiurilor se înghesuia o mulțime de curteni și de jelbari mai mare decât cea care se strângea la saraiul califului. De altminteri, iată cu ce vorbe scrie despre acesta hakimul lui Al-Rașid, chiar acel Gibrail Baktiassu, care se afla în cortul lui Giafar când cu

noaptea morții. Spune: „Am intrat într-o zi în iatacul lui Al-Rașid, care locuia pe atunci în saraiul numit Kasr el Khuld, din Bagdad. Iar barmakizii locuiau pe celălalt mal al Tigrului, și nu se așternea între ei și saraiul califului decât lățimea fluviului. Și, în ziua aceea, Al-Rașid, văzând înghesuiala de cai de dinaintea casei vizirilor săi, și mulțimea ce se îmbulzea la ușile lor, rosti, față de mine, de parcă ar fi vorbit cu sine însuși: «Răsplătească-i Allah pe Yahia și pe fiii săi, El-Fadl și Giafar! S-au împovărat ei cu toată greutatea treburilor împărăției și, ușurându-mă de grijile acestea, mi-au lăsat răgaz să privesc împrejurul meu și să trăiesc în tihnă.» Astea le-a spus în ziua aceea. Altă dată însă, fiind chemat iarăși la el, am băgat de seamă că începuse să nu se prea mai uite cu aceiași ochi la prietenii săi. Căci, privind de la fereastra saraiului și văzând aceeași îmbulzeală de oameni și de cai ca și întâia dată, spuse: «Yahia și feciorii lui au pus mâna pe toate treburile; și mi le-au luat pe toate. Ei sunt cei care chivernisesc, de fapt, puterea califală, pe când mie de-abia dacă mi-a mai rămas amăgirea ei.» Așa l-am auzit spunând. Și am cunoscut de-atunci că barmakizii au să cadă în mazilire: precum chiar s-a și întâmplat."

După alți letopiseți, la nemulțumirea mocnită, la ciuda tot mai otrăvită a lui Al-Rașid, la purtările lor strălucite, care le aduceau dușmani de temut și clevetitori tăinuiți, ce îi ponegreau la calif, fie prin poezii nesemnate, fie prin proză vicleană; la toată cinstirea, la toată fala și la toate lucrurile la care domnii nu pot, de obicei, să îndure părtași, veni să se adauge și o mare nechibzuință săvârșită de Giafar. Într-o zi, Al-Rașid îl însărcinase să-l dea pieirii, în taină, pe un urmaș de-al lui Ali și al străbunei Fatimah, fiica Prorocului, pe care îl chema El-Saiied Yahia ben Abdalah El-Hossaimi. Giafar însă, din milă și din omenie, îl ajută să fugă pe acel strănepot al lui Ali, a cărui înrâurire

Al-Rașid o socotea ca primejdioasă pentru viitorul stepenei abbaside. Or, fapta de mărinimie a lui Giafar avea să fie repede dată în vileag și adusă la urechea califului, cu toate tâlcurile trebuitoare spre a-i înnegri urmările. Și supărarea lui Al-Rașid, cu acel prilej, fu picătura de venin care făcu să se reverse cupa mâniei. Și îl întrebă despre treaba acesta pe Giafar, care, fără niciun ocoliș, își mărturisi fapta, adăugând:

– Am făcut-o pentru slava și pentru bunul nume al stăpânului meu, emirul drept-credincioșilor!

Și Al-Rașid, galben la chip, spuse:

– Bine ai făcut!

Ci fu auzit cum murmura: „Să mă ia Allah de n-am să te sting de pe fața pământului, o, Giafar!“

După alți istorici, ar trebui să se caute izvorul mazilirii barmakizilor în credințele schismatice ale lor față de dreapta-credință musulmană. Căci să nu se uite că neamul lor, până a trece la Islam, slujea la Balkh religia magilor. Și se zice că, pe când cu năpada în Khorassan, leagănul de baștină al prietenilor săi, Al-Rașid băgase de seamă că Yahia și fiii săi făceau tot ce le sta în putere spre a împiedica dărâmarea capiștelor și a lăcașurilor magilor. Și, de-atunci, a avut în privința credinței lor unele îndoieli ce n-au făcut decât să se înrăutățească mai apoi, când i-a văzut pe barmakizi că se purtau cu blândețe, în toate împrejurările, față de schismaticii de orice soi, da mai cu seamă fața de vrăjmașii săi cei mai aprigi, ghebrii și zanadikii, precum și alți eretici și anatemesiți. Iar ceea ce ar îndemna la îndrituirea acestei păreri, adăugată la celelalte pricini arătate mai înainte, ar fi că, îndată după moartea lui Al-Rașid, tulburări religioase de o dârzie nemaiîntâlnită până atunci au izbucnit la Bagdad, și erau să dea o lovitură de moarte dreptei-credințe musulmane.

Dar, în afara tuturor acestor pricini, temeiul cel mai cu putință al sfârșitului barmakizilor ne este arătat de către cronicarul Ibn-Khillikan și de către Ibn El-Athir. Aceștia spun:

Era pe vremea când Giafar, fiul lui Yahia barmakidul, era atâta de apropiat inimii emirului drept-credincioșilor, și când califul poruncise să se coase caftanul acela cu două guri una lângă alta, și în care se îmbrăcase laolaltă cu Giafar, întocmai de parcă amândoi nu ar fi fost decât un singur ins. Și prietenia lor era atât de mare, încât califul nu mai putea să se despartă de tovarășul său, și ar fi vrut să-l vadă mereu lângă el. Or, Al-Rașid o iubea tot așa, cu o dragoste nemaipomenită și tare adâncă, și pe soră-sa, Abbassah, tânără domniță împodobită cu toate darurile, femeia cea mai de seamă de pe vremile ei. Și dintre toate femeile din neamul și din haremul său, ea era cea mai scumpă inimii lui Al-Rașid. Și califul nu putea să trăiască decât lângă ea, întocmai ca și cum ea ar fi fost un Giafar femeie. Și aceste două iubiri erau fericirea lui; ci era de nevoie să le împreune, ca să se bucure de amândouă deodată; întrucât lipsa uneia rupea vraja pe care o simțea lângă cealaltă. Iar când Giafar ori Abbassah nu era cu el, Harun nu trăia decât o bucurie neîntreagă, și lipsa îl durea. De aceea trebuia să le împreune pe cele două iubiri ale sale. Ci pravilele noastre cele sfinte nu îngăduie ca bărbatul, dacă nu este rudă apropiată, să se uite la o femeie cu care nu este căsătorit; și nu-i îngăduie femeii să-și lase fața a fi văzută de către un bărbat care îi este străin. Încât Al-Rașid, care era un păstrător habotnic al legii a cărei pază o avea, nu putea să-i aibă lângă el pe cei doi fără a se afla într-o stare stânjenitoare, și într-o împrejurare nedorită și nepotrivită.

Pentru aceea, vroind să schimbe o stare de lucruri care îl sâcâia și îl supăra, se hotărî, într-o zi, să-i spună lui Giafar:

– O, Giafar, prietene, nu am o bucurie adevărată, deschisă şi deplină decât în tovărăşia ta şi a mult-iubitei mele surori, Abbassah. Or, cum legătura dintre voi doi mă stânjeneşte şi vă stânjeneşte şi pe voi, vreau să te însor cu Abbassah, pentru ca de aici înainte, fără de niciun neajuns, fără pricină de cârtiri şi fără păcat, să puteţi amândoi să staţi cu mine. Da vă cer hotărât să nu vă întâlniţi niciodată, fie şi măcar pentru o clipită, în lipsa mea. Întrucât nu vreau între voi doi decât închipuirea, de ochii lumii, a căsătoriei legiuite; da nu vreau şi urmările căsătoriei, care le-ar putea dăuna, în dreptul la moştenirea califală, fiilor drepţi ai lui Abbas.

Iar Giafar se plecă dinaintea dorinţei stăpânului său şi răspunse cu supunere şi cu ascultare. Şi fu nevoit să primească acea legătură ciudată. Iar căsătoria fu întocmită şi pecetluită după pravilă. Şi-aşa că, urmând înţelegerii poruncite, cei doi tineri soţi nu se întâlniră decât de faţă cu califul, şi-atâta tot. Şi chiar şi atunci privirile lor de-abia dacă se încrucişau, rareori. Cât despre Al-Raşid, el se bucura în deplină bucurie de dragostea-i atâta de fierbinte, pe care o nutrea pentru acea pereche pe care o chinuia, fără a părea să-şi dea seama.

Căci de când, oare, dragostea s-a putut supune poruncilor poprelişţilor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

... Căci de când, oare, dragostea s-a putut supune poruncilor poprelişţilor? Şi, oare, de când o atare siluire,

între două ființe tinere și frumoase, nu ațâță și nu răzvrătește tulburările și patimile dorului?

Și iată că, într-adevăr, cei doi soți, ce-ar fi avut tot dreptul să se iubească și să se lase duși de ispita dragostei lor atâta de legiuite, dar ținuți acum în starea de suspinători, se îmbătau cu fiece zi tot mai mult de acea tainică beție care adună văpaia în inimă. Și iată că Abbassah, chinuită de starea ei de soție schimnicită, se îndrăgosti pătimaș de soțul ei. Și până la urmă îi dete de știre lui Giafar despre toată dragostea ei. Și îl chemă la ea și îl îmbie, pe ascuns, în toate chipurile. Ci Giafar, ca om cinstit și chibzuit, nu se lăsă înduplecat de îndemnurile ei și nu se duse la Abbassah. Întrucât se simțea oprit de jurământul ce-i făcuse lui Al-Rașid. Și, de altminteri, știa, mai bine ca oricine, cât de zornic era califul în îndeplinirea mâniilor sale.

Și-așa că domnița Abbassah, dacă văzu că îmbierile și rugămințile ei rămân fără de izbândă, se folosi de alte căi. Așa fac femeile, de obicei, o, doamne al vremilor! Slujindu-se, așadar, de vicleșug, trimise vorbă hanâmei Itabah, mama lui Giafar:

– O, maică a noastră, trebuie să mă ajuți să intru fără de zăbavă la fiul tău, Giafar, soțul meu legiuit, întocmai ca și cum aș fi una dintre acele roabe pe care i le trimiți în fiece zi.

Căci hanâma Itabah, în fiecare zi de vineri, avea obiceiul să-i trimită mult-iubitului său fiu, Giafar, câte o tânără roabă fecioară, aleasă dintr-o mie, neatinsă și desăvârșit de frumoasă. Iar Giafar nu se apropia de fată decât după ce se cinstea și se îndestula cu vinuri bogate. Ci hanâma Itabah, la primirea vorbelor trimise de Abbassah, se împotrivi cu hotărâre a se învoi cu felul acela de viclenie dorit de Abbassah, și îi arătă limpede domniței câte primejdii se cuprindeau pentru toată

lumea într-o atare treabă. Ci tânăra soție, îndrăgostită, stărui, rugându-se ori amenințând, și adăugă:

– Cugetă, o, maică a noastră, la urmările îndărătniciei tale. Din parte-mi, hotărârea mea este luată, și am să mi-o îndeplinesc în pofida ta, ori și ce-ar fi să pățesc. Mai bine să-mi pierd viața decât să nu mă bucur de Giafar și de drepturile mele asupra lui.

Așa că necăjita de Itabah fu nevoită să se plece dinaintea unor atari înghesuieli, gândind că era mai bine ca lucrul să se înfăptuiască prin mijlocirea sa, în taina cea mai strașnic păzită. Așa că îi făgădui sprijin domniței Abbassah pentru izbândirea acelei uneltiri atâta de nevinovate și atâta de primejdioase. Și se duse fără de întârziere să-i dea de știre fiului ei, Giafar, că are să-i trimită în curând o roabă care nu-și avea seamăn la gingășie, la desfătare și la frumusețe. Și i-o zugrăvi cu atâta căldură, încât el începu să-i ceară înflăcărat, și pe cât mai curând, darul făgăduit. Iar Itabah învârti lucrurile atâta de bine, încât Giafar, împătimit de dorință, aștepta noaptea cu o nerăbdare cum nu mai cunoscuse până atunci. Iar maică-sa, văzându-l la capătul dorit, trimise vorbă domniței Abbassah: „Pregătește-te pentru deseară."

Și Abbassah se pregăti și se împodobi cu podoabe și cu giuvaieruri, așa cum fac roabele, și veni la mama lui Giafar, care, la căderea nopții, o duse în iatacul fiului său. Or, Giafar, oleacă amețit de aburii vinului, nu-și dete seama că fetișcana roabă, ce sta în picioare dinaintea lui, era soția sa, Abbassah. Și-apoi nici nu prea avea săpate bine în minte trăsăturile domniței Abbassah. Căci până atunci, în șederile lor laolaltă la calif, el de-abia o întrezărise; și niciodată nu cutezase, de frică să nu-l supere pe Al-Rașid, să-și ridice privirile asupra soției sale, Abbassah, care, la rându-i, din sfiiciune, își întorcea capu-n totdeauna la fiecare aruncătură de ochi furișată de Giafar.

Și astfel, după ce căsătoria se împlini de fapt, și după o noapte petrecută în vipiile dragostei împărtășite, Abbassah se sculă să plece și, înainte de a ieși, îi spuse lui Giafar:

– Cum îți plac fetele de sultan, o, stăpâne al meu? Sunt altfel, în purtările lor, decât roabele ce se vând și se cumpără? Cum ți se par, ia spune?

Iar Giafar, uluit, întrebă:

– Despre ce fel de fete de sultan pomenesc vorbele tale? Ești tu cumva vreuna dintre ele? Vreo prinsă, poate, din războaiele noastre biruitoare?

Ea răspunse:

– O, Giafar, sunt prinsa ta, slujnica ta, sunt Abbassah, sora lui Al-Rașid, fiica lui Al-Mahdi, din sângele lui Abbass, unchiul Prorocului binecuvântat!

Auzind vorbele acestea, Giafar rămase năucit până peste marginile năucirii și, dezmeticindu-se dintr-odată din amețeala beției, strigă:

– Te-ai dat pierzării, și ne-ai dat pierzării pe toți, o, fiică a stăpânilor mei!

Și, în graba mare, intră la maică-sa, Itabah, și îi spuse:

– O, maica mea, maica mea, m-ai vândut cu totul!

Și biata de soție a lui Yahia îi istorisi fiului ei cum fusese silită să se supună la acea viclenie, ca să nu abată asupra lor năpaste și mai mari. Și-atâta, în ceea ce îi privește pe ei.

Cât despre Abbassah, ea rămase însărcinată și dete viață unui fiu. Și îl încredință pe copil în seama unui slujitor credincios, pe care îl chema Ryaș, și în grija de mamă a unei femei pe care o chema Barrah. Pe urmă, temându-se, fără îndoială, că lucrul se va da în vileag, în ciuda tuturor ferelilor, și că are să răzbată la știrea lui Al-Rașid, îl trimise pe copilul lui Giafar la Mecca, însoțit de cele două slugi.

Or, Yahia, tatăl lui Giafar, printre huzmeturile sale, o avea şi pe aceea de paznic şi de câzlar peste saraiul şi peste haremul lui Al-Raşid. Şi îşi făcuse obiceiul ca, pe la un anume ceas de noapte, să închidă uşile de legătură ale saraiului şi să ia cheile. Or, până la urmă, asprimea aceea ajunse a fi supărătoare pentru haremul califului, şi mai cu seamă pentru Sett Zobeida, care se duse să se plângă amarnic vărului şi soţului ei, Al-Raşid, afurisindu-l pe preacinstitul Yahia şi asprimile lui nepotrivite. Iar Al-Raşid, când Yahia se înfăţişă la el, îi spuse:

– Taică, oare ce are Zobeida de se plânge de tine?

Şi Yahia întrebă:

– Mă învinuieşte cumva din pricina haremului tău, o, emire al drept-credincioşilor?

Al-Raşid zâmbi şi zise:

– Nu, o, taică!

Şi Yahia spuse:

– Atunci, nu ţine seama de ce ţi-a spus despre mine, o, emire al drept-credincioşilor.

Şi, de-atunci, Yahia şi-a sporit şi mai mult asprimea, până într-atâta, încât încă o dată Sett Zobeida se plânse cu oţărâre şi cu mânie lui Al-Raşid, care îi spuse:

– O, fiică a unchiului meu, nu este locul chiar să-l învinuieşti pe tatăl meu de lapte, Yahia, pentru nimic în privinţa haremului. Întrucât Yahia nu face altceva decât să asculte de poruncile mele şi să-şi îndeplinească datoria.

Şi Zobeida răspunse aprigă:

– Eh, pe Allah! da de ce nu se îngrijeşte oleacă mai mult de datoria lui, care este de a pune frâu nechibzuinţelor fiului său, Giafar?

Şi Al-Raşid întrebă:

– Ce nechibzuinţe? Ce s-a întâmplat?

Atunci, Zobeida îi istorisi povestea cu Abbassah, fără ca, de altminteri, să-i dea vreo însemnătate. Şi Al-Raşid, mohorându-se, întrebă:

– Și este vreo dovadă despre aceasta?

Ea răspunse:

– Păi ce dovadă mai bună decât copilul pe care îl are de la Giafar?

El întrebă:

– Unde se află copilul acela?

Ea răspunse:

– În Cetatea cea Sfântă, leagănul strămoșilor noștri.

El întrebă:

– Mai știu și alții în afară de tine despre treaba aceasta?

Ea răspunse:

– Nu se află în haremul tău și în saraiul tău nici măcar o femeie, de-ar fi ea până și ultima dintre roabe, care să nu știe.

Iar Al-Rașid nu adăugă o vorbă mai mult. Dar, la scurtă vreme, dete de știre că are de gând să se ducă în hagialâc la Mecca. Și plecă, fără a-l lua și pe Giafar cu el. Or, la rândul ei, Abbassah trimise numaidecât o scrisoare lui Ryaș și doicii, poruncindu-le să plece îndată de la Mecca și să treacă în Yemen cu copilul. Iar ei plecară în mare grabă.

Și califul ajunse la Mecca. Și numaidecât însărcină câteva iscoade de credință să purceadă a-l căuta pe copil și să-l găsească. Și căpătă adeverirea faptului, și află că pruncul trăiește și că e bine sănătos. Și izbuti să dea de el în Yemen și să-l trimită în taină la Bagdad. Și atunci, la întoarcerea din acel hagialâc, poposind la schitul Al-Umr, lângă Anbar, pe Eufrat, dete porunca cea cumplită în privința lui Giafar și a barmakizilor. Și urmă ceea ce urmă.

Cât despre nefericita de Abbassah și fiul ei, aceștia fură amândoi îngropați de vii într-o groapă săpată chiar sub iatacul în care locuise domnița. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa!

Într-un sfârșit, îmi mai rămâne să-ți spun, o, mult-norocitule sultan, că alți cronicari vrednici de crezare

povestesc că Giafar și barmakizii nu săvârșiseră nimic pentru care să li se cadă o atare năpăstuire, și că sfârșitul acela jalnic le-a fost hărăzit numai pentru că așa le fusese lor scris la soartă, și că vremea puterii lor se scursese. Ci Allah este mai știutor!

Și pentru a încheia, iată un pasaj care ne-a parvenit de la poetul Mohammad, din Damasc.

El povestește:

Am intrat într-o zi într-un hammam să fac o baie și, băieșul șef îl însărcină să mă spele pe un tânăr foarte bine făcut. Și, în timp ce mă spăla, mă apucai, pradă nu știu cărei toane, să-mi cânt, cu glas scăzut, versurile pe care le izvodisem odată ca să prăznuiesc nașterea fiului binefăcătorului meu, El-Fadl ben Yahia El-Barmaki, și, iată că, deodată, tânărul care mă servea, căzu la pământ fără cunoștință, ca după câteva minute, să se ridice și, cu fața scăldată-n lacrimi, s-o ia la fugă, părăsindu-mă singur în mijlocul apei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu zorii că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

... se ridică și, cu fața scăldată-n lacrimi, o luă la fugă, părăsindu-mă singur în mijlocul apei.

Iar eu, uluit, ieșii din baie, și-l prihănii aprig pe băieșul șef că mi-a dat, ca să mă servească, un epileptic. Dar băieșul șef se jură că nu observase niciodată până acum ca tânărul băieș să sufere de această boală. Și, pentru a-mi dovedi spusele sale, îl chemă pe tânăr în fața mea și îl întrebă:

– Ce s-a întâmplat că acest domn este atât de nemulțumit de serviciile tale?

Şi, tânărul, care-mi păru că-şi revenise din tulburare, îşi plecă în jos capul, apoi, întorcându-se spre mine, mă întrebă:

– O, stăpâne al meu, îl cunoşti pe autorul versurilor pe care le-ai fredonat în timp ce te spălam?

Iar eu răspunsei:

– Pe Allah! sunt chiar eu.

Şi el îmi zise:

– Atunci eşti poetul Mohammad El-Dameschgy. Şi ai compus aceste versuri pentru a sărbători naşterea fiului lui El-Fadl Barmakide.

Şi adăugă, în timp ce eu priveam uluit:

– Iartă-mă, o stăpâne al meu, dacă ascultându-l, inima mi s-a strâns pe dată şi am căzut potopit de tulburare. Chiar eu sunt fiul lui El-Fadl a cărui naştere ai cântat-o atât de măiestrit.

Şi din nou căzu, fără cunoştinţă, la picioarele noastre.

Atunci eu, topit de milă în fața unei asemenea nefericiri, şi văzându-l căzut într-o asemenea mizerie pe fiul mărinimosului meu binefăcător căruia-i datoram tot ce aveam, chiar şi faima mea de poet, ridicai de jos tânărul şi-l strânsei la pieptul meu, spunându-i:

– O, fiu al celei mai nobile dintre creaturile lui Allah, eu sunt bătrân şi nu am niciun moştenitor. Vino cu mine în fața cadiului, o, copilul meu, că vreau să întocmesc o hârtie prin care să te înfiez. Şi-ți voi lăsa, în felul acesta, toate bunurile mele, după moarte.

Dar copilul barmakid îmi răspunse plângând:

– Allah să-şi reverse asupra ta binecuvântările sale, o, fiu al unor oameni de bine! Dar, lui Allah nu i-ar fi pe plac să primesc înapoi, în vreun fel sau altul, niciun singur obol din ceea ce tatăl meu, El-Fadl, ți-a dăruit.

Și, după aceea,orice încercare și rugăminte a mea se dovedi fără folos. Și nu-l putui face să accepte nici cel mai mic semn al recunoștinței mele față de tatăl său. Era cu adevărat un pur sânge barmakid. Răsplăti-i-ar Allah pe toți după vrednicia lor, care este foarte mare.

Cât despre califul Al-Rașid, după ce se răzbunase atâta de crunt pentru o mișelie pe care numai el, în afară de Allah, o știa, și care trebuie să fi fost destul de amarnică, se întoarse la Bagdad, da numai ca să treacă prin cetate. Într-adevăr, nemaiputând de aci înainte să locuiască în cetatea aceea, pe care vreme de atâția ani îi plăcuse s-o înfrumusețeze, plecă să se așeze la Raccah, și nu se mai întoarse niciodată în Cetatea Păcii. Și chiar părăsirea aceea grabnică a Bagdadului, după osândirea barmakizilor, o deplânge poetul Abbas ben El-Ahnaf, care se afla în alaiul califului, în stihurile următoare:

De-abia-ncepusem să le poruncim
Cămilelor să-ngenuncheze roată,
Că a și trebuit să le pornim
Din nou la drum, cu caravana toată,
Fără s-avem putință-a osebire
Plecarea noastră-n grabă, de sosire.

Bagdad iubit, prietenii-mprejur
Ne-ntâmpinau cu bucuria lor,
Și bun-venitu-acas' și la huzur
Ne-mpresura din gura tuturor.
Ci noi le răspundeam, cu jalea-n glas,
La bun-venitul lor cu bun-rămas.

Cetate-a păcii, o, e-adevărat
Că de la Răsărit pân' la Apus,
Oricât bătut-am lumea-n lung și-n lat,
Nu știu cetate alta mai presus,
Nici mai blagoslovită-n zări senine,
Nici mai bogată cumva decât tine.

De altminteri, după pieirea prietenilor săi, Al-Rașid n-a mai gustat niciodată tihna somnului. Căințele lui ajunseseră chinuitoare; și și-ar fi dat împărăția toată numai să-l întoarcă pe Giafar la viață. Și dacă, din întâmplare, curtenii aveau neiscusința să pomenească în vreun fel cât de cât răutăcios amintirea barmakizilor, Al-Rașid striga la ei cu scârbă și cu mânie:

– Afurisească-vă Allah părinții! Conteniți a mai ponegri ceea ce ponegriți, sau încercați să umpleți golul pe care l-au lăsat ei!

Și măcar că a rămas atotputernic până la moarte, Al-Rașid s-a simțit de-atunci înainte înconjurat numai de oameni nevrednici de încredere. Se temea în fiece clipă să nu fie otrăvit de fiii săi, cu care nu avea a se lăuda. Și, la începutul unei năpade în Khorassan, unde tocmai izbucniseră niște tulburări și de unde el nu avea să se mai întoarcă, și-a mărturisit cu durere îndoielile și necazurile, față de unul dintre curtenii săi, cronicarul El-Tabari, pe care și-l alesese ca duhovnic al gândurilor sale negre. Căci, odată, pe când El-Tabari căuta să-l liniștească de spaimele morții, care începuseră să-l împresoare, Harun îl trase de-o parte și, când se văzu la scuteală de oamenii din saltanatul său, iar umbra deasă a unui pom îi ascundea de priviri nedorite, își desfăcu caftanul și, arătându-i o fașă de mătasă ce-i înfășura pântecul, spuse:

– Am aici un rău adânc, fără putință de lecuire! Nimeni nu știe nimic despre răul acesta, e drept; da ia te uită! Am împrejurul meu iscoade puse de fiii mei, El-Amin și El-Mamun, să pândească ce mi-a mai rămas din viață. Că li se pare că viața părintelui lor e prea lungă! Și iscoadele acestea au fost alese de fiii mei chiar dintre acei pe care îi socoteam cei mai de credință, și pe inima cărora gândeam că pot să mă bizui. Iacătă-l mai întâi pe Massrur! Eh, el este iscoada fiului meu cel drag, El-Mamun. Iacătă-l

și pe hakimul meu, Gibrail Bakhtiassu! El e iscoada fiului meu, El-Amin. Și tot așa și cu toți ceilalți.

Și adăugă:

– Acuma vrei să știi până unde merge setea de a domni a fiilor mei? Am să dau poruncă să mi se aducă un cal și ai să vezi că, în loc să mi se dea un cal molcom și puternic, are să mi se aducă o gloabă prăpădită, a cărei călcătură șonticăită e făcută să-mi sporească suferințele.

Și într-adevăr, când Al-Rașid ceru un cal, i se aduse unul întocmai precum i-l zugrăvise duhovnicului său. Și aruncă o privire tristă înspre El-Tabari, și primi supus gloaba ce i se înfățișă.

Și, peste câteva săptămâni de la această întâmplare, Harun văzu în somn o mână întinsă deasupra capului său; și mâna aceea ținea un pumn de pământ roșu; și un glas striga: „Iată pământul ce va sluji de mormânt lui Harun!" Și un alt glas întreba: „Care este locul mormântului său?" Și glasul dintâi răspundea: „Cetatea Tus!"

Or, peste câteva zile, înrăutățirea boalei sale îl sili pe Al-Rașid să se oprească la Tus. Și fu cuprins de o mare neliniște, și îl trimise pe Massrur să-i aducă un pumn de pământ din jurul cetății. Și căpetenia hadâmbilor se întoarse, peste un ceas de vreme, aducând un pumn de pământ de culoare roșie. Și Al-Rașid strigă:

– Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, iar Mahomed este Trimisul lui Allah! Iată vedenia mea împlinită. Moartea nu este departe de mine.

Și, de-aci, niciodată nu s-a mai întors în Irak. Întrucât a doua zi, simțindu-se slăbit, le spuse celor ce îl înconjurau:

– Iată ceasul cel înfricoșat, care se apropie. Am fost pentru toată omenirea o pricină de pizmă, iar acum cui nu-i voi fi decât un lucru de milă.

Și chiar acolo la Tus muri. Și era atunci în cea de a treia zi de djomadi, a doua din anul 193 de la hegiră. Și Harun avea atunci patruzeci și șapte de ani și cinci luni și cinci zile, precum ne arată Abulfeda. Ierte-i Allah greșalele și aibă-l întru mila sa! Că a fost un calif al dreptei-credințe.

Pe urmă, cum Șeherezada îl văzu pe sultanul Șahriar adânc mohorât de istorisirea aceasta, se grăbi să-i povestească dulcea poveste cu crăișorul Iasmin și cu domnița Migdala.

Și spuse:

DUIOASA POVESTE CU CRĂIŞORUL IASMIN ŞI CU DOMNIŢA MIGDALA

Se povesteşte – ci Allah Preaslăvitul este mai ştiutor! – că trăia într-o ţară dintre ţările musulmane un sultan bătrân a cărui inimă era ca oceanul, a cărui deşteptăciune era deopotrivă cu a lui Aftalun, a cărui fire era cea a înţelepţilor, a cărui slavă o întrecea pe a lui Faridun, a cărui zodie era însăşi zodia lui Iskandar, iar norocu-i era cel al lui Khosroe-Anuşirvan. Şi avea şapte feciori străluciţi, asemeni celor şapte văpăi ale Pleiadelor. Da cel mai mic dintre ei era cel mai strălucit şi cel mai frumos. Era rumen şi alb, şi îl chema domnişorul Iasmin.

Şi, într-adevăr, crinul şi trandafirul se ofileau când se afla el dinaintea lor. Că avea un mijlocel de chiparos, un chip de lalea proaspătă, plete de micşunele, zulufi tămâioşi, care erau bucăţică ruptă dintr-o mie de nopţi întunecate, o piele cum e chihlimbarul cel bălai, nişte suliţe îndoite drept gene, nişte ochi lungi de narcise; şi două alune erau buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, o da de ocară, cu strălucirea ei, până şi pe luna plină, căreia îi învineţea de pizmă obrazul; iar gura lui cu dinţii-i de nestemate, cu limba-i de trandafir, zemuia o vorbă ce te făcea să laşi uitării trestia de zahăr. Aşa făcut, şi scânteietor, şi neînfricat, era un idol al ispitei pentru ochiul iubeţilor.

Or, dintre cei şapte fraţi, coconul Iasmin era cel care avea în pază nenumăratele cirezi de bivoli ale sultanului Nujum-Şah. Iar sălaşul său era prin singurătăţile cele

nemărginite și prin pășuni. Și într-o zi ședea și își păzea vitele, cântând din fluier, când văzu că vine spre el un derviș bătrân, care, după salamalecuri, îl rugă să-i mulgă oleacă de lapte. Iar beizadea Iasmin răspunse:

– O, sfinte dervișule, mă retează ciuda că nu pot să te mulțumesc. Căci mi-am muls bivolițele în dimineața aceasta, și iacătă că sunt păgubit de putința de a-ți potoli setea la ceasul de-acum.

Iar dervișul îi zise:

– Rostește totuși, fără a te mai codi, numele lui Allah și du-te să mulgi iarăși bivolițele. Și binecuvântarea are să coboare.

Și domnișorul cel asemenea narcisei răspunse cu ascultare și cu supunere, și se duse, rostind șehadaua, la ugerul celei mai frumoase bivolițe pe care o avea. Și binecuvântarea cobori; și vasul se umplu cu un lapte albăstrui și spumos. Și preafrumosul Iasmin puse vasul dinaintea dervișului, care bău pe cât îi fusese setea, și rămase mulțumit.

Și-atunci, se întoarse zâmbind înspre coconul cel tânăr și îi spuse:

– O, copile gingaș, nu ai adăpat un pământ sterp, și nimic nu este mai prielnic pentru tine decât ceea ce în curând are să se petreacă. Află, dar, că am venit la tine ca sol al dragostei. Și văd că, într-adevăr, ți se cuvine darul dragostei, care este cel dintâi dintre daruri și cel mai de la urmă, precum a spus poetul:

Pe când nimic în lume nu era,
Era iubirea: iar dacă se curmă
Pe lume totul, mai rămâne ea!
Ea-i cea dintâi și ea e cea din urmă.

Ea-i temelia vieții, mai presus
De toate câte pe pământ s-au spus,

Ea-i umbra ce veghează suspinând
La colțu-ntunecatului mormânt.

Ea-i vâscul ce se prinde pe copac
Și care-și trage mândra-i viață verde
Din inima ce-o mistuie cu drag,
Pe care o usucă și o pierde.

Pe urmă dervișul cel bătrân spuse mai departe:

– Da, fiul meu, vin la inima ta ca sol al dragostei; ci nimenea nu m-a trimis, decât eu însumi. Și dacă am străbătut câmpiile și pustiile, am făcut-o pentru că eram în căutarea unei făpturi atâta de desăvârșite, încât să fie vrednică a se apropia de copila vrăjită, pe care, într-o dimineață, trecând printr-o grădină, mi-a fost dat s-o întrezăresc.

Și se opri o clipită, și apoi urmă:

– Află, dar, o, tu, cel mai dulce ca adierea, că în împărăția megieșă cu împărăția tatălui tău, Nujum-Șah, trăiește așteptându-l pe flăcăul din visul ei, așteptându-te pe tine, o, Iasmin, o hurie de viță împărătească, un chip de zână, care dă de ocară luna, un mărgăritar fără de pereche din sipetul desăvârșirii, o primăvară de prospețime, un cuib de frumusețe. Trupul său gingaș, de culoarea argintului, e zămislit precum cimișirul; un mijlocel subțire precum firul de păr; un boiu precum soarele; un mers de potârniche. Părul ei este de hiacinte; ochii-i vrăjitori sunt asemenea săbiilor de Ispahan; obrajii-i sunt precum în *Coran* versetul Frumuseții; arcul sprâncenelor ei este precum suraua Calamului; gura ei, tăiată dintr-un rubin, te amețește; un măruț însemnat cu o gropiță este bărbia ei, iar alunița care o împodobește e leac împotriva deochiului. Urechiușele ei mititele nu sunt urechi, ci zăcașuri de gingășie, și poartă atârnate de cercei inimile îndrăgostite; iar gurguiul nasului ei – o nucșoară – silește luna plină să-și petreacă

pe după gât zgarda robiei. Cât despre talpa picioruşelor sale, ea-i întru totului tot o minune. Inima-i este un şip cu mireasmă pecetluită, iar mintea ei este dăruită cu darul cel mare al deşteptăciunii. Numai dacă se mişcă, şi-i zarva învierii de apoi! Este fiica sultanului Akbar şi o cheamă domniţa Migdala; o, binecuvântate fie numele pe care le poartă asemenea făpturi!

Şi, după ce grăi astfel, dervişul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

... Şi, după ce grăi astfel, dervişul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă:

– Da trebuie să-ţi spun, o, izvor de doruri, că această copilă, sălaş al iubirii, stă cu inima friptă de tristeţe; şi un munte de mâhnire zace pe sufletul ei. Iar pricina-i într-un vis pe care l-a avut, într-o noapte, în somn. Şi am lăsat-o mâhnită şi pierită ca o lunatică.

Pe urmă spuse:

– Şi-acuma, când vorbele mele au căzut în inima ta ca o sământă a dragostei, Allah să te ocrotească şi să te călăuzească înspre aceea care este scrisă la ursita ta. Uassalam!

Iar după ce spuse acestea, dervişul se sculă şi îşi văzu de drumul lui.

Şi inima crăişorului Iasmin, numai la auzul acelor spuse, rămase însângerată; iar săgeata dragostei se înfipse în ea; şi, ca Majnun cel îndrăgostit de Leila, îşi sfâşie hainele, de la gât până la brâu; şi prins în pletele cârlionţate ale minunatei

Migdala, bocea și ofta; și părăsindu-și turmele, plecă să rătăcească, beat fără vin, zbuciumat, tăcut, bătut de vârtejul iubirii. Căci dacă pavăza înțelepciunii apără de orice rănire, ea e fără puteri împotriva arcului dragostei. Și doftoreala îndemnurilor și a sfaturilor nu mai are ce face asupra minții celui bolnav de simțire. Și-așa cu beizadea Iasmin.

Ci în ceea ce o privește pe domnița Migdala, iacătă:

Într-o noapte, pe când dormea pe terasa saraiului tatălui ei, văzu ivindu-i-se, într-un vis trimis de ginnul dragostei, un flăcău mai frumos decât iubitul Suleikăi, și care era, strop cu strop, icoana vrăjitoare a crăișorului Iasmin. Și pe măsură ce vedenia aceea de frumusețe se ivea dinaintea ochilor sufletului ei de fecioară, inima până atunci fără de griji a copilei îi luneca din mână și cădea prinsă în năvodul de zulufi cârlionțați ai flăcăului. Și se trezi, cu inima zbuciumată de trandafirul din somnul ei; și aruncând în noapte țipete ca de privighetoare, începu să-și spele chipul cu lacrimile sale. Iar slugile ei veniră în fugă cu mare spaimă și începură să se minuneze zicând:

– Ya Allah! care-i prăpădul ce face să curgă lacrimile stăpânei noastre, Migdala? Ce s-a petrecut în sufletul ei pe când dormea? Vai, ia uite că parcă pasărea minților ei și-ar fi luat zborul!

Și gemete și suspine urmară până dimineața. Și, în zori, sultanul, tatăl său, și sultana, mama sa, fură înștiințați despre cele ce se petreceau. Și, cu inimile arse, veniră să vadă și o găsiră pe fata lor, minunea aceea, cu o înfățișare aiurea și într-o stare ciudată. Ședea jos, cu părul și cu hainele răvășite, cu chipul topit, fără știre de trupul său și fără seamă pentru inima ei. Și la toate întrebările ce i se puneau, nu răspundea decât cu tăcerea, clătinând din cap rușinată, și revărsând astfel peste sufletul părintelui său și al mamei sale tulburarea și deznădejdea.

Atunci, se hotărâră să cheme hakimii și vracii pricepuți la alungarea diavolilor, iar ei își deteră toată silința s-o scoată din starea aceea. Ci nu dobândiră nicio izbândă; ba chiar se întâmplă dimpotrivă. Ceea ce văzură, se socotiră nevoiți a-i lua sânge. Și după ce îi legară brațul, făcură înțepătura. Ci nu ieși nicio picătură de sânge din vâna cea dulce. Atunci, hakimii își traseră mâna de pe ea și se lepădară de nădejdea de-a o lecui. Și plecară păcuriți și fâstâciți. Și trecură câteva zile în starea aceea apăsătoare, fără ca să poată cineva pricepe ori lămuri pricina unei atare schimbări.

Și-așa, într-o zi, când preafrumoasa Migdala, cea cu inima arsă, era mai tristă ca oricând, slujnicele ei, ca s-o mai veselească, o duseră în grădină. Ci acolo, peste tot pe unde își plimba ochii, nu vedea decât chipul mult-iubitului ei: trandafirii o îmbiau cu culoarea lui, iar iasomia cu mireasma hainelor lui; chiparosul legănat, cu mijlocelul lui mlădiu; iar narcisa, cu ochii lui. Iar mărăcinii, părându-i-se genele lui, îi lua și-i punea la inimă.

Ci mai pe urmă verdeața acelei grădini făcu să mai înverzească oleacă și inima sa veștejită; iar apa de izvor pe care i-o deteră s-o bea îi mai potoli însetarea minților. Iar fetele, însoțitoarele sale, de-o seamă cu ea, șezură roată împrejurul acelei frumuseți, și începură să-i cânte încetișor un gazel ușor pe glasul cel mic și pe măsura ramel cea atâta de duioasă.

După care, văzând-o mai liniștită, prietena ei cea mai dragă se apropie de ea și îi spuse:

– O, Migdală, stăpâna a noastră, află că, de câteva zile, se află prin părțile noastre un flăcău cântăreț din nai, venit din țara cilibiilor Hazara, al cărui glas melodios îi zboară mințile păsării din văzduh, oprește apa din curgerea ei și rândunica din zbor. Și acel fecior de crai e alb și trandafiriu, și îl cheamă Iasmin. Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofilesc când se află dinaintea lui.

Căci mijlocelul lui este o legănare de chiparos, fața lui este o lalea proaspătă, pletele lui, micșunele, zulufii-i tămâioși sunt bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, pielea lui e cum e chihlimbarul cel bălai, genele-i sunt sulițe încovoiate, ochii-i lungi, două narcise, iar două alune sunt buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, apoi fruntea lui dă de ocară, cu strălucirea sa, luna cea plină și-i învinețește de pizmă chipul. Gurița lui, cea cu dinți de nestemate și cu limbă de trandafir, zemuiește o vorbă dulce, care te face să lași uitării trestia de zahăr. Și așa cum e, scânteietor și neînfricat, este un idol al ispitei pentru ochii iubeților.

Și adăugă, pe când domnița Migdala înmărmurise de bucurie:

– Și acest crăiesc cântăreț din nai, sprinten ca adierea zorilor și mai ușor ca ea, trebuie să fi străbătut munți și câmpii, ca să vină din țara lui în țara noastră, și să fi trecut ape înfricoșătoare de râuri fără de margini, unde nici baremi lebăda nu se simte stăpâna și care numai cu înfățișarea lor dau amețeli lișiței și rațelor sălbatice, făcându-le să treacă prin potoape de mirări. Și dacă a înfruntat atâtea piedici ca să vină până aici, pesemne că l-a îndemnat vreo pricină tăinuită. Și nicio pricină nu-l poate hotărî pe un crăișor tânăr să înfrunte o asemenea încercare, în afară de dragoste.

Și după ce grăi astfel, tânăra prietenă a domniței Migdala tăcu, luând seama la urmările spuselor sale asupra stăpâne-sii. Și iacătă că deodată copila cea tânguită a sultanului Akbar se ridică în picioare, fericită și dănțuind. Iar chipu-i era luminat de un foc lăuntric, și tot sufletul ei beat îi țâșnea prin ochi. Și din toată boala-i ciudată, pe care niciun hakim nu o dovedise, nu mai rămăsese nici urmă: singure vorbele unei copilandre grăind despre iubire o făcuseră să se risipească precum fumul.

Şi sprintenă ca o gazelă, se întoarse în iatacurile sale urmată de prietena ei. Şi luă calamul bucuriei şi hârtia dragostei, şi îi scrise lui beizadea Iasmin, flăcăul cel pierzător de minţi, mult-norocitul pe care îl văzuse ea în vis cu ochii sufletului ei, scrisoarea aceasta cu aripi albe:

„După preamărirea Aceluia carele, fără calam, a scris zămislirea făpturilor din grădina frumuseţii.

Plecăciune trandafirului care a umplut de tângă privighetoarea cea îndrăgostită!

Când am auzit pomenindu-se de frumuseţea ta, inima mi-a alunecat din mână.

Când mi-ai arătat chipul tău vrăjit în vis, mi-ai tulburat inima până într-atâta, încât mi-am uitat şi de tatăl, şi de mama mea, şi am ajuns străină de fraţii mei. Ce să mai poţi să faci cu ai tăi, atunci când îţi eşti străin ţie însuţi?

Dinaintea ta, frumoasele fecioare sunt măturate ca de un vifor, iar săgeţile genelor tale mi-au străpuns inima dintr-o parte în cealaltă.

Oh, vino să-mi arăţi aievea făptura-ţi vrăjitoare, ca s-o văd cu ochii mei din cap, o, tu, cel care eşti dăruit cu semnele iubirii şi care trebuie să ştii că drumul cel adevărat al inimii este inima.

Şi află, într-un sfârşit, că tu eşti apa şi lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a aşternut pe buzele mele şi că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare..."

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o mia noapte

Spuse:

„... Şi află, într-un sfârşit, că tu eşti apa şi lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini,

că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare.“

Și îndoi cele două aripi ale scrisorii, strecură înlăuntru un bob de mosc curat, și dete prietenei sale răvașul. Și fata îl luă, îl duse la buze și la frunte, îl puse la inimă, și porni, ca un porumbel, spre dumbrava în care beizadea Iasmin cânta din nai. Și îl găsi stând sub un chiparos, cu naiul lângă el, și cântând cântecul acesta scurt:

Iar inima-mi, văzând-o,
Voi spune tulburat:
E argint-viu, nor, fulger,
Ocean însângerat.

Când noaptea despărțirii
Își va sumete pleoapa,
Vom fi mereu alături
Ca lebăda cu apa.

Și fata, după ce sărută mâna crăișorului Iasmin, îi dete scrisoarea de la stăpâna sa, Migdala. Iar el o citi și era să se topească de bucurie. Și nu mai știa dacă doarme sau dacă e treaz. Și mintea i se învolbură, și inima i se făcu văpaie. Și după ce se mai potoli oleacă, fata îi arătă căile de-a ajunge până la stăpâna ei, îi dete toate sfaturile și se întoarse pe unde venise.

Și-așa că, la ceasul arătat și la clipita prielnică, beizadea Iasmin, călăuzit de îngerul dorului, luă calea ce ducea la grădina Migdalei. Și izbuti să pătrundă în locul acela, bucată ruptă din rai. Și la ceasul acela, soarele pierea în zarea amurgului, iar luna își arăta chipul de sub vălurile răsăritului. Și tânărul cel cu umblet de căprior ochi copacul ce-i fusese arătat de către fată, și se cățără în el, ascunzându-se printre crengi.

Iar domnița Migdala cea cu umblet de potârniche veni cu noaptea în grădină. Și era îmbrăcată în albastru, și ținea în mână un trandafir albastru. Și își ridică vrăjitorul ei chip înspre pom, tremurând ca frunzișul de salcie. Și, în tulburarea ei, nu mai știu dacă dintre crengi chipul ce se ivea era al lunei pline ori fața strălucitoare a crăișorului Iasmin. Ci ia uite! Ca o floare coaptă de dor, sau ca o poamă ce se desprinde prin greutatea ei de preț, flăcăul cel cu plete de micșunele se desprinse dintre ramuri și fu la picioarele pălindei Migdala. Și îl cunosc numaidecât pe cel pe care îl iubea cu jale, și îl găsi mai frumos decât icoana din visul ei. Și, la rându-i, beizadea Iasmin văzu că dervișul nu-l amăgise, și că luna aceea era cununa lunelor. Și amândoi își simțiră inimile înnodate cu legăturile dulci ale dragostei și ale duioșiei adevărate. Și fericirea lor fu adâncă precum a lui Majnun și a Leilei, și tot atâta de curată ca și a îndrăgostiților de demult.

Și după sărutările mult dulci și revărsările sufletelor lor fermecate, se închinară Stăpânului desăvârșitei iubiri, pentru ca niciodată bolta cerurilor să nu-și sloboadă asupra dragostei lor crunta ploaie a pietrelor tulburării și să nu rupă cusătura întâlnirii lor.

Apoi, spre a se pune de-aci înainte la adăpost de otrava despărțirii, cei doi îndrăgostiți chibzuiră frunte lângă frunte și gândiră că domnița trebuia, fără zăbavă, să-l înduplece cumva pe sultanul Akbar care, iubind-o pe fiica sa, Migdala, nu avea să-i lase neîmplinită vreo rugăminte.

Și-așa că, lăsându-l pe mult-iubitul ei sub copaci, rugătoarea Migdala se duse la sultan, părintele ei, și, cu mâinile împreunate, îi spuse:

– O, nămiază a celor două lumi, slujnica ta vine să-ți ceară un hatâr.

Iar tatăl ei, minunat peste fire și fericit totodată, o ridică de jos cu amândouă mâinile și o strânse la pieptul lui, și îi zise:

– De bună seamă, o, Migdală a inimii mele, rugămintea ta trebuie să fie până peste poate de grabnică, de vreme ce nu şovăieşti a-ţi lăsa patul, la miez de noapte, ca să vii să mă rogi a ţi-o împlini. Oricare ar fi ea, o, lumină a ochilor, mărturiseşte-o fără de teamă, încrezătoare în tatăl tău.

Şi dulcea Migdală, după ce şovăi câteva clipite, ridică fruntea şi îi înşiră tatălui ei acest descânt isteţ, zicând:

– O, părintele meu, iart-o pe fiica ta că vine, la ceasul acesta de noapte, să tulbure somnul ochilor tăi. Da iată că puterile sănătăţii mi s-au întors, după o preumblare de seară, cu soaţele mele, prin pajişte. Şi am venit să-ţi spun că am băgat de seamă că turmele noastre de oi sunt rău îngrijite şi prost ţinute. Şi m-am gândit că, dacă aş găsi vreo slugă vrednică de încredere, ţi-aş înfăţişa-o, iar tu s-o însărcinezi a ne veghea turmele. Or, printr-o fericită întâmplare, l-am găsit într-o clipită pe insul acela sârguincios şi vrednic. E tânăr, binevoitor, gata să facă totul, şi nu-i e teamă nici de osteneli, nici de necazuri; întrucât lenea şi nepăsarea sunt la parasanji întregi departe de el. Aşa că dă-i în seamă, o, părintele meu, boii şi oile noastre!

Când auzi cuvântarea copilei sale, sultanul Akbar se minună până peste marginile minunării şi rămase o vreme cu ochii holbaţi. Pe urmă răspunse:

– Pe viaţa mea! n-am mai auzit vreodată să se fi pomenit că se năimesc în toi de noapte argaţii de turme. Şi-i pentru întâia oară când ni se întâmplă asemenea minune. Ci, o, copila mea, vreau din tot sufletul, dată fiind bucuria pe care i-o aduci inimii mele cu grabnica ta vindecare nemainădăjduită, să mă plec rugii tale şi să-l primesc pe tânărul cu pricina ca păstor la turmele noastre. Ci aş vrea să-l văd şi eu cu ochii mei din cap, înainte de a-i încredinţa slujba.

De cum auzi vorbele tatălui ei, domnița Migdala zbură pe aripile bucuriei înspre mult-norocitul Iasmin și, luându-l de mână, îl duse la sarai. Și îi spuse sultanului:

– Iată-l, o, părintele meu, pe păstorul cel minunat! Ghioaga lui e vârtoasă, iar inima-i încercată.

Și sultanul Akbar, pe care Allah îl dăruise cu agerime de minte, pricepu lesne că flăcăul pe care fiică-sa Migdala i-l înfățișa nu era nicidecum din vița celor ce păzesc vitele. Și în sufletul său lăuntric rămase plin de nedumerire. Ci ca nu cumva să-i pricinuiască supărare copilei sale, Migdala, nu vroi nici să se îndărătnicească, nici să stăruiască asupra acestor amănunte, care își aveau însemnătatea lor. Iar iuschiuzara de Migdala, care cam ghicea ce se petrece în mintea lui, îi spuse cu un glas gata-gata să se topească și cu mâinile împreunate:

– Înfățișarea de dinafară, o, părintele meu, nu este întotdeauna oglindă a lăuntrului. Și te încredințez că tânărul acesta este un păstor de oi.

Și de voie, de nevoie, tatăl Migdalei, ca s-o mulțumească pe iuschiuzara aceea vrăjitoare, își puse pe ochi degetul învoirii și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, cioban peste turmele sale...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, după obiceiul ei, tăcu.

Iar sora sa, tânăra Doniazada, care se făcuse o copilandră vrednică de dorit din toate privințele, și care din zi în zi și din noapte în noapte se făcea tot mai fermecătoare, și mai frumoasă, și mai voinică, și mai înțelegătoare, și mai tăcută, și mai gânditoare, se ridică pe jumătate de pe chilimul unde sta ghemuită și spuse:

– O, Șeherezada, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale, și ce miezoase, și ce odihnitoare, și ce desfătătoare!

Iar Șeherezada îi zâmbi și o sărută, și îi spuse:

– Da, surioară, însă ce sunt ele pe lângă urmarea pe care am s-o povestesc în noaptea următoare, dacă nu cumva n-o fi

ostenit să mă tot asculte stăpânul nostru, sultanul acesta binecrescut și dăruit cu purtări alese?

Iar sultanul Șahriar strigă:

– O, Șeherezada, ce tot spui? eu, ostenit să te ascult? Păi tu îmi luminezi mintea și îmi liniștești inima! Și s-a așternut binecuvântarea peste țară de când sunt cu tine! Poți, așadar, cu toată încrederea, să ne spui mâine urmarea acestei povești descântătoare; ba poți, dacă nu cumva tu vei fi ostenit, să ne-o spui mai departe chiar și în noaptea aceasta. Întrucât chiar că vreau să aflu ce are să li se mai întâmple coconului Iasmin și domniței Migdala!

Iar Șeherezada, dată fiind sfiala ei, nu vroi să treacă măsura cu îngăduința sultanului, ci zâmbi și mulțumi, fără a mai spune nimic în noaptea aceea.

Iar sultanul Șahriar o strânse la inima lui și dormi lângă ea până dimineața. Atunci, se sculă și se duse să diriguiască treburile dreptăților împărătești. Și îl văzu pe vizirul său, tatăl Șeherezadei, cum venea, ca de obicei, ținând la subsuoară giulgiul menit copilei sale, pe care în fiecare dimineață se aștepta s-o vadă osândită la moarte, din pricina jurământului sultanului în ce privește femeile. Ci Șahriar, fără a-i spune nimic despre asemenea treabă, șezu în fruntea divanului judeților. Iar musaipii și dregătorii și pricinașii intrară. Și sultanul judecă, și numi în slujbe, și mazili, și isprăvi treburile domniei, și dete porunci, și-așa până la sfârșitul zilei. Iar vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, era tot mai până peste poate de uimit și de nedumerit.

Cât despre sultanul Șahriar, după ce ridică divanul și isprăvi județurile, zori să se întoarcă în iatacurile sale, lângă Șeherezada.

Și noaptea aceea era cea de a o mie și una noapte

Și, de îndată ce sultanul Șahriar își isprăvi treaba lui obișnuită cu Șeherezada, tânăra Doniazada îi spuse:

– Allah fie asupra-ți, o, sora mea! Dacă nu ți-e somn, grăbește-te de ne povestește urmarea dulcei povești cu crăișorul Iasmin și cu domnița Migdala.

Iar Șeherezada o mângâie pe păr pe sora sa și spuse:

– Cu tot dragul inimii și ca o cinstire datorată sultanului acestuia strălucit, stăpânul nostru:

Și spuse povestea mai departe astfel:

... și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, păstor peste turmele sale.

Și de-aci înainte beizadea Iasmin îndeplinea în fața lumii slujba de ciurdar, iar în taină se îndeletnicea cu liubovul. Și ziua ducea la păscut boii și oile până la depărtare de trei-patru parasanji; iar când se lăsa seara, le aduna cu sunetele naiului său și le aducea la staulele sultanului. Și noaptea lăbăduia în grădină, alături de mult-iubita lui Migdala, ruja aceea a desăvârșirii. Și-aceasta era îndeletnicirea lui statornică.

Da cine ar putea să spună cu tărie că fericirea, oricât de tăinuită, va rămâne pururea la adăpost de ochiul pizmaș al clevetitorului?

Într-adevăr, grijulia Migdala avea obiceiul să-i trimită iubitului ei, în pădure, băutura și hrana trebuitoare. Și într-o zi, această nechibzuită a dragostei plecă, pe furiș, să-i ducă chiar ea o tablà cu bunătățuri, dulci ca buzele ei de zahăr, niște poame, niște nuci și niște alune, toate rânduite frumos pe frunze din argint. Și îi spuse, îmbiindu-l cu acele lucruri:

– Fie-ți dulce și ușoară la mistuit hrana aceasta, care se potrivește cu gura ta gingașă, o, papagal al meu cu grai duios, și care nu s-ar cădea să ronțăie decât zahăr!

Spuse, și pieri precum camforul.

Iar după ce migdala cea fără de coajă pieri precum camforul, păstorul Iasmin șezu să se înfrupte cu bunătățurile gătite de degetele fetei sultanului. Atunci, îl văzu că vine spre el pe chiar unchiul mult-iubitei sale, un bătrân câinos și plin de gânduri rele, care își trecea zilele clevetind

despre toată lumea şi oprindu-i pe cântăreţi să cânte şi pe dănţuitori să dănţuiască. Şi când ajunse lângă flăcău, se uită la el cu nişte ochi poncişi de ură, şi îl întrebă ce avea acolo, dinainte-i, pe tablaua sultanului. Şi Iasmin, care nu ştia ce e duşmănia, gândi că bătrânul avea poftă să mănânce. Şi îşi deschise inima, darnic ca trandafirul de toamnă, şi îi dărui toată tablaua cu bunătăţuri.

Şi afurisitul de moşneag plecă numaidecât spre a se duce să aştearnă bunătăţurile şi tablaua dinaintea părintelui Migdalei, sultanul Akbar, care era chiar fratele său. Şi îi deschise astfel ochii să vadă singur dovada legăturilor dintre Migdala şi Iasmin.

Iar sultanul Akbar, aflând taina, rămase mânios până peste poate şi, poruncind să vină fiică-sa, Migdala, îi spuse:

– O, ruşine a părinţilor tăi, ai aruncat ocara pe neamul nostru! Până în ziua aceasta, casa noastră era slobodă de buruiana şi de scaietele ruşinii. Da tu ai aruncat asupra mea ochetele vicleşugului şi m-ai prins în el. Şi cu marghiolelile alintăcioase, pe care le-ai folosit faţă de mine, mi-ai învăluit lampa înţelepciunii. A! care-i bărbatul care să poată spune că a scăpat de vicleşugurile femeilor? Şi Prorocul cel binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – a spus, vorbind despre ele: „O, drept-credincioşilor, aveţi vrăjmaşi în soţiile şi în fetele voastre! Ele sunt păcătoase şi la gând, şi la credinţă. Sunt născute dintr-o coastă răsucită. Să le mustraţi; iar pe cele care nu vă dau ascultare, să le bateţi." Or, eu acuma ce să-ţi fac, când ai jucat jocul necuviinţei cu un străin, păzitor de vite, a cărui împreunare nu se poate potrivi cu fetele de sultan? N-ar trebui, ia spune-mi, să vă zbor capul cu o lovitură de sabie şi ţie, şi lui, şi să vă ard vieţile amândurora în pojarul morţii?

Şi cum ea plângea, sultanul adăugă:

– Piei degrabă de dinaintea mea și du-te de te-ngroapă pe după perdeaua din harem. Și să nu mai ieși de-acolo fără îngăduința mea.

Și după ce o pedepsi astfel pe fiică-sa, Migdala, sultanul Akbar porunci să se dea pieirii paznicul vitelor. Or, în preajma cetății era o pădure, sălaș cumplit de fiare înfricoșătoare. Și până și bărbații cei mai viteji erau cuprinși de spaimă când auzeau rostindu-se numele acelui codru, și rămâneau înțepeniți și cu părul zburlit. Acolo dimineața părea a fi noapte, iar noaptea era asemenea răsăritului cel negru al învierii de apoi. Și se aflau acolo, printre alte grozăvii, doi cerbi-mistreți care erau spaima jivinelor și a păsărilor, și care adeseori veneau să aducă pustiirea chiar până în cetate.

Și-așa că frații domniței Migdala, la porunca sultanului, îl trimiseră pe bietul Iasmin în locul acela al prăpădului, cu gândul de a-l da pierzării. Și flăcăul, fără-a avea habar de ce îl aștepta, își mână acolo boii și oile.

Și intră în codru la ceasul când steaua cea cu două coarne se ivea pe zare, și atunci când etiopianul nopții da dosul să fugă. Și lăsându-și vitele să pască în voia lor, șezu jos pe o blană albă, pe care o așternuse pe pământ, și își luă naiul, izvor de beție.

Și iacătă că dintr-odată cei doi cerbi-mistreți, călăuziți de miros, se iviră mugind aidoma norilor încărcați cu tunete, în luminișul în care se afla Iasmin. Iar crăișorul cel cu dulce privire îi întâmpină cu sunetele naiului său, și îi țintui sub vraja cântecului. Pe urmă, încetișor, se ridică și ieși din codru, însoțit de cele două dihănii înfricoșătoare, una de-a dreapta și cealaltă de-a stânga lui, și urmat de toată turma. Și ajunse astfel sub ferestrele sultanului Akbar. Și toată lumea îl văzu și rămase înmărmurită.

Și beizadea Iasmin îi făcu pe cei doi cerbi-mistreți să intre într-o cușcă de fier și îi dărui tatălui Migdalei, ca

pe-o închinare datorată. Iar sultanul, de la isprava aceea, rămase până peste poate de uluit și își trase mâna de la osândirea acelui leu al vitejilor.

Ci frații îndrăgostitei Migdala nu vroiră nicicum să se lepede de ura lor și, ca să n-o lase pe sora lor să se împreune cu flăcăul, ticluiră s-o mărite, împotriva voinței ei, cu vărul lor, fiul unchiului cel afurisit. Că își ziceau: „Trebuie să legăm piciorul nebuniei cu frânghia tare a căsătoriei. Și-atunci, are să-și uite de dragostea ei smintită." Și întocmiră fără de zăbavă alaiul de nuntă, și poruncră să vină cântăreții și cântărețele, și clarinetele și dairalele.

Și pe când acei asupritori vegheau la pregătirile acelei căsătorii împilate, deznădăjduita de Migdala, îmbrăcată fără voia ei în rochii strălucite și în odoare de aur și de mărgăritare, care vesteau o nouă măritată, ședea pe un pat de falã acoperit bogat cu perdele dichisite cu ciucuri de aur, asemenea unei flori pe un copăcel, însă cu mâhnirea și cu mohorârea lângă ea, cu pecetea muției pe buze, tăcută ca un crin, nemișcată ca o idoliță. Și la înfățișare ca o tânără moartă, însă ținută în mâna celor vii, inima-i se zbătea precum cocoșul căruia i se taie gâtul, sufletu-i era îmbrăcat într-o haină de asfințit, pieptu-i era sfâșiat de unghia durerii, iar mintea-i clocotind cugeta cu ochi negri la corbul de lut, ce-avea să ajungă tovarășul ei de pat. Și se afla pe vârful muntelui Kaf al durerii.

Ci iată că beizadea Iasmin, poftit cu celelalte slugi la nunta stăpânei sale, îi dete, numai cu o încrucișare a privirilor lor, o nădejde dezlegătoare de jbilțurile jalei. Căci cine nu știe că, numai cu o privire, îndrăgostiții pot să-și spună un potop de lucruri despre care nimănuia nu-i dă nici prin gând?

Încât, când se lăsă noaptea și când domnița Migdala fu dusă, ca tânără soție, în odaia de nuntă, numai atunci

soarta își arătă chipu-i fericit dinaintea celor doi îndrăgostiți și le învioră inima cu cele opt miresme ale sale. Și preafrumoasa Migdala, prilejuindu-se de singurătatea ce-i fusese lăsată în odaia aceea, în care avea să vină vărul ei, ieși fără de zarvă, îmbrăcată în hainele-i din aur, și își luă zborul înspre Iasmin mult-norocitul. Și cei doi îndrăgostiți binecuvântați se luară de mână și, mai ușori ca adierea cea înrourată, pieriră și se topiră precum camforul.

Și de-atunci, nimeni nu putu să le mai dea de urmă și nimeni nu mai auzi nimic despre ei ori despre locul în care se aciuiseră. Căci pe pământ numai puțini dintre fiii oamenilor sunt vrednici de fericire, de-a urma drumul care duce la fericire și de-a ajunge la casa în care se ascunde fericirea.

Or, slavă pururea și preamărire sporită Atoatedătătorului, Stăpânul bucuriei, al înțelepciunii și al fericirii. Amin!

ÎNCHEIERE

Iar Şeherezada, după ce istorisi astfel povestea, adăugă:

– Şi-aceasta este, o, mult-norocitule sultan, dulcea poveste cu crăişorul Iasmin şi cu domniţa Migdala. Şi am istorisit-o aşa cum mi s-a povestit şi mie! Ci Allah este mai ştiutor!

Pe urmă tăcu.

Atunci, sultanul Şahriar grăi:

– O, Şeherezada, ce frumoasă poveste! Oh, ce minunată! M-ai dăscălit, o, preaînvăţato şi dulce povestaşo, şi m-ai făcut să văd întâmplările ce se petrec cu alţii şi nu cu mine, şi să cumpănesc cu luare-aminte vorbele domnilor şi ale noroadelor de demult, şi lucrurile osebite sau uimitoare sau măcar numai vrednice de chibzuit câte li s-au întâmplat. Şi chiar că iată, tot ascultându-te de-a lungul acestor o mie şi una de nopţi, ies cu un suflet adânc schimbat, şi voios, şi îmbibat de bucuria de a trăi. Încât slavă Aceluia carele ţi-a hărăzit, o, fiică binecuvântată a vizirului meu, atâtea haruri alese, şi ţi-a înmiresmat gura, şi-a pus harul graiului pe limba ta, şi înţelepciunea sub fruntea ta!

Iar micuţa Doniazada se ridică dintr-odată de pe chilimul pe care sta ghemuită şi se repezi în braţele surorii ei, şi strigă:

– O, Şeherezada, sora mea, ce dulci sunt cuvintele tale, şi ce vrăjitoare, şi desfătătoare, şi pilduitoare, şi tulburătoare, şi miezoase în prospeţimea lor! Oh, ce frumoase sunt vorbele tale, sora mea!

Iar Şeherezada se aplecă înspre soră-sa şi, sărutând-o, îi strecură la ureche câteva cuvinte pe care numai ea le auzi. Şi copila pieri numaidecât, precum camforul.

Iar Şeherezada rămase singură un răstimp cu sultanul Şahriar. Şi cum el se pregătea, până peste poate de mulţumit, s-o ia în braţe pe minunata lui soţie, iată că perdelele se traseră la o parte şi Doniazada se ivi iarăşi, urmată de o doică ce ţinea

doi gemeni la pieptul ei, pe când un al treilea copil venea de-a bușilea în urmă-i.

Iar Șeherezada se întoarse zâmbind înspre sultanul Șahriar și rândui dinaintea lui pe cei trei micuți, după ce îi strânse la piept, și, cu ochii luminați de lacrimi, îi spuse:

– O, doamne al vremilor, iată cei trei copii pe care, în acești trei ani, ți i-a hărăzit Atoatedătătorul, prin mijlocirea mea.

Și pe când sultanul Șahriar, pătruns de o bucurie de negrăit și mișcat până în străfundurile sale, își săruta copiii, Șeherezada urmă:

– Fiul tău cel mare are acum doi ani împliniți, iar cei doi gemeni nu mai au mult până să împlinească un an – depărteze Allah de la tustrei deochiul!

Și adăugă:

– Îți aduci aminte, o, doamne al vremilor, că am fost suferindă vreo douăzeci de zile, între cea de a șase sute șaptezeci și noua și cea de a șapte suta noapte. Or, chiar atunci i-am născut pe cei doi gemeni, a căror venire pe lume m-a muncit mai mult decât cea a fratelui lor mai mare, cu un an înainte. Întrucât atâta de puțin am fost supărată de nașterea dintâi, încât am putut fără caznă să-ți spun mai departe povestea pe care ți-o povesteam pe atunci, a Preaînvățatei Simpatia.

Și, după ce spuse acestea, tăcu.

Iar sultanul Șahriar, care era tulburat până peste fire, își plimba privirile de la mamă la copiii săi, și de la copii la mamă, și nu izbutea să ajungă a rosti o vorbă măcar.

Atunci, tânăra Doniazada, după ce sărută copiii pentru a nu știu câta oară, se întoarse înspre sultanul Șahriar și îi spuse:

– Și-acuma, o, doamne al vremilor, vei pune să se taie capul surorii mele, Șeherezada, mama copiilor tăi, și să-i lași astfel orfani de mama lor pe cei trei copii micuți, pe care nicio femeie nu va putea să-i iubească și să-i îngrijească cu inima unei mame?

Și sultanul Șahriar, între două oftări, îi spuse Doniazadei:

– Taci, o, copilo, și stai cuminte!

Pe urmă, izbutind să-și stăpânească întru câtva tulburarea, se întoarse înspre Șeherezada și îi spuse:

– O, Șeherezada, pe Domnul milei și al îndurării! tu răzbătusei în inima mea încă înainte de venirea copiilor noștri. Întrucât ai știut să mă birui prin harurile cu care te-a împodobit Zămislitorul; și te-am îndrăgit în mintea mea, pentru că am găsit în tine o femeie curată, cucernică, neprihănită, dulce, neînstare de nicio viclenie, neîntinată din toate privințele, născocitoare isteață, gureșă, tăcută, zâmbitoare și înțeleaptă. Oh! Allah să te binecuvânteze, și să binecuvânteze și pe tatăl tău, și pe mama ta, și obârșia ta!

Și adăugă:

– O, Șeherezada, noaptea aceasta, care este cea de-a o mie și una, socotind din clipa când te-am văzut întâia oară, este pentru noi o noapte mai albă decât fața zilei.

Și, spunând acestea, se ridică și o sărută pe creștet. Iar Șeherezada luă atunci mâna sultanului, soțul ei, și și-o duse la buze, la inimă și la frunte, și spuse:

– O, doamne al vremilor, mă rog ție să-l chemi pe vizirul tău cel bătrân, ca să i se liniștească inima în privința mea și să se bucure și el de noaptea noastră binecuvântată.

Iar sultanul Șahriar trimise numaidecât după vizirul care, încredințat că aceasta era noaptea cea neagră scrisă la triștea fiicei sale, veni, sub braț cu giulgiul menit Șeherezadei. Iar sultanul Șahriar se ridică în cinstea lui, îl sărută între ochi și îi zise:

– O, părinte al Șeherezadei, o, vizire născător de binecuvântări, iată că Allah a izvodit-o pe fiica ta pentru mântuirea norodului meu; și, prin mijlocirea ei, a făcut să intre căința în inima mea.

Și părintele Șeherezadei fu atâta de răscolit de bucurie, văzând și auzind acestea, încât căzu leșinat. Și se înghesuiră împrejurul lui, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl ajutară să-și vină în fire. Iar Șeherezada și Doniazada săriră să-i sărute mâna. Iar el le binecuvântă. Și petrecură împreună o noapte luminată de bucurie și potopită de fericire.

Iar sultanul Șahriar se grăbi să trimită soli sprinteni să-l cheme pe fratele său, Șahzaman, sultanul de la Samarkand Al-Ajam. Iar sultanul Șahzaman răspunse cu ascultare și cu

supunere, și grăbi să vină la fratele său mai mare, care îi ieși în întâmpinare, în fruntea unui alai împărătesc, în mijlocul întregei cetăți împodobite și gătite, pe când în sukuri și pe ulițe se ardeau tămâie, camfor tare, aloe, mosc indienesc, nard și chihlimbar cenușiu, pe când locuitorii își zugrăveau proaspăt mâinile cu hennea și fața cu șofran, și pe când dairalele, naiurile, clarinetele, fluierele, timpanele și țimbalele făceau văzduhul să răsune ca în zilele de mare sărbătoare.

Și, după îmbrățișările bucuroase ale revederii, și pe când petrecerile și ospețele se dădeau peste tot pe cheltuiala vistieriei, sultanul Șahriar îl luă deoparte pe fratele său, Șahzaman, și îi istorisi tot ce i se întâmplase, de-a lungul celor trei ani, cu Șeherezada, fata vizirului. Și îi spuse, pe scurt, tot ce învățase de la ea, și câte pilde, câte povești frumoase, câte istorii, câte parimii, câte cronici, câte pozne, câte snoave, câte pățanii răpitoare, câte minunății, câte stihuri și câte cântece auzise. Și îi spuse despre frumusețea ei, despre înțelepciunea, despre harul ei de povestitoare, despre deșteptăciunea, despre neprihana, despre mila, despre dulceața, despre cinstea, despre isteciunea, despre sfiiciunea și despre toate harurile trupului și ale minții cu câte o împodobise Zămislitorul ei. Și adăugă:

– Și-acuma ea este soția mea legiuită, și mama copiilor mei. Și-așa!

Iar sultanul Șahzaman se minună cu minunare mare și rămase uluit până peste marginile uluirii. Pe urmă îi spuse sultanului Șahriar:

– O, fratele meu, dacă-i așa, vreau și eu să mă însor. Și am s-o iau de soție pe sora Șeherezadei, micuța aceea pe care nu știu cum o cheamă. Și vom fi astfel doi frați de-un sânge căsătoriți cu două surori de-un sânge.

Pe urmă adăugă:

– Și așa, având de aci înainte două soții de credință și cinstite, ne vom uita necazul de odinioară. Întrucât, în ceea ce privește acea năpastă de demult, ea m-a lovit mai întâi pe mine; apoi, din pricina mea, te-a lovit și pe tine la rându-ți. Și dacă nu ți-aș fi dezvăluit nenorocirea mea, nici tu nu ai fi știut nimic despre a ta. Vai, o, fratele meu, de-a lungul acestor trei

ani din urmă, starea mea a fost o stare tare rea. N-am putut să mai mă bucur cu adevărat de nicio iubire. Și, după pilda ta, în fiecare noapte luam câte o fată fecioară, iar dimineața puneam să fie omorâtă, spre-a face să ispășească neamul muieresc prăpădul care ne lovise pe amândoi. Ci acuma vreau să-ți urmez pilda pe care tot tu mi-o dai, și să mă însor cu cea de a doua fata a vizirului tău.

Când auzi vorbele fratelui său, sultanul Șahriar se înfioră de bucurie, și se ridică pe clipă pe dată, și se duse la soția sa, Șeherezada, și îi povesti ceea ce se rostise între el și fratele său. Și îi dete astfel de știre că sultanul Șahzaman se logodește din inimă cu sora ei, Doniazada.

Iar Șeherezada răspunse:

– O, doamne al vremilor, ne dăm învoiala, da numai dacă fratele tău, sultanul Șahzaman, primește să locuiască de aci înainte cu noi. Întrucât eu n-aș putea să mă despart, fie și măcar pentru un ceas, de surioara mea. Eu am crescut-o; și nici ea nu poate să mă lase, cum nici eu nu pot s-o las. Așa că dacă fratele tău primește învoiala, sora mea, din chiar clipa aceasta, este roaba lui. Altminteri, o păstrăm.

Atunci, sultanul Șahriar se duse la fratele său, să-i dea răspunsul Șeherezadei. Iar sultanul de la Samarkand strigă:

– Pe Allah! o, fratele meu, chiar așa era și gândul meu, întrucât nici eu nu aș mai putea să mă despart de tine, nici măcar pentru un ceas! Cât despre scaunul de domnie de la Samarkand, Allah are să găsească și are să trimită acolo pe cine-o vrea el. Că, din partea mea, nu vreau să mai domnesc pe-acolo, și nu mă mai duc de aici.

Auzind vorbele acestea, sultanul Șahriar nu mai avu margini la bucuria lui și răspunse:

– Iacătă ce-mi doream! Preamărit fie Allah, o, fratele meu, carele, într-un sfârșit, ne-a adunat iar, după lunga despărțire!

Și, atunci pe loc, trimiseră după cadiu și după martori. Și fu întocmit senetul de căsătorie dintre sultanul Șahzaman și Doniazada, sora Șeherezadei. Și cei doi frați se însurară astfel cu cele două surori.

Și-atunci, petrecerile și luminațiile ajunseră până peste poate și, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, toată cetatea mâncă și bău și se veseli pe cheltuiala vistieriei.

Cât despre cei doi frați și cele două surori, apoi ei intrară la hammam și se scăldară în apă de trandafiri, și în apă de flori de salcie mirositoare, și în apă înmiresmată cu mosc, și se arse la picioarele lor lemn de odagaci și de aloe.

Iar Șeherezada o pieptănă și îi împleti cosițele tinerei sale surori, și o împistri cu mărgăritare. Pe urmă o îmbrăcă într-o rochie de șahmara de demult, de pe vremile lui Khosroe, țesută cu serasir din aur roșu, și dichisită, tot în țesătura ei, cu chindiseli care întruchipau, în culorile lor firești, dihănii bete și păsări aiurite. Și îi puse la gât un gherdan ca din basme. Și Doniazada se făcu astfel, sub degetele surorii sale, mai frumoasă decât a fost vreodată soția lui Iskandar cel cu Două Coarne.

Încât, cei doi sultani ieșiră din hammam și când șezură în jețurile lor domnești, alaiul miresei, alcătuit din soțiile emirilor și ale dregătorilor, se rândui în două șiruri nemișcate, unul la dreapta și celălalt la stânga celor două jețuri. Iar cele două surori își făcură intrarea, sprijinindu-se una de alta, asemenea cu două lune într-o noapte cu lună plină.

Atunci, veniră înaintea lor hanâmele cele mai de neam dintre hanâmele de față. Și o luară pe Doniazada de mână și, după ce îi scoaseră hainele pe care le purta, o îmbrăcară într-o rochie de tulpan, albastră ca marea, de răpea mințile. Și fu asemenea zugrăvirii pe care i-a făcut-o poetul în stihurile acestea:

În rochia-i albastră se ivește,
Strălucitoare, fără de cusur,
Încât ai crede că s-a rupt deodată
Din ceruri o bucată de azur.
Mari, ochii ei sunt săbii zugrăvite;
Sub pleoape-i ard lumini vrăjitorești;
Știubei de miere-s buzele-i ca focul;
Obrajii-i strat de trandafiri domnești;
Făptura-i toată e-o minune vie,
Ca un boboc curat de iasomie.

Văzându-i boiul ca un fir subțire
Și șoldurile mari legănătoare,
Ai zice că-i tulpina unui bambus
În vârful unei dune mișcătoare.

Iar sultanul Șahzaman, soțul ei, se ridică și coborî s-o vadă, el cel dintâi. Și după ce se minună de ea, îmbrăcată așa, se sui iarăși în jețul său. Și acesta fu semnul schimbării rochiei. Iar Șeherezada, ajutată de hanâmele din alai, o îmbrăcă pe soră-sa într-o rochie de mătase caisă. Pe urmă o sărută și o puse să treacă dinaintea jețului soțului ei. Și astfel, mai fermecătoare decât în cea dintâi rochie, era aidoma cu cea pe care a zugrăvit-o poetul:

De-ar fi vreodată cumva să răsară
În toiul unei nopți de iarnă grea
Lumina blândă-a unei luni de vară –
N-ar străluci precum ivirea ta.

Cosițele ce le-mpletești la tâmple
Și pletele din părul tău de smoală
Par că vestesc furtuni ce-au să se-ntâmple,
Și-atuncea strig cuprins de amețeală:

„Tu-ntuneci zorii zilei totdeauna
Cu-aripa nopții!" Ci răspunsul vine:
„Ba nicidecum! Ba nicidecum! Vezi bine:
E doar un nor care ascunde luna."

Iar sultanul Șahzaman coborî să sa uite la Doniazada, proaspăta mireasă, și se minună privind-o din toate părțile. Și, după ce se bucură astfel el cel dintâi de vederea frumuseții sale, se urcă să șadă iarăși alături de fratele său, Șahriar. Iar Șeherezada, după ce o sărută pe surioara sa, îi scoase rochia de caisă și o îmbrăcă într-o fermenea de catifea vișinie, și o făcu astfel să semene cu ceea ce a spus poetul despre ea, în două strofe:

O, tu, cea numai nuri și gingășie,
Te legăni fericită și ușoară,
În fermeneaua ta cea vișinie,
Ca o gazelă-n pajiștea-fecioară;
Iar pleoapele când le ridici sfâșie
Cu negrele-ți săgeți ce ne omoară.

Tu, stea a frumuseții, când răsari
Se-aprind de slavă cerul și pământul.
Plecarea ta așterne umbre mari
Și lumea-ntreagă-i neagră ca mormântul.

Și iarăși Șeherezada și hanâmele de fală o puseră pe mireasă să facă, încet și cu pași măsurați, înconjurul sălii. Și după ce Șahzaman o privi mult și se minună de ea, sora mai mare o îmbrăcă într-o rochie de mătasă nărâmzie, dungată cu zugrăveli de sus până jos. Și o sărută și o strânse la pieptul ei. Iar Doniazada fu întocmai cea despre care poetul a spus:

Ea se ivește ca o lună plină
În noaptea liniștită și senină,
Iar dulcea ei privire vrăjitoare
Ne luminează drumul ca un soare.

Ci de m-apropiu ca să mă-ncălzesc
La focul care-n ochii-i și-are vatra,
Mă-mping departe două străji cu lănci:
Năprasnicii ei sâni vârtoși ca piatra.

Iar Șeherezada o plimbă, cu pași agale, pe dinaintea celor doi sultani și pe dinaintea tuturor oaspetelor. Iar mirele veni să se uite la ea de aproape, și-apoi se întoarse în jețul său, vrăjit. Iar Șeherezada o sărută îndelung, îi schimbă hainele și îi puse o rochie de Mossul, chindisită cu zarafir și presărată cu mărgăritare. Și îi rândui frumos cutele rochiei, și îi încinse fruntea cu o cunună ușoară, în care fulgerau smaraldele. Iar Doniazada, ramura aceea de ban, camforata aceea, făcu

înconjurul sălii, sprijinită de sora sa scumpă. Și fu o descântare. Iar poetul n-a mințit deloc când a spus despre ea:

Nici frunza verde care înfășoară
Floarea de foc a rodiei nu este
Fermecătoare-atâta cât aceste
Veșminte verzi ce le porți tu, fecioară!

Și te întreb, vroind să știu anume:
„Cum se numește haina de pe tine?"
Iar tu-mi răspunzi cu vorbe moi și line:
„Este cămașa mea, nu are nume."

Strig dar: „O, vrăjitoarea ta cămașă,
Ce ne răpește inimă și minte,
Am s-o numesc de-acuma înainte:
Cămașa-cea-de-inimi-ucigașă!"

Pe urmă Șeherezada o luă pe soră-sa pe după mijloc și porni încetișor cu ea, printre cele două șiruri de oaspete și pe dinaintea celor doi sultani, înspre iatacurile din sarai. Și o dezbrăcă, și o culcă, și îi dete sfaturile care erau de dat. Pe urmă o sărută plângând, întrucât atunci era întâia dată când se despărțea de ea pentru o noapte. Iar Doniazada plânse și ea la fel, sărutând-o întruna pe sora ei. Ci cum urmau să se vadă iarăși a doua zi, își potoliră durerea, iar Șeherezada plecă la iatacurile ei.

Și noaptea aceea fu, ca bucurie, ca fericire și ca albeață, pentru cei doi frați și pentru cele două surori, un adaos la cele o mie și una de nopți. Și ea rămase ca început al unor vremuri noi pentru supușii sultanului Șahriar.

Iar în dimineața acelei nopți binecuvântate, și când cei doi frați, la ieșirea de la hammam, se întâlniră iarăși cu cele două surori preafericite, și când astfel tuspatru se găsiră iarăși laolaltă, vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, ceru îngăduința să intre, și fu poftit numaidecât. Iar ei se ridicară amândoi în cinstea lui; iar cele două fete ale sale veniră să-i sărute mâna. Iar

el le ură viață lungă ginerilor săi, și le ceru poruncile pentru ziua aceea.

Ci ei îi spuseră:

– O, părinte al nostru, am vrea ca de aci înainte tu să ai numai de dat porunci și niciodată de primit. Drept aceea, ne-am înțeles amândoi să te căftănim sultan la Samarkand Al-Ajam.

Iar Șahzaman spuse:

– Da, întrucât eu m-am lepădat de domnie.

Iar Șahriar îi spuse fratelui său:

– Ci numai cu învoiala, o, fratele meu, ca tu să mă ajuți la treburile împărăției mele, primind să împarți cu mine domnia, eu ocârmuind o zi, iar tu în cealaltă zi, fiecare pe rând.

Și Șahzaman îi dete fratelui său răspunsul cuvenit, rostind:

– Ascult și mă supun!

Atunci, cele două surori se aruncară la gâtul vizirului, care le sărută, și îi sărută pe cei trei copii ai Șeherezadei, și își luă de la toți bun-rămasuri înduioșate. Pe urmă plecă înspre împărăția lui, în fruntea unui saltanat împărătesc. Și Allah îi scrise bună pace, și îl ajută să ajungă fără de supărare la Samarkand Al-Ajam. Iar locuitorii Samarkandului se bucurară de venirea lui. Iar el domni peste ei cu toată dreptatea, și ajunse un sultan mare printre sultani. Și-așa cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe sultanul Șahriar, apoi acesta se grăbi să-i cheme la el pe diecii cei mai îndemânatici din țările musulmane, și pe calemgii cei mai vestiți, și le porunci să scrie tot ce i se întâmplase cu soția sa, Șeherezada, de la început până la sfârșit, fără a sări peste niciun amănunt.

Iar ei se așternură pe treabă și scriseră cu litere din aur treizeci de tomuri, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și numiră acest șir de minuni și de giuvaieruri: *Cartea Celor O Mie Și Una De Nopți.*

Pe urmă, la porunca sultanului Șahriar, făcură de pe ea o mulțime de còpii credincioase, pe care le împrăștiară în cele patru unghiuri ale împărăției spre a sluji de învățătură din neam în neam.

Cât despre manuscriptul dintâi, pe acela îl puseră în dulapul din aur al domniei, sub paza vizirului vistieriei.

Iar sultanul Șahriar și soția lui, sultana Șeherezada, mult-norocita aceea, și sultanul Șahzaman cu soția lui, Doniazada, fermecătoarea aceea, și cei trei coconi micuți, copiii Șeherezadei, trăiră în huzururi și în fericiri, și în bucurii vreme de ani și ani, cu fiecare zi mai minunată decât cea de dinaintea ei, și cu nopți mai albe decât fața zilelor, până la venirea celei Despărțitoare de cei dragi, Năruitoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Nenduplecata și Neabătuta!

Și acestea-s poveștile minunate, numite *O Mie Și Una De Nopți* cu toate câte sunt în ele lucruri nemaipomenite, învățături, minunății, giuvaieruri, minuni și frumuseți.

Ci Allah este mai știutor. Și numai el poate să osebească dintre toate ceea ce este adevărat și ceea ce nu este adevărat. Că el este Atoateștiutor!

OR, MĂRIRE ȘI SLAVĂ, PÂNĂ LA SFÂRȘITUL VREMURILOR, ACELUIA CARELE RĂMÂNE NEATINS ÎN VEȘNICIA SA, CARELE SCHIMBĂ DUPĂ BUNA SA VOIE ÎNTÂMPLĂRILE, ȘI CARELE NU CUNOAȘTE SCHIMBARE, STĂPÂNUL VĂZUTELOR ȘI NEVĂZUTELOR, SINGURUL VIU! ȘI RUGĂCIUNEA, ȘI PACEA, ȘI CELE MAI ALESE BINECUVÂNTĂRI FIE ASUPRA ALESULUI DOMNULUI CEL MAI PRESUS DE TOATE AL CELOR DOUĂ LUMI, STĂPÂNUL NOSTRU, MAHOMED, SULTANUL TRIMIȘILOR, GIUVAIERUL LUMILOR! LA EL ESTE NĂDEJDEA NOASTRĂ ÎNTR-UN FERICIT ȘI PREAFERICIT SFÂRȘIT!

NOTA TRADUCĂTORULUI

Între textul arab de bază al celor *O mie și una de nopți* folosit de Mardrus („ediția egipteană de la Bulak“) și cel folosit de M. A. Salie (a cărui proveniență nu ne este indicată), cu care am coroborat tălmăcirea noastră, există destul de multe deosebiri pe care nu le-am putut prezenta decât foarte parcimonios în notele de la subsolul paginilor ale reeditării de față. Sunt povești întregi care la M. A. Salie lipsesc. Dar și la Mardrus lipsesc, față de textul lui M. A. Salie, multe povești interesante.

Am crezut de datoria noastră să-i oferim cititorului măcar câteva dintre aceste creații ce nu figurează în textul lui Mardrus.

În primul rând, e vorba de *Povestea cu fiul de împărat și cu cei șapte viziri,* care reprezintă varianta arabă a celebrei povești a filosofului Sindipa. Este vorba apoi de șase istorioare care completează „ciclul Harun Al-Rașid“. La urmă, prezentăm *încheierea* din varianta tradusă de M. A. Salie.

Cititorul va putea astfel să remarce deosebirile de stil și de structură dintre cele două variante.

H.G.

ADDENDA

POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ŞI CU CEI ŞAPTE VIZIRI

A ajuns până la mine, tot aşa, că a fost în vremurile vechi şi în trecutul veacurilor şi al anilor un împărat dintre împăraţii vremurilor, şi care avea oştime multă şi străji, şi se bucura de putere şi de bogăţie, dar numai că ajunsese la un soroc lung de viaţă, fără să aibă şi el bucuria unui copil de parte bărbătească. Şi, îngrijorat din pricina aceasta şi chemând ajutorul Prorocului (miluiască-l şi fericească-l Allah!) dinaintea lui Allah Preamăritul, s-a rugat Domnului, în numele prorocilor, al prietenilor şi al mucenicilor robi ai lui, să-l miluie cu un copil de parte bărbătească, spre a-i lăsa ca moştenire puterea şi a-i fi răcoare ochilor. Şi pe urmă s-a sculat pe clipă pe dată şi, intrând în iatacul în care sălăşluia, a trimis după fiica socrului său şi s-a împreunat cu ea, iar ea a rămas grea, cu îngăduinţa lui Allah Preamăritul. Şi a trecut aşa o vreme, şi i-a venit ceasul să-şi încheie sarcina, şi a născut un copil de parte bărbătească, al cărui obraz era ca faţa lunii în cea de a paisprezecea noapte a ei, şi copilul a crescut până a împlinit vârsta de cinci ani.

Şi împăratul acela avea un înţelept dintre înţelepţii cei iscusiţi, cu numele de as-Sindibad, şi lui i l-a încredinţat împăratul pe copil. Iar când copilul a împlinit zece ani de viaţă, înţeleptul a început să-l înveţe înţelepciunea şi bunăpurtarea, şi a ajuns băiatul, de nimenea nu se putea asemui pe vremurile acelea cu el, la cunoştinţe, la bună-purtare şi la deşteptăciune. Şi când a împlinit vârsta potrivită,

împăratul i-a adus fiului său o mulțime de viteji arabi, care să-l deprindă cu dârzia în lupte, iar el a ajuns un luptător desăvârșit și-și rotea calul, și-l împintena în toiul vălmășagului pe câmpul de bătaie, și i-a întrecut pe toți oamenii de pe vremurile lui și pe toți cei de o vârstă cu el.

Și într-o bună zi înțeleptul acela s-a uitat la stele și a văzut la horoscopul tânărului că dacă acesta, în răstimp de șapte zile, va rosti vreun cuvânt, din cuvântul acela i se va trage pieirea. Și s-a dus înțeleptul la împărat, tatăl flăcăului, și i-a dat de știre despre toate, iar tatăl băiatului a întrebat:

– Care ar fi hotărârea dreaptă și alegerea chibzuită, o, înțeleptule?

Și înțeleptul a răspuns:

– O, împărate, hotărârea cea dreaptă și dezlegarea, după mine, ar fi să fie dus flăcăul într-un loc veselos, unde să asculte lăutele înveselitoare, și să stea acolo până vor trece cele șapte zile.

Și împăratul a trimis după o roabă de-a lui (și care era cea mai ispitită dintre roabe) și i l-a încredințat pe băiat, și i-a spus:

– Ia-l pe stăpânul tău în palat și ține-l la tine, iar el să nu iasă din palat până nu vor trece șapte zile.

Și roaba l-a luat pe flăcău din mâinile împăratului și l-a dus în palat. Și palatul acela avea patruzeci de încăperi, și în fiecare dintre ele erau câte zece roabe, și fiecare roabă avea câte o lăută înveselitoare, și dacă una dintre ele începea să cânte, palatul dănțuia la sunetele ei.

Și în jurul palatului curgea un pârâu pe malurile căruia erau sădiți fel de fel de pomi roditori și de flori. Iar băiatul strălucea de frumusețea și de farmecele lui de nedescris. Și a petrecut el o noapte acolo, și l-a văzut o roabă (care era iubita tatălui său), și dragostea a pătruns în inima ei, iar

ea n-a mai putut să se stăpânească şi s-a repezit la băiat, dar acesta a strigat:

– De-o vrea Allah Preamăritul, când am să-l văd pe tata am să-i povestesc tot, şi tata are să te omoare!

Şi roaba s-a dus la împărat şi i s-a prăbuşit dinainte cu plânsete şi suspine, iar împăratul a întrebat-o:

– Ce ai pățit, o, copilo? Ce face stăpânul tău? Oare nu este cuminte?

– O, stăpâne, a răspuns fata, stăpânul meu a încercat să mă ispitească şi a vrut să mă omoare, da eu nu m-am lăsat şi am fugit de el, şi nu mă mai întorc niciodată la el sau în palat.

Şi când tatăl băiatului a auzit vorbele acestea, a fost cuprins de mânie mare, şi i-a chemat la el pe vizirii săi şi le-a poruncit să-l omoare pe flăcău. Şi vizirii au început să-şi spună unul altuia: „Împăratul stăruie în dorința de a-şi omorî feciorul, dar dacă îl va omorî, atunci fără îndoială că are să se căiască după uciderea lui, întrucât îl are drag; căci fiul acesta l-a avut după ce îşi pierduse orice nădejde. Şi pe urmă are să se întoarcă asupra noastră să ne certe şi are să ne zică: «Pentru ce nu ați închipuit vreun tertip ca să mă opriți a-mi ucide fiul?»" Şi vizirii hotărâră într-un gând să dibăcească vreun şiretlic cu care să-l oprească pe împărat să-şi omoare fiul.

Şi păşi înainte întâiul vizir şi spuse:

– Am să vă scap eu de mânia împăratului pe ziua de azi.

Şi se ridică, şi porni şi, intrând la împărat, se temeni între mâinile lui şi ceru îngăduință să vorbească. Şi când împăratul îi îngădui, vizirul spuse:

– O, împărate, dacă ți-ar fi fost menit să ai o mie de fii, tot nu s-ar cădea să-ți asculți sufletul, omorându-l pe vreunul dintre ei pentru vorbele unei roabe, fie că ea grăieşte adevărul, fie că minte. Poate că e vreo uneltire de-a ei împotriva fiului tău.

– Păi o fi ajuns până la tine despre uneltirile muierești? l-a întrebat împăratul pe vizir.

Și vizirul i-a răspuns:

–Da!

Povestea întâiului vizir

(Aici este inclusă, aproape fără nicio deosebire, povestea intitulată *Faiiruz și soția lui* în varianta tradusă de Mardrus, și care se găsește în volumul XIII al prezentei ediții, pag. 170. După care continuă:)

A ajuns până la mine, tot așa, că un negustor care călătorea mult avea o soție frumoasă, pe care o iubea și pe care o gelozea din prea mare dragoste. Și negustorul a cumpărat un papagal, și papagalul acela îi da de știre stăpânului său despre tot ce se întâmpla în lipsa lui de acasă. Și odată, pe când negustorul se afla într-o călătorie, soția lui s-a înhăitat cu un tânăr, care a început să vină la ea, iar ea i s-a dat și s-a împreunat cu el în lipsa soțului. Iar când soțul ei s-a înapoiat din călătorie, papagalul i-a istorisit ce se întâmplase, și i-a spus:

– O, stăpâne al meu, un tânăr turc a venit la soția ta în lipsa ta, și ea i-a arătat cea mai aleasă prețuire.

Și insul acela s-a hotărât s-o omoare pe nevastă-sa, și când soția lui a aflat despre aceasta, a spus:

– O, omule, teme-te de Allah și vino-ți în fire! Oare pasărea are judecată și minte? Dacă vrei să te dumiresc eu despre toate astea și să poți deosebi minciuna de adevăr, du-te în noaptea asta și stai pe la vreunul dintre prietenii tăi, iar mâine dimineață vino la papagal și întreabă-l, și ai să vezi dacă este vreun adevăr în ceea ce spune ori dacă-i minciună.

Și omul s-a sculat și s-a dus la un prieten de-al lui, și a înnoptat la el. Iar soția lui, după ce s-a lăsat seara, s-a dus

şi a luat un preşuleţ de piele, a acoperit cu el colivia papagalului şi a început să arunce cu apă peste preşuleţ, şi să-l vânture cu evantaiul, şi să apropie de papagal o făclie închipuind strălucirea fulgerului, şi să vâjâie dintr-o morişcă de mână, până ce s-a făcut dimineaţă.

Şi când soţul s-a întors, femeia i-a spus:

– O, stăpâne, ia întreabă-l pe papagal!

Şi negustorul s-a dus la papagal şi a început să vorbească cu el, şi să-l întrebe despre noaptea care trecuse, şi papagalul a grăit:

– O, stăpâne, da cine a putut să vadă şi să audă ceva noaptea trecută?

– De ce? a întrebat negustorul.

Şi pasărea a răspuns:

– O, stăpâne, din pricina tăriei ploii, a vântului, a tunetelor şi a fulgerelor.

– Minţi, a spus negustorul, în noaptea trecută nu a fost nimic din toate astea.

– Eu ţi-am povestit numai ceea ce am văzut, la ceea ce am fost martor şi ceea ce am auzit, a răspuns papagalul.

Şi negustorul a socotit că toate câte i le spusese papagalul despre soţia lui au fost minciuni, şi a vrut să se împace cu nevastă-sa, dar ea i-a spus:

– Nu mă împac cu tine până nu-l tai pe papagalul ăsta, care spune minciuni despre mine.

Şi negustorul a tăiat papagalul, şi pe urmă a trăit un şir de zile cu soţia lui, da odată l-a văzut pe tânărul turc cum ieşea din casa lui şi atunci a priceput că papagalul spusese adevărul şi că nevastă-sa minţise, şi s-a certat că tăiase papagalul. Şi pe clipă pe dată a intrat la nevastă-sa şi a omorât-o, şi s-a juruit că nu se va mai căsători cu nicio femeie cât o mai trăi. Iar eu ţi-am istorisit toate astea, o, împărate, numai pentru ca să ştii că mari sunt vicleşugurile muierilor şi că graba naşte căinţa.

Şi împăratul s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

Iar a doua zi roaba a venit la el şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi i-a spus:

– O, împărate, cum de mă năpăstuieşti şi laşi să audă împăraţii despre tine că ai dat o poruncă pe care pe urmă a doborât-o vizirul tău? Supuşenia faţă de împăraţi stă în îndeplinirea poruncilor lor, şi toţi îţi ştiu dreptatea şi nepărtinirea. Aşa că despăgubeşte-mă cu ceea ce mi se cuvine de la fiul tău.

ÎNTÂIA POVESTE A ROABEI

Cică un abagiu venise pe malul Tigrului ca să-şi bată abaua, şi cu el venise şi fiul său, care s-a băgat în râu să se scalde, cu îngăduinţa tătâne-său. Şi deodată, pe când înota, i-au obosit mâinile şi a început să se scufunde, şi, văzând aceasta, tatăl lui a sărit şi s-a repezit către el. Şi când tatăl l-a prins, copilul s-a agăţat de el, şi s-au înecat amândoi. Aşa şi tu, împărate: dacă ai să fii îngăduitor cu fiul tău şi n-ai să mă despăgubeşti pentru ceea ce mi-a făcut, mi-e teamă că aveţi să vă înecaţi amândoi.

A ajuns până la mine, tot aşa, despre vicleşugurile bărbaţilor...

(Şi roaba îi istoriseşte împăratului snoava intitulată *Alb şi alb*, în varianta tradusă de Mardrus – vol. VIII, pag. 87, în ediţia noastră – cu foarte mici deosebiri; după care Şeherezada continuă:)

Şi împăratul a poruncit ca fiul lui să fie ucis.

Dar a ieşit în faţă cel de al doilea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile împăratului, şi a spus:

– Nu te grăbi să-l ucizi pe fiul tău: maică-sa nu l-a dobândit decât după ce îşi pierduse orice nădejde, iar noi ne socotim că el are să fie comoara împărăţiei şi păstrătorul bogăţiilor tale. Îndură-te de el, o, împărate!

Poate că va avea niscaiva dovezi pe care să le aducă. Dacă te vei grăbi să-l omori, ai să te căiești cum s-a căit un negustor.

– Păi cum a fost cu negustorul și care-i povestea lui? a întrebat împăratul.

Și vizirul a spus:

Povestea celui de al doilea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată un negustor tare scârțan la mâncare și la băutură. Și odată, aflându-se într-o țară străină, și pe când se preumbla prin târg, a văzut deodată o bătrână cu două lipii.

– Le vinzi? a întrebat-o el pe bătrână.

Și ea a răspuns:

– Da.

Și negustorul a cumpărat lipiile la un preț de nimic de la bătrână. S-a dus cu ele la locuința lui și le-a mâncat în aceeași zi, iar a doua zi dimineață s-a întors în același loc și iar a văzut-o pe bătrână cu două lipii. A cumpărat de la ea și acele lipii, și tot așa a făcut vreme de douăzeci de zile. Iar apoi bătrâna nu s-a mai ivit, și negustorul a început s-o caute, dar nu a căpătat nicio știre despre ea, până ce, trecând pe o uliță, deodată a văzut-o. Și s-a oprit și i-a dat binețe, și a întrebat-o pentru ce nu s-a mai ivit și dacă i s-au terminat lipiile. Și când bătrâna i-a auzit vorbele, s-a codit să-i răspundă, dar negustorul a căşunat pe ea rugând-o să-i spună ce i s-a întâmplat. Și bătrâna i-a spus:

– O, stăpâne, ascultă răspunsul meu. Pricina-i numai că eu am slujit la un om bolnav de rac la șira spinării, și care avea un vraci care lua făină, amesteca făina cu unt topit și i-o lipea pe locul bolnav, o noapte întreagă, până dimineața. Iar eu luam făina aceea și frământam din ea

două lipii și le vindeam unuia ca tine ori altuia. Da omul acela a murit și mi s-au isprăvit lipiile.

Și negustorul, când a auzit vorbele acestea, a strigat:

– Într-adevăr, ai lui Allah suntem și la El ne întoarcem, și nu este putere și tărie decât la Allah Preamăritul și Preaslăvitul!

Și, de greață, s-a îmbolnăvit, și s-a căit, dar căințele nu i-au mai fost de niciun folos.

A ajuns până la mine, o, doamne, tot despre vicleșugurile femeilor, că a fost cândva un ins, armaș pe lângă un împărat dintre împărați, și insul acela iubea o femeie. Și și-a trimis odată slujitorul la ea cu un răvaș, așa cum făceau între ei, de obicei, și slujitorul s-a dat pe lângă femeie și a început să șuguiască cu ea. Și ea s-a plecat înspre el și l-a strâns la piept, și sluga i-a cerut să-l lase, și femeia l-a ascultat. Și pe când se petreceau acestea, deodată stăpânul slujitorului a bătut la ușă, și atunci femeia l-a luat pe slujitor și l-a băgat în pivniță, și pe urmă a deschis ușa, și stăpânul slujitorului a intrat cu paloșul în mână. Și s-a așezat pe patul femeii, iar ea a venit la el și a început să glumească și să se hârjonească cu el, strângându-l la piept și sărutându-l, și insul s-a încins și s-a bucurat de femeie.

Și deodată a bătut la ușă soțul ei.

– Cine este? a întrebat insul.

Și ea a răspuns:

– Soțul meu.

Și insul a întrebat:

– Ce să fac și cum să scap?

– Scoală-te, ia paloșul, înfige-te în prag și țipă la mine și ocărăște-mă! a spus femeia. Iar când va intră soțul meu, ieși și du-te în calea ta.

Și insul așa a făcut, și soțul femeii a intrat și l-a văzut pe armașul împăratului cum sta cu paloșul în mână și o certa și o amenința. Iar pe urmă, la vederea soțului,

armașului i s-a făcut rușine și și-a băgat paloșul în teacă, și a ieșit din casă.

– Ce pricină avea? a întrebat-o omul pe soția sa.

Și aceea i-a răspuns:

– Binecuvântat fie ceasul când ai venit! Ai scăpat un suflet drept-credincios de la moarte. Toată pricina-i numai aceea că ședeam pe terasă și torceam, și deodată a năvălit peste mine un tânăr fugărit, cu mințile pierdute, sugrumat de frica morții, iar insul acela, cu paloșul tras, voia să-l ajungă, fugărindu-l. Și tânărul a căzut dinaintea mea, sărutându-mi mâinile și picioarele, și a spus: „O, stăpână, scapă-mă de cel care vrea să mă omoare nevinovat." Și l-am ascuns în pivniță la noi. Și, văzându-l pe insul acela cum intră cu paloșul tras, am început să tăgăduiesc când a întrebat de tânăr, și insul a început să mă ocărască și să mă amenințe, precum ai văzut. Slavă lui Allah, care te-a adus la mine! Nici nu mai știam ce să fac. Și nu se afla lângă mine nimeni care să mă scape.

– E foarte frumos ce ai făcut, o, femeie, i-a spus soțul. Răsplata are să-ți vie de la Allah, și miluiască-te El pentru binefacerea ta!

Pe urmă s-a dus la pivniță și l-a chemat pe tânăr, spunând:

– Ieși afară, nu ți se va întâmpla niciun rău!

Și tânărul a ieșit din pivniță, speriat, dar soțul femeii i-a spus:

– Liniștește-ți sufletul, nimic rău nu are să ți se întâmple!

Și a început să-l căineze pe tânăr pentru ceea ce pățise, iar tânărul chema binecuvântările asupra bărbatului acela. Și pe urmă au ieșit amândoi, și habar n-aveau ei de tertipul femeii.

Încât să știi, o, împărate, că acesta nu este decât unul dintre vicleșugurile femeiești, și ferește-te să te bizui pe vorbele lor.

Și împăratul s-a oprit să-și omoare fiul.

Dar când a fost cea de a treia zi, a venit la împărat roaba aceea, a sărutat pământul dintre mâinile lui și a spus:

– O, împărate, despăgubește-mă de ceea ce mi se datorează de la fiul tău, și nu lua aminte la vorbele vizirilor tăi. Într-adevăr, vizirii proști nu sunt buni de nimic, și tu să nu fii ca împăratul care s-a bizuit pe vorbele unui vizir prost dintre vizirii săi.

– Păi cum a fost? a întrebat împăratul, și roaba a spus:

A DOUA POVESTE A ROABEI

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, dăruitule cu cuget drept, că un împărat dintre împărați avea un fiu, pe care îl iubea și-l prețuia cu mare prețuire, și-l avea mai drag decât pe toți ceilalți copii ai săi. Și-odată acest fiu i-a spus:

– O, tată, vreau să mă duc la vânătoare și la hăituială.

Și împăratul a pus să i se dea fiului lui cele de trebuință, și i-a poruncit unuia dintre vizirii săi să plece cu el, ca să-l slujească și să-i îndeplinească toate treburile în timpul călătoriei. Și vizirul acela a încherbuit tot ce-i trebuia băiatului pentru călătorie, și a luat cu el slujitori, argați și slugi, și au purces la vânătoare. Și au ajuns la un pământ acoperit cu verdeață, cu iarbă, pășuni și apă, și forfotind de belșugul de sălbăticiuni. Și fiul împăratului s-a apropiat de vizir și i-a arătat de ce fel de vânătoare avea chef. Și au zăbovit pe pământul acela câteva zile, și fiul împăratului trăia cea mai bună și desfătată viață.

Iar pe urmă fiul împăratului le-a poruncit oamenilor lui să se îndepărteze. Și deodată s-a ivit dinaintea lui o gazelă, care se rătăcise de soațele ei, și sufletul băiatului a râvnit să prindă acea gazelă, și tare mult își dorea aceasta.

– Vreau să mă iau după această gazelă, i-a spus el vizirului.

Şi vizirul a grăit:

– Fă cum ți s-a năzărit!

Şi flăcăul s-a repezit după gazelă singur, despărțindu-se de ceilalți, și s-a ținut după ea toată ziua, până s-a lăsat noaptea. Şi gazela s-a cățărat pe un loc priporos, şi s-a aşternut noaptea peste băiat, și el ar fi vrut să se întoarcă îndărăt, dar nu știa încotro să se îndrepte, şi sta năuc. Şi a umblat călare pe calul lui până s-a făcut dimineață, fără să găsească vreo izbăvire. Şi atunci, a pornit mai departe şi a mers călare, înfricoşat, flămând și însetat, şi nu știa încotro s-o ia, până ce l-a prins miezul zilei și a început să-l bată arşița.

Şi deodată a ajuns la o cetate cu zidiri înalte și cu coloane care se înălțau în sus, şi cetatea aceea era pustie și năruită, şi nimeni nu era acolo, afară de bufnițe și ciori. Şi pe când fiul împăratului sta lângă cetatea aceea minunându-se de ruinele ei, deodată și-a aruncat privirea şi a văzut sub un zid o fată care plângea. Şi fiul împăratului s-a apropiat de ea şi a întrebat-o:

– Cine eşti?

Şi fata a răspuns:

– Sunt fiica lui at-Temim, fiica lui at-Taiah, împăratul Pământului Cenuşiu. Am ieşit într-o bună zi să-mi fac o treabă şi m-a răpit un ifrit din neamul ginnilor, și a zburat cu mine între cer şi pământ, şi l-a lovit o stea de foc și s-a mistuit, iar eu m-am prăbuşit aici, şi iacătă sunt trei zile de când rabd aici de foame şi de sete. Şi când te-am văzut, mi-am dorit să trăiesc.

Şi fiul de împărat a simțit că i se face milă de ea și a suit-o la spatele lui pe cal, şi a spus:

– Linişteşte-ți sufletul şi răcoreşte-ți ochii! Dacă mă va întoarce Allah (slavă şi mărire lui!) la neamul şi la casa mea, am să te trimit la părinții tăi.

Şi fiul de împărat a pornit mai departe, căutând ajutor, şi fata, care şedea la spatele lui, a spus:

– O, fiule de împărat, dă-mă jos ca să pot să-mi îndeplinesc nevoile după stânca aceea.

Şi fiul de împărat s-a oprit şi a dat-o jos pe fată, şi a stat s-o aştepte, iar ea s-a dus după stâncă şi pe urmă a ieşit având un chip înfricoşător. Şi când fiul de împărat a văzut-o, i s-a zburlit părul pe trup, şi i-au zburat minţile, şi s-a speriat de fată şi de înfăţişarea în care se preschimbase. Iar fata a sărit şi s-a aşezat pe cal dindărătul băiatului, cu înfăţişarea ei înfricoşătoare, şi i-a spus:

– O, fiule de împărat, pentru ce, precum văd, te-ai schimbat la chip?

– Mi-am adus aminte de ceva care mă îngrijorează, a răspuns fiul de împărat.

Şi fata a grăit:

– Cheamă în ajutor oastea tatălui tău şi vitejii lui.

Dar fiul de împărat a răspuns:

– Ce mă îngrijorează pe mine nu se sperie de oşti şi nu-i pasă de viteji.

– Ajută-te cu banii tatălui tău şi cu comorile lui, a spus fata.

Şi fiul împăratului a grăit:

– Ce mă îngrijorează nu se mulţumeşte cu bani şi cu comori.

– Voi mărturisiţi, a grăit fata, că pentru voi este în cer un Dumnezeu, care vede şi care nu se vede, şi că el are putere asupra a toate câte sunt?

– Da, noi nu avem alt dumnezeu, afară de El, a răspuns fiul împăratului.

Şi fata a spus:

– Roagă-te lui, poate că are să te scape de mine.

Şi fiul împăratului a ridicat privirile către cer şi s-a rugat în inima lui, şi a strigat: „Doamne al meu, te chem într-ajutor în pricina care mă îngrijorează." Şi a arătat cu

mâna către fată, și aceasta a căzut la pământ, arzând ca un cărbune. Și fiul de împărat l-a proslăvit pe Allah și i-a mulțumit, și de-aci a dat pinteni calului, iar Allah (slavă și mărire lui!) i-a ușurat călătoria și i-a arătat drumul, până ce a ajuns în țara lui și a intrat în împărăția părintelui său, după ce își pierduse nădejdea de viață.

Și toate s-au petrecut după viclenia vizirului, care venise cu el anume ca să-l piardă în timpul călătoriei, dar Allah Preamăritul l-a scăpat. Și ți-am povestit acestea, o, împărate, numai ca să știi că vizirii ticăloși nu au cugete curate, și gândurile lor tainice nu sunt bune pentru împărații lor. Așa că ia aminte la asemenea treburi.

Și împăratul și-a plecat urechea și a dat crezare vorbelor roabei, și a poruncit să fie ucis fiul său, dar a intrat cel de al treilea vizir și a spus:

– Am să vă scap eu de răutatea împăratului pe ziua de azi.

Iar pe urmă acest vizir a intrat la împărat, a sărutat pământul dintre mâinile lui și a spus:

– O, împărate, eu îți sunt sfetnic credincios și-ți duc grija și ție, și împărăției tale, și am să-ți glăsuiesc un sfat cuminte: nu te grăbi să-ți omori copilul, răcoarea ochilor tăi și rodul inimii tale. Se prea poate ca greșeala lui să fi fost un lucru de nimic, pe care să-l fi îngroșat dinaintea ta roaba aceasta. Că a ajuns până la mine că sătenii din două sate s-au zdrumicat unii pe alții din pricina unui strop de miere.

– Păi cum s-a întâmplat asta? a întrebat împăratul.

Și vizirul a spus:

Povestea celui de al treilea vizir

Află, o, împărate! A ajuns până la mine că un vânător vâna sălbăticiuni prin pustietăți, și într-o bună zi a intrat într-o peșteră din munte și a găsit acolo o scorbură plină

cu miere de albine. Și a luat din mierea aceea în burduful pe care îl avea la el, și-a pus burduful în spinare și l-a adus în cetate, iar cu el avea și un câine de vânătoare, și tare îi era drag câinele acela. Și vânătorul s-a oprit dinaintea dughenii unui negustor de unt și i-a arătat mierea. Și stăpânul dughenii a cumpărat mierea și, deznodând burduful, a scos-o de acolo ca s-o cerceteze. Și din burduf s-a scurs o picătură de miere, și s-au strâns muștele la ea, și la ele s-a repezit o pasăre, iar vânzătorul de unt avea o pisică, și pisica a sărit asupra păsării, și a văzut-o câinele vânătorului și a sărit asupra ei și a omorât-o, și negustorul a dat în câine și l-a omorât, și vânătorul a sărit asupra negustorului și l-a omorât. Iar cum negustorul de unt ținea un sat, iar cum vânătorul ținea alt sat, și când sătenii au auzit de cele ce se întâmplaseră, și-au înșfăcat armele și straiele de luptă și s-au ridicat unii asupra altora cu mânie, și rândurile de luptători au dat piept în piept, și pe dată între ei s-a vânturat paloșul, până au murit o sumedenie de oameni – nimenea nu le știe socoata, fără numai Allah Preamăritul!

A ajuns până la mine, o, împărate, în șirul altor povești despre vicleșugurile muierești, că soțul unei femei i-a dat acesteia un dirhem ca să cumpere pe el orez. Și femeia a luat dirhemul și s-a dus la vânzătorul de orez. Și acela i-a dat orez și a început să șuguiască cu ea și să-i facă cu ochiul, zicându-i:

– Orezul nu e bun decât cu zahăr, și, dacă vrei să-l ai, intră colea la mine oleacă.

Și femeia a intrat la el în dugheană, și vânzătorul de orez i-a spus robului său:

– Cântărește-i zahăr de un dirhem!

Dar pe urmă i-a făcut un semn, și robul a luat basmaua femeii și, deșertând-o de orez, a pus în locul lui

țărână, iar în loc de zahăr a pus niște pietre, și a legat basmaua și a pus-o lângă femeie. Și femeia a ieșit de la negustor, și și-a luat basmaua și s-a dus acasă, gândind că în basma este zahăr și orez. Iar când a ajuns acasă, a pus basmaua dinaintea bărbatului și acela a găsit în basma țărâna și pietrele.

Și când femeia a adus ceaunul, soțul ei i-a spus:

– Oare ți-am zis că avem să zidim ceva, de ne-ai adus țărână și pietre?

Și, văzând asta, femeia a priceput că robul vânzătorului și-a bătut joc de ea și i-a spus soțului (iar ea venise cu ceaunul în mână):

– O, bărbate, din pricina necazului care m-a năucit, m-am dus să aduc o sită și am adus un ceaun.

– Și ce necaz te-a năucit? a întrebat-o soțul.

Și ea a spus:

– O, bărbate, dirhemul pe care îl aveam mi-a căzut pe jos în târg și mi-a fost rușine să-l caut față de toată lumea, dar nu mi-a venit ușor că dirhemul se prăpădise. Și am strâns țărâna de pe locul acela, unde a căzut dirhemul, și gândeam s-o dau prin sită, și iacătă că m-am dus să aduc sita și am adus ceaunul.

Și s-a dus și a adus sita și, dându-i-o bărbatului a spus:

– Cerne tu, că ochiul tău e mai bun ca ochiul meu.

Și bărbatul s-a apucat de cernut țărâna, până ce fața și barba i s-au umplut de praf, dar nu și-a dat seama de ticăloșia soției sale și de ceea ce s-a întâmplat din pricina ei.

Iată, o, împărate, o pildă de ticăloșie muierească. Ia aminte la vorbele lui Allah Preamăritul: „Chiar că mari sunt ticăloșiile voastre!“ Și mai iacătă și alte spuse de-ale sale (slavă și preamărire lui!): „Chiar că ticăloșiile Satanei au fost mărunte!“

Și când a auzit spusele vizirului, împăratul i-a mulțumit și s-a îmbunat, și s-a scuturat de zăcășia lui. Și a

chibzuit la vorbele lui Allah procitite de vizir, și s-au aprins luminile sfatului bun în cerurile judecății și ale cugetului său, și s-a lepădat de pornirea smintită de a-și ucide fiul.

Dar când a fost cea de a patra zi, a intrat la împărat roaba și, sărutând pământul dintre mâinile lui, a spus:

– O, norocitule sultan, dăruitule cu judecată dreaptă, ți-am înfățișat jalba mea, dar tu m-ai obidit și ai pregetat să mă despăgubești asupra prigonitorului meu, întrucât el este fiul tău și sângele inimii tale. Dar împotriva lui are să mă sprijine Allah (slavă și mărire lui!), așa cum l-a sprijinit Allah pe fiul de împărat împotriva vizirului și a tatălui său.

– Păi cum a fost? a întrebat-o împăratul.

Și ea a spus:

A TREIA POVESTE A ROABEI

A ajuns până la mine, o, împărate, că un împărat dintre împărații care s-au dus avea un fiu, și nu mai avea alți copii. Și când acest copil a ajuns la anii de însurătoare, tătâne-său l-a însurat cu fiica altui împărat, și aceea era o fată împodobită cu frumusețe și gingășie. Iar ea avea un văr care o pețise, dar ea nu s-a învoit a primi să se mărite cu el. Și când el a aflat că domnița a primit să se mărite cu altul, l-a cuprins ciuda. Și vărul fetei s-a chibzuit să trimită daruri la vizirul împăratului care își căsătorise fiul cu fata aceea. Și i-a trimis vizirului daruri mărețe, și i-a cerut să închipuiască vreun tertip cu care să-l momească pe fiul împăratului în vreo capcană care să-i fie pricină de pierzanie. Și i-a trimis vorbă vizirului: „O, vizirule, sunt atâta de înciudat pe fata unchiului meu, încât sunt împins la atare lucru!“ Și când darurile au ajuns la vizir, acesta

i-a trimis vorbă tânărului: „Linişteşte-ţi sufletul şi răcoreşte-ţi ochii: vei dobândi de la mine ceea ce doreşti."

Iar împăratul, tatăl fetei, a trimis după fiul împăratului, poftindu-l să vină în ţara lui, ca să intre la fata sa.

Şi când scrisoarea a ajuns la fiul împăratului, tatăl lui i-a îngăduit să se ducă şi l-a trimis cu el pe vizirul acela, care primise darurile. Şi a trimis cu ei o mie de călăreţi, şi daruri, şi palanchine, şi corturi, şi chioşcuri. Şi vizirul a plecat cu fiul împăratului, tăinuindu-şi ispita de a-l trage-n capcană, şi clocind în inimă viclenia împotriva lui. Şi când au dat într-o pustietate, vizirul şi-a amintit că acolo în munţi se află un izvor cu apă curgătoare, cu numele de Strălucitorul, şi că fitecine ar bea din el, dacă este bărbat se va preschimba în femeie. Şi când vizirul şi-a adus aminte de asta, le-a poruncit oştenilor să poposească nu departe de izvorul acela, iar el s-a săltat în şa şi i-a spus fiului împăratului:

– Nu vrei să vii cu mine să te uiţi la izvorul de apă de aici?

Şi fiul împăratului a încălecat şi a plecat cu vizirul tatălui său, şi nu mai era nimeni cu ei. Şi de-aci au mers până au ajuns la izvorul acela. Şi fiul împăratului a descălecat şi s-a spălat pe mâini, şi a băut apă din izvor, şi dintr-odată s-a preschimbat în femeie. Şi pricepând aceasta, a început să geamă şi să plângă, cât şi-a pierdut simţirile. Şi vizirul s-a dus lângă el şi a început să-l căineze de ceea ce păţise, şi să-i spună:

– Ce ai păţit?

Şi flăcăul i-a povestit, şi când vizirul i-a auzit cuvintele, a început să se tânguiască şi să plângă:

– Ferească-te Allah Preamăritul de o belea ca asta! Cum de te-a ajuns asemenea pacoste şi te-a lovit o nenorocire atâta de mare, tocmai când călătoream bucuroşi că vei intra la fata împăratului? a strigat vizirul. Acuma nici

nu mai știu, oare să ne mai ducem la ea ori ba, și hotărârea ține de tine. Ce-mi poruncești, dară?

– Întoarce-te la tatăl meu, a spus tânărul, și povestește-i ce am pățit. Eu nu mă mai clintesc de aici până nu scap de beleaua asta, ori am să mor de jale.

Și fiul împăratului i-a scris tatălui său o scrisoare, înștiințându-l de ceea ce i se întâmplase. Și vizirul a luat scrisoarea și s-a întors îndărăt în cetatea împăratului, lăsând oștenii și pe tânăr, și cetele care îi însoțeau, și în taină se bucura de ceea ce pățise fiul împăratului. Și vizirul a intrat la împărat și l-a înștiințat de pățania fiului său, și i-a înmânat scrisoarea. Și împăratul s-a mohorât pentru fiul său, cu mohorâre mare. Și pe urmă a trimis la învățați și la cei ce cunoșteau tainele, ca să-i lămurească beleaua care se întâmplase cu fiul său, dar niciunul dintre ei nu i-a dat vreun răspuns.

Iar vizirul i-a trimis vărului fetei vestea fericită despre ceea ce se întâmplase cu fiul împăratului. Și când a ajuns la el scrisoarea, tânărul acela s-a bucurat straşnic și a vrut să se însoare cu fata unchiului său, și i-a trimis vizirului daruri scumpe și bani mulți, și i-a mulțumit cu mulțumire mare.

În ceea ce îl privește pe fiul de împărat, d-apoi acela a rămas la izvor vreme de trei zile și trei nopți, nemâncat și nebăut, și și-a pus nădejdea pentru cele ce pățise în Allah (slavă și mărire lui!), cel care nu înșală nădejdile nimănuia. Și când a fost cea de a patra noapte, deodată s-a ivit dinainte-i un călăreț cu o coroană pe cap, cu un chip ca de fiu de împărat, iar călărețul acela l-a întrebat pe fiul împăratului:

– Cine te-a adus aici, o, tinere?

Și tânărul i-a istorisit ce-a pățit, și i-a povestit că se ducea la soția lui, ca să intre la ea, și i-a împărtășit, de asemeni, că vizirul îl adusese la acel izvor de apă, și că a băut

și s-a întâmplat cu el ceea ce s-a întâmplat. Și când tânărul povestea, mereu îl podidea plânsul, și a început să plângă.

Și când i-a auzit spusele, călărețului i s-a făcut milă de el și a spus:

– Vizirul acela al tatălui tău te-a băgat în buclucul acesta, întrucât de acest izvor nu știe niciun om, afară de un singur ins.

Iar pe urmă călărețul l-a poftit să încalece, și tânărul a încălecat, și călărețul i-a spus:

– Hai cu mine la locuința mea, ai să-mi fii oaspete în noaptea asta.

– Spune-mi cine ești, ca să merg cu tine, a zis tânărul.

Și călărețul i-a răspuns:

– Sunt fiul împăratului ginnilor, iar tu ești fiu de împărat peste oameni; liniștește-ți, dar, sufletul și răcorește-ți ochii cu ceea ce îți va alina necazurile și amarul: pentru mine aceasta-i o nimica toată.

Și tânărul a plecat cu el de la începutul zilei, și și-a părăsit vitejii și oștenii, și a mers cu el până la miezul nopții, și atunci fiul împăratului ginnilor l-a întrebat:

– Oare tu știi cât drum am străbătut în acest răstimp?

– Nu știu, a răspuns tânărul.

Și fiul împăratului ginnilor i-a răspuns:

– Am străbătut un drum de un an pentru un călăreț spornic.

Și fiul de împărat s-a minunat și a întrebat:

– Ce am să mă fac și cum am să mă întorc la ai mei?

Și călărețul a răspuns:

– Aceasta nu este treaba ta, este treaba mea. Și când te vei tămădui de boala ta, te vei întoarce la ai tăi mai repede decât ai clipi din ochi, și aceasta pentru mine este o nimica toată.

Și tânărul, auzind de la ginn vorbele acestea, a zburat de bucurie și s-a gândit că asta-i ca-n vis. „Slavă celui Atotputernic, care îl face fericit pe nefericit!", a strigat el,

bucurându-se straşnic. Şi de-aci au mers până s-a făcut dimineață. Şi deodată au văzut un pământ înverzit şi înflorit, cu pomi înalți, păsări cântătoare, grădini minunate şi palate falnice. Şi fiul împăratului ginnilor a descălecat, şi l-a îndemnat pe tânăr să se grăbească şi, luându-l de mână, a intrat cu el într-unul din palatele acelea, şi fiul de împărat a văzut oştime multă, şi dregători, şi viteji. Şi a petrecut la fiul împăratului ginnilor ziua aceea, mâncând şi bând. Iar când a venit noaptea, fiul împăratului ginnilor s-a ridicat şi a încălecat pe calul său, şi fiul împăratului oamenilor a încălecat şi el tot aşa, şi au ieşit sub vâlnicul nopții, grăbind pasul, şi au mers până s-a făcut dimineață.

Şi deodată s-au pomenit pe un pământ negru, pustiu, plin de stânci şi pietre negre, asemenea unui colț de iad, şi fiul împăratului de oameni a întrebat:

– Cum se cheamă pământul acesta?

Şi ginnul a răspuns:

– Se cheamă Pământul Negru şi este al unui împărat dintre împărații ginnilor, pe care îl cheamă Cel-cu-două-aripi, şi care nu poate să fie încălcat de niciunul dintre împărați, şi niciunul dintre ei nu poate să calce pe el fără îngăduința lui. Stai, aşadar, pe loc până ce îi voi cere îngăduință.

Şi tânărul s-a oprit, iar ginnul a pierit pentru o clipită, şi s-a întors la el. Şi de-aci au purces şi au mers până au ajuns la un izvor de apă, care izvora din munții negri.

– Dă-te jos! i-a spus ginnul tânărului, şi tânărul a descălecat de pe cal.

Şi atunci, ginnul i-a spus:

– Bea din izvorul acesta.

Şi tânărul a băut şi, pe clipă pe dată, a fost iar bărbat ca mai înainte, prin puterea lui Allah Preamăritul. Şi l-a întrebat pe ginn:

– O, fratele meu, cum se numeşte izvorul acesta?

– Se numește Izvorul Femeilor, a răspuns ginnul, și orice femeie ar bea din el se preschimbă în bărbat. Încât dă slavă lui Allah Preamăritul, mulțumindu-i pentru înzdrăvenire, și încalecă pe cal.

Și fiul de împărat a căzut la pământ, mulțumindu-i lui Allah Preamăritul, și au încălecat și au mers, grăbind pasul, toată ziua, până au ajuns în țara ginnilor. Și tânărul a petrecut acolo noaptea în cea mai desfătată viață, și au mâncat și au băut până ce a venit noaptea următoare.

Și pe urmă fiul împăratului ginnilor i-a spus:

– Vrei să te întorci la ai tăi în noapea aceasta?

– Da, vreau! Chiar că așa se cade, a răspuns fiul de împărat.

Și atunci, fiul împăratului ginnilor l-a chemat pe unul dintre robii tatălui său, pe nume Radjiz, și i-a spus:

– Ia-l pe acest tânăr de la mine, aburcă-ți-l pe umăr și nu lăsa să se lumineze de ziuă până a ajunge la socrul și la soția sa.

– Ascult și mă supun, cu dragoste și bucurie! a răspuns robul.

Iar pe urmă a pierit o clipită și s-a întors în chip de ifrit, și când tânărul l-a văzut, i-au zburat mințile și a rămas încremenit.

– Nu ți se va întâmpla nimic rău! i-a spus fiul împăratului ginnilor. Încalecă pe cal și suie-te cu calul pe umărul lui.

– Nu, eu am să mă sui, da calul am să-l las la tine, a răspuns tânărul.

Și pe urmă a descălecat și s-a suit pe umărul robului, și fiul împăratului ginnilor i-a spus:

– Închide ochii!

Și el a închis ochii, și robul a zburat cu el între pământ și cer, și a zburat fără popas, iar tânărul nu mai știa ce e cu el, și nu a trecut ultima treime din noapte, că tânărul

s-a trezit pe acoperișul palatului socrului său. Și când a coborât pe acoperișul palatului, ifritul i-a spus:

– Coboară!

Și el a coborât. Și ifritul a grăit:

– Deschide ochii: iată palatul socrului tău și al fetei lui.

Și pe urmă l-a lăsat și s-a dus, și când s-a luminat de ziuă și frica tânărului s-a potolit, a coborât de pe acoperișul palatului. Și când l-a văzut pe tânăr cum cobora de pe terasă, socrul lui s-a ridicat să-l întâmpine, minunându-se că-l vedea pe terasa palatului:

– Știam că oamenii intră pe ușă, dar tu cobori din cer, i-a spus el.

Și fiul împăratului i-a răspuns:

– Așa a vrut Allah, slavă și preamărire lui!

Și împăratul s-a minunat de aceasta și s-a bucurat că fiul împăratului a scăpat, iar când a răsărit soarele, socrul fiului de împărat a poruncit vizirului său să orânduiască un ospăț falnic, și vizirul a orânduit ospățul, și nunta s-a făcut precum se cuvenea. Iar pe urmă fiul împăratului a intrat la soția sa și a stat la ea două luni, și pe urmă a plecat la cetatea tatălui său.

Dar în ceea ce îl privește pe vărul fetei, acela s-a prăpădit de ciudă și de zavistie, când fiul împăratului a intrat la ea. Și Allah (slavă și preamărire lui!) l-a ajutat pe fiul împăratului împotriva lui și a vizirului tatălui său. Și a ajuns la tatăl lui cu soția, în cea mai bună stare și în fericire deplină, și tatăl l-a întâmpinat cu oștenii și cu vizirii săi. Și eu mă rog lui Allah Preamăritul să-ți dea biruință asupra vizirilor tăi, o, împărate, și mă rog ție să mă despăgubești cu ceea ce mi se cuvine de la fiul tău.

Și împăratul, auzind acestea de la roabă, a poruncit să fie ucis fiul său.

Iar aceasta se întâmpla în cea de a patra zi, și a intrat la împărat cel de al patrulea vizir și a sărutat pământul dintre mâinile lui, și a spus:

– Întărească-l și ocrotească-l Allah pe împărat! O, împărate, mai zăbovește cu treaba pe care ai hotărât-o, întrucât înțeleptul nu ia o hotărâre fără să cugete la urmările ei, și zice cel ce a ticluit zicalele: „Aceluia care nu cugetă la urmări, soarta nu-i este prielnică." A ajuns până la mine o poveste despre vicleșugurile muierești.

– Și ce-a ajuns până la tine? a întrebat împăratul.

Și vizirul a răspuns:

Povestea celui de al patrulea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată o femeie frumoasă, minunată, strălucită și desăvârșită, care nu-și avea seamăn. Și au văzut-o niște tineri cilibii și s-au împătimit după ea, și unul dintre ei a îndrăgit-o cu dragoste mare. Dar femeia aceea s-a ferit de rușine și nu s-a lăsat ispitită.

Și s-a întâmplat că soțul ei a plecat odată într-o altă țară, și tânărul a început să-i scrie femeii, de mai multe ori, ci ea nu i-a răspuns. Și tânărul s-a dus la o bătrână care locuia pe aproape, și i s-a ploconit și a început să i se plângă de dragostea care l-a răpus, și de patima lui pentru acea femeie, și să-i spună că vrea să se bucure de ea. „Mă pun chezașă pentru aceasta și n-are să-ți fie de rău; am să te ajut să dobândești ceea ce vrei, de-o vrea Allah Preamăritul!", a spus baba. Și, auzind vorbele acestea, tânărul i-a dat un dinar și s-a dus pe drumul lui.

Iar când s-a făcut dimineață, bătrâna s-a dus la femeie și a înnădit prietenie și chelemet cu ea, și a început bătrâna să se abată pe la ea în fiecare zi, și prânzea cu ea, și cina, și lua de la ea mâncare pentru copiii ei. Și bătrâna șuguia cu ea și o înveselea, până i-a stricat felul de a fi și a ajuns de nu se mai putea lipsi de bătrână nici măcar un ceas. Și iacătă că bătrâna, ieșind odată de la femeie, a luat cu ea niște pâine, a uns-o cu grăsime și cu ardei și, câteva

zile în șir, i-a dat-o unei cățele s-o mănânce, și cățeaua a început să se țină pas cu pas după bătrână, ispitită de mângâieri și de mâncare. Și într-una din zile bătrâna a luat mai mult ardei și grăsime și i-a dat cățelei să mănânce. Și când cățeaua a înfulecat tot, au început să-i lăcrimeze ochii din pricina iuțimii ardeiului, și cățeaua venea plângând după bătrână. Iar femeia s-a minunat ca de o minune și a întrebat-o pe bătrână:

– O, maică, de ce plânge cățeaua asta?

– O, fata mea, a răspuns bătrâna, povestea ei este de mirare. Cățeaua asta a fost o femeie, tovărășica și surata mea, și era până peste poate ca frumusețe, minunăție, strălucire și desăvârșire, și s-a ispitit după ea un tânăr de pe ulița ei și s-a aprins după ea cu o dragoste amarnică și cu patimă. Și i-a trimis el vorbă de mai multe ori, nădăjduind că ea are să se înduplece și să se milească de el, ci ea s-a îndărătnicit, iar eu o povățuiam și-i ziceam: „O, fata mea, ascultă-l în tot ce-ți spune, fie-ți milă de el și arată-te dulce cu el", ci ea nu a luat aminte la povața mea. Și când tânărul și-a pierdut răbdarea, s-a plâns unui prieten de-al lui, și acela i-a făcut niște vrăji și i-au preschimbat înfățișarea omenească în înfățișare de câine. Și când a văzut ce a pățit, în ce stare a ajuns și cum i s-a schimbat înfățișarea (și nu s-a găsit nimenea să-i fie milă de ea, afară de mine), a venit la mine, în casa mea, și a început să se alinte pe lângă mine și să-mi sărute mâinile și picioarele, plângând și scâncind. Și am cunoscut-o și i-am zis: „De câte ori te-am sfătuit, dar nu ți-au fost de niciun folos sfaturile mele!" Și când am văzut-o în starea aceasta, mi s-a făcut milă de ea și am lăsat-o să stea la mine. Și iacăt-o așa cum este, și ori de câte ori își aduce aminte de ce a fost ea altădată, își plânge de milă.

Și când a auzit spusele bătrânei, femeia a fost cuprinsă de o frică mare și a strigat:

– O, maică a mea, mă jur pe Allah, m-ai speriat cu povestea asta!

– De ce ți-e frică? a întrebat bătrâna.

Și femeia a răspuns:

– Un tânăr frumos s-a îndrăgostit de mine și mi-a scris de mai multe ori, ci eu m-am îndărătnicit și-acuma mi-e frică să nu pățesc și eu ce-a pățit cățeaua asta.

– Ia seama, o, fata mea, să nu te împotrivești, că tare mi-e frică pentru tine, a grăit bătrâna. Dacă nu știi unde locuiește tânărul, spune-mi mie cum arată și am să ți-l aduc. Nu lăsa nicio inimă să se chinuiască din pricina ta!

Și femeia i l-a zugrăvit bătrânei pe tânăr, iar bătrâna se făcea că nu știe nimic și se prefăcea că nu-l cunoaște, și pe urmă a spus:

– Am să mă duc și am să întreb de el.

Și ieșind de la femeie, bătrâna s-a dus la tânăr și i-a spus:

– Liniștește-ți sufletul: i-am descântat femeii basna. Mâine după-amiază să mă aștepți la capătul uliții până ce voi veni. Am să te iau și avem să ne ducem la ea acasă, și tu ai să te veselești cu ea până la sfârșitul zilei și toată noaptea.

Și tânărul s-a învoioșit cu bucurie mare, și i-a dat bătrânei doi dinari și i-a spus:

– Când am să-mi stâmpăr patima, am să-ți dau zece dinari.

Iar bătrâna s-a întors la femeie și i-a spus:

– L-am cunoscut și am vorbit cu el, și am văzut că e tare supărat pe tine și avea de gând să-ți facă rău, da eu l-am tot îmbiat să vină mâine pe la ceasul chemării la rugăciunea de amiază.

Și femeia s-a bucurat cu bucurie mare și a strigat:

– O, măicuța mea, dacă i se va liniști inima și va veni mâine la amiază, am să-ți dau zece dinari.

– Ai să afli de venirea lui numai de la mine, a răspuns bătrâna.

Și când a fost dimineață, bătrâna a spus:

– Pregătește masa, dichisește-te și îmbracă-te cu ce ai tu mai scump, iar eu am să mă duc și am să-l aduc la tine.

Și femeia s-a apucat să se dichisească și să gătească de masă. Iar cât despre bătrână, aceasta a ieșit și s-a dus să-l aștepte pe tânăr, dar tânărul n-a venit. Și bătrâna s-a tot învârtit căutându-l, dar nu i-a dat de urmă. Și-atunci, și-a zis în sineși: „Ce să fac? Nu cumva mâncarea pe care a pregătit-o și banii pe care mi i-a făgăduit au să se prăpădească degeaba? Ba n-am să las eu să mi se vântuiască vicleșugul, ci am să caut pe un altul și am să-l aduc la ea!" Și pe când mergea ea așa pe uliți, a văzut deodată un tânăr frumos, cu urmele drumețitului pe chip, și s-a dus la el și i s-a temenit, și l-a întrebat:

– Nu vrei să mănânci și să bei, și o femeie care stă gata pentru tine?

– Păi unde? a întrebat omul.

Și bătrâna a răspuns:

– La mine, în casa mea.

Și omul s-a dus cu bătrâna, dar ea nu știa că el este soțul femeii cu pricina. Și, ajungând acasă, a bătut la ușă, și femeia i-a deschis ușa. Și când bătrâna a intrat, femeia a dat fuga să se gătească, să se îmbrace și să se parfumeze. Și femeia l-a dus pe bărbat în odaia de oaspeți, înciudată rău. Iar când femeia a intrat și a dat cu ochii de omul care ședea lângă bătrână, s-a grăbit să ticluiască un vicleșug și o înșelătorie, și pe clipă pe dată a chibzuit ce să facă.

Și-a scos papucul din picior și i-a spus bărbatului ei:

– Nu așa au fost legămintele dintre mine și tine! Cum de mă înșeli așa și-mi faci asemenea lucruri? Când am aflat că te-ai întors, te-am pus la încercare cu ajutorul acestei bătrâne, și tu ai dat buzna la ceea ce ți-am cerut să nu faci. Acuma văd eu bine care îți sunt năravurile și cum îți calci

legământul care era între noi. Că eu până acuma te-am crezut cinstit, dar ochii mei te-au văzut cu bătrâna aceasta, și umbli la muieri stricate!

Și a început să-i dea cu papucul în cap, iar el făgăduia totul și se jura că nu a înșelat-o în viața lui și că nu a făcut nimic din ce bănuiește ea. Și nu mai contenea să se jure pe Allah Preamăritul, iar femeia îl lovea și plângea și țipa: „Veniți, o, musulmanilor!" Și el îi astupa gura cu mâna, iar ea îl mușca. Și soțul a început să se umilească în fața ei, și-i săruta mâinile și picioarele, ci ea nu se îndura să-l ierte și nu înceta să-l lovească cu mâna după ceafă.

Iar pe urmă i-a făcut semn bătrânei ca s-o apuce de mână. Și bătrâna a venit la ea și a început să-i sărute mâinile și picioarele și, într-un sfârșit, i-a potolit. Și când au șezut jos, bărbatul a început să-i sărute bătrânei mâinile și să-i spună:

– Răsplătească-te Allah Preamăritul cu tot binele, că m-ai scăpat din mâinile ei!

Iar bătrâna se minuna de șiretenia femeii și de prefăcătoria ei.

Iată, o, împărate, o pildă de prefăcătorie muierească, de șiretenie și de marghioleală de-a lor.

Și, auzind toate acestea, împăratul a scos învățătură din povestea vizirului și s-a răzgândit să-și omoare fiul.

Dar când a fost în cea de a cincea zi, a intrat la împărat roaba, ținând în mână o cupă cu otravă, și a început să ceară ajutor și să se lovească peste obraji și peste față, și a spus:

– O, împărate, ori ai să te dovedești drept cu mine și ai să mă despăgubești de la fiul tău cu ceea ce îmi datorează, ori am să beau această cupă cu otravă și am să mor, și păcatul pentru moartea mea va rămâne până la Ziua Învierii. Vizirii tăi mă învinuiesc de vicleșuguri și de

prefăcătorie, dar nu se află pe lume oameni mai prefăcuți decât ei. Oare n-ai auzit, o, împărate, povestea cu giuvaiergiul și roaba?

– Da ce-a fost cu ei, o, copilo? a întrebat împăratul.

Și copila a spus:

A PATRA POVESTE A ROABEI

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, că a fost cândva un giuvaiergiu dedat cu dragostea de femei și cu băutul de vin. Și odată s-a dus la un prieten de-al lui și, uitându-se la un perete de-al casei acestuia, a văzut chipul zugrăvit al unei fetișcane atâta de strălucite, de minunate și de nurlii, cum nu mai văzuseră niciodată cei visători. Și giuvaiergiul a stat să se tot uite la ea, minunându-se de frumusețea acelui chip, și dragostea pentru icoana fetei i-a năpădit inima, încât a dat în boală și-a ajuns de mai că pierise. Și unul dintre prietenii lui a venit pe la el și, șezând jos lângă el, a început să-l întrebe ce are și după ce plânge. Și giuvaiergiul a spus:

– O, fratele meu, toată boala mea și tot ce m-a prăpădit, de la dragoste-i. M-am îndrăgostit de o icoană zugrăvită pe un perete din casa unui ortac de-al meu.

Și prietenul giuvaiergiului a început să-l dojenească și a spus:

– Asta-i din pricina puținătățiii tale de minte! Cum să te îndrăgostești de o icoană de pe un perete, care nu-i decât o închipuire, care nu cășunează nimic, nu vede și nu aude, nu cheamă și nu alungă?

– Zugrăvitorul care a înfățișat-o n-a putut s-o facă decât după chipul unei femei minunate, a spus giuvaiergiul.

Și prietenul lui a grăit:

– Poate că acela care a zugrăvit-o a născocit-o din capul lui.

– Oricum ar fi fost să fie, eu mor din dragoste pentru ea, a spus giuvaiergiul. Dacă se află pe lume o făptură asemănătoare cu această închipuire, nădăjduiesc că Allah Preamăritul are să-mi lungească viața până când am să ajung s-o văd.

Şi când au plecat cei de față, au început să cerceteze cine a zugrăvit-o pe femeia aceea și au aflat că cel care o zugrăvise a plecat în altă țară. Şi i-au scris o scrisoare, căinindu-i-se de starea ortacului lor și întrebându-l despre zugrăvitura aceea și de unde a izvodit-o: a scos-o, oare, din închipuirea lui sau a văzut vreun chip asemenea ei pe lume. Şi zugrăvitorul care o zugrăvise le-a trimis următorul răspuns: „Am zugrăvit acel chip după tiparul unei fete, cântăreață la un vizir, în cetatea Kaşmirului, pe meleagurile Indului." Şi când giuvaiergiul a aflat despre asta (iar el locuia în țara perșilor), s-a pregătit și a plecat, îndreptându-se către țările Indiei, și a ajuns în cetatea aceea, după o călătorie lungă. Şi, ajungând în cetatea aceea și așezându-se acolo, s-a dus odată la un boiangiu care locuia în cetatea aceea (iar boiangiul acela era un om hâtru, mintos și isteț) și l-a întrebat despre împăratul lor și despre obiceiurile lui.

– Cât despre împăratul nostru, a spus boiangiul, d-apoi este un împărat drept, bun la inimă, binefăcător cu locuitorii din împărăția lui, și împarte dreptatea cinstit între supușii săi, și decât numai pe vrăjitori nu-i iubește el pe lume. Când îi cade pe mână vreun vrăjitor ori vreo vrăjitoare, îi aruncă într-un puț din afara cetății și îi lasă acolo nemâncați, până mor.

Pe urmă giuvaiergiul a început să-l întrebe pe boiangiu despre viziri. Şi boiangiul i-a povestit despre viața fiecărui vizir și despre obiceiurile fiecăruia și, într-un sfârșit, a venit vorba și despre fata aceea cântăreață, și boiangiul a spus:

– Este la *cutare* vizir.

Şi giuvaiergiul după asta a aşteptat câteva zile, până a izbutit să închipuiască un şiretlic. Pe urmă, într-o noapte ploioasă cu tunete şi vânt mare, a ieşit, luând cu el nişte scule de spărgător, şi s-a dus la casa acelui vizir, stăpânul fetei. A agăţat pe zid, cu nişte cârlige, o scară şi s-a suit pe terasa palatului şi, ajungând acolo, s-a uitat în palat şi a văzut un pat de marmură în care dormea o fată, asemănătoare cu luna când străluceşte în cea de a paisprezecea noapte a ei. Şi s-a dus la ea şi a stat jos la căpătâiul ei, şi a tras învelitoarea de pe ea, şi deodată a băgat de seamă că învelitoarea era de zarafir şi la capetele ei erau nişte lumânări, şi fiecare lumânare era înfiptă într-un sfeşnic din aur roşu, iar lumânările erau din ambră. Iar sub perna fetei era o cutie de argint, în care se aflau toate giuvaierurile ei, şi sipeţelul şedea închis lângă capul fetei.

Şi giuvaiergiul a scos un cuţit şi a înţepat-o pe fată în poponeţ, pricinuindu-i o rană vădită. Şi fata a sărit din somn speriată şi înfricoşată şi, văzându-l pe giuvaiergiu, i-a fost frică să ţipe şi a tăcut, gândind că el vrea să-i fure odoarele. „Ia sipeţelul cu tot ce se află în el, nu ţi-e de niciun folos să mă omori, şi mă pun sub ocrotirea mărinimiei tale“, a spus ea. Şi giuvaiergiul a luat sipeţelul cu ceea ce se afla în el şi s-a dus.

Dar când s-a făcut dimineaţă, şi-a pus hainele cele mai scumpe şi, luând cu sine cutia în care se aflau podoabele, s-a dus la oblăduitorul cetăţii, a sărutat pământul dinaintea lui şi a spus:

– O, împărate, sunt un supus credincios al tău, şi de baştină sunt de pe meleagurile Horasanului. Am venit aici ca să mă statornicesc sub puternicia ta, întrucât s-a dus vestea despre bunătatea şi nepărtinirea ta faţă de supuşii tăi, şi am jinduit să mă aflu sub steagul tău. Am ajuns în cetatea aceasta aseară şi, găsind porţile închise, m-am culcat lângă ele. Şi când eram între somn şi trezie, deodată am văzut

patru femei, una dintre ele fiind călare pe o mătură, iar cealaltă călare pe un târș, și am priceput, o, împărate, că erau niște vrăjitoare care zburau înspre cetatea ta. Și una dintre ele a venit la mine și m-a împins cu piciorul, și m-a lovit cu o coadă de vulpe, pe care o avea în mână. Și m-a stârnit rău. Și m-a cuprins mânia din pricina loviturii, și am lovit-o și eu cu un cuțit pe care îl aveam la mine, și am nimerit-o drept în bucă, atunci când tocmai da să se întoarcă să plece. Și când am înțepat-o, a luat-o la fugă și a pierdut, iacătă, sipetul acesta cu tot ce se află în el, și eu l-am luat și l-am deschis, și am văzut în el podoabele acestea scumpe. Ia-le, eu nu am trebuință de ele, întrucât eu sunt un ins sihăstrit în munți și am izgonit cele pământești din inima mea, și m-am lepădat de bucuriile lumești, și jinduiesc după chipul lui Allah Preamăritul.

Și a pus sipetul dinaintea împăratului și s-a dus.

Și după ce el a ieșit de la împărat, împăratul a deschis cutia și a scos toate odoarele de acolo, a început să le petreacă prin mâini și a găsit printre ele un gherdan pe care i-l dăruise cândva vizirului ce era stăpânul fetei. Și l-a chemat pe vizirul acela și, când vizirul s-a înfățișat, i-a spus:

– Iacătă gherdanul pe care ți l-am dăruit.

Și, văzând gherdanul, vizirul l-a cunoscut și i-a spus împăratului:

– Da, iar eu l-am dăruit unei roabe, cântărețe a mea.

– Adu-mi-o pe fata aceea numaidecât! i-a spus vizirului împăratul.

Și vizirul a adus fata, și când fata s-a înfățișat dinaintea împăratului, împăratul a spus:

– Dezvelește-i bucile și vezi de este pe ele vreo rană sau nu.

Și vizirul i-a dezvelit fetei bucile și a văzut pe una o rană de cuțit, și i-a spus împăratului:

– Da, o, doamne, are o rană acolo.

– Asta-i vrăjitoare, precum mi-a spus pustnicul acela, cu adevărat şi fără de tăgadă! i-a spus vizirului împăratul. Şi pe urmă a poruncit ca fata să fie aruncată în fântâna vrăjitorilor, şi fata a fost aruncată în fântână chiar în ziua aceea.

Iar când s-a lăsat noaptea şi giuvaiergiul a aflat că vicleşugul lui izbutise, s-a dus la paznicul fântânii, aducând în mână o pungă în care erau o mie de dinari, şi a stat jos la tăifăsuială cu paznicul până a trecut o treime din noapte, şi pe urmă a început să i se mărturisească şi i-a spus:

– Află, o, fratele meu, că fata aceea este nevinovată în privinţa celor puse pe seama ei, şi iaca eu am băgat-o în bucluc.

Şi i-a povestit toată tărăşenia, de la început până la sfârşit, şi pe urmă a spus:

– O, fratele meu, ia punga aceasta, în ea sunt o mie de dinari, şi dă-mi-o pe fată: am să mă duc cu ea în ţara mea. Dinarii aceştia îţi vor fi mai de folos decât întemniţarea fetei; bucură-te de darul nostru, şi noi amândoi avem să chemăm asupra ta milele şi ocrotirea lui Allah.

Şi paznicul, auzind povestea giuvaiergiului, s-a minunat până peste poate de vicleşugul lui şi de cum a izbutit el, şi a luat punga cu ceea ce se afla în ea, şi i-a dat giuvaiergiului fata, cu învoiala să nu mai zăbovească în cetatea aceea cu ea nici măcar un ceas. Şi giuvaiergiul a luat numaidecât fata şi a purces, zorind pasul, până a ajuns în ţara lui, dobândind ceea ce râvnise.

Aşa că vezi, o, împărate, care sunt vicleşugurile bărbaţilor şi ticăloşia lor. Vizirii tăi te opresc să mă despăgubeşti de ceea ce mi se datorează, dar mâine avem să stăm cu tine dinaintea Judecătorului cel Drept şi are să-mi dea el ceea ce mi se cuvine de la tine, o, împărate!

Şi împăratul, auzind vorbele roabei, a poruncit să fie ucis fiul său.

Şi a intrat la el cel de al cincelea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi a spus:

– O, împărate preamărite, zăboveşte şi nu te pripi să-ţi omori fiul! Adesea, după pripeală urmează căinţele, şi mă tem că ai să te căieşti cum s-a căit un ins care pe urmă nu a mai râs în viaţa lui.

– Păi cum a fost, o, vizirule? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al cincilea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată un ins dintre cei de neam ales şi plini de blagă, şi avea bani, şi slugi, şi robi, şi moşii, şi a murit, şi s-a înfăţişat la mila lui Allah Preamăritul, şi a lăsat un fiu micuţ. Şi când micuţul a crescut, s-a pus pe mâncat şi pe băut, şi pe ascultat muzichii şi cântece, şi a-şi dovedi dărnicia, şi a împărţit şi a risipit banii pe care i-i lăsase tătâne-său, încât bogăţia aceea toată s-a fituit.

Iar când s-a fituit toată bogăţia aceea pe care i-o lăsase tătâne-său, şi din care nu a mai rămas nimic, tânărul a început să vândă robii şi slugile, şi moşiile, şi a prăpădit tot ce avea: şi banii tatălui şi tot, şi a sărăcit de-a ajuns să trudească la rând cu toţi truditorii. Şi a dus-o el aşa vreme de un an. Şi când, într-o bună zi, şedea lângă un zid aşteptând să vină careva să-l năimească, deodată s-a apropiat de el un ins cu înfăţişarea şi cu îmbrăcămintea falnice, şi i-a dat bineţe. Şi tânărul a întrebat:

– O, unchesule, oare m-ai cunoscut cândva?

– Nu te-am cunoscut nicidecum, o, tinere, a răspuns insul, dar văd pe tine urmele belşugului, măcar că acuma te afli în starea aceasta.

– O, uncheșule, a răspuns tânărul, s-a împlinit județul și triștea. Ai, oare, o, uncheșule cu chip de lumină, vreo treabă la care să mă năimești?

– O, copilul meu, a răspuns acela, aș vrea să te năimesc pentru o treabă ușoară.

– Și la ce anume, o, uncheșule? a întrebat tânărul.

Și moșneagul a spus:

– Suntem zece bătrâni într-o casă și nu avem pe nimeni care să aibă grijă de noi. Avem pentru tine atâta mâncare și îmbrăcăminte cât vrei, și, dacă ne-ai sluji, ai căpăta de la noi atâta belșug și atâția bani cât să-ți ajungă, și poate că Allah îți va da îndărăt prin noi norocul.

– Ascult și mă supun! a răspuns tânărul.

Și bătrânul i-a spus:

– Am numai o învoială să-ți pun!

– Și care îți este învoiala, o, uncheșule? a întrebat tânărul.

Și bătrânul a spus:

– O, copilul meu, este ca tu să ne păstrezi tainele și tot ceea ce ai să vezi la noi, și când ai să ne vezi că plângem, să nu ne întrebi de pricina plânsetelor noastre.

– Bine, o, uncheșule, a răspuns tânărul.

Și atunci, bătrânul i-a spus:

– O, copilul meu, hai cu mine, sub binecuvântarea lui Allah Preamăritul!

Și tânărul a pornit după bătrân, și acela l-a dus la baie și l-a băgat acolo, și a dat jos de pe trupul lui murdăria veche, iar pe urmă bătrânul a trimis un om, și acela a adus o haină frumoasă de pânză, și bătrânul l-a îmbrăcat cu ea pe tânăr, și s-a dus cu el acasă la soții lui. Și când tânărul a intrat, s-a văzut într-o casă înalt zidită, cu niște pilaștri voinici, mare, cu niște iatacuri orânduite unul față cu altul, și cu niște săli, și în fiecare sală era câte un havuz cu apă, peste care ciripeau păsărele, iar ferestrele dădeau din

toate părțile către o grădină minunată, ce se afla tot în damul acela. Și bătrânul l-a dus pe tânăr într-o încăpere, și tânărul a văzut că era împodobită cu marmură de felurite culori, și cu tavanul zugrăvit cu lazur și aur strălucitor, iar podeaua era acoperită cu chilimuri de mătase, și a găsit acolo zece bătrâni care ședeau unul dinaintea altuia, îmbrăcați în haine de jale, și plângeau și suspinau, și s-a minunat și a gândit să-l întrebe pe bătrân, dar și-a adus aminte de învoială și și-a ținut limba. Și bătrânul i-a înmânat tânărului un sipet în care erau treizeci de mii de dinari, și i-a spus:

– O, copilul meu, cheltuiește din acest sipet pentru noi și pentru tine atâta cât trebuie, având încrederea noastră, și nu uita ceea ce te-am sfătuit.

Și tânărul a răspuns:

– Ascult și mă supun.

Și a cheltuit pentru bătrâni banii, vreme de zile și de nopți, și pe urmă unul dintre ei a murit, și tovarășii lui l-au luat și l-au spălat, și l-au înfășurat în giulgiu, și l-au înmormântat în grădina din spatele casei, și moartea n-a mai contenit să-i ia unul după altul, până a mai rămas numai bătrânul acela care îl tocmise, și nu se mai afla un al treilea cu ei, și au trăit astfel câțiva ani, iar pe urmă bătrânul s-a îmbolnăvit.

Și când tânărul a pierdut nădejdea că bătrânul va mai trăi, s-a dus la el și i-a mărturisit durerea sa, iar pe urmă a spus:

– O, uncheșule, v-am slujit și nu v-am părăsit, slujindu-vă, nicio clipită, vreme de douăzeci de ani, și v-am fost credincios și v-am slujit cu sârg, cât am putut.

– Da, o, copilul meu, a răspuns bătrânul, ne-ai slujit până au murit acești bătrâni și s-au înfățișat dinaintea lui Allah Preamăritul și Preaslăvitul, și nimenea nu poate să ocolească moartea.

– O, stăpâne al meu, a grăit tânărul, eşti la un ceas greu şi tare aş vrea să mă lămureşti care este pricina plânsului vostru şi a hohotelor voastre necurmate, şi a mâhnirii şi a suspinelor.

– O, copilul meu, a răspuns bătrânul, nu îţi este de nicio trebuinţă să afli; nu mă sili să fac ceea ce nu pot. M-am rugat la Allah Preamăritul să nu mai ispitească pe nimeni cu ispitirea mea, şi, dacă vrei să scapi de ceea ce ne-a prăpădit pe noi, să nu deschizi, iată, uşa aceea.

Şi i-a arătat cu mâna uşa şi l-a sfătuit să nu o deschidă, şi a grăit:

– Iar dacă vrei să te ajungă ceea ce ne-a ajuns pe noi, deschide-o: vei afla pricina celor ce ai văzut la noi, încât te vei căi, dar căinţa îţi va fi zadarnică.

Şi pe urmă boala bătrânului s-a înrăutăţit, şi bătrânul a murit, şi tânărul l-a spălat cu mâna lui şi l-a înfăşurat în giulgiu, şi l-a îngropat lângă soţii lui. Şi tânărul a rămas pe mai departe în casa aceea, încuiat cu toate câte se găseau acolo, da sta tot îngândurat şi cugetând la ceea ce se întâmplase cu bătrânul. Şi, într-o zi, chibzuia la vorbele bătrânului, care îi lăsase cu limbă de moarte să nu deschidă uşa, şi deodată i s-a năzărit să se uite la ea. Şi s-a sculat, şi s-a dus, şi a căutat până ce a dat de o uşă mică, pe care un păianjen îşi ţesuse pânza, şi la uşă erau patru lacăte din oţel; şi când tânărul s-a uitat la ea, şi-a adus aminte de ceea ce îl prevestise bătrânul, şi a plecat de lângă uşă. Ci sufletul îl tot îmboldea să deschidă uşa, şi el s-a înfrânat şapte zile, dar în a opta zi sufletul l-a biruit şi tânărul a strigat:

– Numaidecât am să deschid uşa şi am să mă uit, orice-o fi să mi se tragă din asta! De judeţul lui Allah Preamăritul şi de ursitoare nimenea nu scapă, şi nimica nu are să se întâmple dacă nu e după vrerea lui Allah!

Şi s-a sculat, şi a deschis uşa, după ce a spart lacătele.

Și, deschizând ușa, a văzut o hrubă îngustă, și a intrat în hrubă, și a mers vreme de trei ceasuri, și deodată a ieșit pe malul unei ape curgătoare mari. Și tânărul s-a minunat și a început să se preumble pe mal, holbându-se și la dreapta, și la stânga, și deodată a văzut un vultur mare, care s-a coborât din văzduh și l-a înhățat pe tânăr în gheare, și a zburat cu el printre cer și pământ, până ce a poposit pe un ostrov din mijlocul mării. Și l-a slobozit pe tânăr în ostrovul acela și s-a dus, iar tânărul a rămas acolo năuc, neștiind încotro să se îndrepte.

Și când, într-o zi, sta așa, deodată au strălucit pe mare pânzele unei corăbii, ca o steluță pe cer, și gândurile tânărului s-au legat de corabia aceea, și nădăjduia că în ea va fi izbăvirea lui. Și a început să se uite la corabie, și aceasta s-a apropiat tare de el. Și când corabia s-a apropiat, tânărul a văzut că era o luntre făcută din os de elefant și din lemn de abanos, cu vâsle de santal și aloe, toată învrâstată cu dungi din aur strălucitor, și în ea ședeau zece copile neprihănite, asemănătoare cu niște lune. Și, văzându-l pe tânăr, au sărit din luntre, au început să-i sărute mâinile și au spus: „Tu ești împăratul-mire!“ Iar pe urmă s-a apropiat de el o copilă asemănătoare cu soarele neacoperit pe un cer fără nori, și care ținea în mână o năframă de mătase, în care se aflau niște veșminte împărătești și o coroană din aur împodobită cu toate soiurile de rubine și safire, și, apropiindu-se, l-a îmbrăcat și l-a încununat cu coroana. Și copilele l-au purtat pe tânăr pe brațe până la luntre, și tânărul a văzut în ea tot soiul de chilimuri din mătase de felurite culori, și au întins pânzele și au purces pe valurile mării.

„Și, pomenindu-mă așa, povestea tânărul mai apoi, am socotit că era un vis și habar n-aveam unde mă duc ele, iar când am poposit la țărm, am văzut că țărmul era plin de oști, al căror număr nu-l știa nimeni, afară de Allah (slavă

și mărire lui!), și războinicii erau îmbrăcați în zale. Și mi s-au adus cinci cai focoși, înșăuați cu șei din aur împodobite cu tot soiul de mărgăritare și de pietre scumpe. Și am luat unul dintre ei și am încălecat, iar ceilalți patru veneau după mine. Și când am încălecat, deasupra capului meu s-au împreunat steagurile și flamurile; și au bubuit tobele; și au bătut darabanele; și oștenii s-au rânduit de-a dreapta și de-a stânga mea; dar eu îmi tot ziceam: «Visez ori sunt treaz?» Și am mers întruna, nevenindu-mi să cred că sunt înconjurat de asemenea măreție, și gândind că acestea erau niște năzăriri din vis, până când ne-am apropiat de o pajiște verde, unde se aflau niște palate, niște grădini, niște pomi, și canale, și flori, și păsări care îl preamăreau pe Allah, unul, Biruitorul."

Și pe când se întâmplau toate acestea, deodată au ieșit din palatele acelea și din grădini niște oșteni asemenea unui șuvoi când se revarsă, și au umplut pajiștea. Și, apropiindu-se de tânăr, oștenii s-au oprit. Și din mijlocul lor a ieșit împăratul, care numai el era călare, iar înaintea lui mergeau pe jos câțiva curteni de-ai lui. Ajungând lângă tânăr, împăratul acela a descălecat și, văzând că împăratul a descălecat, tânărul a descălecat și el, și și-au dat binețe unul altuia cu cele mai alese plecăciuni, iar pe urmă au încălecat iarăși. Și împăratul i-a spus tânărului:

– Poftește cu noi, ești oaspetele meu!

Și tânărul a pornit cu împăratul, tăinuind cu el, iar alaiul s-a orânduit și a mers înaintea lor până la palatul împăratului. Iar pe urmă s-au dat jos de pe cai și au intrat cu toții în palat, iar mâna tânărului era în mâna împăratului. Și împăratul l-a poftit pe un jeț din aur și a stat jos lângă el. Și când împăratul și-a ridicat vălul de pe față, s-a arătat că era o copilandră asemănătoare cu soarele neacoperit pe un cer fără nori: frumoasă, minunată, strălucitoare și desăvârșită, falnică și marghiolită. Și

tânărul s-a uitat și a văzut o fericire mare și o mulțumire deplină, și a început să se mire de frumusețea fetișcanei și de nurii ei, iar ea i-a spus:

– Află, o, împărate, că eu sunt împărăteasa acestor pământuri, și toți oștenii pe care i-ai văzut și toți cei pe care i-ai întâlnit, fie călăreți, fie pedestrași, sunt femei, și nu se află bărbați printre ele. Iar la noi, în țara aceasta, bărbații ară, seamănă, seceră și muncesc, lucrează pământul, zidesc cetăți și au grijă de trebuințele celor care se îndeletnicesc cu feluritele meșteșuguri; în ceea ce le privește pe femei, d-apoi ele sunt judecători și slujbași obștești, și oșteni.

Și tânărul s-a minunat până peste poate de toate acestea, și pe când ei vorbeau astfel, deodată a intrat vizirul și s-a văzut că acesta era o bătrână căruntă, cuviincioasă, strălucită și falnică.

– Poftește pe judecător și martorii! a spus împărăteasa.

Și bătrâna s-a dus să-i aducă, iar împărăteasa s-a întors către tânăr și a început să tăifăsuiască cu el și să-l înveselească, risipindu-i tristețea cu vorbe mângâietoare. Iar pe urmă s-a răsucit către el și l-a întrebat:

– Oare te învoiești să-ți fiu soție?

Și tânărul s-a sculat și a început să sărute pământul dintre mâinile împărătesei, dar ea nu i-a îngăduit. Iar tânărul a spus:

– O, stăpână, eu îți sunt slugă umilă, care te va sluji!

Ci împărăteasa a grăit:

– Oare tu nu vezi toate slugile acestea, și oștenii, și bogățiile, și comorile, și zahareaua pe care le-ai băgat de seamă?

– Da, văd, a răspuns tânărul.

Și împărăteasa a spus:

– Toate acestea stau dinainte-ți, folosește-te de ele, dând și dăruind, precum ți-o fi placul.

Iar pe urmă a arătat către o ușă încuiată și a spus:

– Fă ce vrei cu toate, afară de ușa aceea, iat-o; să n-o deschizi: când ai s-o deschizi, ai să te căiești, dar căința nu are să-ți aducă nicio dobândă.

Și nici nu-și isprăvise ea bine vorbele, că s-a și înfățișat vizireasa, și cu ea judecătorița și martorele, și când au venit (și toate erau bătrâne, cu niște plete ce le cădeau pe umeri, mândre și falnice) și s-au rânduit dinaintea împărătesei, ea le-a poruncit să-i încheie hârtia de căsătorie, și i s-a dat tânărul ca soț. Și împărăteasa a orânduit ospețele și a adunat oștencele, și când au mâncat și au băut, tânărul a intrat la ea și a găsit-o neprihănită și fecioară. I-a luat fecioria și a sălășluit cu ea șapte ani, în cea mai dulce, mai desfătată, mai fericită și mai huzurită viață.

Dar odată, într-o bună zi, și-a adus aminte de ușa încuiată și și-a zis: „Dacă în dosul ei nu ar fi niște comori pricopsite, cu mult mai mult decât cele pe care le-am văzut, soția mea nu mi-ar fi cerut să n-o deschid!" Și s-a sculat, și a deschis ușa, și deodată în dosul ei a dat de pasărea aceea care îl luase de pe țărmul mării și îl adusese pe ostrov. Și când l-a văzut, pasărea a strigat:

– Nu se află scăpare pentru obrazul aceluia care niciodată nu se stăpânește!

Și, văzând pasărea și auzindu-i vorbele, tânărul a luat-o la fugă, dar pasărea s-a ținut după el și, prinzându-l, a zburat cu el printre cer și pământ depărtare de un ceas, iar pe urmă l-a lăsat pe locul de unde îl răpise și a pierit. Iar el a rămas pe loc, iar pe urmă, venindu-și în minți, și-a adus aminte cât noroc văzuse mai înainte, câtă fălnicie, câtă prețuire și cum mergeau oștenii înaintea lui, iar el poruncea și poprea, și a început să plângă și să suspine. Și s-a tânguit pe țărmul mării, acolo unde îl lăsase pasărea, două luni, și jinduia să se întoarcă la soție.

Şi, într-o noapte, când nu putea să doarmă şi cugeta cu jale, deodată s-a auzit un glas, al cărui sunet îl auzea, dar nu vedea cine grăieşte, şi glasul acela striga:

– Ce mari au fost desfătările! Nu au să se mai întoarcă, nu au să se mai întoarcă cele ce s-au dus! Sporeşte-ţi jalea!

Şi, auzind acestea, tânărul a încetat să mai tragă nădejde că o va mai dobândi vreodată pe împărăteasă şi că se va mai întoarce la fericirea aceea, pe care o cunoscuse. Iar pe urmă a intrat în casa în care fuseseră bătrânii, şi a priceput că şi ei au păţit întocmai cum păţise el, şi că aceasta era pricina plânsului lor şi a amarului, şi i-a înţeles apoi. Şi pe tânăr l-a năpădit jalea şi urâtul, şi a intrat în sala aceea, şi tot plângea şi suspina, nemaiîmbiindu-se nici să mănânce, nici să bea, şi nici să se bucure de miresmele desfătătoare, şi nici să mai râdă, şi, într-un sfârşit, a murit şi a fost înmormântat lângă bătrânii aceia.

Aşa că să ştii, o, împărate, că pripeala nu e de lăudat şi că ea nu duce decât la căinţă. Iacătă sfatul pe care ţi-l dau eu!

Şi, auzind aceste cuvinte, împăratul le-a dat ascultare şi s-a oprit să-şi omoare fiul.

Când însă a fost cea de a şasea zi, a intrat la împărat roaba, ţinând în mână un jungher tras din teacă, şi a spus:

– Află, o, doamne al meu, că dacă nu ai să-mi împlineşti jalba şi nu ai să-ţi preacinsteşti dreptatea şi fala dinaintea celor care m-au obidit – iar aceştia sunt vizirii tăi, care tot născocesc că femeile se ţin de şiretlicuri, vicleşuguri şi înşelăciuni şi se reped să-mi vatăme dreptatea şi să-l împingă pe împărat să se lepede de pricina mea. Ci iată că eu am să-ţi dovedesc că bărbaţii sunt mai haini decât femeile, povestindu-ţi despre fiul unui împărat când a ajuns între patru ochi cu soţia unui negustor.

– Păi ce s-a petrecut între el şi ea? a întrebat împăratul.

Şi roaba a spus:

A CINCEA POVESTE A ROABEI

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, că a fost odată un negustor tare zuliar, şi care avea o soție frumoasă şi minunată. Şi de mare teamă pentru ea, şi de zulie, nu sălăşluia cu ea în cetate, ci i-a ridicat un palat afară din cetate, aşezat departe de celelalte case, şi l-a împresurat cu ziduri, şi l-a întărit cu stâlpi, şi i-a pus nişte porți de nepătruns, ferecându-le cu lacăte grele. Şi când voia să plece, negustorul încuia porțile şi lua cheile, şi le agăța la gât.

Şi într-o bună zi negustorul era în cetate, iar fiul împăratului de peste cetatea aceea ieşise să se plimbe şi să hoinărească, şi a văzut locul acela pustiu. Şi l-a măsurat cu privirile îndelung, şi dinaintea ochilor lui strălucea palatul acela, şi fiul împăratului a văzut în el o femeie îmbrăcată falnic, care se ivise la una dintre ferestre.

Şi când tânărul a văzut-o, şi-a pierdut mințile de frumusețea şi de minunăția ei, şi a dat să intre la ea, dar aceasta era peste putință, şi l-a chemat pe un slujitor dintre slugile lui şi acela i-a adus o călimară şi nişte hârtie, şi fiul împăratului a scris, vorbind despre starea şi despre dragostea lui şi, înfigând hârtia în vârful unei săgeți, a slobozit săgeata către palat. Şi săgeata a căzut dinaintea femeii, pe când aceasta se preumbla prin grădină, şi femeia i-a spus uneia dintre roabele sale:

– Fugi degrabă după hârtia aceea şi adu-mi-o!

Iar ea se pricepea să citească scrisele şi, citind hârtia, a înțeles că îi vorbea fiul împăratului despre dragostea, aleanul şi patima care îl năpădiseră, şi i-a scris un răspuns la scrisoarea lui, spunându-i că în inima ei a pătruns o dragoste şi mai mare decât dragostea tânărului. Iar pe urmă a ieşit la fereastră şi l-a văzut pe fiul împăratului, şi i-a aruncat răspunsul, şi dorul de el i-a crescut, şi fiul

împăratului, văzând-o, s-a apropiat de ferestrele palatului și a spus:

– Aruncă-mi o sfoară, am să agăț de ea cheia aceasta, iar tu ai s-o iei.

Și femeia i-a aruncat fiului împăratului o sfoară, și el a legat de ea cheia, iar pe urmă s-a dus la vizirii lui și li s-a jeluit că e îndrăgostit de femeia aceea și nu mai are putere să rabde fără ea.

– Și ce îmi poruncești să fac? a întrebat unul dintre viziri.

Și fiul împăratului i-a spus:

– Vreau să mă bagi într-un cufăr și să-l duci în palatul acelui negustor. Prefă-te că acel cufăr este al tău, și eu am să capăt ceea ce vreau de la femeia aceea, și am să petrec la ea câteva zile, iar pe urmă ai să-ți ceri cufărul îndărăt.

Și vizirul a răspuns:

– Cu drag și cu bucurie!

Și fiul împăratului s-a dus acasă și s-a culcat într-un cufăr pe care îl avea, iar vizirul a încuiat cufărul și l-a dus în palatul negustorului. Iar negustorul, înfățișându-se dinaintea vizirului, i-a sărutat mâinile și a spus:

– Poate că stăpânul nostru, vizirul, vrea să ne ceară vreo slujbă ori are vreo dorință pe care noi vom fi norociți s-o îndeplinim?

– Vreau de la tine, a spus vizirul, să pui cufărul acesta în locul care îți este cel mai scump.

Și negustorul le-a spus hamalilor:

– Luați-l!

Și cufărul a fost luat, iar negustorul l-a băgat în palat și l-a pus într-una din odăile sale. Iar pe urmă a plecat la treburile lui.

Și atunci, femeia aceea a venit la cufăr și l-a descuiat cu cheia pe care o avea la ea, și din cufăr a ieșit tânărul, asemenea unei lune, și văzându-l, femeia și-a pus odoarele

ei cele mai frumoase, şi l-a poftit în sala de oaspeţi, şi s-au aşezat la mâncare şi la băutură şapte zile, şi de fiecare dată când se întorcea soţul ei, femeia îl băga pe fiul împăratului în cufăr şi încuia cufărul. Dar când a fost într-una din zile, împăratul a întrebat de fiul său, şi vizirul a dat fuga degrabă la casa negustorului şi i-a cerut îndărăt cufărul, tocmai când negustorul venise acasă mai devreme, la un ceas neobişnuit, şi a bătut la uşă, şi femeia l-a auzit şi, luându-l pe fiul împăratului, l-a băgat în cufăr, dar, zăpăcindu-se, a uitat să-l încuie. Şi când negustorul a venit cu hamalii, aceştia au luat cufărul de capac, şi cufărul s-a deschis, şi s-au uitat în el, şi deodată au văzut că acolo sta întins fiul împăratului. Şi când negustorul l-a văzut şi l-a cunoscut, a ieşit la vizir şi i-a spus:

– Du-te şi ia-l pe fiul împăratului, niciunul dintre noi nu poate să-l atingă.

Şi vizirul a intrat şi l-a luat, şi pe urmă au plecat toţi. Şi când ei au plecat, negustorul s-a despărţit de femeia aceea şi a pus jurământ că nu se va mai căsători niciodată.

A ajuns până la mine, tot aşa, o, norocitule împărate, că un ins dintre oamenii învăţaţi s-a dus odată în târg şi a văzut o slugă pentru care se făceau strigările de vânzare. A cumpărat sluga şi a adus-o acasă, şi i-a spus soţiei:

– Ai grijă de el.

Şi sluga a stat la el o vreme şi, într-o zi, insul acela i-a spus soţiei:

– Du-te mâine în grădină să te preumbli, să hoinăreşti şi să te veseleşti.

Şi femeia a răspuns:

– Cu drag şi cu bucurie!

Şi când sluga a auzit acestea, a luat nişte mâncare pe care a pregătit-o chiar în noaptea aceea, şi tot aşa a pregătit nişte băutură, nişte mezelicuri şi nişte fructe. Iar pe urmă a ieşit în grădină şi a ascuns mâncarea sub un pom, şi

băuturile sub alt pom, şi tot aşa fructele şi mezelicurile le-a ascuns sub alți pomi, în calea soției stăpânului său.

Şi când s-a făcut dimineață, insul acela i-a poruncit slugii să meargă cu stăpână-sa în grădină şi a poruncit să ia cu el cele de trebuință, precum mâncare, băutură şi poame.

Şi femeia a ieşit şi a încălecat, şi sluga a mers cu ea, până au ajuns în grădina aceea. Şi când au ajuns acolo, a cârâit un corb, şi sluga a strigat:

– Drept ai spus!

Şi stăpâna lui a întrebat:

– Oare ai înțeles ce a spus corbul?

– Da, o, stăpâna mea, a răspuns el.

Şi stăpâna lui a întrebat:

– Da ce a spus?

– O, stăpâna mea, a răspuns sluga, a spus: „Sub pomul acela se află nişte mâncare, poftiți s-o mâncați!“

– Văd că ştii graiul păsărilor, a spus stăpâna lui.

Şi sluga a răspuns:

– Da!

Şi stăpâna lui s-a dus la pom şi a văzut mâncarea pregătită, şi când a mâncat, s-a minunat până peste poate şi a gândit că sluga chiar ştie graiul păsărilor. Şi, după ce au mâncat din mâncarea aceea, au pornit să hoinărească prin grădină, şi a cârâit un corb, şi sluga i-a spus:

– Adevăr ai grăit!

– Ce spune? a întrebat-o pe slugă stăpâna.

Şi acela a răspuns:

– O, stăpână, spune: „Sub pomul de colo este o carafă cu apă înmiresmată cu mosc, şi nişte vin vechi.“

Şi femeia s-a dus cu el şi a găsit toate acestea, şi minunarea ei a sporit, şi sluga a crescut în ochii ei. Şi a stat ea cu sluga şi a băut, iar după ce au băut, au început să se preumble prin grădină, şi a cârâit un corb, şi sluga a grăit:

– Adevăr ai grăit!

– Ce spune corbul acela? a întrebat-o stăpâna pe slugă.

Şi sluga a răspuns:

– Spune: „Sub pomul de colo sunt nişte poame şi nişte mezelicuri."

Şi s-au dus la pom şi au găsit poamele şi mezelicurile, iar pe urmă au pornit să hoinărească prin grădină, şi un corb a cârâit, iar sluga a luat o piatră şi a aruncat cu ea după corb.

– De ce dai cu piatra după el, şi ce-a zis? a întrebat stăpâna.

Şi sluga a răspuns:

– O, stăpână, zice nişte vorbe pe care nu pot să ți le spun!

– Spune-le şi nu te sfii de mine: între tine şi mine nu stă nimic! i-a răspuns stăpâna.

Şi sluga a început să zică:

– Nu!

Iar ea zicea:

– Spune!

Şi îl tot rugă şi, într-un sfârşit, el a spus:

– Corbul mi-a zis: „Fă cu stăpâna ta ceea ce face soțul ei cu ea."

Şi, auzind vorbele acestea, stăpâna lui s-a pus pe un râs, de s-a prăbuşit pe spate, şi pe urmă a strigat:

– Treaba nu e anevoioasă, şi nu pot să mă împotrivesc ție în asta!

Şi s-a dus la pom şi a aşternut sub el un preş, şi a chemat sluga, ca să-şi împlinească dorința cu ea.

Şi deodată s-a ivit dindărătul slugii stăpânul, care se uita la el şi a spus:

– Ei, băiatule, ce e cu stăpâna ta de zace aici şi plânge?

– O, stăpâne, a răspuns sluga, a căzut din pom şi a murit, şi nu ți-a mai înapoiat-o decât numai Allah (slavă

și mărire lui!), și s-a întins aici pentru o clipită ca să-și tragă sufletul.

Și când femeia l-a văzut lângă ea pe bărbatu-său, s-a ridicat prefăcându-se bolnavă și plângându-se că are dureri, și icnind:

– Of, șalele! Of, coasta! Veniți încoace, o, dragilor, eu n-o mai duc mult!

Și soțul ei s-a pierdut cu firea și a chemat sluga, și i-a spus:

– Adu-i stăpânei tale un cal și sui-o pe el!

Și când ea a încălecat, soțul ei a apucat de o scară a șeii, iar sluga de scara cealaltă și soțul îi zicea femeii:

– Allah are să te scape și are să te tămăduiască!

Iată, o, împărate, unul dintre vicleșugurile bărbaților și una dintre ticăloșiile lor; încât să nu te abată vizirii tăi de la ceea ce ești dator, și să mă despăgubești de ceea ce mi se cuvine!

Și roaba a început să plângă și, când împăratul a văzut-o că plânge (iar ea îi era cea mai dragă dintre toate roabele), a dat poruncă să fie ucis fiul lui.

Și a intrat la el cel de al șaselea vizir și a sărutat pământul dintre mâinile lui, și a spus:

– Acoperească-l Allah cu slavă pe împărat! Îți sunt credincios și te povățuiesc să zăbovești în privința fiului tău, întrucât minciuna chiar că este ca fumul, iar adevărul șade pe stâlpi tari. Lumina adevărului împrăștie bezna minciunii, și să știi că vicleșugurile femeilor sunt mari. Că a zis Allah Preamăritul în slăvita lui *Carte*: „Într-adevăr, mari sunt ticăloșiile voastre!“ A ajuns până la mine o poveste despre o femeie care le-a ticluit mai marilor dintr-o împărăție un șiretlic cum nimenea nu mai ticluise un altul asemenea, până atunci.

– Păi cum a fost? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al şaselea vizir

(Şi vizirul povesteşte anecdota intitulată *Viclenia muierească*, în traducerea lui Mardrus, aflată în vol. IX, pag. 158, a ediţiei prezente, apoi conchide:)

Aşa că vezi, o, doamne împărate al nostru, ce şiretlic le-a ticluit acelor inşi femeia aceea.

(După care vizirul povesteşte anecdota intitulată *Cele trei dorinţe*, în traducerea lui Mardrus, aflată în vol. VIII, pag. 80, a ediţiei prezente. Apoi continuă:)

Şi toate acestea, o, împărate, s-au întâmplat din pricina gândului smintit al femeii, şi eu ţi le-am povestit ca să te încredinţezi că femeile sunt neroade şi smucite la minte, şi nu au în gândurile lor decât sminteli. Încât să nu dai ascultare vorbelor lor şi să nu-ţi omori fiul, sângele inimii tale. Că ai să-ţi întinezi pomenirea după ce nu vei mai fi.

Şi împăratul s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

Iar când a fost cea de a şaptea zi, a venit roaba aceea şi s-a înfăţişat la împărat, ţipând. Şi aprinsese un foc mare. Şi a fost adusă la împărat ţinută de poalele rochiei. Şi împăratul a întrebat-o:

– Pentru ce ai făcut asta?

Şi ea a răspuns:

– Dacă nu ai să-mi faci dreptate faţă de fiul tău, am să mă arunc în focul acesta. Am ajuns de mi-e silă de viaţă şi, înainte de a veni la tine, mi-am scris testamentul, mi-am împărţit banii şi m-am hotărât să mor, iar tu ai să te căieşti cu toate căinţele, cum s-a căit împăratul care a oropsit-o pe paznica de la baie.

– Păi cum a fost? a întrebat împăratul.
Și roaba a spus:

Cea de a șasea poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată o femeie, temătoare de Allah, cumpătată și cucernică, și care venea adesea în palatul unui împărat, și venirea ei era socotită binecuvântată, și era întâmpinată de apropiații împăratului cu mare cinstire. Și odată a intrat în palat, ca de obicei, și a șezut lângă soția împăratului, și soția împăratului i-a dat o salbă care prețuia o mie de dinari și a spus:

– O, fetițo, ia salba asta și ține-o până ies din baie, și să ai grijă de ea. (Iar baia era în palat).

Și femeia a luat salba și s-a aciuat într-un ungher din iatacurile împărătești, așteptând ca împărăteasa să se ducă la baia care se afla în locuința ei, și să se întoarcă. Iar pe urmă a pus salba sub preșul de rugăciune și a început să se roage. Și a venit în zbor o pasăre și a luat salba, și a pus-o într-o crăpătură dintr-un colț al palatului, când paznica plecase pentru niște nevoi. Și femeia s-a întors și nu știa de aceasta. Și când soția împăratului a ieșit de la baie, i-a cerut paznicei salba, dar paznica nu a mai găsit-o și a început s-o caute, și n-a aflat-o, și nu i-a mai dat de urmă. Și paznica a zis:

– Mă jur pe Allah, o, daică, nimeni n-a fost la mine, și, când am luat salba, am pus-o sub preșulețul de rugăciune, și nu știu, poate că a văzut-o vreo slugă și, prilejuindu-se de nebăgarea mea de seamă, a luat-o, dar despre asta numai Allah Preamăritul știe.

Și când a auzit acestea, împăratul i-a poruncit soției sale s-o muncească pe paznică prin foc și s-o bată amarnic. Și împărăteasa a început s-o muncească cu toate muncile,

dar femeia nu mărturisea nimic şi nu învinuia pe nimeni. Şi după asta împăratul a poruncit să fie băgată la temniță şi priponită în lanţuri, şi a fost întemnițată. Iar pe urmă, într-una din zile, împăratul şedea în palatul său, între havuzuri, şi soția lui sta lângă el, şi deodată privirile împăratului au căzut asupra păsării care tocmai scotea salba aceea din crăpătura de la colțul palatului. Şi împăratul a chemat o roabă, şi ea a prins pasărea şi i-a luat salba. Şi atunci, împăratul a priceput că femeia-paznică a fost obidită, şi s-a căit de ceea ce făcuse cu ea. Şi a dat poruncă să fie adusă, şi când ea s-a înfățişat, a început s-o sărute pe creştet, iar pe urmă s-a apucat să plângă şi să-şi ceară iertare, şi să se amărască de ceea ce făcuse cu ea. Şi a poruncit să i se dea bani mulți, dar femeia nu a vrut să-i ia, iar pe urmă l-a iertat şi a plecat, şi s-a juruit că nu are să mai intre în nicio casă. Şi a hălăduit prin munți şi văi, şi l-a slujit pe Allah Preamăritul până ce a murit.

A ajuns până la mine tot aşa, o, împărate, în şirul de povestiri despre ticăloşiile bărbaților, că doi porumbei, soţ şi soție, şi-au strâns în cuib pe iarnă nişte grâu şi nişte orz, dar, când a venit vremea de vară, boabele s-au uscat şi s-au micşorat. Şi soțul i-a zis soției:

– Tu ai dijmuit boabele!

Dar ea i-a spus:

– Nu, mă jur pe Allah, n-am dijmuit nimic!

Dar el nu a crezut-o şi a început s-o bată cu aripile şi s-o lovească cu ciocul până a omorât-o. Dar când a venit vremea rece, boabele s-au făcut iar aşa cum fuseseră, şi soțul a priceput că şi-a omorât soția pe nedrept şi la mânie, şi a început să se căiască, atunci când căința nu îi mai era de niciun folos. Şi s-a întins alături de soție, hohotind după ea şi plângând, şi amărându-se, şi n-a mai vrut nici să mănânce, nici să bea, şi s-a îmbolnăvit şi a bolit până ce a murit.

A ajuns până la mine tot așa, în șirul de povestiri despre ticăloșiile bărbaților asupra femeilor, o poveste și mai de minunare decât toate.

– Scoate ceea ce ai, a mormăit împăratul.

Și roaba a spus:

– O, împărate, a fost odată o fată dintre fetele de împărați, care nu-și avea seamăn pe vremurile ei, ca frumusețe, gingășie, întocmire, potriveală, strălucire și vino-ncoace, și nimenea nu le zbura mințile bărbaților ca ea. Și spunea: „Nu am seamăn pe vremurile mele." Și toți fiii de împărați au pețit-o, ci ea nu s-a învoit să-l ia pe niciunul dintre ei, și numele ei era ad-Datma.

Și zicea ea: „Cu mine are să se însoare numai acela care mă va dovedi în focul luptei, al bătăliei și al înfruntării, și dacă cineva mă va birui, mă voi duce la el ca soață cu bucurie în inimă, iar dacă îl voi birui eu, aceluia am să-i iau calul și armele, și am să-i scriu pe frunte: «Acesta este *cutare*, dezrobitul.»" Și fiii de împărați veneau la ea de pe toate meleagurile mai îndepărtate ori mai apropiate, ci ea îi biruia și îi da de ocară, și îi văduvea de arme, și îi pecetluia cu fierul înroșit.

Și a auzit de ea fiul unui împărat de-al perșilor, pe nume Bahram, și a pornit către ea, străbătând multă depărtare, și a luat cu el bani, cai și oameni, și bogății din bogățiile împărătești. Și a mers până a ajuns la ea, iar când a ajuns, i-a trimis tatălui ei un dar strălucit, și împăratul i-a arătat bunăvoință și i-a dovedit cea mai aleasă cinstire. Și pe urmă fiul de împărat și-a trimis vizirii să-i ducă veste că el vrea să-i ceară fata în căsătorie, și tatăl ei i-a trimis un sol și i-a spus:

– O, fiul meu, cât despre fiica mea, ad-Datma, apoi eu nu am putere asupra ei, întrucât a pus jurământ că nu are să se mărite decât cu acela care o va birui pe câmpul de luptă.

– Am venit din cetatea mea cunoscând această pricină, i-a răspuns fiul de împărat.

Și împăratul a spus:

– Mâine te vei întâmpina cu ea.

Iar când a fost a doua zi, tatăl fetei a trimis la ea și i-a cerut îngăduință s-o vadă. Și, când a auzit despre toate, fata s-a pregătit de bătălie, și și-a pus platoșa de bătălie, și a ieșit pe meidan, și fiul de împărat i-a ieșit în întâmpinare și s-a hotărât să se înfrunte cu ea. Și oamenii au auzit de asta și au venit din toate părțile în chiar ziua aceea. Și ad-Datma a ieșit îmbrăcată, încinsă și acoperită cu vălul, iar fiul de împărat a întâmpinat-o, fiind în cea mai bună stare, îmbrăcat cu cea mai strașnică platoșă și cu cele mai desăvârșite zale. Și fiecare dintre ei s-a repezit asupra celuilalt, și și-au tot frământat caii și s-au izbit vreme lungă, și fata de împărat s-o dumirit că fiul de împărat era de o dârzenie și o vitejie cum nu mai văzuse la alții. Și s-a temut că fiul de împărat are s-o dea de ocară dinaintea celor de față, și a priceput că, fără de îndoială, are s-o biruiască, și s-a gândit să închipuiască un tertip și să-i ticluiască un șiretlic, și și-a descoperit chipul, și deodată s-a vădit că chipu-i strălucea mai luminos ca luna, și când fiul de împărat s-a uitat la ea, a rămas uluit, și puterile i-au scăzut, și dârzenia i s-a topit. Iar fata de împărat, văzând acestea, s-a repezit asupra lui și l-a prăbușit din șa, și fiul de împărat a fost în mâinile ei ca o vrabie în ghearele unui vultur, și înfățișarea ei l-a năucit și nu mai pricepea ce e cu el. Și fata i-a luat calul, și armele, și hainele, și l-a pecetluit cu fierul roșu și i-a dat drumul.

Și când s-a trezit din năucire, fiul de împărat a zăcut câteva zile, fără să se atingă nici de mâncare, nici de băutură, și fără să mai doarmă de amărăciune, și dragostea pentru fată i-a năpădit inima. Și a trimis robii la tatăl lui și i-a scris într-o scrisoare că nu poate să se întoarcă în

țara sa până nu va dobândi ceea ce râvnește, ori altminteri va muri. Și când scrisoarea a ajuns la tatăl său, acela s-a mohorât și a vrut să-i trimită fiului său niște viteji și niște oșteni, dar vizirii lui l-au ținut de la aceasta și l-au înduplecat să aibă răbdare.

Iar fiul de împărat, ca să-și împlinească dorul, s-a folosit de un șiretlic. S-a prefăcut într-un bătrân slăbănog și a pornit către grădina fetei de împărat, acolo unde se ducea ea adesea, și l-a găsit pe grădinar și i-a spus:

– Sunt un străin de prin țări îndepărtate, și încă din tinerețe până la ceasul de acum mă pricep să lucrez bine pământul și să îngrijesc pomii și florile, și nimenea nu știe asta ca mine.

Și, auzindu-i vorbele, grădinarul s-a bucurat până peste poate și l-a dus în grădină și le-a spus slugilor să stea la poruncile lui. Și fiul de împărat s-a apucat de treabă și a început să orânduiască pomii și să îngrijească de poame. Și într-o zi, pe când se petreceau toate acestea, deodată au intrat în grădină niște robi cu niște catâri încărcați cu chilimuri și cu farfuriuri, și când fiul de împărat a întrebat ce pricină-i aduce, i s-a spus: „Fata împăratului vrea să se preumble prin grădină." Și fiul de împărat s-a dus și a luat niște podoabe și niște odoare din țara sa, pe care le avea la el, și, aducându-le în grădină, a stat jos acolo și a așternut câteva dintre odoarele acelea dinainte-i și a început să tremure, chipurile, din pricina bătrâneții, a neputerii și a slăbiciunii. Iar când a trecut un ceas, au venit niște roabe și niște eunuci, și în mijlocul lor pășea împărătița, ca luna între stele, și s-au apropiat și au început să se preumble prin grădină, și să culeagă poame, hoinărind, și l-au văzut pe insul care ședea sub pom. Și s-au apropiat de el (iar acesta era fiul de împărat) și s-au uitat la el, și deodată au văzut că era un moșneag bătrân, căruia îi tremurau

mâinile şi picioarele, iar dinaintea lui erau aşternute podoabele şi odoarele din odoarele împărăteşti.

Şi văzându-le, fetele s-au mirat şi au început să-l întrebe ce face cu podoabele acelea. Şi el a spus:

– Vreau să mă însor, pentru podoabele acestea, cu vreuna dintre voi.

Şi fetele au început să râdă de el şi au spus:

– Când te vei însura, ce ai de gând să faci?

Şi fiul de împărat a răspuns:

– Am s-o sărut pe soția mea o dată şi am să mă despart de ea.

– Ți-o dau de soție pe fata aceasta, a spus împărăteasa.

Şi fiul de împărat s-a ridicat, sprijinindu-se în toiag, tremurând şi împleticindu-se şi, după ce a sărutat-o pe fată, i-a dat podoabele şi odoarele. Şi fata s-a bucurat, şi toate au început să râdă de fiul de împărat, şi pe urmă au plecat acasă la ele. Iar când a fost a doua zi, fetele au intrat în grădină şi au venit la fiul de împărat, şi l-au văzut că şedea tot acolo, şi dinaintea lui erau deşternute şi mai multe podoabe şi odoare decât întâia oară. Şi s-au aşezat lângă el şi au întrebat:

– O, moşule, ce faci cu podoabele acestea?

Şi fiul de împărat a răspuns:

– Mă voi însura pentru ele cu vreuna dintre voi.

– Te însor cu fata aceasta, a spus împărăteasa.

Şi fiul de împărat s-a ridicat şi a sărutat-o pe fată, şi i-a dat podoabele şi odoarele, şi toate au plecat acasă la ele. Şi când fata de împărat a văzut podoabele şi odoarele pe care fiul de împărat le-a dat fetelor, şi-a zis în sineşi: „Eu am cele mai multe drepturi la acestea şi nu am să pățesc nimic rău din asta."

Şi când a fost dimineața, a ieşit din locuința ei singură, luând o înfățişare de roabă dintre roabe şi, pe furiş, a venit la moşneag şi, ajungând la el, a spus:

– O, moșule, eu sunt fata împăratului, vrei să te însori cu mine?

– Cu drag și cu bucurie! a răspuns fiul de împărat.

Și a scos niște podoabe și niște odoare încă și mai alese ca soi și mai scumpe ca preț, și le-a dăruit fetei de împărat, și s-a ridicat ca s-o sărute (iar ea se simțea neprimejduită și liniștită). Și, apropiindu-se de ea, a înșfăcat-o strașnic și a trântit-o la pământ, și i-a spart fecioria și a întrebat:

– Oare tu nu mă cunoști?

– Cine ești? a întrebat fata împăratului.

Și fiul de împărat a răspuns:

– Sunt Bahram, fiul împăratului persan. Mi-am schimbat înfățișarea și m-am despărțit de ai mei și de țara mea de dragul tău.

Și fata s-a ridicat de sub el în tăcere, fără să-i dea niciun răspuns și fără să-i spună nicio vorbă, după cele ce pățise, și își zicea în sinești: „Dacă am să-l ucid, uciderea lui nu-mi va aduce niciun folos." Iar pe urmă a cugetat și și-a zis: „Nu mai am acuma nicio putință, decât să fug cu el în țara lui." Și a strâns bani și bogății, și a trimis un mesager la fiul împăratului, dându-i de știre despre aceasta, pentru ca și el să se pregătească și să-și strângă banii. Și s-au înțeles ca în *cutare* noapte să plece, și au încălecat pe caii cei mai buni și au purces sub vălul nopții, și nu se făcuse încă dimineață când și străbătuseră țări îndepărtate.

Și au mers ei așa până ce au ajuns în țara perșilor și s-au văzut lângă cetatea tatălui flăcăului. Și când tată-său a aflat despre aceasta, l-a întâmpinat cu oștenii și cu vitejii lui și s-a bucurat până peste poate. Iar pe urmă, peste puține zile, a trimis la tatăl tinerei ad-Datma niște daruri falnice și i-a scris o scrisoare în care îi da de știre că fata lui se află la el, și i-a cerut zestrea. Și, când darurile au ajuns la tatăl fetei, acela le-a primit, iar celor ce le aduseseră le-a arătat cea mai aleasă cinstire, și s-a bucurat

strașnic, iar pe urmă a orânduit un ospăț și, chemând judecătorul și martorii, a scris hârtia de cununie dintre fata sa și fiul de împărat. I-a răsplătit pe solii care aduseseră scrisoarea de la împăratul persan și a trimis zestrea fiicei sale, și fiul împăratului persan a rămas cu ea, până ce i-a despărțit moartea.

Iată, așadar, o, împărate, care sunt vicleșugurile bărbaților împotriva femeilor! Nu am să mă lipsesc de dreptatea mea până la moarte!

Și împăratul a poruncit să fie ucis fiu-său.

Dar îndată a intrat la el cel de al șaptelea vizir și, înfățișându-i-se, a sărutat pământul și a spus:

– O, împărate, mai zăbovește până ce am să-ți împărtășesc și sfatul meu. Acela care chibzuiește și cumpănește ajunge la împlinirea nădejdilor și dobândește ceea ce râvnește, dar acela care se pripește chivernisește căință. Eu am văzut cum s-a îmbulzit femeia aceea, îmboldindu-l pe împărat să se arunce în nelegiuire, dar robul pe care l-ai coperit cu milosteniile tale îți este credincios. Eu știu, o, împărate, despre vicleniile muierești, ceea ce nu știe nimeni în afară de mine, și a ajuns până la mine despre aceasta o poveste cu o bătrână și cu un fiu de negustor.

– Păi cum a fost? a întrebat împăratul.

Și vizirul a spus:

Povestea celui de al șaptelea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că un negustor avea bani mulți, dar și un fiu care îi era drag. Și, într-o zi, fiul i-a spus tatălui său:

– O, taică, poftesc a-ți cere o poftă cu care m-ai bucura.

– Da care-i aceea, o, copilul meu? Am să ți-o dau, de-ar fi ea chiar și lumina ochilor mei, ca să răzbești astfel la ceea ce vrei, i-a răspuns tatăl.

Și fiul a spus:

– Vreau să-mi dai ceva bani, să mă duc cu negustorii în țara Bagdadului, ca să văd și să mă uit la palatele califilor. Mi le-au zugrăvit copiii negustorilor și m-a cuprins ispita de a mă uita la ele.

– O, copile drag, cine are să ne fie stâlpare, dacă tu ai să te duci? a strigat tatăl tânărului.

Dar acela a grăit:

– Ți-am spus aceste cuvinte și mi-e cu neputință să nu mă duc, cu învoirea sau fără învoirea ta. În sufletul meu s-a aprins un dor care nu are să-mi treacă decât când am să ajung la Bagdad.

Și când tatăl lui s-a încredințat de aceasta, i-a strâns niște mărfuri în preț de treizeci de mii de dinari și l-a lăsat să plece cu niște negustori în care avea încredere, și i-a însărcinat pe negustori să-i poarte de grijă. Iar pe urmă tatăl tânărului și-a luat rămas-bun de la el și s-a întors acasă, iar tânărul a mers cu tovarășii săi negustori până a ajuns la Bagdad, sălașul păcii.

Iar când au ajuns la Bagdad, tânărul s-a dus în târg și și-a închiriat o casă bună și frumoasă, care îi furase mințile și îi uluise privirile – erau acolo păsări ciripitoare, și iatacurile erau unul în fața altuia, și podeaua era pardosită cu marmură de felurite culori, iar tavanele erau împodobite cu azur de la Madin. L-a întrebat pe portar cât de mare este prețul pentru casă:

– Cât pe lună?

Și portarul a răspuns:

– Zece dinari.

Și tânărul a întrebat:

– Spui adevărat sau îți bați joc de mine?
– Mă jur pe Allah, a răspuns portarul, nu spun decât adevărul. Toți câți se așază în casa asta nu stau aici mai mult de o săptămână ori două.
– Și din care pricină? a întrebat tânărul.
Și portarul a spus:
– O, copilul meu, toți câți se așază în această casă nu mai ies decât bolnavi sau morți. Casa asta a ajuns pentru toată lumea așa de vestită pentru atare poveste, încât nimeni nu mai are curaj să se așeze în ea, și chiria ei s-a tot micșorat pe măsură.
Auzind acestea, tânărul s-a minunat până peste poate și a rostit:
– Negreșit că în casa asta trebuie să fie ceva, de se întâmplă asemenea boală și moarte!
Dar pe urmă s-a chibzuit în sinea lui și, chemând ocrotirea lui Allah împotriva lui Satan cel bătut cu pietre, și-a alungat din minte atare prepunere și s-a așezat în casa aceea. Și a început să vândă și să cumpere, și au trecut câteva zile, iar el tot mai sălășluia în casă, și nu i se întâmplase nimic din cele ce îi spusese portarul.
Și când sta într-o zi la poarta casei, a trecut pe dinaintea lui o bătrână cu părul alb, asemănătoare cu un șarpe bălțat, și tot proslăvea și cinstea numele lui Allah, dând din drum pietrele și alte piedici. Și bătrâna l-a văzut pe flăcăul care ședea în poartă, și a început să se uite la el minunându-se, și tânărul i-a spus:
– O, femeie, mă cunoști de undeva ori te nedumirește ceva la mine?
Și, auzind vorbele tânărului, bătrâna s-a apropiat repede de el și i-a dat bineţe, și l-a întrebat:
– De câtă vreme locuiești în casa asta?
– O, mătușă, de două luni, a răspuns tânărul.
Și bătrâna a grăit:

– Iaca pentru ce mă minunam. Nu te cunosc, o, copilul meu, și nici tu nu mă cunoști, și nu m-a nedumerit nimic la tine, da m-am minunat pentru că toți câți au trăit în casa asta, afară de tine, au ieșit de acolo morți ori bolnavi. Și mă nedumirește, o, copilul meu, că îți primejduiești tinerețea. Au tu ai urcat în vârful palatului și ai privit din balconul care se află acolo?

Și pe urmă bătrâna a plecat pe drumul ei, iar tânărul, când bătrâna s-a dus, a început să cugete la vorbele ei și și-a zis în sineși: „Nu m-am urcat în vârful palatului și habar n-aveam că acolo ar fi un balcon!“ Și pe urmă, pe clipă pe dată, a intrat în palat și a pornit să caute prin toate colțurile și odăile și, într-un sfârșit, a dat într-un ungher de o ușiță în zăvorul căreia un păianjen își țesuse pânza. Și, văzând ușa, tânărul și-a zis: „Poate că păianjenul și-a țesut pânza la ușa asta numai pentru că în spatele ei se află pieirea!“ Și s-a bizuit pe vorba lui Allah Preamăritul: „Zi: «Nu are să ne lovească nimic, afară numai de ceea ce ne-a menit Allah!»“ – și, deschizând ușa, a început să suie pe o scară mică și, ajungând sus, a văzut balconul. Și a stat jos să răsufle și s-a uitat împrejur, și a văzut o clădire măiestrită și sulițată, în partea ei de sus cu un balcon înalt, ce privea peste tot Bagdadul, și în balconul acela era o femeie ca o hurie. Și aceasta i-a cucerit toată inima tânărului și i-a răpit mințile și inima, lăsând în urmă-i chinurile lui Aiub și jalea lui Iacub[1].

Și după ce a văzut-o și a cercetat-o bine, tânărul s-a gândit: „Poate că lumea spune că nimeni nu a locuit în casa asta fără să se îmbolnăvească ori să moară, tocmai din pricina acestei femei. O, dacă aș ști în ce îmi stă izbăvirea, mi s-ar rătăci mințile!“ Și a coborât de sus,

---

[1] *Aiub și Iacub* – Iov și Iacob, cei din *Biblie*, despre care povestește și *Coranul*.

chibzuind ce să facă, şi a stat în casă, dar nu mai avea linişte. Şi a ieşit şi s-a aşezat la poartă, neştiind ce să facă, şi deodată a văzut că vine acea bătrână, pomenindu-l şi proslăvindu-l pe drum pe Allah. Şi, văzând-o, tânărul s-a sculat în picioare şi i-a urat bătrânei bună pace şi s-a temenit, şi a spus:

– O, mătuşă, eram teafăr şi mulțumit, până m-ai sfătuit să deschid uşa aceea şi să văd balconul şi să-l deschid, şi să mă uit de sus şi să văd ceea ce m-a năucit. Şi acuma socot că am să pier, şi ştiu că nu se află niciun vraci pentru mine, în afară de tine.

Şi, auzind vorbele tânărului, bătrâna a zâmbit a râde şi a spus:

– Nu are să ți se întâmple nimica rău, de-o vrea Allah Preamăritul!

Şi când i-a spus aceste vorbe, tânărul a intrat în casă şi a ieşit aducând în mâini o sută de dinari, şi a spus:

– Ia-i, o, mătuşă, şi poartă-te cu mine cum se poartă stăpânii cu robii. Vino-mi degrabă într-ajutor – dacă am să mor, are să ți se ceară socoteală la Ziua Învierii!

– Cu drag şi cu bucurie! a răspuns bătrâna. Vreau numai, o, copilul meu, să-mi dai oleacă de sprijin ca să răzbați la cele râvnite.

– Şi ce vrei, o, mătuşă? a întrebat tânărul.

Şi bătrâna a răspuns:

– Vreau să mă sprijini şi să te duci la târgul de mătăsuri şi să întrebi de prăvălia lui Abu-li-Fatha ibn Kaidama. Şi când au să ți-o arate, să te aşezi lângă prăvălia lui şi să-i spui: „Dă-mi năframa învrâstată cu aur, pe care o ai." Iar el nu are în prăvălie o năframă mai bună ca aceea. Cumpără de la el năframa, la cel mai mare preț, şi du-o acasă la tine, iar eu am să vin mâine la tine, de-o vrea Allah Preamăritul.

Și pe urmă bătrâna a plecat, iar tânărul și-a petrecut noaptea perpelindu-se ca pe jeragaiul iadului. Dar când a fost dimineață, și-a pus în sân o mie de dinari și s-a dus la târgul de mătăsuri și a întrebat unde este prăvălia lui Abu-li-Fatha. Și unul dintre negustori i-a arătat-o și, ajungând la Abu-li-Fatha, tânărul a văzut dinaintea aceluia o mulțime de slugi, de slujitori și de slujbași, și, după chip, negustorul era om destoinic cu belșug de avuții și, spre desăvârșirea fericirii lui, o avea pe femeia aceea, care nu-și avea seamăn nici printre odraslele de împărați. Și, văzându-l pe Abu-li-Fatha, tânărul i-a dat bineţe, și negustorul a răspuns la binețea lui și l-a poftit să șadă, și tânărul a șezut jos lângă el și a grăit:

– O, negustorule, vreau de la tine o năframă așa și-așa, s-o cercetez oleacă.

Și negustorul i-a poruncit unui rob să aducă din afundul prăvăliei teancul cu mătăsuri. Și când robul a adus teancul, Abu-li-Fatha l-a desfăcut și a scos câteva năframe, și tânărul a rămas uluit de frumusețea lor. Și a văzut și năframa aceea, și a cumpărat-o de la negustor pe cincizeci de dinari și, bucuros, s-a dus cu ea acasă.

Și deodată a venit bătrâna aceea și, văzând-o, tânărul s-a sculat în picioare dinaintea ei și i-a dat năframa. Și bătrâna i-a spus:

– Adu-mi un cărbune din foc!

Și tânărul i-a adus cărbunele, și bătrâna a pus un capăt al năframei pe cărbune și a ars-o pe margini, iar pe urmă a împăturit năframa la loc ca mai înainte și, luând-o, s-a dus la casa lui Abu-li-Fatha și, când a ajuns acolo, a bătut la poartă. Și când femeia aceea i-a auzit glasul, s-a ridicat și i-a deschis ușa. Iar bătrâna era în prietenie cu mama acelei femei, și femeia o cunoștea, întrucât era prietenă cu maică-sa.

– Ce nevoie te aduce, o, mătușă? a întrebat femeia. Mama a plecat de la mine acasă la ea.

– O, fata mea, a răspuns bătrâna, știu că mama ta nu e la tine, și am fost pe la ea, și am venit la tine numai pentru că m-am temut să nu treacă ceasul de rugăciune. Vreau să mă închin aci la tine, întrucât știu că ești neprihănită și la tine în casă este neprihănire.

Și femeia i-a îngăduit să intre în casă, și bătrâna, intrând, s-a temenit și a chemat asupra ei binecuvântarea, iar pe urmă a luat urciorul și a intrat în odaia de rugăciune, și s-a spălat și și-a săvârșit rugăciunea în ungherul anume, iar după aceea a venit la femeie și i-a spus:

– O, fata mea, cred că locul acela, în care m-am rugat, a fost călcat de slugi, că nu este curat. Caută-mi alt loc, unde să mă rog. Am irosit rugăciunea pe care am săvârșit-o mai înainte.

Și femeia a luat-o de mână și i-a spus:

– O, mătușă, du-te și roagă-te pe patul meu, unde stă soțul meu.

Și când a dus-o la pat, bătrâna a început să se roage și să-l strige pe Allah, și să se temenească, iar pe urmă s-a prilejuit de nebăgarea de seamă a femeii și a băgat năframa sub pernă, în așa fel că femeia nu a văzut nimic. Iar după ce și-a terminat rugăciunea, bătrâna a chemat binecuvântarea asupra femeii și s-a ridicat și a plecat.

Iar când a fost sfârșitul zilei, a venit negustorul, soțul acelei femei, și a șezut pe pat. Și femeia i-a adus mâncarea, și negustorul a mâncat pe săturate, și s-a spălat pe mâini, iar pe urmă s-a sprijinit cu coatele pe pernă, și deodată a văzut că de sub pernă ieșea un colț de năframă. Și negustorul a tras năframa de sub pernă și, uitându-se lung la ea, a cunoscut-o. Și a bănuit-o pe femeia lui de dezmățare și a chemat-o, și a întrebat:

– De unde ai năframa asta?

Și soția i s-a jurat cu potop de jurăminte și a spus:

– Nu a fost la mine nimeni, în afară de tine.

Şi negustorul a tăcut, temându-se de ruşine, şi s-a gândit: „Dacă am să deschid această uşă, am să mă fac de ocară în Bagdad" (iar negustorul acela era prieten de inimă cu califul, şi nu-i rămânea decât să tacă, şi nu i-a mai spus femeii niciun cuvânt). Iar numele acelei femei era Mazia, şi negustorul a chemat-o şi i-a spus:

– A ajuns până la mine că mama ta este bolnavă de o boală de inimă, şi toate femeile sunt la ea şi o plâng. A trimis vorbă să te duci la ea.

Şi femeia a plecat la mama ei şi, intrând în casă, a găsit-o pe maică-sa sănătoasă. Şi a stat oleacă, şi deodată au venit nişte hamali care îi cărau calabalâcurile din casa negustorului, şi îi căraseră toate lucrurile ce fuseseră în casa lui. Şi când a văzut aceasta, mama a întrebat:

– O, fata mea, ce s-a întâmplat?

Dar femeia s-a ascuns de ea, şi mama ei a început să plângă şi s-a întristat din pricina despărțirii fetei sale de bărbatu-său.

Iar peste câteva zile a venit la femeie, când era singură, acasă, bătrâna aceea, şi cu mâhnire i-a dat binețe şi a întrebat-o:

– Ce este cu tine, o, fata mea, o, dulceața mea? Mi-ai tulburat gândurile.

Şi a intrat la mama femeii şi a întrebat-o:

– O, soră dragă, ce s-a întâmplat şi ce-i cu povestea dintre fată şi soțul ei? A ajuns până la mine că s-au despărțit; cu ce i-a greşit de s-au stârnit toate astea?

– Poate că soțul ei are să se întoarcă la ea după binecuvântarea ta, i-a spus femeii mama. Încât, roagă-te pentru ea, surioară: tu eşti postitoare şi veghezi în toate nopțile.

Iar pe urmă fata, mama ei şi bătrâna s-au strâns în casă şi au început să tăifăsuiască, şi bătrâna a spus:

– O, fata mea, nu te lăsa jalei! De-o vrea Allah Preamăritul, am să te împac cu soțul tău zilele astea!

Şi pe urmă bătrâna s-a dus la tânărul acela şi i-a spus:

– Pregăteşte o încăpere frumoasă, am să ți-o aduc pe femeia aceea în seara asta.

Şi tânărul s-a sculat şi a adus tot ce era de trebuință ca mâncare şi băutură, şi a stat să aştepte, iar bătrâna s-a dus la mama fetei şi i-a spus:

– O, surioara mea, e o nuntă la noi, las-o pe fată să meargă cu mine, să se mai veselească şi să-i mai treacă amarul şi grijile, iar pe urmă ți-o aduc îndărăt aşa cum era când am luat-o.

Şi mama femeii s-a sculat şi a îmbrăcat-o cu cele mai strălucite haine ale ei, împodobind-o cu cele mai strălucite podoabe şi odoare. Şi femeia a plecat cu bătrâna, iar mama a mers cu ele până la poartă şi o tot povățuia pe bătrână şi îi spunea:

– Ia seama să n-o zărească vreo făptură de-a lui Allah Preamăritul, că tu ştii ce loc are soțul ei la calif. Nu zăbovi prea mult şi întoarce-te cât mai degrabă.

Şi bătrâna a luat femeia şi s-a dus cu ea la casa tânărului, iar femeia credea că este casa aceea unde era nunta. Şi când a intrat în casă şi a păşit în odaia de oaspeți, tânărul i-a sărit în întâmpinare şi a îmbrățişat-o, şi a început să-i sărute mâinile şi picioarele, şi copila era uluită de frumusețea tânărului, şi-i părea încăperea aceea şi toate câte se găseau în ea, şi florile, şi mâncărurile, şi băuturile, ca într-un vis. Şi bătrâna văzând-o buimăcită, i-a zis:

– Numele lui Allah fie asupra-ți, o, fata mea! Nu te teme, eu stau aici şi nu am să te las singură nicio clipită. Tu te potriveşti cu el, şi el se potriveşte cu tine.

Şi femeia s-a aşezat cu sfială, iar tânărul numaidecât a început să şuguiască cu ea şi a făcut-o să râdă şi a înveselit-o cu stihuri şi cu poveşti, până ce pieptul ei s-a uşurat şi a cuprins-o voioşia. Şi a început să mănânce şi să bea, şi când vinul i s-a părut desfătător, a luat lăuta şi a început

să cânte, şi s-a plecat şi s-a repezit la frumuseţea tânărului. Şi, văzând aşa, tânărul s-a îmbătat fără vin şi i se părea că sufletu-i nu mai e nimic. Şi bătrâna a ieşit de la ei.

Iar în zori a venit la ei şi le-a urat bună dimineaţa, şi a întrebat-o pe femeie:

– Cum ţi-a fost noaptea, o, stăpână?

– A fost bună, datorită mâinilor tale lungi şi a iscusinţii lor la codoşlâcuri, a răspuns femeia.

Iar bătrâna i-a spus:

– Scoală-te să mergem la mama ta.

Şi când a auzit vorbele bătrânei, tânărul i-a întins o sută de dinari şi a spus:

– Las-o la mine în noaptea asta.

Şi bătrâna a plecat de la ei şi s-a dus la mama femeii, şi i-a spus:

– Fiica ta îţi doreşte bună pace. Mama miresei a silit-o să se jure că va petrece noaptea asta la ea.

– O, sora mea, a zis mama femeii, urează-le bună pace la amândouă. Dacă fata e mulţumită, nu e nicio supărare că are să înnopteze acolo, las-o să se veselească şi să vină fără grabă, şi nu mi-e frică pentru ea decât de vreun necaz din partea lui bărbatu-său.

Şi bătrâna i-a tors mamei femeii tertip după tertip, până s-au scurs astfel şapte zile, şi în fiecare zi căpăta de la tânăr câte o sută de dinari. Iar când au trecut zilele astea, mama femeii i-a spus bătrânei:

– Să mi-o aduci pe fiică-mea chiar acum, numaidecât, mi-e inima înnegurată din pricina ei! Vremea cât a lipsit s-a prelungit şi nu mi se pare lucru curat!

Şi bătrâna a ieşit de la ea supărată foc de vorbele ei şi, ajungând la femeie, i-a luat mâna în mâna ei şi au plecat de la tânăr pe când acesta încă mai dormea în pat, ameţit de vin. Şi s-a dus la mama femeii, şi aceasta le-a primit veselă şi prieteneşte, bucuroasă până peste poate, şi a spus:

– O, fata mea, îmi era inima îngrijorată din pricina ta, și am cășunat pe sora mea cu niște vorbe care au amărât-o.

– Scoală-te și sărută-i mâinile și picioarele, că mi-a fost chiar ca o slujnică și mi-a împlinit toate dorințele, a spus femeia. Iar dacă nu ai să faci cele ce ți-am poruncit, nu mai sunt fiica ta, iar tu nu îmi mai ești mamă.

Și mama femeii s-a ridicat pe dată și s-a împăcat cu bătrâna.

Iar tânărul, trezindu-se din amețeală, n-a mai găsit-o pe femeie, dar era bucuros și cu ceea ce dobândise când își ajunsese ținta. Și pe urmă bătrâna a venit la tânăr și s-a temenit, și l-a întrebat:

– Ce zici de înnădelile mele?

– Minunat le-ai înnădit și le-ai împletit, și le-ai tighelit, a grăit tânărul.

Iar bătrâna a spus:

– Hai să descâlcim ceea ce am încâlcit și s-o dăm pe femeie îndărăt soțului ei, că numai noi am fost pricina despărțirii lor.

– Păi da eu ce să înnădesc? a întrebat tânărul.

– Tu să te duci la prăvălia negustorului acela, a răspuns bătrâna, și să stai jos lângă el și să te temenești dinaintea lui, iar eu am să trec pe lângă prăvălie. Și când ai să mă vezi, să ieși repede din prăvălie, să mă înșfaci și să mă zgâlțâi de haină și să mă ocărăști, și să mă amenințí și să-mi ceri năframa, și să-i spui negustorului: „O, stăpâne, îți mai amintești de năframa aceea, pe care am cumpărat-o de la tine pe cincizeci de dinari? S-a întâmplat, o, stăpâne, că o roabă a mea și-a pus-o și a ars-o la un colț pe margine, și ea atunci i-a dat năframa aceea acestei bătrâne, ca ea s-o dea cuiva la cârpit, și bătrâna a luat-o și s-a dus, și din ziua aceea n-am mai văzut-o."

– Cu drag și cu bucurie! a răspuns tânărul.

Iar pe urmă, pe clipă pe dată, s-a dus la prăvălia negustorului şi a stat oleacă la el, şi deodată a văzut că bătrâna trecea pe lângă prăvălie, şi avea în mâini nişte mătănii pe care le tot prefira. Şi când a văzut-o, tânărul a sărit în picioare şi, ieşind din prăvălie, a înhăţat-o pe bătrână de haină şi a început s-o suduiască şi s-o boscorodească, iar ea îi răspundea blând şi zicea:

– O, fiul meu, ţi se iartă!

Şi oamenii din piaţă au început să se strângă împrejurul lor şi să întrebe:

– Ce s-a întâmplat?

Şi tânărul răspundea:

– O, oameni buni, am cumpărat de la negustorul acesta o năframă de cincizeci de dinari, şi o roabă a mea a purtat-o vreme de un ceas, iar pe urmă s-a apucat s-o afume şi a sărit o scânteie şi a ars năframa la un colţ, şi i-am dat-o acestei bătrâne s-o dea cuiva la cârpit şi apoi să ne-o aducă îndărăt, şi de-atunci n-am mai văzut-o niciodată.

Şi bătrâna a strigat:

– Tânărul acesta spune adevărul! Da, am luat de la el năframa şi am intrat cu ea într-una din casele pe unde mă duc eu, de obicei, şi am uitat-o pe undeva pe acolo şi nu mai ştiu unde este. Iar eu sunt femeie săracă, şi m-am temut de stăpânul acelei năframe, şi l-am tot ocolit!

Şi în toată vremea asta, negustorul, soţul acelei femei, a ascultat la vorbele lor, de la început până la sfârşit. Şi când a auzit povestea pe care o ticluiseră bătrâna aceea vicleană şi tânărul, negustorul s-a ridicat în picioare şi a strigat:

– Mare e Allah! Cer iertare de la Allah Preamăritul pentru greşelile mele şi pentru că mi-am zăticnit judecata!

Şi l-a proslăvit pe Allah care îi dezvăluise adevărul, iar pe urmă s-a dus la bătrână şi a întrebat-o:

– Pe la noi prin casă vii?

– O, copilul meu, a răspuns bătrâna, vin și pe la tine, și pe la alții, după miluială, da din ziua aceea nimenea nu mi-a dat vreo știre despre năframă.

– Da ai întrebat pe cineva de la mine din casă despre ea? a urmat negustorul.

Și bătrâna a grăit:

– O, stăpâne, am fost pe la tine și am întrebat, și mi s-a spus: „Negustorul s-a despărțit de stăpâna casei." Și am plecat, și-apoi n-am mai întrebat pe nimeni până în ziua de azi.

Și negustorul s-a întors către tânăr și i-a spus:

– Dă-i drumul acestei bătrâne, năframa este la mine.

Și a adus năframa din prăvălie și a dat-o la cârpit de față cu cei ce se aflau acolo, iar pe urmă s-a dus la soția lui și i-a dat ceva bani și a luat-o iarăși la el, după ce și-a cerut îndelung iertăciune de la ea și s-a rugat de îndurare de la Allah, și habar n-avea de ce ticluise bătrâna.

Iacătă una dintre multele ticăloșii muierești, o, împărate!

Și pe urmă vizirul a spus:

A ajuns până la mine, tot așa, o, împărate, că fiul unui împărat ieșise singur cu sine însuși să se preumble, și a trecut pe lângă o grădină înverzită, în care se aflau pomi, roade și păsări, și scocuri de apă curgând prin grădina aceea. Și tânărului i-a plăcut locul și a stat jos acolo și, scoțând niște poame uscate, pe care le avea la el, a început să le mănânce și, pe când sta el așa, deodată a văzut un fum mare, ce se ridica până la cer. Și fiul de împărat s-a speriat și s-a sculat și, cățărându-se într-un pom, s-a ascuns acolo. Și când s-a urcat în pom, fiul de împărat a văzut că din râu ieșea un ifrit care purta pe cap o ladă de

marmură, iar lada era încuiată cu un lacăt. Şi ifritul a pus jos în grădină lada şi a deschis-o, şi din ladă a ieşit o fată ca soarele neacoperit pe un cer senin, şi era din neam de oameni. Şi ifritul a aşezat-o pe fată dinaintea lui şi a început să se uite la ea, iar pe urmă şi-a pus capul pe genunchii ei şi a adormit.

Şi fata a luat capul ifritului şi l-a sprijinit pe ladă, iar pe urmă s-a sculat şi a început să se preumble, şi privirile i-au căzut pe copacul acela. Şi l-a văzut pe fiul de împărat şi i-a făcut semn să coboare, dar fiul de împărat n-a vrut să coboare, şi fata a început să-l îmbie cu stăruinţă şi a spus:

– Dacă nu te dai jos, am să-l trezesc pe ifrit din somn şi am să-i dau de ştire despre tine, şi el are să te omoare în chiar clipita aceea.

Şi tânărul, de frica fetei, s-a dat jos, şi când s-a dat jos, fata a început să-i sărute mâinile şi picioarele şi să-l îmbie ca el să-i împlinească jindul, şi tânărul s-a plecat la rugăminţile ei şi, când i-a împlinit rugămintea, fata i-a spus:

– Dă-mi inelul pe care îl ai la deget.

Şi tânărul i-a dat inelul, şi ea l-a înfăşurat într-o năframă de mătase, iar în năframa aceea se aflau o sumedenie de inele – mai mult de optzeci – şi fata a pus între ele inelul fiului de împărat.

– Ce faci cu inelele astea, pe care le-ai strâns? a întrebat fiul de împărat.

Şi fata i-a răspuns:

– Ifritul acesta m-a răpit din palatul tatălui meu şi m-a aruncat în această ladă şi m-a încuiat cu lacătul. Şi îşi pune pe cap lada cu mine, oriunde s-ar duce, şi anevoie poate să îndure o clipită fără mine, întrucât este amarnic de gelos şi nu-mi îngăduie ceea ce doresc eu. Şi când am văzut aşa, am pus jurământ că mă voi prilejui de toţi câţi vor ajunge în preajma mea. Iar inelele acestea pe care

le-am strâns sunt taman atâtea câți bărbați am cunoscut, întrucât de la fiecare dintre cei ce m-au cunoscut iau un inel și îl pun în această năframă. Caută-ți de drum, a spus ea pe urmă, iar eu am să-l aștept pe altul, că ifritul nu se trezește curând.

Și tânărului crăișor abia-i venea să creadă acestea, și și-a văzut de drum, până a ajuns la locuința tatălui său, iar împăratul habar n-avea de ticăloșia pe care fata aceea o săvârșise asupra fiului său, dar ea nici nu se sinchisea de asta și nici nu-i păsa de împărat. Și când a auzit că inelul fiului său s-a pierdut, împăratul a poruncit ca tânărul să fie ucis, iar pe urmă s-a sculat din jețul său și s-a dus la el în palat, și acolo vizirii i-au abătut gândul de la uciderea fiului său. Și când a fost într-o noapte, împăratul a trimis după viziri, chemându-i, și ei au venit cu toții, și împăratul s-a ridicat în întâmpinarea lor și le-a mulțumit pentru că i-au abătut gândul de mai înainte de la uciderea fiului său, și tânărul, de asemenea, le-a mulțumit și a spus:

– Minunat a fost ceea ce ați făcut pentru ca tatăl meu să-mi cruțe sufletul, și am să vă răsplătesc cu bine, de-o vrea Allah Preamăritul.

Și pe urmă tânărul le-a povestit vizirilor pricina pierderii inelului, și vizirii i-au urat viață îndelungată și mare înălțare, și au ieșit din sala de primire.

Încât ia aminte, o, împărate, care sunt vicleșugurile femeilor și ce fac ele cu bărbații.

Și împăratul s-a răzgândit să-și omoare fiul.

POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ȘI CU CEI ȘAPTE VIZIRI
(continuare)

Iar când a fost dimineață, tatăl crăișorului s-a așezat în jețul său, în cea de a opta zi, și a intrat la el fiul său, ținându-l de mână pe dascălul său, as-Sindibad, și a sărutat pământul dintre mâinile împăratului, iar pe urmă a'început să vorbească cu o limpezime desăvârșită, preamărind pe tatăl său și pe vizirii lui, și pe mai-marii din împărăția lui, și le-a mulțumit și i-a preacinstit. Iar în sală erau de față învățații, emirii, oștenii și oamenii de vază, și toți cei de față se minunau de limpezimea vorbirii crăișorului, de desăvârșirea ei și de iscusința lui strălucită de a vorbi. Și când tatăl crăișorului l-a auzit, s-a bucurat cu bucurie mare și tare, iar pe urmă l-a chemat pe crăișor și l-a sărutat între ochi, și l-a chemat pe dascălul lui, as-Sindibad, și l-a întrebat pentru ce a tăcut fiul său toate acele șapte zile.

– O, stăpâne, a răspuns dascălul, a fost bine că n-a vorbit. M-am temut să nu fie ucis în acest răstimp, și am aflat de primejdia asta, o, stăpâne, încă din ziua nașterii lui, când i-am citit horoscopul care mi-a dezvăluit toate acestea. Dar acum răul s-a depărtat de la el, spre bucuria împăratului.

Și împăratul s-a bucurat și i-a întrebat pe vizirii săi:

– Dacă mi-aș fi omorât fiul, vina ar fi fost a mea, a roabei, ori a dascălului as-Sindibad?

Și cei de față au tăcut și nu au dat niciun răspuns, și as-Sindibad, dascălul tânărului, i-a zis crăișorului:

– Dă tu răspunsul, o, copilul meu.

Şi fiul împăratului a spus:

Povestea cu o roabă şi cu nişte lapte

Am auzit că odată la casa unui negustor au poposit nişte oaspeţi, şi gazda a trimis o roabă să cumpere pentru ei din târg nişte lapte într-un urcior, şi roaba a luat laptele în urcior şi a pornit îndărăt spre casa stăpânului ei. Şi când mergea pe drum, a zburat peste ea un uliu care ducea în gheare un şarpe pe care îl înhăţase, şi de la şarpe a căzut în urcior o picătură de venin, iar roaba habar n-a avut de aceasta. Şi când a ajuns acasă, stăpânul ei a luat laptele şi a început să bea din el împreună cu oaspeţii săi, şi nici n-a apucat laptele să se închege în pântecul lor, că au şi murit cu toţii. Încât iacătă, o, împărate, a cui e vina în această împrejurare?

Şi unul dintre cei de faţă a spus:

– Vina e a celor care au băut.

Iar un altul a spus:

– Vina e a roabei, care a lăsat urciorul deschis, fără dop.

Şi as-Sindibad, dascălul băiatului, a grăit:

– Da tu ce zici despre asta, o, copilul meu?

– Eu zic, a răspuns fiul împăratului, că oamenii aceştia se înşală: vina nu e nici a roabei, nici a oaspeţilor adunaţi acolo, ci numai că sorocul acelor oameni se încheiase odată cu scrisa lor, şi aşa le fusese menită lor moartea, din pricina acelei întâmplări amarnice.

Şi când cei de faţă au auzit aceasta, s-au minunat până peste poate şi şi-au ridicat glasurile, urându-i de bine crăişorului, şi i-au spus:

– O, doamne, ai dat un răspuns care nu-şi are asemănare, iar tu eşti un învăţat printre oamenii vremurilor de-acum.

Şi, auzindu-i, fiul împăratului a grăit:

– Nu sunt învăţat, şi chiar că bătrânul cel orb, şi copilul de trei ani, şi copilul de cinci ani sunt mai înţelepţi decât mine.

– Povesteşte-ne istoria acestora trei care sunt mai înţelepţi decât tine, o, tinere! au spus cei ce se aflau de faţă.

Şi crăişorul a spus:

Povestea cu negustorul şi cu bătrânul cel orb

A ajuns până la mine că trăia odată un negustor cu mulţi bani, care călătorise mult prin toate ţările. Şi l-a prins gândul să se ducă într-o ţară, şi i-a întrebat pe oamenii care fuseseră pe acolo: „Cu ce marfă se poate câştiga cel mai bine acolo?“ „Cu lemnul de santal – acela se vinde acolo cel mai scump“, i s-a răspuns. Şi negustorul a cumpărat pe toţi banii lui lemn de santal şi a plecat spre cetatea aceea.

Şi când a ajuns acolo (iar vremea sosirii lui a fost pe la amurgit de ziuă), a văzut deodată o bătrână care mâna nişte berbeci şi care, văzându-l pe negustor, l-a întrebat:

– Cine eşti, bre omule?

Şi negustorul a răspuns:

– Sunt un negustor străin.

– Fereşte-te de locuitorii din cetatea aceasta, a spus bătrâna, că sunt nişte vicleni şi nişte hoţi, şi îl înşală pe străin ca să-l prade şi să-l despoaie de tot ce are. Şi, iaca, ţi-am dat un sfat.

Şi bătrâna s-a dus.

Iar când a fost dimineaţa, pe negustor l-a întâmpinat un ins dintre locuitorii din cetate şi i-a dat bineţe, şi l-a întrebat:

– O, stăpâne, de unde vii?

– Vin din *cutare* cetate, a răspuns negustorul.

Și cetățeanul l-a întrebat:

– Da ce marfă ai adus?

– Niște lemn de santal, a răspuns negustorul. Am auzit că are căutare la voi.

– A greșit cel ce ți-a dat un atare sfat, a zis cetățeanul. Că noi ardem sub căldări numai lemn de ăsta de santal, și la noi prețul lui e ca al lemnelor de rând.

Și când a auzit vorbele acelui ins, negustorul s-a mohorât și s-a înciudat în sineși, și ba credea, ba nu credea totodată. Și negustorul a tras la unul dintre hanurile din cetate și s-a apucat să facă foc sub o căldare cu santalul său, și cetățeanul acela l-a văzut și l-a întrebat:

– Nu vrei să vinzi santalul ăla pe cât îți va dori sufletul în schimb?

– Ți-l vând, a răspuns negustorul.

Și omul a cărat tot santalul la el acasă, iar vânzătorul gândea să ceară atâția galbeni cât santal va lua cumpărătorul.

Iar când a fost dimineață, negustorul s-a dus să se preumble prin cetate, și s-a întâlnit cu un ins cu ochi albaștri, și chior, un ins dintre locuitorii din cetate, care l-a înșfăcat și a spus:

– Tu mi-ai prăpădit ochiul, și n-am să te iert pentru nimic în lume!

Și negustorul a început să tăgăduiască și a strigat:

– Treaba asta n-o să-ți meargă!

Și s-au strâns împrejurul lor o mulțime de oameni și au început să-l roage pe chior să-l păsuiască până a doua zi, iar atunci negustorul are să-i plătească prețul pentru ochi. Și negustorul a pus un chezaș pentru sine, și i-au dat drumul, și a plecat. Da i se rupsese o sanda, când îl târâse chiorul, și s-a oprit la maghernița unui papugiu și i-a dat sandaua, și i-a spus:

– Cârpește-mi-o, și vei dobândi de la mine cât să te mărturisești mulțumit.

Și a plecat, și deodată a văzut niște inși care ședeau jos și jucau pe bani, și a stat și el jos lângă ei, de ciudă și de gânduri, și ei l-au poftit să joace, și el s-a apucat să joace cu ei. Și l-au biruit și l-au câștigat, și l-au lăsat să aleagă: ori să bea marea, ori să le deștearnă toți banii. Și negustorul s-a ridicat și a spus:

– Păsuiți-mă până mâine, și a plecat de la ei, îngrijorat de ceea ce făcuse, și habar n-avea care ar putea să-i fie scăparea.

Și a stat jos undeva, să chibzuiască, îngândurat și amărât, și deodată a trecut pe lângă el bătrâna aceea. Și s-a uitat la negustor și i-a zis:

– Nu cumva locuitorii din cetate te-au curățat? Te văd îngândurat de ceea ce ai pățit.

Și negustorul i-a istorisit toate câte le pățise, de la început până la sfârșit. Și bătrâna l-a întrebat:

– Cine te-a dus cu santalul acela? Santalul la noi e prețuit la zece dinari pe un *ritl*. Ci am să ticluiesc pentru tine un tertip cu care nădăjduiesc să-ți dobândești mântuirea sufletului. Du-te la *cutare* poartă: acolo șade un șeic olog, dibaci, bătrân, iscusit. Toți se duc la el și-l întreabă despre ceea ce vor să facă, și el îi povățuiește, spre folosul lor, întrucât este neîntrecut la vicleșuguri, fermecătorii și tertipuri. E un dibaci, iar cei dibaci se strâng noaptea la el. Încât du-te la el și ascunde-te de potrivnicii tăi, ca să-i auzi ce tăinuiesc, da ei să nu te vadă. El are să istorisească despre biruitori și biruiți, și poate că vei auzi de la el vreun temei care să te scape de potrivnicii tăi.

Și negustorul s-a dus de la ea în locul acela despre care îi povestise, și s-a ascuns acolo, și l-a văzut pe șeicul acela, și a stat jos în preajma lui. Și când s-a scurs mai puțin de un ceas, s-au ivit la șeic inșii care aveau să se întâmpine cu

el și, înfățișându-se dinainte-i, s-au temenit și i-au dat bineţe rând pe rând, și au stat jos împrejurul lui, și negustorul, văzându-i, i-a zărit printre cei veniți și pe cei patru potrivnici ai lui. Și șeicul i-a cinstit cu câte ceva, și ei au înfulecat, iar pe urmă au început să-i povestească șeicului ce a făcut fiecare dintre ei în ziua aceea, și insul cu santalul a ieșit în față și i-a istorisit șeicului ce izbândise în ziua aceea: cum a cumpărat pe nimic niște santal de la un ins și cum vânzarea se făcuse cu învoiala de a i se da în schimb vânzătorului ceea ce va voi.

– Potrivnicul tău te va îngenunchea, a spus șeicul.

– Păi cum să mă îngenuncheze? a întrebat dibaciul.

Și șeicul a răspuns:

– Dacă îți va spune: „Vreau o măsură întreagă de galbeni sau de arginți", ai să-i dai?

– Dau, și tot voi fi în câștig, a răspuns dibaciul.

– Da, dar dacă are să-ți spună: „Vreau o măsură întreagă de purici, jumătate din ei bărbătuși, jumătate din ei femeiuște", ce te vei face? a întrebat șeicul.

Și dibaciul a priceput că va fi biruit.

Și pe urmă a ieșit în față chiorul și a spus:

– O, șeicule, astăzi am dat de un ins cu ochi albaștri, dintr-o altă țară, și am stârnit o gâlceavă cu el, și l-am înșfăcat și i-am spus: „Tu mi-ai prăpădit ochiul!", și nu l-am mai slăbit până ce o mulțime de oameni mi-au chezășuit că insul are să se întoarcă mâine la mine și are să mă despăgubească pentru ochiul meu.

– Dacă va vrea să te îngenuncheze, acela chiar că te va îngenunchea, a spus șeicul.

– Cum să mă îngenuncheze? a întrebat chiorul.

Și șeicul a răspuns:

– Are să-ți spună: „Scoate-ți ochiul, și eu am să-mi scot un ochi, iar pe urmă îi vom cântări pe amândoi ochii; și dacă ochiul meu va cântări întocmai cât al tău, atunci ai

dreptate în ceea ce mărturisești“ – și va trebui să-i plătești pentru ochiul lui, și tu vei rămâne orb, iar el va vedea cu ochiul celălalt.

Și chiorul a priceput că negustorul îl va birui pe acest temei.

Iar apoi a ieșit în față papugiul și a spus:

– O, șeicule, am văzut astăzi un ins care mi-a dat o sandală și a spus: „Cârpește-mi-o!“ Și l-am întrebat: „Și, oare, nu ai să-mi plătești?“ Și insul a spus: „Cârpește-mi sandala și vei căpăta de la mine cât să te mărturisești mulțumit.“ Iar eu nu am să mă mulțumesc cu nimic, afară de toți banii lui.

– Dacă va vrea să-și ia sandala și să nu-ți dea nimic pentru ea, o va lua! a spus șeicul.

– Păi cum așa? a întrebat papugiul.

Și șeicul a răspuns:

– Are să-ți spună: „Vrăjmașii sultanului au fost biruiți, potrivnicii lui nu mai au nicio putere, iar copiii lui și sprijinitorii lui sunt fără de număr. Ești mulțumit ori ba?“ Și dacă vei spune: „Mulțumit“, el își va lua sandala și se va duce; iar dacă vei spune „Nu“, el va lua sandala și te va plesni cu ea peste ochi și peste ceafă.

Și papugiul a priceput că va fi biruit. Și apoi a ieșit în față insul care jucase cu negustor pe ce va hotărî câștigătorul și a spus:

– O, șeicule, eu m-am întâlnit cu un ins și am jucat cu el, și l-am câștigat, și i-am spus: „Dacă vei bea această mare, îmi aștern dinainte-ți toți banii mei, iar dacă nu o vei bea, să-mi deșterni tu banii tăi.“

– Dacă va vrea să te biruiască, te va birui negreșit, a spus șeicul.

– Păi cum? a întrebat jucătorul.

Și șeicul a răspuns:

– Are să-ți spună: „Ia gâtul mării în mână și dă-mi-l, iar eu am s-o beau." Și tu nu ai să poți, și el te va birui pe temeiul acesta.

Și negustorul, auzind toate astea, a aflat pe ce temeiuri să se sprijine față de potrivnicii săi. Și pe urmă toți au plecat de la șeic, și negustorul a luat-o către locuința lui.

Și când a fost dimineața, a venit la el insul cu care jucase pe băutul mării. Și negustorul i-a spus:

– Dă-mi gâtul mării și am s-o beau.

Și jucătorul n-a fost în stare, și negustorul l-a îngenuncheat, și cel cu care se rămășise a plătit cu o sută de dinari și a plecat. Iar pe urmă a venit papugiul și a cerut plata cu care să fie mulțumit, și negustorul i-a spus:

– Sultanul i-a biruit pe vrăjmașii săi, i-a nimicit pe toți potrivnicii, și copiii lui sunt o sumedenie. Ești mulțumit ori ba?

– Da, mulțumit, a răspuns papugiul, și negustorul și-a luat încălțămintea pe degeaba și s-a dus.

Iar apoi a venit la el chiorul și a cerut despăgubirea pentru ochiul său, și negustorul i-a spus:

– Scoate-ți ochiul, și am să-mi scot și eu un ochi, și să-i cântărim, și dacă vor fi aidoma, înseamnă că ai dreptate și îți vei primi despăgubirea pentru ochiul tău.

– Dă-mi o păsuire, a zis chiorul.

Și s-a învoit cu negustorul pentru o sută de dinari și a plecat.

Iar apoi a venit la negustor cel ce cumpărase de la el santalul, și i-a spus:

– Să-ți dau prețul pentru santalul tău.

– Ce-mi dai? a întrebat negustorul.

– Ne-am înțeles că o măsură de santal pe o măsură de altceva, a răspuns acela. Dacă vrei, primește o măsură plină cu galbeni ori cu arginți.

– Nu vreau decât o măsură plină cu purici, jumătate din ei de parte bărbătească, jumătate de parte femeiască, a zis negustorul.

Şi cumpărătorul a răspuns:

– Nu pot să-ți dau așa ceva!

Şi negustorul l-a îngenuncheat, și cumpărătorul s-a plătit cu o sută de dinari, înapoind mai întâi santalul negustorului, și acela a vândut santalul cum a vrut, și a căpătat banii pentru el și a plecat din cetatea aceea în țara lui.

În privința copilului de trei ani, a spus fiul împăratului, cică a fost odată un ins desfrânat și iubeț de femei, care a auzit de o femeie frumoasă și minunată, care locuia în altă cetate. Şi insul s-a dus în cetatea aceea în care trăia femeia, și a luat cu el un dar, și i-a scris femeii o scrisoare în care îi zugrăvea cât de amarnic îl muncește dorul și patima, și spunea că dragostea l-a îmboldit să se mute în preajma ei și să se tragă mai aproape de ea. Şi femeia i-a îngăduit să vină la ea. Şi când insul acela a pășit în casa ei și a intrat la ea, femeia s-a ridicat în picioare și l-a primit cu cinstire și prețuire, și i-a sărutat mâinile și l-a ospătat cu un ospăț de bunătățuri și de băuturi cum nu se poate mai bun.

Iar femeia aceea avea un copil mic de trei ani. Şi ea l-a lăsat pe copil și s-a îndeletnicit cu pregătirea mâncării.

Şi bărbatul i-a spus:

– Hai să ne culcăm!

Şi ea a răspuns:

– Copilul stă și se uită la noi.

– E copil mic, nu pricepe nimic și nu știe să vorbească, a zis bărbatul.

Şi femeia a spus:

– Dacă ai ști cum pricepe, n-ai vorbi așa.

Şi când țâncul a văzut că orezul era gata, a început să plângă amarnic și mama lui l-a întrebat:

– De ce plângi, o, copilul meu?

– Pune-mi niște orez și unge-mi-l cu unt, a spus copilul.

Și maică-sa i-a pus orezul și i l-a uns cu unt, și micuțul a mâncat, și iar a început să plângă.

– De ce plângi, o, copilul meu? l-a întrebat maică-sa.

Și copilul a spus:

– O, măicuță, pune-mi niște zahăr pe el!

Și bărbatul, înbufnându-se, a strigat:

– Chiar că ești un copil ticălos!

Iar copilul a răspuns:

– Nimeni nu e ticălos, în afară de tine, de vreme ce te-ai ostenit să vii dintr-o cetate în alta cu gândul la stricăciuni. Iar cât despre mine, apoi eu am plâns pentru că aveam un gunoi în ochi și l-am scos cu lacrimile, și pe urmă am mâncat orez cu unt și cu zahăr și m-am săturat. Cine-i dar ticălos?

Și, auzind acestea, bărbatul s-a rușinat de vorbele copilului. Iar pe urmă i-a venit un îndemn de sus și, pe clipă pe dată, a stat cuviincios și, fără să se atingă în niciun fel de femeie, s-a întors în cetatea lui și s-a căit până la moarte.

Povestea cu copilul și paznica

Iar apoi fiul împăratului a spus:

– În ceea ce privește copilul de cinci ani, a ajuns până la mine, o, împărate, că patru negustori s-au întovărășit, având fiecare câte o mie de dinari, și, împreunându-și banii, i-au pus într-o singură pungă și au plecat să cumpere marfă.

Și pe drum au văzut o grădină minunată și au intrat acolo, iar punga au lăsat-o la paznica grădinii și, intrând, s-au preumblat pe acolo și au început să mănânce și să bea, și să se veselească. Și unul dintre ei a spus:

– Am nişte mirosne, hai să ne scăldăm în apa asta curgătoare şi să ne înmiresmăm!

– Are să ne trebuiască un pieptene, a spus altul.

Şi altul a zis:

– Întreab-o pe paznică, poate că are ea vreun pieptene.

Şi unul dintre negustori s-a dus la paznică şi i-a spus:

– Dă-mi punga!

Şi paznica a răspuns:

– Când o să veniţi toţi, sau când tovarăşii tăi o să-mi poruncească, ţi-o dau (iar tovarăşii negustorului şedeau locului acolo unde paznica îi vedea şi le auzea vorbele).

– Nu vrea să-mi dea, le-a strigat tovarăşilor săi negustorul.

Şi aceia au strigat:

– Dă-i!

Şi când paznica i-a auzit aşa, i-a dat negustorului punga, şi acela a luat-o şi s-a cărăbănit.

Şi după ce au stat să-l aştepte o vreme, negustorii s-au dus la paznică şi au întrebat-o:

– De ce nu vrei să ne dai un pieptene?

Şi paznica a răspuns:

– N-a cerut decât punga, şi i-am dat-o, după cum mi-aţi zis voi, şi tovarăşul vostru a plecat de-aici şi şi-a văzut de drum.

Şi, auzind spusele paznicei, negustorii au început să se plesnească peste ochi şi au înşfăcat-o pe paznică, şi au spus:

– Nu ţi-am zis să dai decât un pieptene!

– Nu mi-a pomenit de niciun pieptene, a răspuns paznica.

Şi negustorii au înhăţat-o şi au pârât-o la cadiu, şi, ducându-se la el, i-au înşirat toată tărăşenia, şi cadiul a osândit-o pe paznică să dea îndărăt punga şi a numit-o datornică faţă de pârâşii ei. Şi paznica a ieşit de acolo

tulburată, nici nemaivăzând pe unde calcă. Şi s-a întâlnit cu un copil de cinci ani. Şi când copilul acela a văzut-o atâta de tulburată, a întrebat-o:

– Ce-ai pățit, o, măicuță?

Ci ea nu i-a dat niciun răspuns şi nici nu l-a luat în seamă, că era micuț ca ani. Şi micuțul şi-a mai rostit întrebarea încă o dată, şi a doua, şi a treia oară, şi femeia a spus:

– Nişte inşi au venit la mine în grădină şi au pus lângă mine o pungă cu o mie de dinari, şi mi-au lăsat vorbă că să nu dau punga aceea niciunuia, decât atunci când vor fi de față ei toți. Iar apoi s-au dus în grădină să se preumble şi să se desfăteze. Şi unul dintre ei a venit şi mi-a spus: „Dă-mi punga!" Şi eu i-am spus: „Când vor veni şi tovarăşii tăi." „Am îngăduința lor", a spus el. Ci nu m-am învoit să-i dau punga, şi atunci el le-a strigat tovarăşilor săi: „Nu vrea!", şi ei mi-au strigat: „Dă-i!" Şi erau nu departe de mine, şi i-am dat insului acela punga, şi el a luat-o şi s-a dus pe drumul lui. Şi tovarăşii lui l-au tot aşteptat şi au venit la mine şi m-au întrebat: „De ce nu-i dai un pieptene?", şi le-am răspuns: „Nu mi-a pomenit de niciun pieptene, nu mi-a cerut decât punga." Şi m-au înhățat şi m-au dus la cadiu, şi cadiul m-a osândit să dau îndărăt punga.

– Dă-mi un dirhem să-mi cumpăr nişte dulciuri, şi am să-ți spun cum să scapi, a zis copilul.

Şi femeia i-a dat un dirhem şi l-a întrebat:

– Ce ai de spus?

– Întoarce-te la cadiu, a răspuns micuțul, şi spune-i: „Între mine şi ei a fost o înțelegere, ca să dau îndărăt punga numai cu tuspatru de față."

Şi femeia s-a întors la cadiu, a spus fiul împăratului, şi i-a spus cele ce îi spusese copilul. Şi cadiul a întrebat:

– A fost între voi şi ea această înțelegere?

– Da, au răspuns negustorii.

Și cadiul a spus:

– Aduceți-l la mine pe tovarășul vostru și veți căpăta punga.

Și paznica a scăpat cu bine și nu a pățit niciun necaz, și și-a văzut de drum.

Și când au auzit spusele tânărului împărat, și vizirii și toți câți erau de față la acea adunare i-au spus împăratului:

– O, doamne împărate al nostru, fiul tău îi întrece pe toți oamenii de pe vremile lui!

Și i-au urat de bine tânărului și împăratului. Și împăratul și-a strâns fiul la piept, și l-a sărutat între ochi, și l-a întrebat ce a fost între el și roabă. Și crăișorul s-a jurat pe Allah Preamăritul și pe Prorocul lui cel ales că ea l-a ademenit pe el. Și împăratul a crezut vorbelor lui și a spus:

– Ți-o dau s-o judeci: dacă vrei, omoar-o, ori fă cu ea ce vrei.

– Am s-o izgonesc din cetate, i-a spus tatălui său tânărul.

Și crăișorul cu tatăl său au trăit în cea mai huzurită și desfătată viață, până ce a venit la ei Sfărâmătoarea desfătărilor și Spărgătoarea adunărilor, și iată sfârșitul de la ceea ce a ajuns până la noi din povestea cu împăratul, cu fiul său și roaba și cei șapte viziri.

POVESTEA CU GIAFAR BARMACANUL ȘI CU VÂNZĂTORUL DE BOBI

Se povestește tot așa că atunci când Harun ar-Rașid l-a răstignit pe Giafar barmacanul, a poruncit să fie răstignit și oricine s-ar apuca să-l plângă pe Giafar sau ar ofta după el. Și oamenii se țineau de la acestea. Și iacătă că un beduin, care locuia într-o pustietate îndepărtată, venea în fiecare an cu o casâdă la pomenitul Giafar ali-Barmac, și acesta îi da câte o mie de dinari ca răsplată pentru casâda aceea, și beduinul îi lua și pleca și cheltuia banii aceia pentru ai lui, până la sfârșitul anului. Și beduinul acela a venit, ca de obicei, la Giafar cu casâda și a aflat că Giafar a fost răstignit. Și beduinul s-a dus la locul unde fusese răstignit Giafar. Așezându-și cămila în genunchi, s-a pus pe plâns cu plânsete amarnice, și s-a mâhnit cu mâhnire mare, și a procitit casâda și a adormit. Și l-a văzut în vis pe Giafar barmacul, care îi spunea: „Te-ai ostenit și ai venit la noi și ne-ai găsit în starea în care ne vezi, dar du-te la Basra și caută-l printre negustorii din Basra pe un ins pe care îl cheamă așa și-așa, și spune-i: «Giafar barmacanul îți trimite plecăciunile lui și-ți spune: «Dă-mi o mie de dinari după semnul bobului.»“

Și când s-a trezit din somn, beduinul s-a dus la Basra și l-a căutat pe negustorul acela și, găsindu-l, i-a împărtășit cele ce-i spusese Giafar în vis, și negustorul a început să plângă atâta cât era să se despărțească de viața pământească, iar apoi i-a arătat multă cinstire beduinului și l-a poftit să șadă la el, și i-a făcut dulce șederea acolo. Și

beduinul a stat la el trei zile, în tihnă deplină. Şi când a vrut să plece, negustorul i-a dat o mie cinci sute de dinari şi i-a spus:

– O mie au fost lăsaţi cu poruncă să ţi se dea, iar cinci sute sunt de la mine, ca preţuire faţă de tine, şi vei avea în fiecare an câte o mie de dinari.

Şi, plecând, beduinul i-a spus negustorului:

– În numele lui Allah, mă rog ţie, istoriseşte-mi povestea cu bobul, ca să-i ştiu şi eu dedesubtul.

Şi negustorul i-a spus:

– Eu mi-am început viaţa în sărăcie, şi vindeam bobi fierţi prin pieţele de la Bagdad, ca să dovedesc să-mi duc zilele. Şi am ieşit într-o zi rece şi ploioasă, şi n-aveam pe mine nimic care să mă apere de frig, şi pe de-o parte dârdâiam de frigul amarnic, pe de alta eram ud leoarcă de ploaie, şi mă aflam în starea aceea ticăloasă când se zburleşte părul pe tine.

Iar Giafar în ziua aceea şedea în palatul lui, care da către piaţă, şi lângă el erau alaiul şi ciracii lui. Şi i-au căzut privirile asupra mea, şi i s-a făcut milă de starea mea, şi a trimis la mine pe unul din oamenii lui, şi acela m-a luat şi m-a dus la Giafar. Şi, privindu-mă, Giafar a spus: „Vinde celor din alaiul meu bobii pe care îi ai."

Şi am început să măsor bobii cu o măsură pe care o aveam la mine, şi toţi cei care luau câte o măsură de bobi mi-o umpleau cu gălbiori, până s-au isprăvit toţi bobii care-i aveam şi nu mai rămăsese în coş nimic. Şi pe urmă am strâns aurul pe care îl dobândisem, şi Giafar m-a întrebat: „Oare ţi-au mai rămas câţiva bobi?" Şi-am răspuns: „Nu ştiu!" Şi am început să caut în coş, dar nu am mai găsit acolo nimic, decât numai un bob.

Şi Giafar mi l-a luat şi l-a despicat în două jumătaţi, şi o jumătate a luat-o el, iar cealaltă jumătate a dat-o uneia dintre iubitele lui şi a întrebat-o: „Cu cât cumperi

jumătatea aceasta de bob?“ „Cu de două ori pe-atâta câți galbeni sunt aici“, a spus ea. Și nu mai știam ce să cred și îmi ziceam în sine-mi: „Asta-i peste putință!“ Și pe când eu mă minunam, roaba deodată a dat poruncă uneia dintre fetele sale, și aceea a adus pe de două ori atâta aur cât aveam eu. Și Giafar a spus: „Eu am să cumpăr cealaltă jumătate pe care ți-o iau cu pe de două ori atâta aur cât ai aici.“ „Ia-ți plata pentru bobii tăi“, mi-a spus apoi Giafar, și i-a poruncit uneia dintre slugile sale, și sluga a strâns toți banii și i-a pus în coșul meu, și eu i-am luat și am plecat. Și pe urmă am venit la Basra și am început să negustoresc cu banii pe care îi aveam, și Allah mi-a sporit belșugul, că de la Allah vin și slava, și milostenia. Și dacă am să-ți dau în fiecare an câte o mie de dinari – o parte din milostenia lui Giafar – nu are să-mi fie a pagubă.

Vezi, așadar, care erau harurile lui Giafar, slavă lui și viu, și mort, fie asupra-i milele lui Allah Preamăritul!

POVESTEA DESPRE MĂRINIMIA LUI IAHIA IBN HALID[1]

Se povestește tot așa că Harun ar-Rașid l-a chemat pe unul dintre străjerii lui, care se numea Salih (și asta era pe vremea când ar-Rașid se schimbase față de barmaci). Și când acela s-a înfățișat, i-a spus:

– O, Salih, du-te la Mansur și spune-i: „Se află la tine o mie de mii de dirhemi din banii noștri, și hotărârea mea cere să ni-i trimiți într-o clipită!" Și îți poruncesc, Salih, dacă nu vei căpăta banii aceștia până la rugăciunea de seară, să-i despărțești capul de trup și să mi-l aduci!

Și Salih a răspuns:

– Ascult și mă supun!

Iar apoi s-a dus la Mansur și i-a spus ceea ce îi deșternuse stăpânul drept-credincioșilor.

– Sunt pierdut, mă jur pe Allah! a spus atunci Mansur; că toate bunurile mele și ale celor asupra cărora stăpânește mâna mea, de le-aș vinde la cel mai scump preț, nu trec de o sută de mii. De unde să pot eu să iau, o, Salih, restul de nouă sute de mii de dirhemi?

– Găsește-ți vreun mijloc care să te scape repede, altminteri ești pierdut, eu nu pot să-ți dau păsuire nicio clipită peste sorocul pe care l-a hotărât califul, și nu am puterea să trec cu nimic peste ceea ce mi-a poruncit stăpânul drept-credincioșilor, a spus Salih. Așa că dă zor cu mijlocul care să te mântuie, până nu trece vremea!

[1] *Iahia ibn Halid* (mort în anul 805) a fost fiul întemeietorului dinastiei de viziri a barmakizilor.

– O, Salih, a spus Mansur, mă rog ție, du-mă până la mine acasă, să-mi iau rămas-bun de la copii și de la ai mei, și să dau povețele mele celor apropiați.

Și m-am dus cu el acasă la el, spunea Salih, și a început să-și ia rămas-bun de la ai lui, și s-au pornit bocetele în casa lui, și s-au stârnit bocetele și țipetele, și rugile de ajutor către Allah Preamăritul. Și i-am spus lui Mansur:

– Mi-a venit în gând că Allah are să-ți trimită ajutorul lui prin mâinile barmacanilor. Hai cu mine acasă la Iahia ibn Halid!

Și ne-am dus la Iahia ibn Halid, și Mansur i-a povestit necazul său, și Halid s-a mohorât și și-a lăsat o vreme capul spre pământ, iar pe urmă a ridicat capul și, chemându-l pe vistiernicul său, l-a întrebat:

– Câți dirhemi avem în vistierie?

– Vreo cinci mii de dirhemi, a răspuns vistiernicul.

Și Iahia a poruncit să-i fie aduși toți, iar pe urmă a trimis la fiul său, ali-Fadl, un sol cu o scrisoare cu următorul cuprins: *„Mi s-a prilejuit să pot cumpăra o moșie minunată, care n-are să rămână niciodată nerodnică; trimite-mi niște dirhemi.“*

Și ali-Fadl i-a trimis o mie de dirhemi, și apoi Iahia l-a trimis pe un alt ins la fiul său, Giafar, cu o scrisoare cu acest cuprins: „Ni s-a întâmplat un lucru greu și ne trebuie niște dirhemi.“

Și Giafar i-a trimis pe dată o mie de dirhemi. Și Iahia a tot trimis oameni pe la barmacani, până ce a strâns de la ei pentru Mansur o sumedenie de bani, dar Salih și Mansur nu știau despre asta. Și Mansur i-a spus lui Iahia:

– O, stăpâne, mă agăț de poalele tale și știu că numai de la tine voi căpăta banii aceștia, cum e în obiceiul mărinimiei tale. Încât achită prăpădul acesta al datoriei mele și fă-mă dezrobitul tău.

Și Iahia și-a lăsat ochii-n jos și a început să plângă, și pe urmă a strigat la un rob:

– Hei, copile, stăpânul drept-credincioşilor i-a dăruit cândva roabei noastre, Damamir, un mărgăritar de mare preţ. Du-te la ea şi spune-i să ne treacă nouă mărgăritarul acela.

Şi sluga s-a dus la roabă şi i-a adus lui Iahia mărgăritarul, şi Iahia a spus:

– O, Salih, am cumpărat de la nişte negustori mărgăritarul acesta pentru stăpânul drept-credincioşilor, pe două sute de mii de dinari, iar stăpânul drept-credincioşilor l-a dăruit roabei noastre, Damamir, lăutăreasa, şi când el are să vadă la tine mărgăritarul acesta, are să-l cunoască şi are să-i arate multă cinstire, şi are să cruțe vărsarea sângelui, pentru noi şi din cinstire faţă de noi. Şi acum banii tăi au fost strânşi toţi, o, Mansur.

Şi i-am dus mărgăritarul şi banii lui ar-Raşid, spunea Salih, şi Mansur era cu mine. Şi când mergeam pe drum, deodată l-am auzit pe Mansur că rostea stihurile acestea ale unui poet:

Nu dragostea m-aduse-n casa lor,
Ci spaima de-al săgeţii crâncen zbor.

Şi am rămas uluit de firea urâtă, de josnicia şi de ticăloşia, şi de nemernicia lui din baştină şi din născare, şi l-am înfruntat şi i-am zis:

– Nu se află pe faţa pământului oameni mai buni decât barmacanii, şi nu se află nimeni mai ticălos şi mai spurcat ca tine! Te-au răscumpărat de la moarte şi te-au scăpat de la pieire, şi s-au miluit de tine şi te-au mântuit, iar tu nici nu le mulţumeşti, nici nu-i cinsteşti, şi nu te porţi cum se poartă un om volnic, ci răspunzi la binefacerile lor cu asemenea vorbe!

Şi pe urmă m-am dus la ar-Raşid şi i-am istorisit această poveste, şi i-am dat de ştire despre toate câte se întâmplaseră. Şi ar-Raşid s-a minunat de mărinimia lui

Iahia și de dărnicia și de filotimia lui, și de ticăloșia lui Mansur și de nemernicia lui, și a poruncit să i se dea îndărăt lui Iahia ibn Halid mărgăritarul, și a spus:

– Tot ceea ce noi am dăruit, nu ni se cade să luăm înapoi!

Și Salih s-a întors la Iahia ibn Halid și i-a povestit de Mansur și de purtarea lui ticăloasă, și Iahia a spus:

– O, Salih, omului, când e la necaz, i se vântuie și i se tulbură toate gândurile, și orice-ar veni de la el nu se cade să-i iei în nume de rău, întrucât nu purcede din inima lui.

Și s-a pornit să-i tot caute dezvinuiri lui Mansur.

Și Salih a început să plângă:

– Nu e cu putință ca bolta rotitoare a cerurilor să mai fi zămislit pe lume oameni asemenea ție! Vai și vai! Cum se poate să fie îngropat în pământ unul cu o fire cum e firea ta și a cărui mărinimie este ca a ta?

Iar Iahia a rostit stihurile acestea:

Când ai prilej să faci un bine, să-l faci numaidecât și harnic!
Că nu oricând ți-e la-ndemână putința sfântă de-a fi darnic.
Adesea, de nu-l faci la ceasul prielnic, în zadar pe urmă
Mai vrei să-l săvârșești, că vine grăbită moartea și ți-l curmă.

POVESTEA CU SCRISOAREA MĂSLUITĂ

Se povestește tot așa că între Iahia ibn Halid și Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai era o dușmănie tăinuită, pe care ei nu o dădeau în vileag. Pricina vrajbei dintre ei era că stăpânul drept-credincioșilor, Harun ar-Rașid, îl iubea pe Abd-Allah ibn Malic cu o dragoste mare, și Iahia ibn Halid și fiii săi spuneau că Abd-Allah l-ar fi vrăjit pe stăpânul drept-credincioșilor. Și așa a trecut multă vreme, și ura sălășluia în inimile lor. Și iacătă că ar-Rașid i-a dat în seamă lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai ocârmuirea Armeniei și l-a trimis acolo. Și când el s-a așezat în cetatea de scaun a Armeniei, a venit la el un ins dintre oamenii din Irak, și insul acela era împodobit cu prisos de învățătură și cu ascuțime de minte și cu isteciune, numai că i se topise tot ce avusese pe mână și i se isprăviseră gologanii și i se prăpădise toată starea. Și a ticluit o scrisoare în numele lui Iahia ibn Halid către Abd-Allah ibn Malic și s-a dus la el în Armenia și, ajungând la ușa lui Abd-Allah, i-a înmânat scrisoarea unuia dintre slujitorii de la palatul lui. Și slujitorul a luat scrisoarea și i-a dus-o lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai, și acesta a desfăcut scrisoarea și a citit-o și, sărutând-o, a priceput că scrisoarea era plăsmuită. Și a poruncit să-i fie adus insul, și acela, înfățișându-se, a chemat asupra-i binecuvântarea lui Allah și l-a preamărit pe el și pe oamenii din preajma lui, și Abd-Allah ibn Malic l-a întrebat:

– Ce te-a îndemnat să înfrunți greutățile și depărtarea și să vii la mine cu o scrisoare măsluită? Ci liniștește-ți sufletul, nu avem să-ți amăgim nădejdea!

– Lungească-i Allah veleatul stăpânului nostru, vizirul! a răspuns insul acela. Dacă îți cade cu greu venirea mea, atunci nu mai aduce alte temeiuri ca să ne alungi. Pământul lui Allah este larg, și cel înzestrat va trăi întotdeauna. Da scrisoarea pe care ți-am adus-o de la Iahia ibn Halid este adevărată, nu este măsluită.

– Am să-i scriu o scrisoare împuternicitului meu de la Bagdad și am să-i poruncesc să întrebe ce e cu scrisoarea asta, pe care mi-ai adus-o, și dacă se va dovedi cinstită și adevărată, și nu măsluită, am să te numesc emir într-unul din pământurile mele ori am să-ți dăruiesc două sute de mii de dirhemi, cu niște cai, niște cămile și niște haine de fală, dacă vrei un dar. Dacă însă scrisoarea este plăsmuită, am să poruncesc să ți se dea două sute de ciomege și să ți se radă barba.

Și pe urmă Abd-Allah a poruncit ca insul să fie închis într-o odaie și să i se aducă acolo toate câte îi vor fi de trebuință, până ce i se va lămuri pricina. Iar apoi i-a scris împuternicitului său de la Bagdad o scrisoare cu următorul cuprins: „A venit la mine un ins cu o scrisoare, și o ține întruna că scrisoarea aceea este de la Iahia ibn Halid, da eu prepun că scrisoarea nu e bună. Să nu zăbovești în treaba asta: du-te numaidecât și cercetează ce e cu scrisoarea, și grăbește-te să-mi dai răspuns, ca noi să putem osebi minciuna de adevăr." Și când scrisoarea a ajuns la împuternicitul de la Bagdad, acela pe dată a sărit în șa și a dat fuga la Iahia ibn Halid. Și l-a găsit stând la masă cu niște oaspeți și cu niște apropiați de ai lui, și s-a temenit și i-a înmânat scrisoarea, și Iahia ibn Halid a citit-o și i-a spus împuternicitului:

– Vino la mine mâine, am să-ți dau răspunsul.

Și, după plecarea împuternicitului, s-a întors către oaspeți și i-a întrebat:

– Cum să-l răsplătesc pe acela care s-a dus ca de la mine cu o scrisoare plăsmuită și i-a dat-o vrăjmașului meu?

Și fiecare dintre oaspeți și-a spus cuvântul, și toți s-au pornit să înșiruie vreun chip de schingiuire, dar Iahia le-a spus:

– Greșiți, și sfaturile voastre sunt urmarea puținătății minților voastre și a sărăciei lor. Voi știți cât de aproape este de stăpânul drept-credincioșilor locul lui Abd-Allah, și vă este cunoscut câtă ciudă și vrajbă este între mine și el. Allah Preamăritul l-a trimis pe insul acela ca mijlocitor pentru împăcarea noastră și l-a îndemnat la aceasta. El l-a trimis să stingă în inimile noastre pojarul ciudei care tot sporește de douăzeci de ani, și supărarea noastră are să se curme prin mijlocirea lui. Este de datoria mea să-l răsplătesc pe insul acela, adeverind ceea ce a ticluit el, și curmându-i necazurile, și am să-i scriu o scrisoare lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai cu gândul că el are să-i arate o și mai mare prețuire și să-l ridice încă și mai sus și să-l preacinstească.

Și când au auzit acestea, oaspeții i-au urat lui Iahia multă bucurie și s-au minunat de mărinimia și de evghenia lui desăvârșită, iar el a cerut hârtie și călimară, și cu mâna lui i-a scris o scrisoare lui Abd-Allah ibn Malic, în care se spunea: „În numele lui Allah cel Milostiv și Milosârdnic! Am primit scrisoarea de la tine – alungească-ți Allah viața! – și am citit-o, și m-am bucurat de bunătatea ta, și m-am învoioșit că îți merge bine și că ești pe deplin mulțumit. Ai prepus că insul acela ales ar fi plăsmuit scrisoarea de la mine și că nu ți-ar fi adus niciun fel de rugăminte de la mine, dar treaba nu stă așa – scrisoarea am scris-o chiar eu și nu

este plăsmuită, și nădăjduiesc, după mărinimia, și bunătatea, și firea ta minunată, că ai să îndeplinești visurile acelui om ales și vrednic, și ai să-i arăți cinstirea cuvenită, și ai să-l ajuți să-și împlinească gândurile. Pecetluiește-l cu mila ta deplină și cu binefacerile tale darnice, și orice vei face pentru el va fi ca pentru mine, și pentru aceasta am să-ți fiu mulțumitor."

Și pe urmă a scris adresa și a pecetluit scrisoarea, și i-a înmânat-o împuternicitului, iar împuternicitul a trimis-o lui Abd-Allah, și, când acela a citit-o, s-a bucurat de cuprinsul ei și l-a chemat pe insul acela, și i-a spus:

– Care îți este mai pe plac dintre cele două răsplăți pe care ți le-am făgăduit, pe aceea ți-o voi împlini!

– Cea mai pe plac îmi este darul, a răspuns insul.

Și Abd-Allah a poruncit să i se dea două sute de mii de dirhemi și zece cai arăbești – cinci cu cioltare de mătase și cinci cu șei împodobite sărbătorește – și douăzeci de legături cu haine, și zece robi călări, și niște pietre scumpe, pe potriva acestora. Iar pe urmă Abd-Allah l-a poftit și i-a arătat bunăvoința lui și l-a trimis la Bagdad în haine falnice și, ajungând la Bagdad, insul acela s-a îndreptat spre porțile casei lui Iahia ibn Halid, înainte de a se duce la ai săi, și a cerut îngăduința să intre la el.

Și străjerul de la poartă s-a dus la Iahia și i-a spus:

– O, stăpâne al nostru, la poarta noastră se află un ins luminat la chip și chipeș la înfățișare, cu purtare falnică și cu mulțime de slugi, și vrea să intre la tine.

Și Iahia i-a îngăduit să intre, și insul acela, intrând, a sărutat pământul dintre mâinile lui, și Iahia l-a întrebat:

– Cine ești?

Și insul a spus:

– O, stăpâne, sunt cel care murise de asuprirea vremurilor și pe care tu l-ai înviat din mormântul necazurilor

și l-ai mutat în raiul cel râvnit. Sunt cel care a plăsmuit scrisoarea și i-a dus-o lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai.

– Cum s-a purtat el cu tine și ce ți-a dat? a întrebat Iahia.

Și insul a răspuns:

– Mi-a dăruit, prin mâinile tale, după străluminata-ți fire și după bunătatea-ți atotcuprinzătoare, după nemărginita-ți mărinimie, după înaltu-ți cuget și larga-ți milă, atâta cât m-a îmbogățit și m-a căpătuit, și m-a copleșit. Și am adus toate darurile lui, și toate se află la porțile tale, și porunca se află în puterea ta, și osânda se află în mâinile tale!

– Purtarea ta față de mine este mai minunată decât purtarea mea față de tine, a răspuns Iahia. Mi-ai făcut un bine atât de mare și mi-ai dat un ajutor atât de strălucit, cât ai preschimbat vrajba care se ridica între mine și omul acela falnic în prietenie și dragoste. Încât am să-ți dăruiesc și eu tot atâtea câte ți-a dăruit Abd-Allah ibn Malic.

Și pe urmă a poruncit să i se dea tot atâția bani și cai și legături de haine câte îi dăduse Abd-Allah, și s-a întors asupra acelui ins bunăstarea pierdută, prin măreția sufletelor celor doi emiri.

POVESTEA CU PREASMERITUL COCON

Se povestește că stăpânul drept-credincioșilor, Harun ar-Rașid, avea un fiu care împlinise vârsta de șaisprezece ani și care trăia departe de lume, umblând pe calea postirii și a cucerniciei. Și se ducea în cimitir și zicea: „Ați fost stăpâni ai lumii, dar iată că n-ați scăpat și ați coborât în morminte. O, de-aș putea să știu numai ce ați spus și ce vi s-a spus![1]" Și plângea cu plânsul celui înspăimântat și îngrozit, și rostea vorbele celui care a spus:

Ce trist e-al năsăliei trist orând
Și jalea bocitoarelor țipând!

Și iacătă că tatăl său tocmai trecea pe lângă el cu un alai falnic, și era înconjurat de vizirii și de mai-marii din împărăție și de locuitori din țara lui. Și toți l-au văzut pe fiul stăpânului drept-credincioșilor, și purta pe el un caftan de dimie, iar pe cap o glugă de dimie, și oamenii își ziceau unul altuia: „Tânărul ăsta l-a făcut de ocară pe stăpânul drept-credincioșilor printre împărați. De-l dojenea califul cum s-ar fi cuvenit, de bună seamă că s-ar fi lepădat de purtările astea."

Și stăpânul drept-credincioșilor le-a auzit vorbele și s-a dus să-i vorbească fiului său despre asta, și i-a zis:

– O, fiule drag, mă faci de ocară cu ceea ce faci.

---

[1] Referire la cercetarea la care sunt supuse – de către îngerii Munkar și Nakir – după credința musulmană – sufletele proaspeților răposați.

Dar fiul său s-a uitat la el și nu i-a răspuns nimic. Iar pe urmă și-a aruncat privirile către o pasăre care sta pe turla unui palat, și a spus:

– O, pasăre, îți poruncesc, în numele celui care te-a zămislit, să cobori pe mâna mea!

Și pasărea a coborât pe mâna tânărului. Și pe urmă el i-a spus:

– Întoarce-te la locul tău!

Și pasărea s-a întors la loc.

– Coboară pe mâna stăpânului drept-credincioșilor!, i-a spus coconul, dar pasărea n-a vrut să se lase pe mâna acestuia.

Și tânărul i-a spus tatălui său, stăpânul drept-credincioșilor:

– Tu mă faci pe mine de ocară față de prietenii lui Allah, cu dragostea ta pentru lumea de-aici, și m-am hotărât să mă rup de tine, cu o asemenea despărțire, încât să nu mă mai întorc la tine decât la cea din urmă răsuflare.

Și apoi a coborât la Basra, și muncea acolo în rând cu muncitorii, frământând huma, și agonisea în fiecare zi numai un dirhem și un danic[2], și cu danicul se hrănea, iar cu dirhemul făcea pomeni.

Spunea Abu-Amir ali-Basri:

– Mi se stricase un perete la casă, și m-am dus la tabăra muncitorilor să caut un om care să dreagă peretele. Și privirea mi-a căzut pe un tânăr minunat de frumos, cu chipul luminos, și m-am dus la el și i-am dat bineţe și i-am spus: „O, drăguțule, vrei să mergi să lucrezi ceva?“ „Da“, a răspuns el. Și am spus: „Haide la mine să zidești un perete.“ Și tânărul a zis: „Cu niște învoieli pe care am a le pune.“ „O, drăguțule, și care-s acele învoieli?“, am întrebat eu. Și tânărul a răspuns: „Plata este un dirhem și

[1] *Danic* – monedă măruntă din aramă, egală cu a șasea parte dintr-un dirhem.

un danic, și când va striga muezinul, îmi vei îngădui să mă rog cu toată lumea." Și am zis: „Bine!" Și l-am luat și m-am dus cu el acasă, și el s-a apucat de lucru cu o râvnă cum nu am mai văzut. Și i-am adus aminte de masa de prânz. Și el a zis: „Nu!" Și am priceput că postește, iar când a auzit chemarea la rugăciune, mi-a spus: „Știi învoiala!" Și am răspuns: „Da." Și el, atunci, și-a desfăcut brâul și s-a apucat de spălările îndătinate, și și-a făcut spălările cu o grijă cum n-am mai văzut, iar pe urmă s-a dus să se închine cu toată lumea, iar după asta s-a întors la lucru. Dar când a răsunat chemarea la rugăciunea de seară, s-a spălat și a plecat la rugăciune, iar apoi s-a întors la lucru, și eu i-am spus: „O, drăguțule, s-a terminat ziua de lucru, muncitorii nu muncesc decât până la rugăciunea de seară." Dar el a grăit: „Slavă lui Allah! Munca mea ține până se lasă întunericul." Și nu a lăsat lucrul până noaptea.

Și i-am dat doi dirhemi și, văzându-i, a întrebat: „Ce-i cu ăștia?" Și i-am răspuns: „Sunt o parte din plata pentru munca ta harnică!" Ci el mi-a dat dirhemii îndărăt și a spus: „Nu vreau niciun spor la ceea ce ne-am învoit între noi."

Și am început să stăruiesc, ci n-am izbutit să-l înduplec, și i-am dat un dirhem și un danic, și a plecat. Când însă a fost dimineață, m-am dus de cu vreme la tabăra muncitorilor, dar nu l-am găsit, și am întrebat de el și mi s-a spus: „Nu vine aici decât sâmbăta."

Și când a fost sâmbăta următoare, m-am dus iarăși la locul acela și l-am găsit acolo, și i-am spus: „În numele lui Allah! poftește la lucru!" Iar el a zis: „Cu învoielile pe care le știi." „Bine", am zis eu. Și m-am dus cu el acasă și am stat jos deoparte, și am început să mă uit la el, fără ca el să mă vadă. Și a luat oleacă de humă și a întins-o pe perete, și deodată pietrele au început să se așeze una peste alta. Și am strigat: „Așa-s prietenii lui Allah!"

Şi tânărul a lucrat toată ziua cu sârg, şi a zidit în ziua aceea mai mult decât înainte, şi, când a venit noaptea, i-am dat plata şi el a luat-o şi a plecat.

Dar când a fost cea de a treia sâmbătă, m-am dus la tabără şi nu l-am găsit pe tânăr, şi am întrebat de el, şi mi s-a spus: „Este bolnav şi zace într-o covercă la *cutare* femeie." Iar femeia aceea era o bătrână, vestită pentru cucernicia ei, şi care avea o covercă făcută din trestie, la cimitir. Şi am pornit către coverca aceea şi am intrat acolo, şi deodată l-am văzut cum zăcea pe pământ şi fără nimic sub el, şi cu capul sprijinit pe o cărămidă, şi cu chipul strălucind de lumină. Şi i-am dat bineţe, şi el mi-a răspuns la bineţe, şi atunci am stat jos la căpătâiul lui, plângându-l că era tânăr ca ani şi străin şi că se îmbolnăvise de trudă, supunându-se domnului său.

Iar pe urmă l-am întrebat: „Ai trebuinţă de ceva?" Şi el a răspuns: „Da". „De ce anume?", am întrebat eu. Şi tânărul a spus: „Mâine să vii la mine în zori, şi ai să mă găseşti mort; să mă speli şi să-mi sapi mormântul, şi să nu spui nimic nimănuia despre aceasta, ci să mă înfăşori cu caftanul acesta de pe mine, dar mai întâi să-l cercetezi şi să-l cauţi prin buzunare: să scoţi ceea ce ai să găseşti acolo şi să iei tot, iar după aceea să te rogi pentru mine şi să mă îngropi, apoi să te duci la Bagdad şi să-l pândeşti pe califul Harun ar-Raşid când va ieşi, şi să-i înmânezi ceea ce ai să găseşti în buzunar la mine, şi să-i duci închinăciunile mele."

Şi pe urmă şi-a făcut mărturisirea de credinţă şi l-a preamărit pe domnul său cu vorbele cele mai strălucite, şi a rostit stihurile următoare:

Du-i semnul de la acel care-ajunse la sfârşit,
Fără plată să i-l duci slăvitului ar-Raşid.

Spune-i: „Surghiunitu-ades să te vadă a râvnit;
Pe oriunde a umblat, dorul tău l-a însoţit.

Nu de silă a plecat, nici de ură ispitit –
Dreapta sărutându-ți-o, lui Allah s-a dăruit,

De s-a-nstrăinat de voi, taică, nu-i de osândit:
Sufletu-i era străin de al lumii drum smintit.

Iar după asta tânărul a început să-și ceară iertare de la Allah și să trimită închinăciunile lui domnului celor cucernici, și a procitit câteva surale din *Coran*, și pe urmă a rostit stihurile următoare:

Părinte scump, nu te-amăgi-n huzururi!
Nici viața, nici huzurul nu-s de-a pururi.
Când știi că unii-ndură soartă rea,
Vei fi-ntrebat de soarta lor cândva.
Când vezi că-i duc pe umeri să-i îngroape,
Să știi: vei sta-n curând cu ei aproape.

Spunea Abu-Amir ali-Basri:

– Și când tânărul și-a isprăvit adiata și stihurile, am plecat de la el și m-am dus la mine acasă. Dar când a fost dimineață, m-am întors la el de cu zori și am văzut că murise – fie asupra-i milele lui Allah! Și l-am spălat și i-am cercetat punga, și am găsit în ea un rubin care prețuia multe mii de dinari, și atunci mi-am zis în sinea mea: „Jur pe Allah că acest tânăr a fost până peste fire de cumpătat în viața aceasta!" Iar pe urmă, după ce l-am înmormântat, am plecat la Bagdad și m-am dus la palatul califului, și am stat să aștept ieșirea lui ar-Rașid. Și când a ieșit și m-am întâlnit cu el pe drum, i-am înmânat rubinul. Și când a văzut rubinul, ar-Rașid s-a prăbușit fără de simțire. Și slujitorii lui m-au înhățat, dar, când ar-Rașid s-a dezmeticit, le-a spus slujitorilor: „Dați-i drumul și duceți-l cu toată cinstirea la palat."

Și slujitorii au făcut așa precum le poruncise el și, venind la palat, califul m-a chemat și m-a poftit în iatacurile sale,

și m-a întrebat: „Ce face stăpânul acestui rubin?" Și eu am răspuns: „A murit." Și i-am povestit califului cum a murit. Și califul a început să plângă și a strigat: „Fiul meu a răspuns chemării, iar tatăl s-a înșelat!" Iar pe urmă a strigat: „O, *cutare!*"

Și a venit o femeie la el, și, văzându-mă, a vrut să plece îndărăt, dar califul i-a spus: „Vino încoace, nu are să-ți facă niciun rău." Și femeia a intrat și s-a temenit, și califul i-a aruncat rubinul, și, văzându-l, femeia a scos un țipăt mare și s-a prăbușit fără de simțire, iar când s-a trezit din leșin a spus: „O, stăpâne al drept-credincioșilor, ce a făcut Allah cu fiul meu?" „ Povestește-i despre el", a spus califul. Și au început să-l sugrume lacrimile, iar eu i-am povestit femeii despre tânăr, și ea s-a pornit să plângă și a îngânat cu un glas slab: „Ce dor îmi e să te întâlnesc, o, răcoare a ochilor mei! O, de ți-aș fi dat de băut, când n-avea cine să-ți dea! O, de te-aș fi alinat, când n-avea cine să te aline!"

Și apoi au podidit-o lacrimile și a rostit stihurile următoare:

Plângu-mi pe cel schivnicit, care singur-singurel,
Fără nimeni a murit, fără-un prieten lângă el.
După anii de noroc, după râsul fericit,
A plecat de lângă noi, nimeni nu l-a mai zărit.
Zilele care se duc știm ce-ascund în taina lor.
Nimeni nu trăiește-n veci, moartea-i calea tuturor.
Că Allah i-a fost menit drumul sihăstriei greu
Și departe mi l-a dus ca să-l plângă dorul meu.
N-am cum să te mai găsesc, moartea mi te-a rupt de noi –
Nu ne vom mai revedea doar la Ziua de Apoi.

Și eu am întrebat: „O, stăpâne al drept-credincioșilor, oare a fost chiar fiul tău?" Și califul a răspuns: „Da. Mai înainte ca eu să fi dobândit puterea, el umbla la niște învățați și sălășluia cu schivnicii, iar când am dobândit puterea, a început să se înstrăineze și să se îndepărteze de

mine. Şi i-am spus mamei lui: «Copilul acesta s-a dăruit lui Allah Preamăritul, şi nu ştiu de n-o să-l ajungă nenorocirile şi de n-o avea de înfruntat lipsurile. Dă-i rubinul acesta să-l aibă la el pentru vremi de restrişte.» Şi i-a dat rubinul, şi l-a înduplecat pe fiu-său să-l ia, şi el a îndeplinit rugămintea ei şi l-a luat, iar pe urmă s-a despărţit de lumea noastră pământească şi s-a dus de la noi, şi nu s-a mai ivit până ce l-a întâlnit neprihănit şi temător de Dumnezeu pe Allah Preamăritul şi Preaslăvitul."

„Haide să-mi arăţi mormântul lui!", mi-a zis pe urmă califul. Şi am plecat cu el şi am mers până unde i-am arătat mormântul. Şi califul s-a pornit să hohotească şi să plângă de s-a prăbuşit fără de simţire, iar când s-a trezit, şi-a cerut iertăciune de la Allah şi a strigat: „Într-adevăr, ai lui Allah suntem şi la El ne întoarcem!" Şi s-a rugat pentru liniştea fiului său. Şi apoi mi-a cerut să-i rămân prieten. Şi am spus: „O, stăpâne al drept-credincioşilor, într-adevăr în fiul tău am găsit cea mai înaltă învăţătură pentru mine."

Şi am procitit stihurile acestea:

Un sihastru-s, de-aş trăi şi-n cetatea mea de ieri.
Un sihastru-s, adăpost n-am pe lume nicăieri.

Un sihastru-s, n-am părinţi, n-am nici fraţi şi nici copii,
Şi la nimeni, nicăieri, un cămin nu-mi pot găsi.

Caut pe la vreun mecet un ungher să locuiesc.
Inima mea nicăieri nu mai pot s-o odihnesc.

Preamărit fie Allah, Domnul lumilor, cel care
Duhu-n trupuri ne-a sădit, după mila lui cea mare!

POVESTEA CU AR-RAŞID ŞI COPILA

Se povesteşte tot aşa că stăpânul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, se preumbla odată împreună cu Giafar barmacanul şi deodată a văzut nişte fete care îşi umpleau cofele la fântână. Şi califul s-a apropiat de ele, vrând să bea apă, şi deodată una dintre fete s-a întors către el şl a rostit stihurile acestea:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Din patul meu năluca ta,
S-adorm şi eu, iar cruntul foc
Ce-mi arde-n piept să-l pot uita.
Bolnavul de iubire, vai,
Se zbate-n patul lui amar;
Eu, cum mă ştii! Iubirea ta
Ar stinge, oare, cruntu-mi jar?

Şi stăpânului drept-credincioşilor i-a plăcut frumuseţea fetei şi vorba ei dulce şi a întrebat-o:

– O, copilă de neam ales, stihurile acestea sunt făcute de tine sau le-ai auzit de la alţii?

– Da, sunt făcute de mine, a răspuns copila.

Şi califul a grăit:

– Dacă ceea ce spui este adevărat, păstrează-le tâlcul şi schimbă-le rima.

Şi fata a procitit:

Când toate-adorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta din patul meu,
S-adorm şi eu, iar cruntul foc

Să-l uit, să nu mai ard mereu.
Bolnavul de iubire, vai,
Se zbate-n-patul lui de dor;
Eu, cum mă știi! Iubirea ta
De ce nu vrea să vină-n zbor?

– Și astea sunt tot de furat, a spus califul.

Și fata a zis:

– Nu, sunt făcute de mine.

Și atunci, califul a spus:

– Dacă și acestea sunt făcute de tine, păstrează-le tâlcul și schimbă-le rima.

Și fata a procitit:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta din patu-mi gol,
S-adorm și eu, iar focul crunt
Să nu-mi mai dea mereu ocol.
Bolnavul de iubire, vai,
Pe pat de flăcări zace-n chin;
Eu, cum mă știi! Iubirea ta,
Cu ea suspin și mă alin!

– Și astea-s furate, a spus califul.

Și când fata a răspuns: „Nu, sunt ale mele“, califul a zis: „Dacă sunt ale tale, păstrează-le tâlcul și schimbă-le rima.“

Și fata a procitit:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta, să n-o mai văd,
S-adorm și cu, iar focul crunt
Să nu-mi mai vină îndărăt.
Bolnavul de iubire, vai,
Pe pat de lacrimi zace frânt;
Eu, cum mă știi! Iubirea ta
Mi-o mai întoarce-al soartei vânt?

– A cui ești din tabăra de aici? a întrebat stăpânul drept-credincioșilor.

Și fata a răspuns:

– A aceluia al cărui cort se află chiar la mijlocul taberei, și ai cărui stâlpi sunt cei mai înalți.

Și stăpânul drept-credincioșilor a priceput că fata este a celui mai mare din tabără.

– Dar tu din ce herghelegii te tragi? a întrebat fata.

Și califul a spus:

– Din cei ai căror pomi sunt cei mai înalți și cu poamele cele mai coapte.

Și fata a sărutat pământul și a spus:

– Întărească-te Allah, o, stăpâne al drept-credincioșilor!

Și i-a urat de bine și pe urmă a plecat cu fetele de arabi.

– Am să mă însor cu ea negreșit, i-a spus califul lui Giafar.

Și Giafar s-a dus la tatăl fetei și i-a spus:

– Stăpânul drept-credincioșilor o vrea pe copila ta.

Și tatăl i-a răspuns:

– Cu drag și cu mândrie! Are să-i fie adusă ca slujnică Măriei Sale stăpânului nostru, ocârmuitorul drept-credincioșilor.

Și pe urmă a gătit fata și a trimis-o la calif, și califul s-a însurat cu ea și a intrat la ea, și i-a fost una dintre cele mai iubite soții, iar tatălui ei i-a dăruit destule bunuri cât să-l ridice printre arabi. Iar mai apoi tatăl copilei s-a petrecut întru mila lui Allah Preamăritul, și vestea despre sfârșitul lui a ajuns la calif, și califul a intrat la soția sa trist, și când ea l-a văzut trist, s-a ridicat și, ducându-se în odaia ei, și-a scos de pe ea toate hainele strălucite și și-a pus straie de doliu, și a început să plângă.

Și au întrebat-o:

– De ce plângi?

Și ea a spus:

– A murit tatăl meu.

Și oamenii s-au dus la calif și i-au povestit despre asta, și califul s-a sculat și s-a dus la soția sa și a întrebat-o cine i-a povestit de asta.

Și ea a răspuns:

– Chipul tău, o, stăpâne al drept-credincioșilor.

– Păi cum așa? a întrebat califul.

Și ea a spus:

– De când m-ai adus la tine, nu te-am văzut așa decât acum, iar eu nu aveam pentru cine altul să mă tem decât pentru tatăl meu, din pricina bătrâneței lui. Capul tău să trăiască, o, stăpâne al drept-credincioșilor!

Și califului i s-au umplut ochii de lacrimi, și a început s-o mângâie pe soția sa de pierderea tatălui ei, și ea a trăit o vreme întristată așa după tatăl ei, iar apoi s-a alinat lângă calif, fie mila lui Allah asupra lor a tuturora!

POVESTEA CU ALI-ASMAN ŞI CU TREI COPILE

Se povesteşte tot aşa că pe ocârmuitorul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, îl chinuia amarnic într-o noapte nesomnia. Şi s-a sculat din aşternut şi a început să se preumble din odaie în odaie, ci nu înceta să se zbuciume în suflet cu un zbucium mare, iar dimineaţa a spus:

– Să vină ali-Asman!

Şi eunucul a ieşit la străjerii de la uşă şi le-a zis:

– Ocârmuitorul drept-credincioşilor vă spune: „Daţi fuga după ali-Asman!"

Şi când ali-Asman s-a înfăţişat şi când i-au spus despre aceasta stăpânului drept-credincioşilor, califul a poruncit să fie adus la el, l-a poftit să stea jos şi i-a spus:

– Bine ai venit!

Iar apoi a grăit:

– O, Asman, vreau să-mi povesteşti ce-ai auzit tu mai acătării din poveştile cu femei şi cu versuri de-ale lor!

– Ascult şi mă supun! a răspuns ali-Asman. Am auzit multe, dar nimic nu mi-a plăcut atâta de mult cât cele trei poezii pe care le-au procitit trei copile.

– Spune-mi povestea cu ele, a zis califul.

Şi ali-Asman a început să istorisească povestea aceea şi a spus:

– Află, o, căpetenie a drept-credincioşilor, că am locuit cândva la Basra, şi mă năpădise odată arşiţa, şi am început să caut un loc unde să mă odihnesc, dar nu găseam nimic.

Şi mi-am rotit privirile şi la dreapta, şi la stânga, şi deodată am zărit o trecere acoperită printre două case, măturată şi stropită, iar în acea trecere se găsea o laviţă de lemn, iar deasupra ei era un geam deschis. Şi m-am aşezat pe laviţă şi am vrut să mă întind oleacă, şi am auzit un glas gingaş de copilă, care spunea: „O, surioarelor, astăzi ne-am adunat ca să ne veselim; hai să punem trei sute de dinari jos, şi fiecare dintre noi să spunem câte un stih din vreo poezie, şi aceea care va spune stihul cel mai gingaş şi mai frumos, ai aceleia să fie cei trei sute de dinari." Şi fetele au răspuns: „Cu drag şi cu bucurie!"

Şi a început cea mai mare, şi stihul ei a fost aşa:

Când în vis mi s-a ivit, mi-a părut ca o minune.
Dar aievea de-apărea ar fi fost cum n-aş şti spune!

Şi şi-a spus stihul şi cea mijlocie, şi stihul ei a fost aşa:

Doar o dată mie-n vis chipu-i mi s-a năzărit,
Şi: „cămin, alin, suspin – ale tale-s!" i-am şoptit.

Şi şi-a spus stihul şi cea mai mică, şi stihul ei a fost aşa:

Eu şi sufletul mi-l dau pentru cel care mereu
Cu suflarea-i ca de mosc vine noaptea-n patul meu.

„Dacă chipu-acesta o fi împodobit cu frumuseţe, atunci pricina-i lămurită întru totul!" mi-am zis în sine-mi şi, ridicându-mă de pe laviţă, am dat să plec. Şi deodată s-a deschis uşa şi pe ea a ieşit o copilă, şi a spus:

– Stai oleacă, o, şeicule!

Şi m-am aşezat pe laviţă şi am stat. Şi copila mi-a dat o hârtiuţă, şi am văzut pe ea un scris până peste poate de minunat, cu nişte „alife" drepte, cu nişte „ha" arcuite, şi

cu niște „ua“ rotunde[1], iar cuprinsul biletului era așa: „Îi dăm de știre șeicului – lungească-i Allah viața! – că suntem trei fete surori, și ne-am adunat ca să ne veselim, și am pus jos trei sute de dinari, și ne-am înțeles că aceea dintre noi care va spune stihul cel mai gingaș și mai frumos, ai aceleea vor fi cei trei sute de dinari. Te numim judecător în această pricină: judecă precum știi, și gata!“

– O călimară și hârtie! am spus eu.

Și fata a dat fuga și mi-a adus o călimară argintată și niște calamuri aurite, și am scris aceste stihuri:

Vă voi spune ce și-au spus trei copile între ele,
Întrecându-se la stih într-un spor de tâlcuri grele,
Toate trei cu chip frumos ca lumina-n zi-nsorită
Și cu inimile-arzând într-a dragostei ispită,
Singure-n crivatul lor (ochii adormiți sub pleoape,
Chipul celui drag din vis să le fie mai aproape),
Toate-apoi și-au stihuit dorul tânăr de iubire,
Stihuri gingașe și dulci, rod al gândului subțire.
Spuse mândră, strălucind, cea dintâi, cutezătoare,
Dezvelind într-un surâs dinții-i de mărgăritare:
„E-o minune! – am zis atunci când mi s-a ivit în vis. –
Ci aievea de-ar fi fost oare-atunci cum i-aș fi zis?“
După ea, cu zâmbet blând, mijlocia își suspină
Dragostea de care-n somn toată inima-i e plină:
„Mie doar o dată-n vis chipul drag mi s-a ivit,
Și: «cămin, alin, suspin – ale tale-s!» am șoptit.“
Cea mai mică le-a răspuns cu un stih în care cântă
Dorul cel nemărginit din iubirea cea mai sfântă:
„Eu și sufletul mi-l dau pentru cel care mereu,
Cu suflarea-i ca de mosc, vine noaptea-n patul meu!“
Cântărind ce-au stihuit, chibzuind cu luare-aminte,
Fără părtinire-acum, judecându-le cuminte,
Dau cununa celei mici, care-n stihul ei adună
Tot ce-i mai adevărat în iubire, și-o-ncunună!

[1] *Alif, ha, ua* – numele unor litere din scrierea arabă.

Şi pe urmă i-am dat copilei hârtia, spunea ali-Asman, şi ea s-a ridicat şi s-a întors în casă, şi am ascultat cum a început acolo dănţuiala şi bătaia din palme, şi s-a pornit învierea din morţi, şi atunci mi-am zis în sine-mi: „Nu mai am de ce să zăbovesc pe aici!" Şi, ridicându-mă de pe laviţă, am dat să plec, şi deodată o copilă a strigat:

– Stai oleacă, o, Asman!

Şi eu am întrebat-o:

– Da cine ţi-a dezvăluit că eu sunt ali-Asman?

Şi ea a răspuns:

– O, taică, dacă numele tău ne era neştiut, stihurile tale nu ne erau neştiute.

Şi am stat jos, şi deodată uşile s-au deschis şi a ieşit prima fată, şi avea în mâini o farfurie cu poame şi o farfurie cu dulciuri. Şi am mâncat dulciurile şi poamele, şi i-am mulţumit fetei pentru bunăvoinţă, şi am vrut să plec, şi deodată una dintre fete a strigat:

– Stai oleacă, o, Asman!

Şi, ridicând ochii către ea, am văzut o mână trandafirie într-o mânecă galbenă, şi m-am gândit că asta-i luna care străluceşte dintre nori. Şi fata mi-a aruncat o pungă în care erau trei sute de dinari, şi a spus:

– Aceştia sunt banii mei, şi ţi-i dăruiesc pentru judeţul tău.

– Dar pentru ce ai judecat în folosul celei mai mici? a întrebat ocârmuitorul drept-credincioşilor.

Şi ali-Asman a spus:

– O, căpetenie a drept-credincioşilor – alungească-ţi Allah viaţa! – cea mai mare a spus: Eu am să mă minunez, dacă el îmi va veni în vis la pat – iar acesta-i un fapt îndoielnic şi legat de vreo împrejurare: poate şi să se întâmple, şi poate şi să nu se întâmple. Cât despre cea mijlocie, pe lângă ea a trecut doar în vis umbra închipuirii, şi ea s-a şi temenit dinaintea ei; cât despre stihul celei

mici, ea a spus în el că s-a culcat cu iubitul așa cum se culcă oamenii aievea, și că i-a mirosit răsuflarea care este mai dulce ca moscul, și că l-ar răscumpăra cu sufletul și cu tot ce are. Iar cu sufletul nu se răscumpără decât acela care îți este mai drag decât orice pe lume.

– Ai strălucit, o, Asman! a strigat califul, și i-a dăruit și el trei sute de dinari pentru povestea lui.

POVESTEA CU ÎMPĂRATUL ŞAHRIAR ŞI CU ŞAHRAZADA

(încheiere)

Şahrazada în vremea aceasta născuse de la împărat trei copii de parte bărbătească, şi când a isprăvit povestea aceasta s-a ridicat în picioare şi, sărutând pământul, a spus:

– O, împărate al vremurilor, unul în veacuri şi leaturi, eu sunt roaba ta, şi iacătă că au şi trecut o mie de nopţi şi o noapte de când îţi deştern poveşti despre oameni care au fost cândva şi învăţăturile celor din vechime. Oare am eu vreun temei dinaintea Înălţimii Tale să pot a-mi mărturisi o dorinţă la Măria Ta?

Şi împăratul i-a spus:

– Măturiseşte-o şi se va împlini, o, Şahrazada!

Şi ea, atunci, a chemat dădaca şi eunucii şi le-a spus:

– Aduceţi-i pe copiii mei.

Şi au dat fuga să-i aducă, şi erau băieţei, unul dintre ei mergea pe picioare, al doilea mergea de-a buşilea, iar al treilea sugea la sân. Şi când i-au adus, Şahrazada i-a luat şi i-a pus dinaintea împăratului şi, sărutând pământul, a spus:

– O, împărate al vremurilor, aceştia sunt fiii tăi şi aş dori de la tine să mă slobozeşti de la moarte pentru aceşti copii. De-ai să mă omori, copiii aceştia vor rămâne fără mamă şi nu vor găsi o femeie care să-i crească precum se cuvine!

Şi atunci, împăratul a început să plângă şi i-a luat pe copii la piept, şi a spus:

– O, Şahrazada, mă jur pe Allah că te-am slobozit încă înainte de a se fi ivit copiii aceştia, întrucât am văzut că eşti neprihănită, curată, cinstită şi temătoare de Dumnezeu. Binecuvântarea lui Allah fie asupra ta, a tatălui tău, a mamei

tale, a obârșiei și a neamurilor tale! Chem pe Allah ca martor că te-am izbăvit de la tot ce ar putea să-ți dăuneze!

Și Șahrazada i-a sărutat mâinile și picioarele împăratului și s-a bucurat cu bucurie mare, și a strigat:

– Alungească-ți Allah viața și sporească-ți vredniciile și fala!

Și s-a răspândit în palatul împăratului bucuria, și a dat buzna în cetate, și noaptea aceea nu s-a mai socotit printre nopțile viorii, și culoarea ei a fost mai albă ca lumina zilei. Iar în zori împăratul era fericit și doldora de bunătate, și a trimis după toți voinicii lui, și, când s-au înfățișat, l-a răsplătit pe vizirul său, tatăl Șahrazadei, cu niște odoare scumpe și falnice, și i-a spus:

– Miluiască-te Allah că mi-ai dat de soție pe prea-aleasa ta fată, care a fost obârșia căinții mele pentru uciderea atâtor fete. Am văzut-o că e aleasă, curată, neprihănită și neîntinată, și Allah m-a dăruit de la ea cu trei fii. Încât preamărit fie Allah pentru această binefacere mare!

Și apoi le-a dăruit odoare de fală tuturor vizirilor, emirilor și mai-marilor din împărăție, și a poruncit să fie împodobită cetatea vreme de treizeci de zile, nelăsând pe niciunul dintre locuitori să cheltuiască vreun ban, dimpotrivă, toate cheltuielile și risipele s-au făcut din vistieria împăratului.

Și cetatea a fost împodobită cu podoabe minunate cum nu s-au mai pomenit vreodată, și au bubuit tobele, și au fluierat fluierele, și au început să cânte toți cântăreții, și împăratul le-a împărțit daruri și peșcheșuri, și i-a miluit pe cerșetori și pe săraci, și i-a cuprins sub dărnicia lui pe toți supușii și pe toți locuitorii din împărăție. Și a trăit laolaltă cu toți ai lui în huzur, bucurie și desfătare și faceri de bine, până ce a venit la ei Năruitoarea desfătărilor și Spărgătoarea adunărilor. Încât mărire Aceluia pe care nu-l năruiesc rostogolirile vremurilor și nu-l ating niciun fel de schimbări, pe care un lucru nu-l face să uite de alt lucru și care numai el este desăvârșit. Rugăciunea și pacea fie asupra imamului măreției sale, singurul ales dintre făpturile sale, domnul nostru, Mahomed, stăpânul tuturor oamenilor, cel prin care ne rugăm la Allah pentru fericita împlinire a trudelor noastre.

GLOSAR

abagiu = (s.m.) cel ce lucrează sau vinde aba (postav) [tc.]
acioaie = (s.f.) nume popular pentru diferite metale sau aliaje [după it.]
adamant = (s.n.) (pop.) diamant [sl.]
adiată = (s.f.) testament [din diată, ngr.]
aferim = bravo! (şi cu sens peiorativ, pentru fapte care merită dezaprobarea)
agarlâc = (s.n.) bagaj, calabalâc [tc.]
agie = (s.f.) (înv.) prefectura poliţiei [de la tc. agă]
aiepta = (vb.) (reg.) a-şi lua avânt; a arunca, a repezi cu putere [lat.]
alagea =(s.f.) stofă de mătase vărgată [tc.]
alef (litera) = (s.m.) prima literă a alfabetului limbii arabe, se scrie ca o linie verticală subţire
alimănit = (adj.) (Olten.) îndrăcit, drăcos, afurisit
alişveriş = (s.n.) (fam.) bunul mers al afacerilor, vânzare, dever [tc.]
almee = (s.f.) dansatoare egipteană care-şi însoţeşte dansul cu cântece (improvizate) [din fr.]
alvia (unui râu) = albia râului
aman = (interj.) (înv.) îndurare! iertare!; (s.n.) în expr.: a fi (sau a ajunge) la aman, a fi (sau a ajunge) la mare strâmtoare; a lăsa (pe cineva) la aman, a părăsi (pe cineva) când are nevoie de ajutor [tc.]
antal = (s.n.) (Mold.) butie de aproape o sută de vedre, mai înainte, era numai de 50 de vedre
anume = termen (anume) precis
apriat = (adj.) (înv., adesea adv.) limpede, clar, lămurit; precis [tc.]
arman = (s.n.) (reg.) arie; rotocol, cerc la suprafaţa unei ape [tc.]
arbalestă = (s.f.) numele iniţial al arbaletei
arinişe = (s.f.) pustie, loc nisipos
arm/armuri = (s.n.) partea de sus a piciorului la animale

armaş = (s.m.) (înv.) dregător domnesc, însărcinat cu paza temnițelor, cu aplicarea pedepselor corporale, și cu aducerea la îndeplinire a pedepselor capitale
asr = vreme a zilei [tc.]
astruca = (vb.) (înv.) (Bucovina) îngropa (se găseşte şi la Dosoftei) [lat.]

bacal = (s.m.) negustor care vinde produse alimentare cu amănuntul, băcan [tc.]
bagdadie = (s.f.) (reg.) plafon, tavan [tc.]
bagea(că) = (s.f.) (reg.) deschizătură în formă de ferestruică în acoperişul caselor țărăneşti, al unei şuri etc., prin care pătrunde lumina; lucarnă [din bg.]
balaş = (s.n.) piatră scumpă, varietate de rubin roşu-deschis
balcâz = (adj.) urât, slut; saşiu
ban (arborele) = (s.m.) banan, bananier, arborele ale cărui fructe sunt bananele
bang/banj = (s.n.) somnifer puternic, haşiş
baştie = (s.f.) fortificație, în formă de turn, făcută pe lângă şanțurile unei tabere, de unde se trăgea
batojit = (adj.) slăbănogit, istovit (de bătrânețe)
bazistan = (s.n.) suk, bazar
băjenie/bejenie = (s.f.) (Mold.) pribegie, fugă pricinuită de urgia năvălirii duşmanilor
bălăcări = (vb.) a bălăci prin apă, prin noroi [comp. rus.]
băsădi = (vb.) (Trans.) a vorbi [srb.]
băsni = (vb.) (înv.) a scorni basne, povestiri mincinoase
belci = (adv.) (Olten.) numai în expr.: legat belci = legat strâns, cobză
bidiviu = (s.m.) cal tânăr, iute şi frumos [din tc.] (bidivie, formă feminină refăcută de traducător după masculin)
blagă = (s.f.) (reg.) bogăție, avere [srb.]
boboti = (vb.) a arde cu flacără mare
boghet = (adj.) (Mold.) cucuiat, (despre găini) cu pene pe la urechi; prin analogie: umflat, gros
bolbotine = (s.f.)buruieni care se fierb pentru păsări, poame necoapte
bolniță = (s.f.) spital [sl.]

boz, i = (s.m.) (înv.) divinitate păgână, zeu păgân, idol
brâncă =(s.f.) (reg; în limba literară numai în locuţiuni şi expresii) mână; partea de jos a picioarelor animalelor, labă [lat.]
brumă = (s.f.) cristale de zăpadă; (fig.) cantitate mică de ~, un pic
buici = (vb.) (reg.; despre plante şi vite) a se dezvolta, a creşte peste măsură (în dauna rodului)
bulbuca = (vb.) a (se) holba
burnu(s)z = (s.n.) manta de lână cu glugă pe care o poartă arabii [tc.]
brână = (s.f.) ornament care înconjură uşile, ferestrele, faţadele unei case (brâu) [alb.]
buhur = (s.n.) stofă de mătase [tc.]
butură = (s.f.) butuc, buştean, buturugă

cafas = (s.n.) jaluzele, persiene de lemn colorat, la ferestrele unui harem; loc închis cu grilaj de lemn, într-o biserică, rezervat femeilor [tc.]
cafeluţe = (s.f.) plantă [*Lupinus albus*]
calam(ă) = (s.f.) (înv.) pană de scris [din lat., fr.]
calem = (s.m.) cancelaria Divanului
calemgiu = (s.m.) scriitor la calemul [cancelaria] Divanului; logofăt al Divanului
canură = (s.f.) fibrele sau firele de cânepă, de in sau de lână, mai groase, ce rămân în dinţii pieptenului după dărăcire, sunt folosite ca bătătură la pânza de sac [lat.]
capan/capanuri = (s.n.) (înv.) magazie de aprovizionare [turcism]
capişte = (s.f.) (înv.) templu sau altar dedicat zeităţilor antice [sl.]
carpen = (s.m.) copac cu lemn tare din care se fac jugurile
catargă = (s.f.) galeră, ambarcaţie
cavas/cavaz = (s.m.) jandarm, agent de poliţie în Turcia [tc.]
căbăniţă = (s.f.) (Ban.) zeghe, dulamă [srb. din tc.]
cădenie = (s.f.) cuviinţă; după cădenie = după cum se cuvine
căftăni = (vb.) a îmbrăca (pe cineva) cu caftan, a da rang
căpătâi, căpătâie = (s.n) parte a patului sau a oricărui obiect, pe care se pune capul; (p.ext.) pernă sau alt obiect pe care se pune capul [lat.]
cărăbăni = (vb.) (fam.) a pleca repede, a o şterge; (reg.) a căra

cârjaliu = (s.m.) (înv.) hoț, tâlhar (care face parte dintr-o bandă) [tc.]
ceacâr = (adj.) (despre ochii unei ființe), care au culori diferite; care suferă de strabism, sașiu, zbanghiu
ceacșiri = (s.m., pl.) un fel de pantaloni largi sau șalvari, de cele mai multe ori de culoare roșie, prelungiți prin tuzluci până sub îndoitura genunchiului [tc.]
cealma = (s.f.) turban [tc.]
ceapcân = (s.m.) șiret [tc.]
cecmegea = (s.f.) (turcism înv.) sertar de tejghea, unde se țineau banii [tc.]
chehaia, chehaele = (s.f.) (înv.) intendentul sultanului [tc.]
chelemet (a lega) = a face afaceri cu cineva [tc.]
chenafa = (s.f.) plăcintă, sarailie [tc.]
chervan(a) = (s.n.) (înv.) car mare pentru transportul mărfurilor și al persoanelor; șir lung de trăsuri sau de care [tc.]
chilim = (s.n.) covor (turcesc) cu două fețe, scoarță înflorată [tc.]
chindiseli = (s.f.) broderii (din chindisi)
chindisi = (vb.) a broda [ngr.]
chinovar = (s.) minereu roșu, foarte greu, combinație naturală de sulf cu mercur [rus provenind din ngr.]
chip = (s.n.) față
chirate = (s.f.) carate în limba arabă
chisnovat = (adj.) poznaș, glumeț
chisnovătură = (s.f.) glumă, cuvânt glumeț
chitonag = (s.) (reg.) pistil obținut din pastă de gutui [după fr.]
celebiu/cilibiu = (adj.) distins, elegant, nobil
cinabru = (s.) sulfură roșie de mercur, minereu format din sulf și mercur [fr.]
cinghel = (s.n.) cârlig de care atârnă măcelarul carnea [tc.]
cinie = (s.f.) (Bucov., Maram.) unealtă [din pol.]
cioltar = (s.n) (înv. și pop.) pătură (de postav) de obicei înflorată sau împodobită cu diferite cusături, care se pune sub șa [din tc.]
ciul = (adj.) (reg.; despre animale) care are urechile anormal de mici; care are urechile sfâșiate, rupte; căruia îi lipsește o ureche sau ambele urechi, un corn sau ambele coarne

ciump = (s.m.) (reg.) bucată rămasă din ceva căruia i s-a tăiat, i s-a retezat vârful
ciurdar = (s.m.) păstor
cizlar = (s.m.) intendent
clironomie = (s.f.) (drept de ~) moştenire [ngr.]
codană = (s.f.) adolescentă
colocasia = (s.f.) colocazia (*Colocasia antiquorum*) plantă tropicală cultivată pentru rizomul ei bogat în feculă
colun = (s.m.) specie de măgar sălbatic
comând = (s.n.) praznic, pomană [lat.vulg.]
conăci = (vb.) a poposi, a se odihni, a se opri
copcă = (s.f.) (reg.) săritură pe care o fac animalele când fug repede [bg.]
cornalină = (s.f.) agat semitransparent, de culoare roşie închisă, din care se fac peceţi, inele etc. [tc.]
coroi = (s.m.) nume dat mai multor specii de păsări răpitoare mici, în special şoimului [magh.]
coropcar = (s.m.) vânzător ambulant care umblă cu coropca în spinare, boccegiu, mămular (rut.)
costiş = (adv.) aplecat pe-o latură, pieziş
covaci = (s.m.) fierar [sl.]
covaliu = (s.m.) fierar
covălie = (s.f.) fierărie
covercă = (s.f.) covergă, coviltir [din bg.]
criceală = (s.f.) insistenţă
crisopraz = (s.n.) calcedonie de culoare verde [fr.]
crivat = (s.n.) (reg.) pat [ngr.]
culă = (s.f.) (înv.) turn, cupolă, boltă; beci boltit, subterană [tc.]
culpeş/culpaş = (adj.) vinovat [lat.]
curmei/curmete = (s.n.) nuia, funie din coajă de tei

dabilă = (s.f.) (înv.) impozit, dare, bir
dahabia = (s.f.) barcă [dahabieh în fr.]
daică/dadă = (s.f.) ţaţă, soră mai mare
dairea = (s.f.) instrument muzical popular oriental de percuţie, asemănător cu tamburina, format dintr-o tobă de piele întinsă pe un cerc de lemn, prevăzut în interior cu discuri metalice, şi folosit la marcarea ritmului [tc.]

dalcauc/dalcavuc = (s.m.) (înv.) parazit, lingău, haimana; (reg.) bătăuş; (depr.) agent electoral [tc.]
dam = (s.n.) casă mare boierească, palat; [Mold.: şandrama, şură]
dandan = (s.m.) [în limba persană colţ, dinte, zimţ] peşte mitic, socotit a face parte dintre peştii cu dinţi
danic = (s.m.) monedă măruntă de aramă, egală cu a şasea parte dintr-un dirham
dardă = (s.f.) un fel de suliţă alcătuită dintr-o vargă de lemn cu un fier ascuţit la capăt [pol.]
dănănaie = (s.f.) (reg.) ciudăţenie, bazaconie; belea, năpastă
dăruitor = (adj.) generos
dăulat = (adj.) (reg.) sleit de puteri, istovit, speţit, prăpădit; (despre lucruri) stricat, ruinat
dăscăli = (vb.) a învăţa, a sfătui, a povăţui; (p. ext.) a mustra, a dojeni
dârdoră = (s.f.) (pop.) toi (în desfăşurarea unei acţiuni); zor; (expr.) a fi în dârdora însurătorii = a ţine cu orice preţ să se însoare; belea, bucluc, necaz; spaimă [bg.]
dârmon = (s.m.) ciur cu ochiuri mari pentru cernerea seminţelor [ngr.]
dârvală (vită de) = (s.f.) întrebuinţată la orice
de-a orbişelea (orbiş) = (adv.) orbeşte
decindea = (adv) de cealaltă parte
delele = (s.f.) [delă – dele] pricină, proces, jalbă [rus]
deliu = (s.m.) (înv.) soldat din garda domnească (în epoca fanariotă) [tc.]
derviş = (s.m.) călugăr musulman [tc.]
diată = (s.n.) testament [ngr.]
dibăci = (vb.) a nimeri; a căuta cu stăruinţă; a dibui
dichis = (s.n.) (pop. şi fam.) obiecte mărunte, accesorii; (loc. adv.) cu dichis (cu tot dichisul) = cu toate cele necesare, ordonat, cu rost; podoabă, ornament
dimerlie/dimirlie = (s.f.) (reg.) baniţă (pentru cereale) [tc.]
dirham = (s.m.) unitate monetară principală din Maroc [din fr.]
divanit = (adj.) de divan [ngr.]
dodei/dodăi/dodeli = (vb.) a nelinişti, a strâmtora, a aduce supărare [vsl.]
dos = (s.n.) partea de dindărăt; expr.: a da dosul = a fugi, a o şterge

dosadă = (s.f.) chin, întristare nespusă; (Ban.) ocară, înfruntare [vsl.]
dovedi = (vb.) a învinge, a răzbi, a isprăvi
dricul nopții = (expr., fig.; pop.) miezul nopții
drughineață = (s.f.) prăjină scurtă de care este legată găleata la fântână
dubăci = (vb.) a tăbăci (din rut.)
dubăcit(ă) = (adj.) (pop.) tăbăcită [de la dubală – tăbăceală]
duhnos (duhnoasă) = (adj.) împuțit, care răspândește un miros urât

efrit = (s.m.) în mitologia arabă, este denumirea unui ginn, în general, cam răutăcios și prostănac
erodiu = (s.m.) stârc alb [vsl.]
estimp = (adv.) (reg.) în acest an, în acest timp
evghenie = (s.f.) noblețe [ngr.]
evghenit(ă) = (adj.) înnobilat(ă) [ngr.)]

fanar = (s.n.) (înv.) felinar [ngr.]
farfuriu = (s.n.) porțelan de China [tc.]
Fatiha = (s.f.) primul capitol din Coran
fățărât = (adj.) fățarnic, ipocrit
făurar = (s.m.) fierar
felah = (s.m.) țăran stabil din țările arabe ale Orientului Mijlociu și din nordul Africii [fr.]
feleșag, (rar) feleșaguri = (s.n.) (reg.) fel de a fi; fire, caracter [din magh.]
fereca = (vb.) a căptuși sau a îmbrăca cu fier, a lega cu cercuri de fier; a îmbrăca (o sculă prețioasă, o icoană etc.) cu plăci de argint, de aur sau cu pietre scumpe; a lega cu fiare, a încătușa
feregea = (s.f.) vălul cu care își acopereau cadânele fața; manta largă pe care o purtau boierii peste anteriu [tc.]
fermenea = (s.f.) haină scurtă făcută din stofă brodată cu fir sau cu mătase, uneori căptușită cu blană, pe care o purtau odinioară boierii peste anteriu; scurteică îmblănită cu blană de oaie [tc.]
fiastru = (s.m.) fiu vitreg (lat.)
finap = (s.m.) v. jujuba

firidă = (s.f.) adâncitură de forma unei ferestre oarbe lăsată într-un zid; (p. ext.) deschizătură îngustă într-un zid
firitisi/hiritisi = (vb.) a felicita [ngr.]
firosi = (vb.) a hărăzi, a dărui; p.ext.: a irosi, a risipi; a se sfârşi, a nu mai rămâne nimic [ngr.]
forăi = (vb., pop.) a sforăi

gagat = (s.n.) jais [germ.]
gălămoz/golomoz = (s.n.) cocoloş; lucru făcut ghem; moloz; harababură
gâldău = (s.n.) groapă plină cu apă, băltoacă
geomanţie = (s.f.) pretinsă ghicire a viitorului prin „citirea" formelor pe care le iau nisipul, cenuşa sau pietrele pe care le împrăştie ghicitorul pe o tavă
gerid = (s.n.) un fel de băţ, în formă de suliţă, cu care trăgeau turcii la ţintă [tc.]
ghelir = (s.n.) [turcism înv.] câştig obţinut fără muncă
gherdan = (s.n.) şirag de mărgele, de mărgăritare, de pietre scumpe sau de galbeni [tc.]
gherdap = (s.n.) loc îngust şi stâncos de pe cursul unei ape; loc de pe cursul unei ape cu căderi de apă periculoase pentru navigaţie [tc.]
ghidici = (s.m.) ghiduş, poznaş [tc.]
ghies = (s.n.) ghiont, lovitură, îndemn, îmboldire
ghiold = (s.n.) ghiont
ghionder = (s.n.) prăjină de măsurat [tc.]
ghiviziu = (adj.) roşu închis [tc.]
ginn = (s.m.) în mitologia arabă, duh, spirit
giumbuşluc = (s.n.) caraghioslâc, ghiduşie, (peior.) glumă de prost gust
giuvan = (s.m.) persoană plictisită de aşteptare, tristă
gligan = (s.m.) porc sălbatic, mistreţ [bg.]
gloabă = (s.f.) pedeapsă în bani aplicată celor care se făceau vinovaţi de un delict, de o crimă; amendă, despăgubire [vsl.]
gogi = (vb.) a boli, a duce o boală pe picioare fără să zacă la pat
gogonui/gogoloi = (s.n.) (Olten.) bulgăre (cocoloş) de pământ (sau de zăpadă)

gubăvie = (s.f.) lepră, sifilis; boală, lipsă de putere
guleai = (s.n.) (Mold.) chef, petrecere [rus.]

hainlâc = (s.n.) trădare, răzvrătire [tc.]
hală = (s.f.) monstru, dihanie
hammam = (s.) „baie caldă", cuvânt arabo-turc denumind un stabiliment sau o încăpere de baie
hanâm(ă) = (s.m., s.f.) turc(oaică) din aristocrația turcă, nobil(ă) [tc.]
haramin = (s.m.) hoț de codru, tâlhar [tc.]
harş(e)a = (s.f.) pătură, cioltar care se aşază pe cal, sub şa
haznadar = (s.m.) vistiernicul sultanului
hărtănit în (căutări) = deprins cu ~ [magh.]
hărăzi = (vb.) a dărui, a face un dar, a acorda un drept; a închina, a dedica, a consacra [ngr.]
hăui/ăui = (vb.) a vui, a răsuna
hâi = (vb.) (înv.) a (se) apleca într-o parte, a se strâmba
hâră = (s.f.) (reg.) ceartă, neînțelegere (pentru lucruri mărunte); (loc. adv.) de-a hâra = cu dorința de a face cuiva un necaz [din hârâi]
hâtru = (s.f. şi m.) (reg.) mucalit, poznaş
hegira = (s.f.) este socotită a fi începutul erei mahomedanilor, marcând fuga lui Mahomed de la Mecca la Medina (16 iunie 622 d. Hr.); marchează şi începutul calendarului musulman [fr.]
hematit = (s.n.) oxid natural de fier foarte dur, de culoare roşie sau brună, cu luciu semimetalic
hennea = (s.f.) vopsea scoasă dintr-un arbust din Orientul Mijlociu
huzmet = (s.n.) (înv.) dar, plocon; slujbă, funcție, (p.ext.): rang [tc.]

iaşmac = (s.) vălul cu care îşi acoperă turcoaicele fața [tc.]
iatacuri = (s.n. pl.) apartamente
iertăciune = (pop.) scuză
imoşie = (s.f.) murdărie [lat.]
iminei = (s.m.) pantofi de modă turcească purtați pe vremuri de boieri [tc.]

inşallah = (în arabă) exclamaţie de admiraţie, care s-ar traduce prin: „ah, Doamne!"
ipochimen = (s.n.) persoană, personaj [ngr.]
ir = (s.n.) (pop.) alifie pe care o prepară femeile la ţară din grăsimi, plante ~ [magh.]
isnaf = (s.n.) breaslă, corporaţie; s.m. breslaş [tc.]
iuschiuzara = (adj.) (înv.) demn(ă) de a fi iubit(ă), drăguţa
izvod = (s.n.) manuscris, însemnare [vsl.]
izvodi = (vb.) a crea, a da naştere, a născoci, a inventa

îmblăti = (vb.) a bate grânele cu îmblăciul (unealtă cu care se bat grânele ca să cadă boabele)
împistri = (vb.) a împodobi, a vopsi în diferite culori; a încondeia ouă; a broda, a înflori, a chindisi [vsl.]
înburda = (vb.) a (se) răsturna
încăpuit = (adj.) (reg.) care are de toate; care are tot ce-i trebuie, căpătuit
încărca (a se ~) (pe o corabie) = (vb.) a se îmbarca
închelbăra/încherba/închelba = (vb.) a înjgheba
închipuit = (adj.) imaginar, imaginat; fals
încumeta = (vb.) a cuteza; (pop.) a (se) bizui [lat.]
în darn = (loc. adv.) în zadar [it. indarno]
înfurca = (vb.) a (se) certa, a (se) încăiera
îngerul Radwan = (s.pr.), cel care păzeşte comorile raiului
îngurlui = (vb.) (Mold.) a se da în dragoste cu cineva
însăileală = (s.f.) improvizaţie
însovoni/înzovoni = (vb.) (pop.) a pune sovonul (vălul) pe capul miresei; (reg., înv.) a învălui mortul în giulgiu
însuliţa/însuliţi = (vb.) a străpunge violent (cu o suliţă)
învălura = (vb.) a împresura, a cuprinde din toate părţile, a năpădi; (refl.) a se agita ca valurile
învăscut = (adj.) (înv.) care este îmbrăcat, acoperit, înfăşurat, învelit
învârstat = (adj.) vărgat, în dungi; (p. ext.) împestriţat, pestriţ

jbilţuri = (s.n. pl.) legături; lanţuri
judeţ = (s.n.) (învechit şi pop.) judecată [lat.]

jujuba = (s.f.) arbore fructifer meridional (*Zizyphus jujuba*) numit şi finap sau gingifar

Kaaba = (s.f.) casa sfântă de la Mecca
kasidă = gen de poezie
kenefa/kenafa/chenefa = (s.f.) plăcintă, sarailie [tc.]
khateb = (s.m.) persoană care rostea predica

laf/lafuri = (s.n. de obicei la pl.) palavre; taifas [tc.]
laie = (s.f.) (Mold.) ceată [Pol. laĭa]
leandra ghilăitoare = ceata urlătoare
lefterie = (s.f.) (fam.) credit, încredere [ngr.]
legumi = (vb.) (reg.) a mânca sau a bea câte puţin de ici de colo, fără poftă; a ciuguli
lictar = (s.) magiun [lat.]
lingăvi = (vb.) abia a se atinge de mâncare (de la lingav)
Lot = „cei din neamul lui Lot din Biblie" erau vestiţi pentru pederastismul lor
liubov = (s.) iubire, dragoste [vsl.]

madea = (s.f.) melopee, melodie ritmică
madem = (s.n.) mină (de unde se scot metale); metal; pacfon [aliaj din aramă şi nichel, care imită argintul] [tc.]
madrassah = (s.) grup şcolar; profesor la acest grup şcolar
Maghreb = (s.pr.) în limba arabă înseamnă Apusul, în special regiunea din nordul Africii, cuprinzând Marocul, Algeria, Tunisul şi Tripoli
maghrebin = (s.m.) locuitor al Maghrebului
marghioli = (vb.) (reg., fam.) a face mofturi, a se sclifosi
marmanziu = (adj.) purpuriu, vin roşu
masala = (s.f.) (înv.) torţă, faclă
mascur = (s.m.) porc castrat şi îngrăşat [lat.]
matofi = (vb.) a (se) bacceli, a (se) veşteji [din tc. matuf = babalâc]
matofit = (adj) (înv. şi fam.) îmbătrânit, ramolit
mazdrac(e) = (s.n.) (înv. şi reg.) lance sau suliţă lungă; măciucă ghintuită [bg.]
mazili = (vb.) a scoate din domnie sau din slujbă (pe cineva) [din tc.]

mădular = (s.n.) membru al unei societăţi, al unei corporaţii
măgădan = (s.m.) (reg.) măgădău, bărbat mare la trup şi cam nătâng, vlăjgan
mămular = (s.m.) (înv.) vânzător de mărunţişuri, de obicei ambulant, tolbaş, coropcar
mătrăşi = (vb.) (pop. şi fam.) a îndepărta pe cineva a cărui prezenţă este supărătoare; a alunga, a goni; a ucide
mecet = (s.n.) (înv. şi reg.) moschee mică; cimitir turcesc [tc. prin bg.]
mehenghi = (adj.) isteţ, deştept
meher = (s.n.) dotă nupţială
meremetisi = (vb.) (înv. şi reg.) a repara; (fam.) a dichisi, a aranja [ngr.]
mertic = (s.n.) măsură veche pentru cereale; raţie, porţie de mâncare [magh.]
meterhanea = (s.f.) (înv.) muzică turcească în care predominau tobele; p. restr. tobă [tc.]
mihrab = altar într-o moschee, de forma unei nişe, bogat ornamentat şi orientat spre Mecca [tc.]
mirodie = (s.f.) mirodenie [ngr.]
moş = (s.m.) (Mold.) unchi
moştean = (s.m.) (înv. şi reg.) moştenitor
mufluzlâc/mofluzlâc = (s.n.) faliment [tc.]
mumbaşir = (s.m.) slujbaş însărcinat odinioară cu împlinirile de bani şi cu executările [tc.]
mursăca/mursica = (vb.) (pop.) a muşca (despre animale sălbatice); a sfâşia cu dinţii [lat.]
musaip = (s.m.) înalt demnitar la curtea sultanului; intim, confident, favorit al sultanului; (p.ext.) consilier, sfetnic al domnitorului [din tc.]
muslim/moslim = (s.n.) musulman [franţuzism din tc. müslim]
muşluitură = (s.f.) (reg.) linsoare (pe deasupra cu râtul, la porci) [de la muşlui, a muşina]
myrobolan = (s.m.) fructe exotice folosite în farmacie

nafacă = (s.f.) ce i se dă cuiva pentru subzistenţă; cerinţă, nevoie
nahlap = (s.m.) (reg.) val sau vârtej (mare) făcut de o apă curgătoare

naică = (s.f.) (reg.) termen de respect folosit la țară pentru o femeie mai în vârstă, lele [scr.]
naramză = (s.f.) (înv. și reg.) fructul naramzului – varietate de portocal [ngr.]
naramziu = (adj.) (înv. și reg.) portocaliu, roșu deschis [tc.]
nard = (s.m.) nume dat mai multor plante erbacee originare din regiunea munților Himalaya; (spec.) plantă cu rădăcină scurtă și groasă, fibroasă și foarte aromată (*Nardostachys iatamansi*); esență parfumată extrasă din rădăcina de nard [ngr.]
naz/nazuri = (s.n.) (fam., pop.) capricii, mofturi, toane [tc.]
nazar = (s.n.) (înv.) favoare, hatâr; expr.: a avea (pe cineva) la naz(a)âr = a avea (pe cineva) în grație)
năboi = (s.n.) revărsare de ape, potop; (vb.) a inunda, a potopi [srb.]
năframă = (s.f.) bucată de pânză folosită ca basma, batistă, ștergar; (Mold.) broboadă [tc.]
năhlap = (s.m.) topitură
năhlapi = (s.) topitură fierbinte
năimi = (vb.) (înv. și pop.)a închiria, a angaja, a tocmi, a se băga slugă [vsl.]
năpadă = (s.f.) năvălire, incursiune [vsl.]
năpârstoc = (s.) (pop.) degetar; (fam.) epitet dat unui copil mic; (peior.) persoană mică de statură; (fig.)om neajutorat, neputincios
năpristan/neprestan = (adv.) neîncetat; imediat [vsl.]
năsărâmb(ă) = (adj.) nătâng(ă)
năsărâmbă = (s.f.) prostie, neghiobie
nävleg = (adj.) (reg.)nătâng
năzar = (s.n.) cerere, jalbă [tc.]
nemotenie = (s.f.) (reg.) rudenie; rudă, neam

oblăduință = (s.f.) (înv. și pop.), oblăduire, protecție
oblăduitor = (adj.) (înv. și pop., adesea substantivat) care oblăduiește, guvernează, conduce, cârmuiește; protector
oblici = (vb.) a observa, a zări
oboroc = (s.n.) vas mare de formă cilindrică pentru păstrarea și transportarea cerealelor; expr.: a pune (sau a ascunde, a

ține) ceva sub oboroc (a ține ascuns, a ascunde de ochii lumii) [ucr.]; a oboroci adevărul (a ascunde adevărul)
obște = (îndeobște) de obicei
odagaci = (s.m.) săpunariță, ciuin (plantă erbacee); numele a doi arbuști exotici, cu ramuri brune și păroase, cu frunze ovale, a căror scoarță aromatică se întrebuințează în medicină (Croton); prin ardere, scoarța lor răspândește un miros plăcut; (p. ext.) substanță aromatică, parfum extras din această scoarță [tc.]
ogoi = (vb.) (pop.) a (se) liniști, a (se) potoli, a (se) domoli, a (se) calma [scr.]
olm = (s.n.) (înv.) miros, mireasmă
olmaz/almaz = (s.n.) (înv.) denumire dată diamantului de culoare trandafirie [din ucr., rus.]
opor = (s.f.) (Olten.) împotrivire [bg.]
orândă = (s.f.) soartă, ursită, destin; obicei, datină [cf. ucr. orendar]
orfăurit = (adj.) aurit (giuvaieruri ~)
ori (a-și veni în ori) = a-și veni în fire
osârdnic = (adj.) (înv.) zelos, sârguincios [sl.]
otac = (s.n.) (reg.) colibă care servește ca adăpost provizoriu pescarilor, ciobanilor sau muncitorilor agricoli în timpul lucrului; odaie [tc.]

paic = (s.m.) soldat din garda sultanului [tc.]
pandoră/pandură = (s.f.) instrument muzical cu coarde, asemănător cu lăuta, folosit în sec. XVI-XVII [fr.]
parasanj = (s.n.) veche unitate de măsură pentru lungime, egală cu 5,5 km
parpalec = (s.m.) (reg.) epitet depreciativ dat unui om care nu merită nicio considerație
parigorisi = (vb.) (înv.) a consola [gr.]
parimie = (s.f.) proverb, pildă [gr.]
pas = (s.m.) a avea (sau a da cuiva) pas, a avea (sau a da cuiva) posibilitatea, îngăduința
patriciu = (s.m.) titlu nobiliar instituit în Imperiul Roman de către împăratul Constantin cel Mare; (p. gener.) nobil, aristocrat

păstru = (s.m.) (înv. şi reg.) persoană sau colectivitate care păstrează ceva, (fam.) închisoare; (în textul de faţă, a ascunde într-un loc ferit)
pâclişit = (adj.) ursuz, închis la inimă, cătrănit, palid [comp. pâclă]
pârdalnic = (adj.) (pop. şi fam.) afurisit, blestemat
pean = (s.n.) (livr.) imn cântat pentru implorarea unui zeu, de obicei Apollo [fr.]
pehin = (s.m.) (reg.) jneapăn
pembé = (s.n., adj. invar) (înv.) culoarea roşu-deschis sau roz; (adj. invar.) roşu-deschis, trandafiriu [tc.]
pestref = (s.n.) preludiu, în muzica turcească; (p.ext.) compoziţie de muzică uşoară ce se cânta la petreceri [ngr.]
peş = (s.), în expresia: într-un peş: pe o parte, într-o latură [tc.]
peşcheş = (s.n.) dar către Poartă, haraci, dar în genere, plocon [tc.]
pidosnic = (adj.) (pop.) care este ieşit din comun; sucit, care face totul pe dos [din pe dos]
plean = (s.n.) (înv. şi pop.) pradă (de război), captură; jaf; ceată de oameni robiţi [sl.]
pleve/pleavă = (s.f.) pojghiţă care acoperă bobul de grâu, secară, ovăz
plocad/pocladă = (s.n./s.f.) (reg.) ţesătură de casă miţoasă, de obicei din lână nevopsită, întrebuinţată ca pătură sub şaua calului, ca învelitoare sau ca aşternut
plotog/potlog = (s.n.) bucată de piele veche şi uscată; petic din piele cu care se cârpeşte o încălţăminte [srb.]
poame = (s.f., pl.) fructe
po(d)ghiaz = (s.n.) (înv. şi reg.) prădare făcută de o ceată de năvălitori, incursiune în scopul de a jefui; ceată de jefuitori [magh.]
pohfală = (s.f.) pompă, fast, triumf [vsl.]
polisfetie = (s.f.) politeţe, maniere elegante, curtoazie
polog = (s.n.) ţesătură folosită ca perdea; (p.ext.) baldachin [sl., rus.]
ponciş = (adv.) a privi ponciş: cruciş, saşiu; (fig.) cu ciudă, cu duşmănie
portulacă = (s.f.) (pop.) agurijoară, plantă erbacee decorativă [lat.]
posadă = (s.f.) trecătoare [scr.]
potcă = (s.f.) belea, supărare, păcat ce-l paşte pe om [vsl.]

povară = (s.f.) încărcătură grea; (povară de roade – cu fructe multe, încărcat cu fructe)
povod = (s.n.) (înv.) motiv, cauză, pricină [din rus., scr.]
pravilnicesc = (adj.) legal
prăvaliştea (vremilor) = rostogolirea, prăbuşirea adusă de vremurile grele [de la prăvăli]
prepuelnic = (adj.) bănuitor
priincios = (adj.) (pop.) profitabil, favorabil
prileji = (vb.) a afla prilej, a profita
primblă = (s.f.) balustradă la o scară, la un pod
probozeală = (s.f.) (înv., reg. şi fam.) mustrare, dojenire, ocărâre
probozi = (vb.) (Mold.) a ocărî, a înfrunta, a mustra, a face de ruşine
prociti = (vb.) (înv.) a reciti; a mustra, a certa, a cicăli [rus]

rantie = (s.f.) (Mold.) haină lungă şi largă purtată mai ales de călugări şi preoţi, peste îmbrăcăminte, ca o manta; (Maram.) scutec
rascote = (s.f.) crengi uscate, vreascuri
rasidă = (s.f.) specie a liricii clasice turce şi persane, asemănătoare cu oda [din fr.]
rateş = (s.n.) han la drumul mare (ruteană)
răbuj = răboj
răjghina = (vb.) a (se) desface, a (se) desprinde, a (se) dezlipi
răvac = (s.n.) partea cea mai curată a mierii, care se scurge din fagurii expuşi la soare
răzvedi = (vb.) a lămuri, a face să priceapă [srb.]
râmoc = (s.n.) brăzdar (al plugului)
reiz = (s.m.) căpitanul unei corăbii
reveneală = (s.f.) umezeală; (Olten.) adiere uşoară [din reavăn vsl.]
ritl = (s.m.) unitate de măsură (pentru lemne)
rocoşit(ă) = (adj.) răzvrătit(ă) [apa rocoşită]
rokh/roc = (s.) pasăre fabuloasă, extrem de mare şi de puternică, prezentă în mai toate mitologiile populare orientale
rost = (s.n.) sens, noimă, raţiune

sadea = (adj. invar. şi adv.) fără amestec, fără podoabă, curat, simplu [tc.]

safi = (adj. şi adv.) (înv. şi reg.) curat, pur; adevărat; net [tc.]
saftian = (s.n.) piele subţire şi fină de capră (sau de oaie, de viţel) din care se confecţionează articole de marochinărie şi de galanterie; [tc.]
salamalec = (s.n.) formulă de salut la popoarele de religie mahomedană; temenea (care însoţeşte rostirea acestei formule) [din tc.]
salsabil = (s.) în mitologia arabă, este un izvor de pe tărâmul raiului
saltanat = (s.n.) alai, pompă
sameş = (s.m.) casier, administrator financiar
sangulie = (s.f.) (colan de ~) ţesătură foarte fină
santun/santon = (s.m.) (înv., rar) nebun venerat de arabi (pentru că ar fi comunicat direct cu Mahomed) [din fr. santon]
sardiu = (s.n.) piatră semipreţioasă transparentă, de culoare roşie sau brună [lat.]
sastisi = (vb.) (grecism înv.) a (se) tulbura, a (se) zăpăci; a(se) plictisi, a (se) sătura [ngr.]
satara = (s.f.) dare grea impusă samavolnic asupra cuiva
satrap = (s.m.) titlul guvernatorilor de provincie la vechii perşi; om despotic, arogant
saulă = (s.f.) parâmă subţire cu care se ridică pavilioanele şi se fac legăturile mici la bord
săftiele = (s.f.) marochin [fr.]
săvai, sevai = (conj.) fie, măcar, chiar (din să+va „vrea")
sâmcea = (s.f.) vârful cuţitului; (p.ext.) muchie ascuţită [lat.]
sârmea = (s.f.) antimoniu [tc.]
scăuieş = (s.n.) scăunaş
scârţar = (s.m.) (pop.şi fam.) om zgârcit; om de nimic
seiz = (s.m.) (înv.) rândaş, grăjdar la curtea domnească [din tc.]
selam(a)lâc = (s.n.) (înv.) parte rezervată bărbaţilor şi musafirilor în casele turceşti; încăperi destinate domnului şi slugilor sale, precum şi pentru recepţii, în palatele domnilor români [din tc.]
senet/sinet = (s.n.) act, document; zapis, hrisov; adeverinţă, chitanţă, poliţă
serasir = (s.) brocart de aur [tc.]
serbezie = (s.f.) fără gust, anost [de la serbezi]

sfarogit(ă) = (adj.) (pop.) scorojit
sfeti = (vb.) a (se) arăta, a (se) da pe față
sfrunta =(vb.) (rar) înfrunta (cu ostentație) [din it.]
sicrin = (s.f.) ladă
silea(p)h, sileaf = (s.n.) brâu lat cu care se încing turcii, albanezii și în care înfig diferite arme [tc.]
sireap = (adj) (despre cai) iute, greu de stăpânit, sălbatic (reg.: sirep) [din slv.]
sâmbraș = (s.m.) cel ce face sâmbră (tovărășie) cu altul; (Banat) cel ce are puține oi și le dă altuia să le păzească și să le pășuneze împreună cu altele
slomni = (vb.) a îngăima; (despre culori, lumină) a se distinge cu greutate, a miji
smicea = (s.f.) ramură roditoare lungă, subțire, flexibilă; (p. gener.) ramură, mlădiță ruptă dintr-o plantă, dintr-un arbore
smreduit(ă) = (adj.) contaminat(ă), molipsit(ă)
snamenă = (s.f.) om slab; iazmă; om ieșit din minți [comp. srb.]
sofra = (s.f.) mescioară rotundă, cu picioare scurte, pe care se mănâncă stând împrejur pe divan, după moda turcească [tc.]
soitariu = (s.m.) măscărici al sultanului [tc.]
stamboală = (s.f.) (reg.) baniță; conținutul unei banițe; (loc. adv.) cu stamboala = din belșug, foarte mult [din tc.]
staniște = (s.f.) (Mold., Trans.) locul umbrit sau expus la bătaia vântului, unde se odihnesc vitele la amiază, în timpul căldurii, vara [vsl.]
staroste = (s.m.) conducător al unei bresle
stăpânie = (s.f.) sub stăpânirea, sub dominația cuiva
stâlpar = (adj.) (de la stâlp); (fig.) persoană care constituie un sprijin, un reazem, un ajutor de bază (pentru cineva)
steblă = (s.f.) (pop.) tulpină, lujer, ramură; mănunchi [sl.]
stepenă = (s.f.) treaptă, rang, spiță [vsl.]
sterpiciune = (s.f.) [de la sterp]
stivă = (s.f.) grămadă de mărfuri așezate în magazia vaporului
strămurare = (s.f.) nuia lungă cu care se îmboldesc boii
străvesti = (vb.) a-și pune haine străine, a se travesti
stregheți = (vb.) covăsi (străgheată s.f. = lapte prins) [lat.]

suleget = (adj.) subțiratec, delicat, fin [lat.]
suk = (s.n.) cuvânt arab însemnând piață, târg, bazar
sumeți = (vb.) [de la semeți] a se fâli, a deveni arogant; și de la sumete (a-și ridica mânecile sau poalele îmbrăcămintei)
supuitor/supuitoare = (s.m./s.f.) pezevenghi, pezevenghe, individ(ă) care mijlocește coruperea, prostituarea fetelor sau femeilor
supus = (adj.) a se da supus rugăminților: a se lăsa înduplecat
Sura = (s.f.) Coran
surguci = (s.n.) panaș (din pene de struț) împodobit cu pene scumpe, purtat de sultani la turban sau la ișlic [tc.]
suruclui = (vb.) (reg.) a apela, a recurge la

șahmara/șahmarand = (s.f./s.) brocart
șamalagea = (s.f.) alagea de Damasc, țesută din bumbac și mătase
șart = (s.n.) rânduială, datină, tradiție; rost, socoteală, tâlc; (loc. adv.) pe șart (în ordine, pe rând) [tc.]
șod = (adj.) (Banat) ciudat, poznaș
șofrăni = (vb.) (reg.) a se șofrăni la față, a prinde culoarea șofranului, a se îngălbeni [de la șofran]

tacâm =(s.n.) toate hamurile unui cal [tc.]
tainiță = (s.f.) groapă săpată în pământ; încăpere subterană; hrubă; (p.ext.) loc ascuns; ascunzătoare
talâm = (s.n.) închinăciune ceremonioasă (după obiceiul turcesc), temenea; maniere, apucături [tc.]
tarhan = (s.m.) șvab, denumirea a două insecte: libarca și o insectă mică, galbenă-roșcată [ucr.]
tăbuieț = (s.n.) (Mold.) sac cu merinde, săculeț [rus.]
tăgadnic = (adj.) (înv.) care tăgăduiește
tăgârța =(vb.) a se atârna de cineva
tărășie = (s.f.) șiretenie
tărhaturi = (s.n.) unelte trebuincioase ciobanilor la stână și care, în migrațiunile lor, se încarcă pe măgar
tău = (s.n.) (înv.) abis [magh.]
tăbârci = (vb.) (reg.) a târî după sine ceva greu
târomelnic(ă) = (adj.) (Olten.) leneș(ă), moleșit(ă)

târomi = (vb.) a se codi, a-i fi lene, a tărăgăna
tearfă = (s.f.) (reg.) otreapă, zdreanță
teleleu = (adv.) (Mold.) „a umbla teleleu (Tănase)": a umbla fără rost, pierzându-și vremea degeaba [rus]
telpiz = (adj) viclean, șiret [tc. și srb.]
teptil = (adv.) travestit, deghizat [tc.]
tererem = (s.n.) tremolo, tril; podoabă, zorzoană; ifos
te(i)riac = (s.) un fel de lictar (magiun) preparat cu opiu, întrebuințat odinioară ca leac pentru multe boli [tc. din gr.]
terfelegioaică = (s.f.) adulteră
tesac = (s.f.) sabie scurtă și lată; (p. restr.) teacă de sabie
tiparoase = chiparoase (înv.) folosit de Brătescu Voinești
triște = (s.f.) soartă (bună sau rea) [vsl.]
tulpan = (s.n.) țesătură de bumbac, de lână sau de mătase foarte subțire și strävezie, muselină; basma de muselină
tura = (s.f.) monogramă a sultanului otoman, care se aplica pe acte și pe monede, pentru a le autentifica; (p.gener.) emblemă sau efigie; fața monedei pe care se află o emblemă
turmalină = (s.f.) nume dat mai multor silicați naturali de sodiu, calciu, magneziu și aluminiu, cu bor, cristalizați și divers colorați, folosiți ca pietre semiprețioase sau în optică, radiotehnică etc. [fr.]
tuție = (s.f.) o priză, o cantitate mică
tuzluci = (s.m. pl.) un fel de cizme de dimie, cu carâmbii înalți, cu talpa groasă [tc.]

țala = a bate țala drumurile; a se zbengui, a alerga pe drumuri
țarțamuri = (s.n.) ciucuri și împletituri ce atârnă în jurul unei broderii

ugilit = (adj.) ofilit, scârbit, fără chef, mohorât, umilit, supus
ulema, ulemale = (s.n.) membru al clerului musulman (care avea și atribuții de legiuitor) [tc.]
ulmi = (vb.) a adulmeca
ungher = (s.n.) (reg.) colț (mai ales de odaie) [lat.]
urșinic = (s.n.) (înv.) catifea

usnă = (s.f.) (pop.) marginea de sus a unei oale sau a altui vas; buză, gură

validea = (s.f.) titlu purtat de mama sultanului la turci [tc.]
valiu = (s.m.) (în Imperiul Otoman) guvernatorul unui vilaiet [tc.]
vâlced(ă) = (adj.) (reg.) vânăt(ă), livid(ă), palid(ă)
vânjoli/vânzoli =(vb.) frământa, agita [magh.]
vânteş(ă) = (adj.) repede ca vântul
vântui = (vb.) (despre vânt) a sufla cu putere, vijelios
vânturar = (s.n.) (rar.) evantai
vestegălui = (vb.) a recurge (la)
vilaiet = (s.n.) diviziune teritorială în Turcia, provincie guvernată de un valiu (fr.)
varvaric = (s.) doar în expresia: mustaţă sau mustăţi în varvaric; lungi şi răsucite (dând o înfăţişare de voinic) [probabil ngr. „de barbar"]
vâlvoare = (s.f.) vâlvătaie; lumină incandescentă
vâlnic = (s.n.) (Olten.) fotă încărcată de alesături
vâlvoare = (s.f.) vâlvătaie [lat.]
vânteş = (adj.) iute ca vântul
veresie = (pop., fam.) (loc adv.: pe veresie) fără a primi bani
vestegălui = (vb.) a recurge (la)
veşcă = (s.f.) coajă de copac circulară din care se face marginea circulară a sitelor, cercul din jurul pietrelor de moară şi a râşniţelor [din ucr.]
vig = (s.n.) (pop.) val, sul, trâmbă (de pânză, de stofă) [magh.]
vileag = (s.) în public, de faţă cu toţi, înaintea lumii [magh. „vilag" lume, aici cu sensul de „în lumea fericirii"; (loc. adv.) a scoate în vileag – a scoate sau a deveni cunoscut în faţa tuturor
vlavie = (s.f.) (înv.) vlagă
volnicie = (s.f.) libertate, slobozenie, (pl.) drepturi
votri = (vb.) a mijloci coruperea, prostituarea fetelor şi femeilor; a peţi
votrie = [s.f.] peţeală
votru = (s.m. şi f.) codoş, proxenet, peţitor [sl.]
vuvă = (s.f.) (reg.) dairea, tamburină

zabet = (s.m.) (turcism înv.) guvernator; (p.ext) autoritate, stăpânire [din tc.]
zahargiu = (s.m.) vânzător de zumaricale, de dulciuri
zaherea = (s.f.) hrană pentru oameni și animale [tc.]
zaheregiu = (s.m.) cel ce se ocupă cu aprovizionarea [de la zaherea]
zaif = (adj.) indispus [în turcă zaif = slab, infirm]
zaiflâc = (s.n.) (înv.) indispoziție, slăbiciune; vlăguire [tc.]
zaimf = (s.n.) (rar) văl [din fr.]
zamparalâc = (s.n.) dezmățare, desfrânare [tc.]
zarif = (adj.) frumos, elegant [tc.]
zariște = (s.f.) orizont, zare
zamparagiu = (s.m.) derbedeu [tc.]
zarafir = (s.n.) (pop.) fir de aur; (p.ext.) stofă care se țese cu un asemenea fir [tc.]
zarnacadea = (s.f.) (reg.) narcisă [din tc.]
zarpa = (s.f.) (înv.) stofă scumpă de mătase, țesută cu fir de aur și de argint, brocart [tc.]
zarpalatic = (adj. și s.m.) zăpăcit
zavistios = (adj.) invidios, pizmaș, intrigant
zavistui = (vb.) (înv.) a pizmui, a invidia; a băga intrigi [din sl.]
zăbavnic = (adj.) (înv.) care întârzie, zăbovitor; încet, greoi [sl.]
zăcaș = (adj.) leneș, trândav [slv.]
zăcășeală = (s.f.) răutate de om zăcaș; pică, invidie [slv.]
zăloagă = (s.f.) fâșie de hârtie, pânză, piele (folosită de obicei ca semn de carte) [rus.]
zăluzală/zăluzie = (s.f.) (Mold.) sminteală
zăpuc = (s.n.) (reg.) zăpușeală, năduf
zăticni = (vb.) (pop.) a tulbura; a împiedica, a (se) stingheri, a (se) deranja
zăticneală = (s.f.) stinghereală; tulburare
zăvează = (s.f.) perdea, țesătură care atârnă ca o perdea pe perete [vsl.]
zbantagiu = (s.m.) (la hammam) persoană însărcinată cu luarea de sânge
zburatic/sburatec = (adj.) sprinten la fugă; (fig.) ușuratic, flușturatic

zburătui = (vb.) a zburătăci, a reteza dintr-o lovitură, făcând să cadă, să se prăbușească
zdrahon = (s.m.) (pop. și fam.) om bine legat, voinic
zeberi = (vb.) (înv.) a sechestra, a lua cu forța; a confisca
zebereală = (s.f.) (înv.) sechestrare, sechestru
zerboa = (s.f.) gazelă
zgău = (s.n.) gaură, râpă
zingălău = (s.m.) zurgălău, clopoțel
zimberec = (s.n.) (turcism înv.) arc de ceasornic; (p. ext.) mașinărie
zmângâ(ă)li = (vb.) mâzgăli
znamie/snamie = (s.f.) iasmă
zori = (vb.) a (se) grăbi
zuliar (ă) = (adj.) gelos, geloasă [ngr.]
zulie = (s.f.) (înv.) gelozie [ngr.]
zulum = (s.n.) nedreptate; (Oltren.) tumult [tc., înv.]
zumaricale = (s.f.) prăjituri, aluaturi [ngr.]
zurbă = (s.f.) răscoală; gălăgie, zarvă [tc.]
zuvelcat = (adj.) suflecat, (despre obiecte de îmbrăcăminte) ridicat, sumes
zvidui = (vb.) (reg.) a se vindeca [scr.]
zviduire = (s.f.) vindecare
zvoană = (s.f.) zgomot, sunet [sl.]

yuzbașa = (s.m.) căpitan peste o sută de fustași care păzeau poarta curții domnești [turcește, Yüz Bașy – din Yüz = sută]

CUPRINS